URSULA K. LE GUIN

SESLER

roman

metis

Ursula K. Le Guin

SESLER

Ursula Kroeber Le Guin, 1929'da Kaliforniya'da doğdu. Babası ünlü antropolog Alfred Kroeber, annesi ise yazar Theodora Kroeber'dir. Radcliff ve Columbia üniversitelerinde edebiyat eğitimi gördü. 1950'li yıllarda fantastik öyküler ve romanlar yazmaya başladı. 1962'de ilk bilimkurgu öyküsü yayımlandı. 1974 tarihli *Mülksüzler*'e kadar altı bilimkurgu romanı yazdı. Bu tarihten sonra zaman zaman bilimkurgu öyküleri yazmakla birlikte romanlarında daha ziyade yan gerçekçi/yarı fantastik temalar işledi.

Türkçede *Mülksüzler* ile başladığımız Le Guin edebiyatı, okurdan gördüğü ilgiyle birlikte, geniş bir koleksiyon oluşturdu. Yazarın ilk dört kitaptan on yıl sonra yazdığı *Öteki Rüzgâr*'la "Yerdeniz" dizisi bir beşleme haline geldi. Bu kitaptan önce yayımlanan *Yerdeniz Öyküleri* de aynı coğrafyada geçmektedir. *Marifetler* ve *Sesler*'den sonra *Güçler* de Metis'in yayın programında.

Le Guin'in düzyazılarını merak eden okurlarımıza, edebiyat konulu makale ve denemelerini bir araya getirdiğimiz *Kadınlar Rüyalar Ejderhalar* başlıklı seçkiyi öneriyoruz.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Metis Edebiyat
SESLER
Ursula K. Le Guin
İngilizce Basımı:
Voices, Harcourt Inc., 2006

İlk Basım: Şubat 2008
Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen
Kapak Tasarımı: Emine Bora
Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı, İstanbul Tel: 212 5678003
ISBN-13: 978-975-342-651-0

URSULA K. LE GUIN
SESLER

Çeviren:
ÇİĞDEM ERKAL İPEK

metis

CASPRO'NUN İLAHİSİ

Zemheri gecesinin karanlığında
Şafağı arar gözlerimiz
Keskin soğuğun kollarında
Güneşe hasret yüreğimiz
Böyle kör, böyle tutsakken ruhumuz
Sesleniriz sana:
Gel bize ışık ol, ateş ol, hayat ol
Hürriyet!

CARRANTAGE DAĞI
DAĞLAR
KUZEY DAĞLARI
TRUNDLEDE
Gogund
Danner
Dunet
BENDRAMAN
CANTARY
Casmun
Trond Nehri
Alose
URDİLE
Adinet
Fados
Sets
Mesun
BENDİLE
Asion
Piram
Casicar
Etra
ŞEHİR
DEVLETLERİ
Upa
Morra
Sesset
Gallec
Pagodi
Oshir
Pesiben
Trebs
Barrol Nehri
Soga Nehri
ÇORAK DAĞLAR
Carvol
Cuse
Sua
TASHMAN
Emac Nehri
Resva Nehri
Resva
HISH
Nonis
VADALVA
SOVA
SUSER
CORRILY
Toritera
MELUNE
Binvar
Corcona
ODRAM TEPELERİ
ALGALANDA
ULYAM TEPELERİ
MANVA
Ostoa
SESSERY
Anosso
Tolvery
ASUDAR
Dur
ÇÖL
Manvery
Essangan
Udoco
Feso
SUL DAĞI
SUL BOĞAZI
İSMA TEPELERİ
Medron
Ansul
Ufeni
OSTANA TEPELERİ
ANSUL
BATI SAHİLİ
Casinom
Chesirus
SUNDRAMAN
Gan
UKL '05

K D G B

İSMA TEPELERİ

Doğu Yolu

Sundis Nehri

Doğu Kanalı

Sal

Eski Park

Kışla

Meydan

Divan Binası

Galvamant

Kuzey Kanalı

Kuyumcular Köprüsü

Ahırlar

Galva Cad.

Galva Cad.

Gelbmant

Batı Cad.

Grelb Cad.

Amiral Kanalı

Ana Kanal

Divan Yolu

Actamant

Camnant

Tepedibi Pazarı

Eski Cad.

Yolu

Divan

Üniversite ve Kütüphane

Bataklık

Batı Cad.

Gümrük Cad.

Fesoli Cad.

Gümrük

Ambarlar

Ambarlar

Altyol

Ambarlar

Gümrük

Liman Pazarı

Amiral Kulesi

Güney Limanı

Ön Liman

Ansul

SUL BOĞAZI

DRL '85

1

TAM OLARAK hatırlayabildiğim ilk şey, gizli odaya giden yolu yazmaktı.

O kadar küçüğüm ki, işaretleri koridor duvarının doğru yerine yapabilmek için kolumu iyice kaldırmam gerekiyor. Duvar kalın, gri bir sıvayla kaplı, bazı yerlerde sıva çatlayıp dökülmüş olduğundan arkasındaki taşlar görünüyor. Koridor karanlık sayılır. Toprak ve zaman kokuyor; ayrıca sessiz. Ama korkmuyorum; orada hiç korkmam. Elimi kaldırıyorum, yazı parmağımı bildiğim şekilde, sıvaya dokunmadan doğru yerde hareket ettiriyorum. Duvarda kapı açılıyor ve ben içeri giriyorum.

İçerideki berrak ve dingin ışık, yüksek tavandaki bir sürü kalın camlı minik pencereden süzülüyor. Duvarlarında rafları, raflarında kitapları olan çok uzun bir oda. Burası benim odam, burayı hep biliyordum. İsta, Sosta ve Gudit bilmiyorlar. Odanın varlığını bile bilmiyorlar. Evin iyice arka tarafında kalan bu koridorlara hiç gelmezler. Buraya gelmek için Seferbeyi'nin kapısından geçiyorum ama hasta ve sakat olduğu için dairesinden dışarı çıkmıyor. Gizli oda, bana ait bir giz; azarlanmadan, rahatsız edilmeden, korkmadan tek başıma kalabileceğim bir yer.

Hatıram oraya gittiğim tek bir zamana değil, bir sürü zamana ait. O zamanlar okuma masasının bana ne kadar büyük göründüğünü, rafların ne kadar yüksek olduğunu hatırlıyorum. Masanın altına girip kitapların bazılarıyla etrafıma duvar ya da sığınak gibi bir şey inşa ederdim. İnindeki bir ayı yavrusuymuş gibi yapardım. Orada kendimi emniyette hissederdim. Kitapları daima raflardaki yerlerine geri koyardım; bu çok önemliydi. Odanın daha aydınlık tarafında dururdum, kapı olmayan kapının yakınında. Tavanın alçaldığı, gittikçe karanlıklaşan dip tarafını sevmezdim. Zihnimde buraya gölgeli uç adını vermiştim ve hemen her zaman oradan uzak duruyordum. Ama gölgeli uçtan korkum bile gizimin, yalnızlık krallığımın bir parçasıydı. Sadece ve sadece bana aitti, dokuz yaşına bastığım o güne kadar.

Sosta beni, kabahatim olmayan aptalca bir şey için azarlayıp duruyordu, ben de sert karşılık verince, "koyunsaçlı" diyerek beni iyice delirtti. Kolları uzun olduğu ve beni kendisinden uzak tutabildiği için ona vuramadım ama elini ısırdım. O zaman annesi, yanannem olan İsta beni azarlayarak bir tokat aşk etti. Hiddetlenerek evin arka kısmına koştum, karanlık koridora geçtim ve kapıyı açıp gizli odaya girdim. İsta ile Sosta kaçtığımı, köle edildiğimi, bir daha hiç dönmeyeceğimi düşününceye kadar da çıkmaya niyetim yoktu; o zaman beni haksız yere azarladıkları, bana vurdukları, bana lakap taktıkları için pişman olacaklardı. Gizli odaya kan ter içinde, iki gözüm iki çeşme ve öfkeyle daldım – orada, o yerin tuhaf berrak ışığında, elinde bir kitapla Seferbeyi duruyordu.

O da şaşırmıştı. Hiddetle, sanki bana vuracakmış gibi elini kaldırarak üzerime geldi. Ben taş kesilmiş duruyordum. Nefes bile alamadım.

Yarı yolda durdu. "Memer! Buraya nasıl geldin?"

Açıldığı zaman kapının olduğu yere baktı ama tabii ki duvardan başka bir şey yoktu orada.

Ben hâlâ ne konuşabiliyor, ne de nefes alabiliyordum.

"Açık unutmuşum," dedi, kendi söylediği şeye kendisi de inanmadan.

Ben başımı iki yana salladım.

Sonunda fısıldayabildim: "Nasıl yapıldığını biliyorum."

Şaşırıp kalmıştı, gözlerine inanamıyordu ama bir süre sonra yüzü değişti, "Decalo," dedi.

Başımla onayladım.

Annemin adı Decalo Galva'ydı.

Annemi anlatmak isterdim ama onu hatırlayamıyorum. Daha doğrusu hatırlıyorum da, hatıramı kelimelere dökemiyorum. Birinin bana sıkı sıkı sarılması, sokulması, yatağın karanlığında güzel bir koku, kalın kırmızı bir bez, duyamadığım, ama duyar gibi olduğum bir ses. Eğer kıpırdamadan durur da çok dikkatli dinlersem annemin sesini duyabileceğime inanırdım.

Galva kanı taşıyan, o sülaleden gelen biriydi. Şerefli ve sorumluluk isteyen bir konumda olan Ansul Seferbeyi Sulter Galva'nın kâhyalığını yapıyordu. O zamanlar Ansul'da ne ev, ne toprak kölesi vardı; bizler şehirliydik, ev sahipleri, hür insanlar.

Annem Decalo, Galvamant'ta çalışan bütün insanlardan sorumluydu. Aşçı olan yanannem İsta eskiden, o zamanlar evin ne kadar kalabalık olduğunu, Decalo'nun kaç kişiyi çekip çevirmek zorunda kaldığını anlatmayı pek severdi. İsta'nın bile normal zamanlarda iki mutfak yardımcısı, itibarlı kimselerin geldiği büyük akşam yemeklerinde de üç yardımcısı olurmuş; dört hizmetçi, bir ulak, atlar için bir seyis ve seyis yamağı, kimisi binmek kimisi arabaya koşmak için ahırlarda sekiz at varmış. Evde yaşayan birkaç akraba ve ihtiyar bulunurmuş. İsta'nın annesi mutfakların üzerinde, Seferbeyi'nin annesi de üst kattaki Müdür Dairesi'nde yaşarmış. Seferbeyi, diğer Seferbeyleri'ni ziyaret etmek için Ansul Sahili boyunca kasabadan kasabaya bazen eyer üzerinde, bazen maiyetiyle arabada seyahat edermiş. O günlerde batı avlusunda bir nalbanthane varmış; arabacı ile arabanın soldaki atı üzerine binen ayrı bir sürücü, arabaların durduğu binanın üst katında yatıp kalkar, Seferbeyi ne zaman yola çıkmak istese hazır ve nazır olurlarmış. "Ah ne telaş, ne koşuşturmacaydı," der İsta. "Eski günler! O güzel günler!"

Sessiz koridorlardan koşarken, harabe halindeki odaların yanından geçerken o günleri, o güzel günleri hayal etmeye çalışırdım. Kapı önlerini süpürürken, güzel kıyafetler ve ayakkabılar giymiş misafirler için hazırlık yapmakta olduğumu hayal ederdim. Müdür Dairesi'ne giderek buraları temiz, sıcak ve mobilyalı olsaydı neye benzerlerdi diye gözümde canlandırmaya çalışırdım. Orada derin pencere pervazında diz çöker, şeffaf, küçük çerçeveli pencereden şehrin damlarına ve onların üstünden görünen dağa bakardım.

Şehrin ve kuzeyindeki sahilin ismi olan Ansul "Sul'a Bakan" anlamındadır. Sul, boğazın öbür yakasındaki Manva'nın beş zirvesinden sonuncusu ve en yüksek olanıdır. Deniz kıyısından ve şehrin batıya bakan pencerelerinden karşı kıyıda sular üzerinde yükselen ak Sul'u ve hayalleriymişçesine başına toplanan bulutları görebilirsiniz.

Üniversitesi, kütüphanesi, kuleleri, kemerli avluları, kanalları, köprüleri ve mermerden binlerce minik sokak tanrısı tapınağı nedeniyle şehre Arif ve Güzel Ansul dendiğini biliyordum. Ama çocukluğumun Ansul'u harabeler, açlık ve korkuyla dolu yıkık bir şehirdi.

Ansul, Sundraman'ın himayesindeydi, ama Loaman ile sınırlarını korumak için savaşmakla meşgul olan o büyük ulus burada bizi savunmak için hiç asker bırakmamıştı. Mal mülk, çift çubuk açısından zengin olmasına rağmen Ansul uzun zamandır hiç savaş görmemişti. İyi silahlanmış olan ticaret filomuz, korsanların güneyden kıyılarımızı yağmalamasına engel oluyordu; Sundraman uzun yıllar önce bizi ittifaka zorladığı için kara tarafından da bir düşmanımız yoktu. Bu yüzden Asudar çöllerinin halkı olan Aldların ordusu istilaya başladığında, Ansul tepelerini bir yangın gibi kasıp kavurmuştu. Şehre giren ordular her şeyi yağmalayarak, önlerine çıkanları öldürüp kadınlara tecavüz ederek geçmişler caddelerden. Pazardan dönerken sokakta yakalanan annem Decalo askerler tarafından alıkonulup tecavüze uğramış. Sonra şehirden insanlar annemi esir eden askerlere saldırmış, bu çatışma sırasında annem kaçmayı başarmış ve eve, Galvamant'a ulaşmış.

Şehrimin halkı istilacılarla sokak sokak savaşarak onları şehirden dışarı sürmüş. Ordu surların dışında kamp kurmuş. Bir yıl boyunca Ansul kuşatma altında kalmış. Ben o kuşatma yılında doğmuşum. Sonra doğu çöllerinden başka, daha büyük bir ordu çıkagelerek şehre saldırmış ve fethetmiş.

Rahipler askerleri İblis Evi adını taktıkları bu eve getirmiş. Seferbeyi'ni tutsak alıp götürmüşler. Ev halkından onlara karşı koyanları ve yaşlıları öldürmüşler. İsta annesi ve kızıyla birlikte kaçıp bir komşunun evinde saklanmayı başarmış, ama Seferbeyi'nin annesi öldürülerek cesedi kanala atılmış. Daha genç olan kadınlar askerlere kölelik etmeleri için esir alınmış. Annem benimle birlikte gizli odaya saklanarak kurtulmuş.

Bu hikâyeyi o odada yazıyorum.

Burada ne kadar saklanmış olduğunu bilmiyorum. Yanında biraz yiyecek vardı herhalde, burada su var zaten. Aldlar evi yağmalamışlar, yanabilen her şeyi yakmışlar. Askerler ve rahipler her gün geri geliyorlar, odaları yakıp yıkarak kitap, ganimet veya bir iblislik arıyorlarmış. Annem sonunda dışarı çıkmak zorunda kalmış. Gece dışarı emeklemiş, Cammant'ın bodrumunda diğer kadınların yanında sığınacak bir yer bulmuş. Aldlar yağmalamayı, yakıp yıkmayı bırakıp şehrin hâkimleri olarak yerleşinceye kadar hem kendisini, hem beni hayatta tutmayı başarmış ama nasıl ve nerede

olduğunu bilmiyorum. Aldlar şehrin hâkimi olduktan sonra evine, Galvamant'a geri dönmüş.

Bütün ahşap ek binalar yanmış, mobilyalar kırılmış veya çalınmış, hatta yerdeki tahtalar bile yerlerinden sökülmüş; fakat evin ana bölümü kiremit çatılı taş binadır ve o pek zarar görmemiş. Galvamant şehirdeki en büyük ev olmasına rağmen, evin iblisler ve şeytani ruhlarla dolu olduğunu düşünen Aldlardan hiçbiri bu evde yaşamak istememiş. Decalo yavaş yavaş, elinden geldiğince her şeyi bir düzene sokmaya başlamış. İsta gizlendiği yerden kızı Sosta'yla gelmiş, bir de yaşlı kambur işçi Gudit ortaya çıkmış. Bütün ev halkı bu kadarmış; onlar da hem birbirlerine hem de bu eve sadık kalmışlar. Tanrıları buradaymış, onlara rüyalarını veren ataları buradaymış, onların hayır duaları buradaymış.

Bir yıl geçtikten sonra Seferbeyi'ni Gand'ın hapishanesinden salıvermişler. Aldlar onu sokağa çırılçıplak bırakmış. Yaptıkları işkenceler nedeniyle ayakları kırılmış olduğundan yürüyemiyormuş. Divan Binası'ndan Galvamant'a kadar, Galva Caddesi'nde sürünmeye çalışmış. Şehir halkı ona yardım etmiş, onu buraya, eve taşımış. Sonrasında ona bakacak olan ev halkı buradaymış zaten.

Çok fakirlermiş. Ansul halkının her ferdi yoksullaşmış, Aldlar tarafından soyulup soğana çevrilmişler. Yine de bir yolunu bulup yaşamışlar ve annemin bakımı sayesinde Seferbeyi yeniden gücünü kazanmaya başlamış. Fakat kuşatmadan sonraki üçüncü kış soğuk ve açlıktan annem ateşlenip hastalanmış, onu tedavi edecek ilaç da yokmuş. O yüzden ölmüş.

İsta kendisini benim yanannem ilan ederek bana bakmaya başlamış. Eli ağırdır, sinirli bir mizacı vardır, ama annemi çok seviyormuş ve benim için elinden geleni yapmış. Çok erken yaşta evin işlerine yardım etmeyi öğrenmiştim ve bundan da gayet memnundum. O yıllarda Seferbeyi çoğu zaman hasta olurdu, onu sakatlayan işkenceler, kırılmış kol ve bacakları nedeniyle büyük acılar çekerdi ve ben onun başında nöbet tutmaktan çok gurur duyardım. Ben çok ufak bir çocukken bile, işin her türlüsünden nefret eden ve her şeyi döküp saçan Sosta'dansa yanında benim kalmamı tercih ederdi.

Hayatta olma nedenimin gizli oda olduğunu biliyordum, çünkü o oda beni ve annemi düşmandan kurtarmıştı. Bunu bana annem

anlatmış ve bana kapıyı açmanın yolunu göstermiş olmalı; ya da ben onun nasıl yaptığını görmüş ve hatırlamışımdır belki. Bana öyle geliyordu ki, onları yazan eli göremesem de havaya yazılmış olan harflerin şekillerini görebiliyordum. Elim o şekli takip ediyordu ve böylece kapıyı açıyor, buraya, sadece benim geldiğimi zannettiğim yere geliyordum.

Seferbeyi'yle karşılaştığım, birbirimize bakakaldığımız, onun yumruğunu indirmek üzere kolunu havaya kaldırdığı o güne kadar.

Kolunu indirdi.

"Daha önce de buraya gelmiş miydin?" diye sordu.

Dehşete kapılmıştım. Başımla onaylamayı becerebildim ancak.

Kızmamıştı – elini izin almadan bir mekâna giren birine, bir düşmana vurmak için kaldırmıştı, bana değil. Bana hiçbir zaman hiddet veya sabırsızlık göstermemişti, hatta acı çektiği sırada ben sakarlık ve aptallık yaptığımda bile. Ona tüm kalbimle güveniyordum; daha önce ondan hiç korkmamıştım ama ondan sakınırdım. Şu anda da hiddetliydi. Yokedici Sampa'ya Sena'yı söylediği zamanlardaki gibi bir ateş vardı gözlerinde. Gözleri karaydı ama kara bir kayada için için yanan opal gibi bir ateş yanıyordu içlerinde. Bana baktı.

"Buraya geldiğini bilen var mı?"

Başımı iki yana salladım.

"Bu odadan hiç kimseye söz ettin mi?"

Başımı iki yana salladım.

"Bu odadan hiç kimseye söz etmemen gerektiğini biliyor musun?"

Başımla onayladım.

Bekledi.

Bunu yüksek sesle söylemem gerektiğini anladım. Derin bir nefes alarak, "Bu odadan hiç kimseye söz etmeyeceğim. Yeminime bu evin tüm tanrıları, şehrin tanrıları, annemin ruhu, Kehanet Evi'nde yaşamış olan bütün ruhlar şahit olun," dedim.

Bunu duyunca Seferbeyi yine şaşırdı. Kısa bir süre sonra ilerleyerek elini uzatıp dudaklarıma parmaklarıyla dokundu. "Bu yeminin içtenlikle edildiğine ben de şahidim," dedi ve parmaklarını kitap rafları arasındaki minik tanrı nişine değdirmek için döndü. Bunun üzerine ben de aynısını yaptım. Sonra elini hafifçe omzuma koydu, yüzüme baktı. "Bu yemini nereden öğrendin?"

"Kendim uydurdum," dedim. "Çünkü Aldlardan her zaman nefret edeceğime, onları Ansul'dan süreceğime ve eğer elimden gelirse onları öldüreceğime dair böyle yemin ediyorum."

Ona bunu, en gizli yeminimi, şimdiye kadar kimseye söylememiş olduğum gönlümün dileğini, vaadini söyleyince hıçkırıklara boğuldum – ama hiddet gözyaşları değil, sanki beni kaldırıp kaldırıp yere çalan ani, kocaman, korkunç hıçkırıklar vardı sadece.

Seferbeyi bana sarılabilmek için her nasıl becerdiyse kırık dizinin üzerine çökmüştü. Göğsüne kapanıp ağladım. Hiçbir şey söylemedi ama ben hıçkırıklarıma bir son verinceye kadar bana sıkı sıkı sarıldı.

Öyle yorulmuş, öyle utanmıştım ki arkamı dönüp yere oturdum ve yüzümü dizlerimin arasına gizledim.

Onun zorlukla ayağa kalkıp odanın gölgeli ucuna doğru aksayarak gittiğini duydum. Mendili oradaki karanlıkta akan pınarın suyuyla ıslatıp geri geldi. Islak bezi elime bıraktı, ben de kıpkırmızı olmuş yüzüme bastırdım. Harikaydı, serindi. Bir süre gözlerimin üzerinde tuttuktan sonra mendille yüzümü sildim.

"Çok üzgünüm Seferbeyi," dedim. Oradaki varlığım ve gözyaşlarımla onu rahatsız etmiş olduğum için utanıyordum. Onu bütün kalbimle seviyor ve sayıyordum; ona yardımcı olarak, ona hizmet ederek bunu göstermek istiyordum, onu endişelendirerek veya rahatsız ederek değil.

"Ağlayacak çok şey var Memer," dedi Seferbeyi usulca. O zaman yüzüne baktığımda, ben ağlarken onun da ağlamış olduğunu gördüm. Gözyaşları insanların gözlerini ve ağızlarını değiştirir. Onu ağlatmış olduğumu görmek beni mahcup etmişti, ama yine de her nasılsa utancım biraz azalmıştı.

Bir süre sonra, "Burası ağlamak için iyi bir yer," dedi.

"Ben genellikle burada ağlamam," dedim.

"Sen genellikle ağlamazsın," dedi.

Buna dikkat etmiş olması beni gururlandırmıştı.

"Bu odada neler yapıyorsun?" diye sordu.

Buna cevap vermek zordu. "Artık tahammül edemediğim zamanlar buraya geliyorum," dedim. "Sonra kitaplara bakmak da hoşuma gidiyor. Kitaplara baksam olur mu? İçlerine baksam?"

Bir an duraksadıktan sonra ciddiyetle cevap verdi, "Evet. İçlerinde ne buluyorsun?"

"Kapıyı açmak için yaptığım şeyler var ya, onlara bakıyorum."

"Harf" kelimesini bilmiyordum.

"Göster bakayım," dedi.

Kapıyı açarken yaptığım gibi şekilleri parmağımla havaya çizebilirdim, ama onun yerine kalktım, alt raftan koyu kahverengi deri ciltli büyük kitabı, Ayı adını takmış olduğum kitabı aldım. Üzerinde kelimeler olan ilk sayfayı açtım. (Onların kelime olduğunu belki biliyordum, belki bilmiyordum.) Kapıyı açanlarla aynı olan şekilleri gösterdim.

"Bu, bir de bu," dedim fısıltıyla. Kitabı, kitapların içine bakarken her zaman yaptığım gibi masanın üzerine büyük bir dikkatle koymuştum. Seferbeyi yanımda durmuş, adlarını veya nasıl seslendirildiklerini bilmesem de tanıdığım şekilleri işaret etmemi seyrediyordu.

"Nedir bunlar Memer?"

"Yazı."

"Yani kapıyı açan şey yazı öyle mi?"

"Galiba. Ama kapı için olunca havaya yapılıyor, özel yerine."

"Kelimelerin ne olduğunu biliyor musun?"

Tam olarak ne sorduğunu anlayamamıştım. Sanırım o zamanlar yazıdaki kelimeler ile konuşmadaki kelimelerin aynı olduğunu, konuşmak ile yazmanın aynı şeyi yapmanın farklı yolları olduğunu bilmiyordum. Başımı iki yana salladım.

"Kitaplarla ne yapılır?" diye sordu.

Bir şey söylemedim. Bilmiyordum.

"Okunur," dedi ve bu kez konuşurken gülümsedi, yüzü nadiren gördüğüm bir şekilde aydınlanmıştı.

İsta bana hep Seferbeyi'nin eski günlerde ne kadar mutlu, misafirperver, şen olduğunu, misafirlerinin büyük yemek odasında nasıl neşe içinde toplandıklarını, Sosta'nın bebek numaralarına nasıl güldüğünü anlatırdı. Ama benim Seferbeyim dizleri demir sopalarla kırılmış, kolları yerlerinden çıkartılmış, ailesi katledilmiş, halkı yenilgiye uğramış, yoksulluk, acı ve utanç içinde bir adamdı.

"Ben okumayı bilmiyorum," dedim. Hemen sonra, tebessümü hızla solmaya başladığı, yeniden gölgeye gömüldüğü için, "Öğrenebilir miyim?" diye sordum.

Bu soru, tebessümü bir anlığına kurtardı. Ama sonra yüzünü çevirdi.
"Tehlikelidir Memer," dedi, benimle bir çocukla konuşur gibi konuşmuyordu.
"Çünkü Aldlar bundan korkuyorlar," dedim.
Yeniden bana baktı. "Korkuyorlar. Korkmaları da lazım."
"Yazı iblis veya kara büyü değil," dedim. "Öyle bir şey yok."
Hemen cevap vermedi. Gözlerimin içine baktı, kırk yaşında bir adamın dokuz yaşında bir çocuğa baktığı gibi değil de bir ruhu tartan başka bir ruh gibi.
"Eğer istersen sana öğretirim," dedi.

2

BÖYLECE SEFERBEYİ bana öğretmeye başladı ve ben de açlıktan ölürken bir ziyafetle karşılaşmış misali, bunu bekliyormuşum, dünden hazırmışım gibi okumayı çabucak öğrendim.

Harflerin ne olduklarını öğrenir öğrenmez onları anladım ve kelimeleri çıkartmaya başladım; bir kez hariç hiç aklımın karıştığını veya uzun süre duraksadığımı hatırlamam. Okumaya başlamadan önce Parlak Kırmızı adını taktığım en gözde kitaplarımdan birini, cildinde altın yaldızları olan koca kırmızı kitabı indirmiştim. Ne hakkında olduğunu anlamak, tadına bakmak istiyordum. Ama okumaya çalıştığım zaman hiçbir anlam ifade etmedi. Harfler vardı, bu harfler kelimeler de oluşturuyordu ama anlamsız kelimeler. Bir tekini bile anlayamamıştım. Anlamsız, bölük pörçük, işe yaramazlardı. Seferbeyi içeri girdiği sırada hem kendime, hem de kitaba çok kızıyordum. "Bu aptal kitapta ne var böyle!" dedim.

Kitaba baktı. "Bir şeyi yok. Çok güzel bir kitap." Sonra o anlamsız kelimelerin bir kısmını yüksek sesle okumaya başladı. Kulağa çok hoş geliyordu, sanki bir anlamları varmış gibi. Kaşlarımı çattım. "Aritçe bu," dedi, "dünyada çok uzun bir zaman önce konuşulmuş olan bir dil. Bizim dilimiz o dilden türemiştir. Kelimelerin bazıları pek değişmedi. Bak, şu, sonra şu." İşaret ettiği kelimelerin bazı kısımlarını tanıdım.

"Ben öğrenebilir miyim?"diye sordum.

Genellikle yaptığı şekilde baktı bana. Usulca, sabırlı, tartarak, yoklayarak. "Evet," dedi.

Böylece *Chamhan*'ı kendi dilimizde okumaya başladığım sırada, eski dili de öğrenmeye başlamış oldum.

Kitapları gizli odadan dışarı çıkartamıyorduk tabii ki. Hem bizi, hem de Galvamant'taki herkesi tehlikeye sokarlardı. Aldların kızılşapkalı rahipleri kitap bulunan evlere askerlerle birlikte gelirdi. Şeytani oldukları için kitaplara dokunmazlar, kölelere toplattıkları kitapları kanala veya denize götürürler ve dibe batmaları için taş bağlayıp denize attırırlardı. Kitaba sahip olan insanlara da aynı şeyi yapıyorlardı. Kitapları veya kitapları okuyan insanları yakmıyorlardı.

Aldların tanrısı Yakan Tanrı Atth'tır ve yanarak ölmek onlar için büyük bir şeydir. O yüzden kitapları ve insanları suda boğuyorlar veya kıyıdaki bataklığa götürüyor, sonunda havasız kalıp ölünceye, derin ıslak çamura gömülünceye kadar küreklerle, sopalarla ittiriyorlardı.

İnsanlar genellikle kitapları Galvamant'a getirirdi, geceleri, gizli gizli. Hiçbirinin gizli odadan haberi yoktu –evde oturanlar bile ömürleri boyunca bu odadan haberdar olmamıştı– ama şehir dışındaki insanlar bile kitapların Seferbeyi Sulter Galva'ya getirilmesi gerektiğini, kitaplara sahip olmanın artık tehlikeli olduğunu ve Kehanet Evi'nde emniyette kalacaklarını bilirdi.

Ev halkından hiçbirimizi kapıyı çalıp, içeriden gelen cevabı duymadan Seferbeyi'nin dairesine girmezdik ve artık o kadar hasta olmadığı için de cevap vermediğinde onu rahatsız etmezdik. Zamanını nasıl ve nerede harcadığını İsta ile Sosta hiç sormazdı. Galiba her zaman kendi dairesinde ya da iç avlularda olduğunu düşünüyorlardı, ki ben de öyle sanıyordum. Galvamant o kadar büyüktür ki içinde insanlar rahatlıkla kaybolur. Bir sokak bile yürüyemeyecek kadar sakat olduğundan evden hiç ayrılmazdı ama insanlar, bir sürü insan onu ziyarete gelirdi. Arka galeride ya da yaz aylarında avlulardan birinde onlarla konuşarak saatler geçirirdi. İnsanlar gecenin veya gündüzün herhangi bir saatinde, kimsenin yaşamadığı, odaların boş ve harabe olduğu arka bölümlerden hiç dikkat çekmeden sessizce gelip giderlerdi.

Gündüz misafirleri olursa ben su ya da varsa çay ikram ederdim; bazen de yanlarında kalarak onları dinleyebilirdim. Bazıları zaten hayatım boyunca tanıdığım insanlardı: Sundraman Desac, Cammantlı Camlar gibi Dört Hane'den insanlar ve Per Actamo. Aldlar şehri aldıklarında Per on-on iki yaşlarında bir oğlanmış. Actamant halkı tüm güçleriyle savaşmışlar; askerler evi alınca bütün erkekleri öldürüp kadınları köle olarak götürmüş. Per, üç gün boyunca avludaki kör bir kuyuda saklanmış. Şimdi bizim gibi yaşıyordu, harabe halindeki bir evde birkaç kişiyle. Ama benimle şakalaşırdı ve iyi yürekliydi, üstelik Seferbeyi'nin ziyaretçilerinin çoğundan gençti. Per'in geldiğine hep memnun olurdum. Benim kalıp dinlememi istemediğini açık bir şekilde belli eden tek ziyaretçi Desac'tı.

Seferbeyi'ni ziyarete gelenler arasında tanımadıklarım genellikle tüccarlar ve şehirden gelen tüccar benzeri adamlar olurdu; bazılarının hâlâ güzel giysileri vardı. Sanki uzun zamandır yoldaymış gibi görünen adamlar da gelirdi sık sık; Ansul'un diğer şehirlerinden gelen, belki de başka Seferbeyleri'nin gönderdiği ziyaretçiler veya haberciler. Kadınların tek başlarına şehirde gezmeleri tehlikeli olmasına rağmen kış aylarında hava karardıktan sonra bazen kadınlar da gelirdi. Sık sık gelenlerden birinin uzun gri saçları vardı; bana biraz deliymiş gibi görünürdü ama Seferbeyi onu büyük bir saygıyla karşılardı. Daima yanında kitap getirirdi. Adını hiç öğrenemedim. Diğer şehirlerden gelenlerin de yanlarında sık sık kitaplar olurdu, giysilerinin içine veya yiyecek çıkınlarına saklarlardı kitapları. Benim gizli odaya girebildiğimi öğrendikten sonra Seferbeyi kitapları oraya götürmem için bana vermeye başlamıştı.

Seferbeyi, odaya genellikle geceleri giderdi, zaten o yüzden daha önce karşılaşmamıştık. Ben sık gitmezdim ve o zamana dek geceleri hiç gitmemiştim. Evin ön kısmında bir yatak odasını İsta ve Sosta ile paylaşıyordum ve öyle birdenbire ortadan yok olamazdım. Ayrıca gündüzleri de işler çok yoğun olurdu; ev işlerinden payıma düşen, yapmam gereken şeyler vardı, sonra ibadet vardı, bir de alışverişten hoşlandığım ve Sosta'dan daha iyi pazarlık yapabildiğim için alışverişin çoğu bana kalıyordu.

İsta hep, Sosta'nın yalnız dışarı çıktığında askerlerle karşılaşıp tecavüze uğramasından korkuyordu. Benim için korkmuyordu. Aldlar sana bakmazlar, diyordu. Kastettiği benim solgun kemikli yüzümden ve kendilerininkine benzeyen koyunsaçlarımdan hoşlanmayacaklarıydı, çünkü onlar Sosta gibi tombul kahverengi yanakları ve siyah ipek saçları olan Ansul kızlarını istiyorlardı. "Böyle göründüğün için şanslısın," derdi hep bana. Ayrıca uzun süre ufak tefek ve ince kalmıştım ki bu gerçekten büyük bir şanstı. Aldların Gandı'nın buyruğuyla kadınlar sokaklara ve pazara ancak yanlarında bir adam olursa çıkabiliyorlardı. Tek başına sokağa çıkan kadınlar fahişe, insanı baştan çıkartan bir şeytan sayılıyordu ve askerler böyle bir kadına tecavüz etmekte, onu esir almakta veya öldürmekte serbestti. Ama belli ki Aldlar yaşlı kadınları kadından saymıyordu ve çocuklar her zaman olmasa da genellikle görmezden geliniyordu. Böylece pazarlardaki alışverişin ve pazarlığın çoğunu nineler ve

birçoğu benim gibi "kuşatma veletleri" ve melez olan çocuklar, erkek kıyafeti giymiş kızlar yapıyordu.

Elimizdeki bütün para, bir zamanlar korsan filosu Ansul'u tehdit ettiğinde dedelerimizden birinin saklamış olduğu paraydı; korsanlar uzaklaştırılmıştı ama aile Seferbeyi'nin deyimiyle bu şans-istifini evin arkasındaki ormanda gömülü bırakmıştı; şimdi işte bu parayla yaşıyorduk. O yüzden yapabileceğim en sıkı pazarlığı yapmak zorundaydım ki bu da zaman alıyordu. İbadet ile ev işleri de öyle. İsta ekmek yapmak için sabahları çok erken kalkıyordu. Gizli odaya yokluğumu fark ettirmeden, pek dikkat çekmeden ve sorulara maruz kalmadan gidebileceğim tek zaman gece diğerleri yattıktan sonraydı. O yüzden İsta'ya, paylaştığımız odadan çıkınca koridorun diğer tarafına düşen annemin odasına taşınmak istediğimi söyledim. Onun için bir mahzuru yoktu. Zaten akşam yemeğinden kalkıp ellerimizi, ağzımızı yıkadıktan kısa süre sonra genellikle Sosta'yla ikisi horul, horul uyumaya başlarlardı; odamda olmadığımı fark etmezlerdi. Böylece her gece karanlıkta koridorlardan geçerek gizli kapıya gider, içeri girer, okur ve sevgili hocamla çalışır öğrenirdim.

Ziyaretçi kabul ettiği geceler bana Aritçe öğretmeye veya okumama yardım etmeye gelemezdi, ama ben kendi başımın çaresine gayet iyi bakardım. Normalde beni yatmaya gönderdiği vakitten sonra bile uzun süre bir hikâye veya tarih kitabına dalıp okumaya devam ederdim.

Boyum biraz daha uzayıp da ergenlik çağına girdiğimde kimi zaman feci şekilde uykum gelmeye başladı, geceleri değil de sabahları. Bir türlü yataktan kalkamıyor, bütün gün boyunca da kendimi kurşun kadar ağır ve fidan biti kadar sersem hissediyordum. Konuşmaması için yalvardığım halde Seferbeyi İsta ile konuşarak, benim yaptığım süpürme ve temizlik işleri için sokak kızı Bomi'yi tutmasını istedi. Ona dedim ki, "Yerleri süpürmek ve etrafı temizlemek iş değil! Zamanımı alan sunaklar. O iş için bir kız tutabiliriz, o zaman benim çok daha fazla zamanım olur."

Hata etmiştim. Beni usulca süzdü: sabırla, tartarak ama takdir etmeden.

"Annenin gölgesi, atalarımızın gölgeleriyle birlikte burada yaşamaya devam ediyor," dedi. "Bu evin tanrıları onun tanrıları. Annen onları her gün kutsardı. Ben bir erkek olarak onlara hürmet

gösteriyorum." Bu doğruydu, hiçbir günü veya sunulması gereken bir şeyi kesinlikle atlamazdı. "Sen de ninelerimizin kızı olarak onlara hürmet gösteriyor, onların inayetini kazanıyorsun." O kadardı.

Kendimden utanmıştım; gücenmiştim de. Bütün tanrı nişlerini dolaşıp tozlarını almak, İene'ye taze yapraklar vermek, Ocak bekçileri için tütsü yakmak, evin eski sakinlerinin ruh ve gölgelerini kutsayıp onların da hayır dualarını istemek, Ennu'nun günlerinde sunağına yiyecek ve su koyup ona minnet etmek, kapı eşiklerinde durarak Her İki Yana Bakan'a övgüler sunmak, Deori için yağ kandillerinin ne zaman yakılacağını hatırlamak ve diğer işleri yapmak bazen bir saati buluyordu ve ben bunlardan kurtulmayı bir şekilde aklıma koymuştum.

Galiba Ansul'da, başka insanların başka yerlerde sahip olduklarından çok daha fazla tanrımız var. Bize çok daha yakın, çok daha fazla sayıda tanrı: Toprağımızın ve zamanımızın tanrıları, kanımızın ve kemiğimizin tanrıları. Tabii ki evin onlarla dolu olduğunu bilmem, annem gibi onların hayır dualarına bir karşılık veriyor olmam, benim odamın ruhunun kapının yanındaki duvardaki minik boş nişte yaşıyor olması, benim geri dönmemi gözlemesi, gece uyurken beni beklemesi bir lütuftu. Küçükken ibadet etmekten gurur duyardım, ama artık çok uzun bir süredir ibadet ediyordum. Tanrılardan yorulmuştum. Çok fazla ilgi istiyorlardı.

İbadetimi neşeyle, canı gönülden yapmama neden olan tek şey Aldların bizim tanrılarımıza şeytani ruhlar, iblisler dediklerini ve onlardan korktuklarını hatırlamamdı.

Ayrıca evin kadınlara ait ibadetini annemin yerine getirmiş olduğunu bilmek de hoş bir şeydi. Seferbeyi bu konuda ona güvenmişti, tıpkı annemin kendi soyundan olduğunu bildiği için gizli odanın bilgisini verme konusunda ona güvendiği gibi. Bunu düşününce, ilk kez bu sülaleden geriye sadece Seferbeyi ile benim kaldığımı fark ettim; o an evde bulunan birkaç kişi kendi seçimleri sonucu Galva olmuşlardı, o soydan gelmiyorlardı. O ana kadar bu farkı pek düşünmemiştim.

"Annem okumasını biliyor muydu?" diye sormuştum bir gece, Aritçe dersinden sonra.

"Tabii ki," dedi Seferbeyi, sonra hatırlayarak, "O zamanlar yasak değildi," diye ekledi. Arkasına yaslanarak gözlerini ovuşturdu.

İşkenceciler parmaklarını çekip germişler, kırmışlardı, o yüzden parmakları yamru yumru, düğüm düğümdü ama artık ellerinin görünüşüne alışmıştım. Bir zamanlar güzel olduklarını görebiliyordum.

"Okumak için buraya geliyor muydu?" diye sordum, orada olduğumdan mutlu bir halde odada göz gezdirerek. Odayı en çok geceleri sevmeye başlamıştım, lamba ışığının sarı kubbesinden yukarı ve öteye doğru sıcak gölgelerin uzandığı, kitap sırtlarındaki yaldızlı harflerin, bazen minik ve yüksek dam pencerelerinden insanın gözüne takılan yıldızlar gibi göz kırptığı geceleri.

"Okumak için pek zamanı olmuyordu," dedi. "Burada her şeyin işleyişini o sağlıyordu. Büyük bir işti bu. Seferbeyi'nin çok para harcaması gerekir... insanları ağırlamak ve diğer şeyler. O daha ziyade hesap defterleriyle uğraşırdı." Bana, sanki zamanda geriye bakıyor, zihninde beni annemle kıyaslıyor gibi baktı. "Aldların İsma Tepeleri'ne bir ordu yolladıklarını ilk duyduğumuzda ona bu odanın kapısını göstermiştim. Annem beni uyarmıştı: Decalo bizim kanımızdan, gizi bilmeye hakkı var, demişti. İşler kötüye giderse odayı koruyabilir. Oda da onun için bir sığınak olur."

"Öyle oldu."

O sırada tercüme etmekte olduğumuz Aritçe bir şiir olan "Kule"den bir mısra okudu: "Zordur tanrıların merhameti."

Ben de şiirde daha sonra gelen bir mısra ile ona mukabele ettim: "Hakiki bir fedadır hakiki yüreğin hamdi." Ona alıntılar yapmamdan çok hoşlanırdı.

"Belki burada benimle saklanırken, ben bebekken, belki o zaman kitapların bazılarını okumuştur," dedim. Bunu daha önce de düşünmüştüm. Ruhuma mutluluk ve güç veren bir şey okuduğum zaman, gizli odadayken bunu annemin de okumuş olup olmadığını sık sık merak ederdim. Seferbeyi'nin okuduğunu biliyordum. O bütün kitapları okumuştu.

"Belki okumuştur," dedi ama yüzü hüzünlüydü.

Bana, sanki kafasındaki bazı soruları cevaplamak ister gibi baktı; sonunda bir karara vararak, "Söylesene Memer. Buraya ilk geldiğinde, tek başına ilk geldiğinde... daha okumaya başlamadan önce, kitaplar sana ne ifade ediyordu?" dedi.

Cevap vermem epey bir zamanımı aldı. "Şey, bazılarına isimler takmıştım." Sundraman'ın *Kırkıncı Konsolosluğunun Vakayinameleri*'nin deri ciltli kocaman kitabını işaret ettim. "Ona Ayı, diyordum. *Rostan* da Parlak Kırmızı'ydı. Onu kapağındaki altın yaldızdan dolayı seviyordum... Bazılarıyla kendime ev kuruyordum. Ama her zaman onları bulduğum yere bırakıyordum."

Başıyla onayladı.

"Sonra bazıları..." bunu söylemeyi düşünmüyordum ama ağzımdan kaçıverdi, "bazılarından korkuyordum."

"Korkuyor muydun? Niye?"

Cevap vermek istemiyordum ama yine konuştum: "Çünkü ses çıkartıyorlardı."

Bunun üzerine o da bir ses çıkartmıştı: *Ah.*

"Hangi kitaplardı onlar?" diye sordu.

"Şunlardan biriydi. Ta... diğer uçtaki. İnledi."

Neden o kitap hakkında konuşuyordum? Konuşmak bir yana o kitabı hiç düşünmemiştim, düşünmek bile istememiştim.

Seferbeyi ile birlikte okuyor olmayı, gizli odada bulunmayı çok sevsem de, oradayken hikâye, şiir ve tarih kitaplarının hâzinelerinde hayatımın en büyük saadetini buluyor olsam da odanın o tarafına, zeminin daha kaba, daha gri bir taş halini alıp tavanın alçaldığı, dam penceresi olmadığı için ışığın yavaşça karanlık içinde yitip gittiği o uca hiç gitmemiştim. Uzaktan gelen sesini duyduğum için orada bir pınar veya çeşme olduğunu biliyordum, ama hiçbir zaman onu görecek kadar ilerlememiştim. Bazen orada, gölgeli uçta odanın daha büyüdüğünü düşünürdüm, bazen de bir mağara veya tünel gibi gittikçe küçüldüğünü. İnleyen kitabın durduğu rafları hiç geçmemiştim.

"Hangi kitap olduğunu gösterebilir misin bana?"

Bir dakika kadar okuma masasında kıpırdamadan oturduktan sonra, "Çok küçüktüm. Böyle şeyler uyduruyordum. *Vakayinameler* de ayıymış gibi yapıyordum. Aptalcaydı," dedim.

"Korkmanı gerektirecek bir şey yok Memer," dedi usulca. "Bazıları korkabilir. Ama sen korkma."

Bir şey söylemedim. Midem bulanıyordu, üşüyordum. Korkmuştum. Bütün bildiğim istemediğim başka bir şey çıkmasın diye ağzımı sıkı sıkı kapalı tutmam gerektiğiydi.

Düşüncelere dalarak bir süre oturduktan sonra yine bir karara vardı. "Buna ayıracak daha çok zamanımız var. Şimdi, on mısra daha mı istersin, yoksa yatmak mı istersin?"

"On mısra daha," demiştim. Ve yeniden "Kule"nin üzerinden geçmiştik.

Şimdi bile korkumu itiraf etmek, onun hakkında yazmak zor. O zamanlar, on dört, on beş yaşlarındayken, nasıl kendimi odanın gölgeye giden ucundan uzak tutuyorsam, düşüncelerimi de bu korkudan uzak tutuyordum. Gizli oda korkulardan arındığım tek yer değil miydi? Sadece öyle kalmasını istiyordum. Korkumun ne olduğunu anlayamıyordum ve ne olduğunu bilmek istemiyordum. Aldların şeytanlık, kötü ruhlar ve kara büyü dedikleri şeye çok benziyordu korkum. Onların anlamadıkları şeyler –tanrılarımız, kitaplarımız ve âdetlerimiz– için kullandıkları cahilce, nefret dolu kelimelerden başka bir şey değildi bunlar. Ben iblislerin var olmadığını, Seferbeyi'nin de şeytani güçlere sahip olmadığını adım gibi biliyordum. Bu karanlık becerilerini itiraf etsin diye ona bir yıl boyunca işkence etmemişler miydi, itiraf edeceği bir şey olmadığı için onu serbest bırakmamışlar mıydı?

Öyleyse ben neden korkuyordum?

Dokunduğum zaman kitabın inlediğini biliyordum. O zamanlar en fazla altı yaşlarındaydım ama hatırlıyordum. Kendimi yüreklendirmeye çalışıyordum. Kendi kendime gölgeli uca kadar gitmek için cesaret vermiştim. Gözlerimi tam ayakucumdan ayırmadan, yerdeki karolar bitip taş zemin başlayıncaya kadar gitmiştim. Gözlerimi ayaklarımdan ayırmadan yan taraftaki bir kitaplığa dönüp, sadece rafların alçakta ve taşa gömülü olduğunu görerek uzanmıştım ve eskimiş, kahverengi deri ciltli bir kitaba dokunmak için uzanmıştım. Dokunduğumda, yüksek sesle inlemişti.

Elimi çekip orada kalakalmıştım. Kendi kendime hiçbir şey duymadığımı söylemiştim. Büyüdüğüm zaman Aldları öldürebilmek için cesur olmak istiyordum. Cesur olmak zorundaydım.

Beş adım daha atarak başka bir kitaplığa varmıştım ve şöyle çabucak bir göz atmıştım. Üzerinde tek bir kitap olan bir raf görmüştüm. Küçüktü ve pürüzsüz, inci beyazlığında bir cildi vardı. Sağ elimi yumruk yaparak sol elimi uzatmış ve kendi kendime cildi çok güzel olduğu için bu kitabın emniyetli olduğunu söyleyerek kitabı

raftan almıştım. Açılsın diye kitabı yere bırakmıştım. Sayfalarından kan sızıyordu. Islaktı. Kanın ne olduğunu biliyordum. Kitabı kapatmış, yeniden rafa itmiştim, saklanmak için büyük masanın altındaki ayı inime koşmuştum.

Bundan Seferbeyi'ne hiç söz etmedim. Gerçek olmasını istemiyordum. Bir daha gölgeli uçtaki o raflara hiç dönmemiştim.

Şimdi, altı yaşındaki çocuk kadar cesur olamayan on beş yaşındaki o kız çocuğu içimi burkuyor; halbuki o çocuk da korktuğu şeye karşı cesaret, güç ve kuvvet istiyordu en az her zamanki kadar. Korku sessizliği doğurur, sonra sessizlik korkuyu doğurur; ben de bunların bana hâkim olmasına izin verdim. Orada, o odada, dünya üzerinde kim olduğumu bildiğim tek yerde bile, ileride kim olabileceğimi düşünme izni vermiyordum kendime.

3

ON YIL SONRA BİLE, kendi kendime nasıl yalan söylediğimi yazmak zor geliyor. Korkaklığım gibi, cesaretim hakkında yazmak da zor. Fakat Kehanet Evi'nin kayıtlarında işe yaraması ve kitabı ithaf ettiğim annem Decalo'yu onurlandırmak için bu kitabın mümkün olduğu kadar gerçekleri yansıtmasını istiyorum. O yıllara ait hatıralarımı bir sıraya sokmak için uğraşıyorum, çünkü Gry ile ilk karşılaşmamızı anlatabileceğim yere gelmeye çalışıyorum. Fakat on altı, on yedi yaşlarındayken zihnimde ve yüreğimde pek bir düzen olduğu söylenemez. Sadece cehalet, şiddetli bir nefret ve sevgi vardı.

Sahip olduğum tüm huzur ve anlayış, Seferbeyi'ne duyduğum sevgiden ve onun bana karşı gösterdiği iyilikten, bir de kitaplardan kaynaklanıyordu. Kitaplar, yazdığım bu kitabın kalbi sayılır. İçinde bulunduğumuz tehlikeyi, yaşadığımız riskleri kitaplar yaratmış, bize elimizdeki gücü kitaplar vermişti. Aldlar onlardan korkmakta haklıydı. Eğer kitapların bir tanrısı varsa, o da Yaratan ve Yok Eden Sampa'ydı.

Seferbeyi'nin okumam için verdiği şiir kitapları arasında en çok *Dönüşümler*'i, hikâyeler arasında da *Manva Beylerinin Masalları*'nı sevmiştim. *Masallar*'da tarih anlatılmadığını, bunların yalnızca masal olduğunu biliyordum ama bana ihtiyacım olan, istediğim gerçekleri anlatıyorlardı: Cesareti, dostluğu, ölümüne sadakati, insanın kendi halkının düşmanıyla savaşmasını, topraklarından sürüp atmasını. On altı yaşındayken bütün bir kış boyunca gizli odaya gelerek Adira ve Marra isimli kahramanların dostluklarını okudum. Ben de Adira gibi bir dosta, bir yoldaşa özlem duyuyordum. Onunla birlikte Sul'un karlı doruklarına sürülmek, sonra onunla omuz omuza, kartallar gibi Dorven ordularının tepesine inmek, onları gemilerine kadar kovalamak – bu kısmı tekrar tekrar okuyordum. Sul'un Yaşlı Beyi'ni okurken onu kendi beyime benzetiyordum: Esmer, sakatlanmış, soylu ve korkusuz. Yaşadığım şehirde ve yaşamımda korku ve güvensizlikten başka bir şey yoktu. Her gün sokaklarda gördüğüm şeyler içimin ezilmesine, korkup sinmeme neden oluyordu. Kan

insanın kalbi için neyse, Manva kahramanlarına olan sevgim de benim için oydu. Bana güç veriyordu.

Sokak kızı Bomi'yi eve aldığımız ve Seferbeyi'nin, evin sunaklarındaki eski bir merasimle ona Galva adını verdiği yıldı. Sosta'nın odasının karşısındaki odaya taşınmıştı. Hem çalışkandı hem de iyi iş yapıyordu, İsta'yı bile genellikle memnun ediyordu; ayrıca iyi bir ahbaptı da. On üç yaşlarındaydı; ne zaman doğduğu veya annesinin kim olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu. Bir süre bizim sokakta dilenmişti; bizim yaşlı Gudit onu tatlı sözlerle içeri çekmiş, bir sokak kedisini kandırır gibi kandırmıştı. Avludaki kulübede uyumaya ikna ettikten sonra, yanmış kereste, kırılmış mobilya ve çöp dolu ahırların temizlenmesine yardım ederek ekmeğini kazanmasını da sağlamıştı. Gudit Seferbeyi'nin yine atlara sahip olacağından emindi. "Akla uygun," diyordu. "Seferbeyi, onu taşıyacak bir at olmazsa nasıl yolculuk eder? Yayan mı gitsin? Ta Essangan veya Dom'a kadar? Üstelik bacakları bu kadar kötüyken? Hiç itibarı olmayan sıradan, yayan biriymiş gibi. Olmaz. Atlara ihtiyacı var. Akla uygun."

Genellikle Gudit'in dediklerini kabul etmekten başka bir şey yapmanız mümkün olmazdı. Deliydi, yaşlıydı, kamburdu ve her ne kadar yaptığı işler bazen çok faydalı olmasa da çok çalışırdı. Bozuk bir ağzı ama tertemiz bir yüreği vardı. İsta evde benim yapacağım temizliği yapması için Bomi'yi tuttuğunda çok kızmıştı; İsta'ya değil, ama kendisini ve kıymetli ahırını "terk ettiği" için Bomi'ye. Aylarca onu her gördüğünde atalarının gölgeleriyle lanetledi; gerçi atalarından hiçbirini bilmeyen, gölgelerinin nerede olduğundan haberdar bile olmayan Bomi'yi bu pek rahatsız etmiyordu. Sonra Gudit bu huyundan vazgeçti; o zaman Bomi de evdeki işleri bitince ahırı temizleyip bölmelerinin yeniden hazırlanması için yapılan o yorucu işte ona yardıma gitmeye başladı, çünkü onun da tertemiz bir yüreği vardı. Gudit nasıl onu içeri aldıysa, o da kedileri almıştı. O yaz ahır avlusu yavru kedi kaynıyordu. İsta onun on kıza bedel yemek yediğini söylüyordu, ama bence bir kız ve yirmi kedi gibi yiyordu. Her şeye rağmen, akla uygun bir iş olmasa da ahırın temizlenmesi hayırlı olmuştu. Ayrıca fare de kalmamıştı.

Seferbeyi'nin beni hususi nezareti altına aldığını, artık benim "eğitiliyor" olduğumu İsta'nın kabullenmesi uzun zaman almıştı;

"eğitilmek", sanki başka bir dildenmiş gibi her zaman büyük bir dikkatle kullandığı bir sözdü. Gerçekten de, okumanın kasıtlı bir şeytani iş olduğunu düşünen Aldların yönetimi altındayken dikkatle telaffuz edilmesi gereken bir sözdü bu. Hem Ald tehlikesi nedeniyle, hem de kendi deyimiyle küçük bir kızken kendisine öğretilmiş olan o kargacık burgacık karalamalardan ("Sorarım sana bir aşçıya böyle bir şeyin ne faydası olabilir ki? Bana kalem ve mürekkeple bir sos yap da göreyim!") bir şey hatırlamadığı için İsta benim eğitim almamdan huzursuz oluyordu. Fakat bunu benim aleyhime kullanmak veya Seferbeyi'nin takdirini ve isteğini sorgulamak aklının ucundan bile geçmemişti. Belki de bu ev sadakatle kutsanmış olduğundan sadakati bu kadar çok seviyordum.

Her halükârda İsta'ya mutfaktaki ağır işlerde yardım ediyor, eğer müsaitse Bomi ile birlikte, değilse yalnız başıma pazara gidiyordum. Boyum kısa kalmıştı, bir deri bir kemiktim ve eski erkek elbiselerinden bozma elbiseler giyince hâlâ bir çocuğa benziyor sayılırdım, ya da en azından hiç de çekici olmayan bir oğlan çocuğuna benziyordum. Sokak serserisi olan oğlanlar bazen benim kız olduğumu anlayarak bana taş atıyorlardı – tıpkı o alçak Aldlar gibi davranan benim ırkımın, Ansul'un oğulları. Onların yanından geçmekten nefret ederdim ve toplandıkları yerden hep uzak dururdum. Aynca şehir halkına efelenip, satıcıların tezgâhlarından canlarının çektiğini para ödemeden almak anlamına gelen "asayişi sağlamak" için pazar yerinde vazifelendirilmiş kasıla kasıla yürüyen Ald muhafızlarından da nefret ederdim. Yanlarından geçerken yavaşlar, onları görmezden gelirdim. Mavi pelerinleri ve deri göğüs zırhları içinde kılıç ve sopalarıyla öylece şişinip dururlardı. Nadiren benim boyum kadar aşağılara bakarlardı.

Artık o önemli sabaha geldim.

İlkbaharın son günleriydi, on yedinci yaş günümden dört gün sonra. Sosta yazın evlenecekti; Bomi onun düğün dikişine yardım ediyordu: yeşil gelinliği, duvağı, güveyin ceketi ve başlığı. Haftalardır İsta ile Sosta'nın konuştuğu tek konu buydu: düğün, düğün, düğün, dikiş, dikiş, dikiş. Bomi bile bu konuda gevezelik edip duruyordu. Ben dikiş dikmeyi öğrenmeye teşebbüs bile etmemiştim; kimseye âşık olup evlenmek de istememiştim. Günün birinde o çeşit sevgiyi de öğrenmeye hazır olurdum mutlaka, ama daha zamanı değildi. Önce

kim olduğumu keşfetmem lazımdı. Tutmam gereken bir sözüm, seveceğim canım Bey'im ve öğrenecek çok şeyim vardı. Bu yüzden o sabah onları gevezelik ederken bıraktım ve pazara tek başıma çıktım.

Aydınlık, güzel bir gündü. Evin merdivenlerinden Kehanet Çeşmesi'ne indim. Geniş, alçak ve yeşil havuz kupkuruydu ve süprüntüyle dolmuştu; zamanında suların fışkırdığı boru da ortadaki kırılmış, yüzü tahrip edilmiş heykelin önünden ucu çentik çentik olmuş bir halde çıkıyordu. Kendimi bildim bileli ve ondan da öncesinden beri çeşme kuruydu ama ben yine de yanında durup Pınarlar ve Sular İlahı'na duamı ettim. Neden bu çeşmeye Kehanet Çeşmesi dendiğini ve Galvamant'ın da zaman zaman Kehanet Evi diye anıldığını düşündüm, üstelik ilk kez de değil. Seferbeyi'ne bir sorayım, diye geçirdim içimden.

Ölü çeşmeden başımı kaldırıp şehrin ötesine bakınca boğazın karşı yakasından taş ve kardan koca beyaz bir dalgaya benzeyen Sul'u gördüm; sisten bir sancak tam zirvesinden kuzeye doğru savrulan Sul'u. Düzensiz askerleriyle beraber yiyecekleri ve yakacakları olmadan buzlu tepelere sürülen Adira ile Marra'yı, dağın tanrısına ve buzulun ruhlarına şükretmek için diz çökmelerini düşündüm. Gagasında bir bahar dalı taşıyan bir karga gelip dalı Adira'nın önüne bırakmıştı. Kargaya teşekkür ederek, ellerindeki azıcık ekmeği de ona ikram etmişlerdi: "Kara demirin gagasında, yeşil umut armağanı." Aklım fikrim hep kahramanlardaydı.

Hem Sul'a, hem de ak yelelerini burnun ötesinde zar zor ayırt ettiğim Seunelere şükrettim. Eşik Taşı'yla konuşup köşede sokak tanrısının nişine dokunarak sola, Batı Caddesi'ne döndüm. Aldıklarımı eve taşımak bakımından daha uzak olsa da, Dağeteği'nden daha iyi bir pazar olduğu için Liman Pazarı'na gitmeye karar vermiştim. Güneşin kanala mavi-yeşil ışıklarıyla hücum ettiğini, köprülerin üzerindeki yontuların zarif gölgelerini gördüğüm ve evden çıktığım için mutluydum.

Güneş ışığıyla deniz meltemi insana neşe katıyordu. Yürüdükçe tanrılarımın yanımda olduğuna daha da çok kanaat getirdim. Üzerimde korku kalmamıştı. Pazar yerinde nöbet tutan Ald askerlerinin yanından, tahta direklerin yanından geçermiş gibi geçip gitmiştim.

Liman Pazarı mermer zeminli geniş bir yerdi; kuzey ve doğu taraflarında Gümrük Binası'nın kırmızı sıra kemerleri, güney tarafında Amiral Kulesi vardı; batıdan limana ve denize açılıyordu. Yuvarlak hatlı, oymalı tırabzanları olan uzun ve alçak mermer basamaklar Amirallik kayıkhanelerine ve çakıllı sahile iniyordu. O sabah her yan güneş, rüzgâr, beyaz mermer ve mavi denizdi; çevremde de rengârenk tenteli, büyük şemsiyeli tezgâhlarıyla pazar yerlerinin o neşeli şamatası vardı. Pazar tanrısının, yani şehrin en eski tanrısını temsil eden yuvarlak taşın yanından geçtim: İsmi adalet, anlaşma, doğruyu yapma anlamına gelen Lero'ydu. Ald askerleri aklıma bile gelmeden tanrıyı açık açık selamladım.

Hayatımda hiç böyle bir şey yapmamıştım. On yaşındayken askerlerin yaşlı bir adamı dövüp, selam verdiği tanrının boş kaidesinin önüne kan revan içinde baygın olarak bıraktıklarını görmüştüm. Askerler etraftayken kimse adama yaklaşmaya cesaret edememişti. Ben ağlayarak uzaklaşmıştım, adamın ölüp ölmediğini hiç öğrenemedim. Bunu hiç unutmamıştım ama umurumda değildi. O gün, benim için korkudan arınmış bir gündü. Bir saadet günü. Kutsal bir gün.

Her şeye baka baka meydanı geçtim çünkü tezgâhlara, üzerlerindeki mallara göz atmaya, satıcılara sataşmaya bayılırdım. Balık pazarına gidiyordum ama Amiral Kulesi'nin önüne koca bir çadır kurduklarını görünce biraz yolumdan saptım. Kirli kaya-şekeri satan bir oğlana çadırın neden kurulduğunu sordum.

"Dağlardan gelen ünlü bir meddahmış," dedi, "çok ünlü biri. İstersen sana yer tutabilirim genç bey." Şu pazarcı oğlanlar sinekten yağ çıkartır derler.

"Kendi yerimi kendim tutarım," dedim. "Ohoo, birazdan çok kalabalık olacak ortalık," dedi, "bütün gün burada olacakmış, çok meşhur bir adam... sana yarım kuruşa önlerde bir yer tutayım mı?"

Gülüp yoluma devam ettim.

Gerçi çadırın yanına gitmek için aklım çelinmişti. İçimden aptalca bir şey yapmak geliyordu, bir meddah dinlemek gibi. Aldlar şairlere ve anlatıcılara bayılırlar. Bütün zengin Aldların maiyetlerinde ve bütün askeri birliklerde bir meddah bulunduğu söylenir. Seferbeyi'nin bana anlattığına göre Aldlar gelmeden önce Ansul'da pek meddah yokmuş, ama artık kitaplar yasaklandığı için sayıları artmıştı. Bizim

halkımızdan birkaç kişi de, birkaç kuruş karşılığında sokak köşelerinde masallar anlatırdı. Bir-iki kere onları dinlemek için durmuştum, ama onlar askerlerden bahşiş alabilmek için genellikle Ald masalları anlatırlardı. Zerre kadar kıymet vermediğim savaşlar, savaşçılar, zorba tanrılarla ilgili Ald masallarını sevmezdim.

Benim dikkatimi çeken kelime "Dağlar" olmuştu. Dağlardan gelen bir adam Ald olamazdı. Dağlar kuzeyde, ta uzaklardaydı. Önceki sene bütün Batı Sahili ülkelerinin haritalarının bulunduğu Eront'un *Büyük Tarih Kitabı*'nı okuyuncaya kadar Dağları veya o ırak ülkeleri duymamıştım bile. Pazardaki oğlan bu kelimeyi duyduğu şekilde tekrar etmişti, onun için uzaklarda olmasından başka bir anlamı yoktu. Eront için bile Dağlar genelde sadece söylentiden ibaret kalmıştı. Kapkacak tamircilerinden balık satan kadınların tezgâhlarına doğru giderken, Eront'un haritasının o bölgesinde bir türlü anımsayamadığım garip isimli koca bir dağdan başka bir şey hatırlayamıyordum.

Bizi, hatta kedileri bile bir gün boyunca doyurup, kafasından da ertesi gün için balık çorbası çıkabilecek bir kızıl benekli için pazarlık yaptım. Tezgâhlar arasında dolaşarak taze peynir ve yeşillik aldım. Sonra eve gitmeden önce, bir şeyler başlayıp başlamadığına bakmak için büyük çadıra doğru yollandım. Kalabalık iyice artmıştı. İnsanların başları üzerinden süvarileri ve başlarını aşağı yukarı sallayan atlarını görebiliyordum: iki Ald subayı. Aldlar çölden hiç kadın getirmemişlerdi, ama çok iyi baktıkları için halk arasında "asker karısı" adı takılan zarif, güzel atlarını getirmişlerdi.

Derken kalabalıktaki insanlar atların önünden kaçışmaya başladı ama arkalarında bir patırtı, epey bir karışıklık vardı. Aniden atlardan biri kişneyerek gerilemeye başladıktan sonra bacaklarını gerip tıpkı bir tay gibi öne sıçradı. Önümdeki insanlar attan kaçmak için geriye doğru sıkışmaya başladı. At dosdoğru üstüme geliyordu. Arkama biriken insanlar yüzünden kıpırdayamadım. At üzerime geldi – üstünde binicisi yoktu ve boşta sallanan dizginleri sanki özellikle bana atılmış gibi elime çarptı. Yakaladım ve çektim. Atın başı tam omuz hizama indi, gözleri çıldırmış gibi dışarı uğramıştı. Kafası bana kocaman gelmişti, bütün dünyayı kaplıyordu. Ama at durmuştu. Başka ne yapabileceğimi bilmediğimden dizginleri geme kadar kısıp kıpırdamadan durdum. At başını savurmaya çalışınca kısa süreliğine

havalandım, ama korkudan dizginlere iyice yapışmıştım. At burnundan hınf diye koca bir nefes verip kıpırdamadan durdu – hatta sanki korunmak ister gibi hafifçe bana yaslanmıştı.

Etrafımdaki bütün insanlar bağırıyor, çığlıklar atıyordu ve benim aklımdaki tek şey onların tekrar atı ürkütmelerine engel olmaktı. Bağırmakta olan insanlara, "Susun, susun," dedim ahmakça. Sanki beni duymuşlar gibi gerileyerek, atın arkasında mermer zeminde bir açıklık bıraktılar. O güneşli ak açıklıkta, sertçe düşmüş ve sersemlemiş bir halde yerde yatan bir Ald subayı, yanında ise ayakta duran bir kadın ile bir aslan vardı.

Kadın ile aslan yan yana duruyordu. Hareket ettiklerinde, zemindeki açıklık da onlarla birlikte hareket etti. Kalabalık neredeyse tamamen susmuştu.

Kadın ile aslanın arkasında bir çeşit binek arabasının tepesini gördüm. Bu arabaya doğru gittiler. Kalabalık geriledikçe önlerindeki yol sanki bir tılsımla açılıveriyordu. Üstü örtülü küçük bir arabaydı. Arabaya koşulmuş iki at, yüzleri diğer tarafa dönük olarak sükûnetle duruyordu. Kadın arabanın arka kapısını açtı, kuyruğu çok hoş bir eğri ile gözden kaybolan aslan içeri sıçradı, ardından kadın kapıyı sürgüledi. Hemen geri döndü, kalabalık o yaklaştıkça yine geri çekilmişti, yanında aslan yokken bile.

Doğrulup oturmuş, başı dönüyormuş gibi görünen Ald subayının yanına diz çöktü. Biraz onunla konuştuktan sonra ayağa kalkıp bana doğru ilerledi; bırakmaya cesaret edemediğim için hâlâ ata sımsıkı yapışmış duruyordum. Kalabalık itişip kakışarak gerilemeye başlayınca at yine ürktü. Aniden başını çekip dizginleri zorlayınca kolumdaki pazar sepetini düşürdüm; balık, peynir ve yeşillikler etrafa saçıldı. Bu da atı daha beter ürküttü, artık onu tutamıyordum – ama kadın gelmişti. Elini atın boynuna koyup hayvana bir şey söyledi. Göğsünden çıkan bir çeşit hırıltıyla başını sallayan at kıpırdamadan durdu.

Elini uzattı, ben de dizginleri verdim. "Aferin sana," dedi bana, "aferin!" Sonra ata bir şey daha söyledi, kulağına yaklaşarak usulca konuştu ve burun deliklerine üfledi. İçini çeken at, başını indirdi. Ben de, ezilmeden veya çalınmadan önce iki günlük yemeğimizi yerden toplama telaşına kapılmıştım. Benim yerde çırpındığımı gören kadın

ata bir şaplak indirip bana yardım etmek için eğildi. Koca balık ile yeşillikleri sepete attık, kalabalıktan biri de peyniri bana fırlattı.

"Teşekkür ederim Ansul'un iyi insanları!" dedi kadın berrak bir ses ve yabancı bir aksanla. "Bir ödülü hak ediyor bu oğlan!" Artık atın diğer tarafında zar zor ayakta duran subaya, "Bu oğlan kısrağınızı yakaladı yüzbaşı. Kısrağı aslanım ürkütmüştü. Bu yüzden sizden özür dilerim," dedi.

"Evet, aslan," dedi Ald, hâlâ şaşkın. Kadına baktı, bana baktı, sonra da kemerindeki kesesini çıkartarak bana bir şey uzattı: bir kuruş.

Ben sepetime sıkı sıkı sarılmıştım. Hem onu, hem de kuruşunu görmezden geldim.

"Ah ne cömert, ne cömert," diye mırıldandı kalabalık; birisi de, "Zenginlik membaı mübarek!" dedi alçak sesle. Subay hiddetle onlara baktı. Sonunda bakışlarını yeniden tam önünde, atının dizginlerini tutan kadına odaklayabildi.

"Çek ellerini onun üzerinden!" dedi. "Sen... kadın... hayvanı olan sendin... aslanı olan..."

Kadın dizginleri ona atarak kısrağa nazikçe bir şaplak indirdi ve kalabalığın içine süzüldü. Bu kez insanlar onun etrafını sıkıca sarmıştı. Kısa bir süre sonra arabanın tepesinin hareket edip ayrıldığını gördüm.

En iyisinin kaçmak olduğunu fark ederek, subay kısrağına binmeye çalışırken eski giysi pazarına daldım.

Uzun Şapka adındaki eski giysi satıcısı bir kadın, taburesinin üzerine çıkmış gösteriyi seyrediyordu. Güçlükle yere indi. "Atlara alışıksın, öyle mi?" dedi bana.

"Hayır," dedim. "O bir aslan mıydı?"

"O her ne idiyse, meddahla birlikte. Bir de meddahın karısıyla. Öyle diyorlar. Bekle de dinle adamı. Dediklerine göre meddahların şahıymış."

"Balığı eve götürmem lazım."

"Ha. Balık beklemez." Hiddetli, kötücül gözlerini bana dikti. "Yakala," dedi ve bir şeyi, benim gayriihtiyari yakaladığım bir şeyi bana doğru fırlattı. Bir kuruş. Arkasını dönmüştü bile.

Ona teşekkür ettim. Kuruşu, insanların tanrı-armağanlarını bıraktıkları ve daha fakir insanların bulduğu yere, yani Lero'nun

altındaki oyuğa bıraktım. Muhafızların beni görüp görmemeleri hâlâ umurumda değildi, çünkü göremeyeceklerini biliyordum. Tam pazardan çıkmış, Gümrük Caddesi'nin yüksek kızıl kemerlerini geçip Batı Caddesi'ne girmiştim ki at nallarının takırtısı ile tekerleklerin tıkırtısını duydum. Gümrük Caddesi'nden iki atın çektiği üstü kapalı araba geliyordu. Aslanlı kadın sürücü koltuğuna tünemişti.

"Götüreyim mi?" dedi kadın, atlar dururken.

Tereddüt ettim. Ona teşekkür edip hayır demek geçiyordu içimden. Bu değişik bir şeydi ve neredeyse hayatımda hiç değişik bir şey olmadığından nasıl başa çıkacağımı bilemedim. Yabancıların yanında pek rahat olamam. Hatta genelde insanların yanında pek rahat değilimdir. Ama bugün kutlu bir gündü ve bir lütfa sırt çevirmek kötü bir şeydi. Kadına teşekkür ederek yanına çıktım.

Bana çok yüksek gelmişti.

"Nereye?"

Batı Caddesi'ni işaret ettim.

Hiçbir şey yapmıyordu sanki, ne dizginleri oynatmıştı, ne sürücülerin yaptıklarını gördüğüm gibi damağını şaklatmıştı ama atlar hemen yola koyuldular. Daha büyük olan at çok hoş kızıl kahverengideydi, neredeyse *Rostan*'ın cildi kadar kızıl; küçük olan ise açık kahverengiydi; bacakları, yeleleri, kuyruğu siyahtı ve alnında beyaz bir yıldız vardı. Bu atlar Ald atlarından daha büyüktü ve daha uysal görünüşlüydüler. Kulakları ileri geri oynayıp duruyordu, sürekli dinliyorlardı; onları seyretmek çok hoştu.

Birkaç sokak hiç konuşmadan gittik. Bu yükseklikten kanallara bakmak, köprüleri, binaların cephelerini ve pencerelerini, yanımızda yürüyen insanları at sırtındaki insanların gördüğü gibi görmek, onlara tepeden bakmak çok ilginçti. Kendimi üstün hissetmeme neden olduğunu fark ettim.

"Aslan... arkada mı... arabada mı?" diye sordum sonunda.

"Yarı aslan," dedi kadın.

"Asudar çölünden!" "Yarı aslan" deyince hatırlamıştım ve aklıma *Büyük Tarih Kitabı*'ndaki resim gelmişti.

"Öyle," dedi, bana bir bakış atarak. "Büyük bir ihtimalle kısrağı bu yüzden ürküttü. Kısrak onun ne olduğunu biliyordu."

"Ama siz bir Ald değilsiniz," dedim, esmer teni, kara gözleri yüzünden mümkün olmasa da, aniden Ald olabileceğinden korkarak.

"Ben Dağlardanım."
"Taa kuzeyden!" dedim; dememle dilimi ısırıp ikiye koparıyordum neredeyse.
Yan gözle bana baktı ve ben de onun beni kitap okumakla suçlamasını bekledim. Ama onun dikkatini çeken bu olmamıştı.
"Sen bir oğlan değilsin," dedi. "Ah ne aptalım."
"Değilim, oğlan gibi giyiniyorum, çünkü..." durdum.
Bir şey izah etmene gerek yok dercesine başını salladı.
"Peki atları idare etmeyi nasıl öğrendin?" diye sordu.
"Öğrenmedim. Daha önce bir ata hiç dokunmamıştım."
Bir ıslık çaldı. Alçak, tatlı bir ıslığı vardı, minik bir kuş gibi. "Öyleyse ya çok hünerlisin, ya da çok şanslı!"
Tebessümü o kadar tatlıydı ki bu kutlu günde Lero ile sağır tanrı Talih'in bana bu şansı bahşettiğini söylemek gelmişti içimden, ama çok fazla konuşmaktan korkuyordum.
"Belki beni bu ikisi için iyi bir ahıra götürürsün diye düşünmüştüm. Senin bir seyis yamağı olduğunu sandım. Şimdiye kadar gördüğüm diğer seyisler kadar hızlı ve serinkanlıydın."
"Şey, at doğrudan üzerime geldi."
"At sana geldi," dedi.
Nal seslerinin takır tukurtusu bir sokak daha devam etti.
"Bizim ahırımız var," dedim.
Güldü. "Hah işte!"
"Sormam lazım."
"Tabii ki."
"İçinde hiç at yok. Yem de yok, hiçbir şey yok. Ta... yıllardır yok. Gerçi temizdir. Biraz saman var. Kediler için." Ne zaman ağzımı açsam çok konuşuyordum. Dişlerimi sıktım.
"Çok iyi kalplisin. Eğer böyle bir şey münasip değilse hiç sıkılma. Bir yer bulabiliriz. Aslında, Gand bize ahırlarını kullanabileceğimizi söyledi. Ama ben Gandlara minnet etmemeyi tercih ederim." Bana bir bakış attı.
Onu sevdim. Onu, aslanının yanında dururken gördüğüm anda sevmiştim. Onun konuşma tarzını, söylediği şeyleri, onun hakkında her şeyi çok sevmiştim.
İnsanın lütfü geri çevirmemesi gerekir.
"Adım, Decalo Galva'nın kızı Galvamantlı Memer," dedim.

O da, "Benim adım da Roddmantlı Gry Barre," dedi.

Kendimizi tanıttıktan sonra utangaçlığımıza yenildik ve Galva Caddesi'nde bir süre sessizlik içinde ilerledik. "Ev şurası," dedim.

Hayretle bakarak, "Çok güzel bir ev," dedi.

Geniş avluları, taş kemerleri, yüksek pencereleri olan Galvamant çok büyük ve soylu bir evdir, ama yarı yarıya harabe halindeydi; o yüzden uzaklardan gelmiş, bir sürü ev görmüş birinin Galvamant'ın güzelliğini fark etmesi beni çok etkiledi.

"Kehanet Evi'dir," dedim. "Seferbeyi'nin evi."

Bunun üzerine atlar aniden durdu.

Gry bir süre gözlerine inanamadan bana baktı. "Galva... Seferbeyi... Hoo, uyanın!" Atlar sabırla yollarına devam ettiler. "Bugün, hiç umulmadık şeyler günü," dedi.

"Bugün Lero'nun günü," dedim. Cümle kapısına gelmiştik. Eşik Taşı'na dokunmak için kayıp aşağı indim. Gry'ı içeri aldım, büyük ön avludaki Kehanet Çeşmesi'nin kuru havuzunu geçtik, evin yanından dolanarak ahır avlusunun kemerli kapısından girdik.

Gudit kaşlarını çatarak ahır kapısından çıktı. "Bütün o aptal atalarının hortlakları adına, ben bunlara nereden yulaf bulacağım?" diye bağırdı. Yanımıza gelip kızıl atı çözmeye başladı.

"Dur, dur," dedim. "Seferbeyi'yle konuşmam lazım."

"Sen git konuş, hayvancıklar sen konuşurken biraz su içebilirler herhalde, değil mi? Haydi, bırak hanım. Ben bakarım."

Gry, Gudit'in atları çözüp yalağa götürmesine ses çıkartmadı.

Yaşlı adamın tahta musluk tıkacını açmasını ve berrak suyun yalağa dolmasını seyretti. Merak ve beğeniyle bakıyordu. "Suyu nereden alıyorsunuz?" diye sordu Gudit'e; o da Gry'a Galvamant'ın pınarlarını anlatmaya başladı.

Arabanın yanından geçerken, araba hafifçe sarsıldı. İçinde bir aslan vardı. Gudit'in bu konuda ne diyeceğini merak ettim.

Ben koşup eve girdim.

4

SEFERBEYİ galeride Desac ile oturuyordu. Desac, Ansul'un değil Sundraman'ın yerlilerindendi; onların ordusunda askerlik yapmıştı. Bugüne kadar hiç kitap getirmemişti ve hiç kitaplardan konuşmazdı. Dimdik durur, sertçe konuşur, nadiren gülümserdi. Çok büyük ıstıraplar çekmiş olduğunu düşünüyordum. Seferbeyi'yle birbirlerine saygı gösterirler, dostça davranırlardı. Uzun sohbetleri hep özel olurdu. Oturdukları yere doğru yürürken ikisi birden bana sessizce ama dik dik baktı, tam da galerinin en sonundaki pencerenin altında, güneş vuran bir yerde oturuyorlardı. Evin arka kısmı, yani tamamen taştan ve dağa yaslanacak şekilde inşa edilmiş olan en eski kısmı serindir; ayrıca odaları ısıtabilecek kadar çok odunumuz yoktu.

Onları selamladım. Seferbeyi kaşlarını kaldırarak söyleyeceklerimi bekledi.

"Kuzeyden, uzaklardan gelen yolcular var, atları için ahır arıyorlar. Adam bir meddah, kadın ise..." durdum, "bir aslanı var. Yarı aslan. Kadına atlarını burada tutup tutamayacaklarını size soracağımı söyledim." Konuşurken kendimi Manva Beyleri masallarından çıkma birine benzetmiştim, soylu bir ziyaretçiden, soylu bir ev sahibine ricacı olarak gelen biri gibi.

"Panayırcılar," dedi Desac. "Göçebeler."

Desac'ın sesindeki horgörü karşısında hiddetlenerek, "Hayır!" dedim.

Benim kabalığım karşısında Seferbeyi'nin kaşları indi.

"Kadın Dağlardan, Roddmantlı Barre'lardan Gry," dedim.

"Peki bu Dağlar neredeymiş?" dedi Desac, bana bir çocukmuşum gibi hitap ederek.

"Kuzeyde, çok uzakta," dedim.

Seferbeyi, "Memer biraz daha açıklar mısın lütfen?" dedi. Bir şey izah etmemi veya Aritan'dan bir mısra daha tercüme etmemi istediği zaman hep böyle rica ederdi. Yaptığım şeyleri düzenli, anlamlı yapmamı isterdi. Ben de denedim.

"Kocası Liman Pazarı'nda hikâyeler anlatmaya gelmiş. Yani oradaydılar. Kadının aslanı bir Ald'ın atını ürküttü. Atı ben yakaladım.

Kadın atı sakinleştirdi. Sonra eve dönerken ona rastladım, beni eve getirdi. Atlarına ahır arıyordu. Aslan arabada. Gudit atları suluyor."

Pazardan geliyor olduğumu söylediğim anda, içi beş kiloluk balık, peynir ve yeşilliklerle dolu pazar sepetinin hâlâ kolumda asılı olduğunu fark ettim.

Bir sessizlik oldu.

"Ona ahırları kullanabileceğini mi söyledin?"

"Size soracağımı söyledim."

"Bu hanımdan yanıma gelmesini rica eder misin?"

"Tabii," dedim ve hemen uzaklaştım.

Sepeti serin kilere bırakıp –İsta ve diğerleri hâlâ işlikte dikiş dikiyordu– ahır avlusuna koştum. Gry ile Gudit köpekler hakkında konuşuyordu; daha doğrusu Gudit eski günlerde Galvamant'ta bulunan, atlarla birlikte koşturan, cümle kapılarını koruyan iri tazıları anlatıyordu. "Bugünlerde varsa yoksa kediler. Her yerde kediler var," dedi, yana tükürerek. "Artık köpeklere verecek etimiz yok. Akla uygun. Kendileri et olmuştu o yıllarda, muhasara yıllarında, o köpekler."

"Belki de şu anda tazılarınız olmamasında bir hayır vardır," dedi kadın. "Bizim arabanın içindeki nedeniyle huzursuz olurlardı."

Araya girip, "Seferbeyi eve buyurup buyuramayacağınızı soruyor. Kendisi gelirdi ama onun uzun mesafe yürümesi artık çok zor," dedim. Manva Beylerinin yabancıları evlerinde ağırladıkları gibi doğru dürüst, soylu, eli açık bir şekilde onu ağırlamayı o kadar arzu ediyordum ki.

"Memnuniyetle," dedi, "ama önce..."

"Atları bana bırakın," dedi Gudit. "Her ikisini de boş bir bölmeye koyar, sonra şurdaki Bossti'den biraz saman almaya giderim."

"Arabanın içinde bir balya saman ile bir varil yulaf var," dedi Gry, göstermeye yeltenerek ama Gudit karşı çıktı – "A a a, kimse Seferbeyi'nin evine kendi yiyeceğiyle gelmez. Gel bakalım buraya yaşlı hanım."

"O Yıldız," dedi Gry, "bu da Damgalı." İsimleri söylenince her iki at da başlarını çevirip Gry'a baktı, kısrak burnundan bir soluk verdi.

"Ayrıca, arabada başka ne olduğunu bilseniz de iyi olur," dedi Gry; alçak sesle ve kibarca konuştuğu halde, Gudit'in bile dönüp onu dinlemesini sağlayan bir şey vardı sesinde.

"Bir kedi," dedi. "Başka bir kedi daha. Ama büyük bir tane. Güvenilir bir hayvandır, ama yine de ürkütmemek gerek. Lütfen arabanın kapısını açmayın. Memer sence onu burada arabada mı bırakmalıyım, yoksa benimle eve mi gelsin?"

İnsanın şansı yaver gitmeye başladıysa, şansını biraz daha zorlamalı. Desac'ın "panayır" aslanını görüp korkudan taş kesilmesini istiyordum. "Arzu ederseniz onu da yanınıza alın..."

Bir an durup yüzümü inceledi.

"Burada bıraksam daha iyi olur," dedi gülümseyerek. Ben de İsta ile Sosta'nın koridordan geçen bir aslan karşısında nasıl çığlığı basacağını düşününce haklı olduğunu anlamıştım zaten.

Avluların etrafından dolaşıp ön girişe giderken arkamdan geldi. Eşikte durarak, ziyaretçilerin ev tanrılarına okuduğu duayı okudu.

"Sizin tanrılarınız da bizimkilerle aynı mı?" diye sordum.

"Dağlarda tanrılar pek bilinmez. Fakat bir seyyah olarak ben de tanrıların veya ruhların insanlardan esirgemediği ihsana saygı göstermeyi öğrendim."

Bunu sevdim.

"Aldlar tanrılarımıza tükürüyor," dedim.

"Denizciler rüzgâra karşı tükürmenin pek akıllıca olmadığını söylerler," dedi.

Eski üniversite odalarına, galerilere ve iç avlulara çıkan geniş holleri, kabul salonunu, büyük avluyu görmesi için onu dolaştırarak götürdüm. Her yer boş, mobilyasızdı, heykeller kırılmıştı, duvar halıları çalınmış, yerler süpürülmemişti. Bunları görmesi beni yarı gururlandırıyor, yarı utandırıyordu.

Bütün buralardan gözlerini dört açarak, merakla geçmişti. Onda bir dikkatlilik vardı. Rahat ve açıktı ama sıkı ağızlı ve tetikteydi, tıpkı yabancı bir yerdeki cesur bir hayvan gibi.

Arka galerinin oyma kapısını çaldım ve Seferbeyi bizi içeri buyur etti. Desac gitmişti. Seferbeyi ziyaretçiyi karşılamak için ayağa kalktı. İsimlerini söylerlerken başlarını resmi bir edayla eğdiler. "Halkımın evine hoş geldiniz," dedi Seferbeyi. Gry da, "Selamım Galva Evi'ne ve insanlarına, saygım ise evin tanrılarına ve atalarına," dedi.

Birbirlerine baktıklarında Seferbeyi'nin gözlerinin merak ve ilgiyle dolduğunu, onunkilerin ise heyecanla parladığını gördüm.

"Selamınızı getirmek için çok uzun bir yol kat etmişsiniz," dedi Seferbeyi.

"Seferbeyi Sulter Galva'yla tanışmak için."

Seferbeyi'nin yüzü kapandı, tıpkı sayfaları kapanan bir kitap gibi.

"Ansul'un artık Aldlardan başka beyi yok," dedi. "Ben önemsiz bir kişiyim."

Gry sanki destek arar gibi bana baktı ama yapabileceğim bir şey yoktu. Ona, "Eğer yanlış bir şey söylediysem affınıza sığınırım. Fakat bizi, kocam Orrec Caspro ile beni Ansul'a neyin getirdiğini anlatmama izin verir misiniz?" dedi.

Seferbeyi'nin sıfatını Gry'a söylediğimde Gry nasıl hayretler içinde kaldıysa, şimdi Seferbeyi de bu isim üzerine aynen öyle hayretler içinde kalmıştı.

"Caspro burada mı?" dedi, "Orrec Caspro?" Derin bir nefes aldı. Kendini toparlayarak en katı, en resmi ses tonuyla konuştu: "Şairin şöhreti önünden gidiyor. Varlığıyla şehrimizi onurlandırdı. Memer bana bir yaratıcının pazar yerinde konuşacağını söylemişti ama kim olduğunu bilmiyordum."

"Aldların Gand'ı için de söyleyecek," dedi Gry. "Kocamı Gand çağırttı. Ama Ansul'a gelme nedenimiz bu değil."

Ağır bir sessizlik oldu.

"Bu evi arıyorduk," dedi Gry. "Kızınız da bu eve getirdi beni... onun bu evin kızı olduğunu bilmediğim ve o da benim burayı aradığımı bilmediği halde."

Seferbeyi bana baktı.

"Doğru," dedim. Bana şüpheyle bakmaya devam ettiği için de devam ettim: "Tanrılar bütün gün yanımdaydılar. Bugün Lero günü."

Onun için önemliydi bu. Derin düşüncelere daldığı zaman yaptığı gibi üst dudağını sol elinin en ucundaki parmak boğumlarına sürttü. Sonra aniden bir karara vardı ve kuşkusu uçup gitti. "Lero'nun eliyle getirildiğinize göre, evin inayeti üzerinizde olsun," dedi. "İçindekiler de emrinizdedir. Oturmaz mıydınız Gry Barre?"

Seferbeyi oturması için ona pençe ayaklı sandalyeyi gösterirken Gry'ın onu seyrettiğini, koltuğuna otururken onun sakat ellerine baktığını gördüm. Ben de masanın yanındaki yüksek tabureye tünedim.

"Caspro'nun ünü size kadar nasıl geldiyse," dedi Gry, "Ansul kütüphanelerinin ünü de bize ulaştı."

"Kocanız da buraya o kütüphaneleri görmeye mi geldi?"

"Kitaplarda sanatının ve ruhunun gıdasını arıyor," dedi Gry.

Bu sözler üzerine bütün yüreğimi ona ve kocasına vermek istedim.

"Ansul kitaplarının onları okuyan birçok insanla birlikte yok edilmiş olduğunu bilmesi gerekir," dedi Seferbeyi duygusuzca. "Şehirde kütüphaneye izin yok. Yazılı söz yasak. Söz denilen şey tek tanrı Atth'ın nefesidir ve ancak nefesle söylenmelidir. Onu yazıyla bağlamak küfürdür, kötüdür."

Onun bu sözleri söylemiş olmasına kahrolarak oturduğum yerde dişlerimi sıktım. Sanki bunlara inanıyormuş gibi konuşuyordu, sanki bunlar onun sözleriymiş gibi.

Gry sessizdi.

Seferbeyi, "Orrec Caspro yanında kitap getirmemiştir inşallah," dedi.

"Getirmedi," dedi kadın, "onları aramaya geldi."

"Denizde ateş aramak gibi bir şey," dedi Seferbeyi.

Gry hemen ilave etti, "Ya da çöldeki bir taşı sağmak gibi."

Gry Denios'un şiirinin devamıyla cevap verince Seferbeyi'nin gözlerindeki ışıltıyı, o neredeyse gizli parıltıyı gördüm.

"Buraya gelebilir mi?" diye sordu, son derece alçakgönüllülükle.

Benim içimden Evet! diye haykırmak geldi. Evet! Seferbeyi onu hemen tüm içtenliğiyle davet etmeyince, onu çağırmayınca hayretler içinde kalmış, utanmıştım. Tereddüt ettikten sonra bütün söylediği, "Gand İoratth'ın mı konuğu?" olmuştu.

"Urdile'deyken bize, Ansul'daki Aldların Gand'ı İoratth'tan, Bütün Yaratıcıların Gand'ı Orrec Caspro'ya eğer lütfedip gelir de sanatını icra ederse, kapılarının açık olduğuna dair bir haber geldi. Bize Gand İoratth'ın masal ve şiir dinlemekten çok hoşlandığı söylendi. Tıpkı halkı gibi. Biz de geldik. Ama onun konuğu olarak değil. Atlarımıza bir çatı vermeyi önerdi, bize değil. Eğer imansızlar çatısının altına girerse tanrısı gücenirmiş. Orrec, Gand için gösterisini sunmaya gittiğinde bu açık havada, göğün altında olacak."

Seferbeyi Aritçe bir şey söyledi; emin değildim ama göklerde tüm yıldızları ve tanrıları barındıracak kadar yer olduğuyla ilgili bir

şeydi bu. Mısrayı anlayıp anlamadığını görmek için dönüp ona baktı.

Gry başını yana çevirdi. "Ben cahil bir kadınım," dedi o kibar haliyle.

Seferbeyi güldü. "Pek sayılmaz!"

"Yo, gerçekten. Kocam bana biraz bir şeyler öğretti, ama benim bilgim sözlerle değildir. Benim marifetim konuşmayanları dinlemektir."

"Memer bir aslanla dolaştığınızı söyledi."

"Öyle. Çok seyahat ediyoruz, seyyahlar tehlikelere açıktır. Sadık köpeğimiz öldükten sonra başka bir bekçi yol arkadaşı aradım. Vadalva'nın güneyindeki çöl tepelerinde bir yarı aslan ile yavrusunu yakalamış olan bir grup göçerle karşılaşmıştık, onlar da anlatıcı ve müzisyendi. Anneyi kendi gösterileri için alıkoymuşlardı ama yavruyu sattılar. Çok iyi bir yol arkadaşıdır, üstelik güvenilirdir."

"İsmi ne?" diye sordum yavaşça.

"Şetar."

"Şimdi nerede?" diye sordu Seferbeyi.

"Arabamızda, sizin ahır avlusunda."

"Onu görmeyi arzu ederim. İman konusunda pek zayıf olduğum için de çatımızın altında kalmanızı istememde bir mahzur yok Gry Barre... sizin ve kocanızın, atlarınızın ve aslanınızın."

Gry cömertliği için Seferbeyi'ne teşekkür etti; o da, "Yoksullar cömertlik konusunda zengin olur," dedi. Kocasının ismini söylediğinden beri Seferbeyi'nin yüzü aydınlanmıştı. "Memer," dedi, "hangi odaya?"

Ben zaten bu konudaki kararımı vermiştim de Sosta balıktan bir buğulama yaparsa sekiz kişiyi doyurup doyuramayacağını hesap ediyordum. "Doğu odası," dedim.

"Müdür Dairesi'ne ne dersin?"

Beni biraz şaşırttı bu, çünkü evin bu en eski bölümünde, onun odasının üstündeki o güzel, geniş dairede önceden annesinin yaşadığını biliyordum. Yıllar önce Galvamant Ansul üniversitesi ile kütüphanesine ev sahipliği yaparken bu daire okulun başındaki kişiye, Müdür'e aitmiş. Dairenin sağlam camlı küçük pencereleri batı tarafındaki damların üzerinden Sul'a bakıyordu. Şimdilerde odada bir karyoladan başka pek bir şey yoktu. Ama doğu odasından bir döşek, benim odamdan da bir sandalye götürebilirdim.

"Gidip ateş yakayım," dedim, çünkü kullanılmayan dairenin rutubetli ve soğuk olacağını biliyordum.

Seferbeyi bana büyük bir şefkatle baktı. Gry Barre'a, "Memer benim ellerim ve aklımın yarısı oldu. Benim bedenimin değil, evimin ve gönlümün kızı. Onun tanrıları ve ataları benim tanrılarım ve atalarımdır," dedi.

Galva kanı taşıdığımı gayet iyi biliyordum, ama onun söylediği şeyleri duymuş olmak bana buruk bir neşe vermişti.

"Pazarda," dedi Gry, "kedimi gören bir at aniden fırladı. Binicisini üzerinden atarak doğru Memer'e koştu. O, dizginleri yakalayarak atı durdurdu ve tuttu."

"Ben gidip daireyi hazırlayayım," dedim, övgüye katlanmak zor gelmişti.

Gry müsaade isteyerek, bana yardım etmek için yanımda geldi. Yatağı yapıp ocaktaki ateşi yaktıktan sonra işimiz bitmişti; gidip kocasını Liman Pazarı'ndan alıp geleceğini söyledi. Onu dinlemek için can atıyordum ve Gry da bunu fark etti. "Herhalde artık konuşacak hali kalmamıştır," dedi, "ama bana refakat etmene çok memnun olurum. Şetar'ı arabada bırakacağım. Orada gayet iyi." Dışarı çıkarken ekledi, "Tek bir aslan yeter."

Nasıl sevmeyeyim onu?

Böylece Gry Barre ile birlikte yayan olarak Liman Pazarı'na gittik. Yaratıcı Orrec Caspro'nun konuşmasını ilk orada duydum.

Çadır doluydu; insanlar çadırın dışından dinlesin diye ön tarafı ve yanları da açılmıştı; herkes dağ yamaçlarındaki ağaçlar gibi dip dibe kıpırdamadan durmuş dinliyordu. Denios'un *Dönüşümler*'inden "Ateş Kuyruklu Kuş" masalını anlatıyordu Orrec. Ben bu masalı biliyordum, orada bulunan yaşlı Ansullular da biliyordu ama Ald askerleri (üstelik epey de asker vardı, en iyi yerlerde, çadırın içinde platforma yakın yerlerde) ve gençlerin çoğu için yeniydi, hayret verici harika bir masaldı. Hepsi kıpırdayan dudaklar ve fal taşı gibi açılmış gözlerle, manzum hikâyeye dalıp gitmişti. Ben de hikâyeye kapılmış, anlatıcının muntazam, tınılı sesini ve bariz kuzey aksanını dinliyordum, ama, onu görmüyordum bile. Olup bitenleri gözümle görüyormuşçasına dinledim.

Bitirdiğinde, o koca kalabalık derin bir nefes alınacak kadar bir süre sessiz kaldıktan sonra, "Ah!" dedi. Sonra onu alkışlamaya

başladılar, Aldlar avuçlarını gürültüyle birbirine vurarak, biz de eski bir takdir sözüyle "Eho, eho!" diye bağırarak. O zaman onu gördüm: Yakışıklı, ince, dik, kürsüdeki duruşunda belli bir meydan okuma olan esmer bir adamdı, ama yine de kalabalıktan çok memnun görünüyordu.

Uzun süre yanına yaklaşamadık. "Diğer aslanı da getirmeliymişim," dedi Gry; mavi pelerinleri, koyun gibi saçları, kılıçları, yayları ve sopalarıyla, artık aralarına inmiş olan konuşmacının etrafını saran asker ve subayların arasından geçmeye çalışırken.

Orrec yeniden platforma sıçrayıp gözleriyle kalabalığı taramaya başlayınca Gry kuş sesini andıran bir ıslık çaldı, bu kez yüksek sesle ve kulakları yırtarcasına. Orrec onu hemen gördü; Gry başıyla solumuzu işaret etti; birkaç dakika sonra o da Gümrük basamaklarında bize katıldı.

Artık askerler dağılmış olduğu için halkın bir kısmı peşine takılmıştı ama çekingendiler, onu sıkıştırmak istemiyorlardı. Sadece yaşlı bir adam ona yaklaştı, tanrılara şükranlarımızı sunarken yaptığımız gibi verilen ve alınan armağanı tutmak için açık ellerle iyice eğilerek selam verdi. "Yaratıcıya övgüler olsun," diye fısıldadı. Doğruldu ve aceleyle uzaklaştı. Gözyaşları içindeydi. Bu adam Seferbeyi'ne birkaç kez kitap getirmiş olan bir adamdı. Adını bilmiyordum.

Orrec Caspro hemen geniş adımlarla yanımıza geldi. Bir an için Gry'ın iki elini birden tutarak, "Çıkart beni!" dedi. "Şetar nerede?"

"Galvamant'ta," dedi Gry, ismi Kuzeyliler gibi telaffuz ederek. "Yanımdaki Decalo'nun kızı Galvamantlı Memer. O evin konukları olacağız."

Gözleri fal taşı gibi açıldı. Beni kibarca selamladı ve hiç soru sormadı ama sanki aklında sorular varmış gibi duruyordu.

"Bana biraz müsaade edin ne olur," dedim aniden, "bu sabah pazar yerinde bir şey unutmuştum. Siz yolu biliyorsunuz. Ben yetişirim." Sonra onlardan ayrıldım. Gerçekten de İsta'nın sekiz kişilik buğulama için daha fazla yeşilliğe ihtiyacı olacaktı.

Yaratıcıların, ev işleri ile yemek pişirme kısmını neden masallarının dışında bıraktıklarını hep merak etmişimdir. Bütün büyük savaşlar, cenkler bu yüzden, gün sonunda aile bir sofra

etrafına toplansın da huzur içinde bir-iki lokma yesin diye yapılmıyor mu? Masalda Manva Beylerinin sürgünde, Sul eteklerindeki kamplarında nasıl avlandıkları, nasıl kök topladıkları, yemeklerini nasıl pişirdikleri anlatılır ama düşman tarafından harabeye çevrilmiş, perişan edilmiş şehirlerinde kanları ve çocukları ne yer, ne içer hiç anlatılmaz. Onlar da bir şekilde yiyecek bir şeyler buluyordu, evi temizleyip tanrılara ibadet ediyordu; tıpkı bizim kuşatma yıllarında Aldların zulmü altında yaptığımız gibi. Kahramanlar dağdan indiklerinde büyük bir şölenle karşılanmışlardı. Ben bu şölendeki yiyeceklerin neler olduğunu ve kadınların bunları nasıl bulduklarını bilmek isterdim.

Gelb Köprüsü'nden tepeye tırmanmaya başladığımda Gry ile kocasını Batı Caddesi'nin tepesinde gördüm. Mutfağa geldiğimde Sosta ile Bomi konukları gördükleri için heyecanlanmışlardı, İsta'nın bütün aksiliği üzerindeydi. "Yok Eden Sampa adına, bir kadın misafirlerini bir parça balık ve bir sap lahana ile nasıl ağırlar?" İlaveten getirdiğim yeşillikler ile kerevizler büyük bir faciayı önlemişti. Zencefil rendeleyerek, tessoni kıyarak ve Bomi ile Sosta'yı acımasızca koşturarak işe koyuldu. İsta elinden geliyorsa Galvamant konuklarına bol bol ikramda bulunur, atalarını utandırmazdı. Ev işiyle kastım işte bu. Eğer bu önemli değilse, önemli olan nedir? Eğer bu şerefle yapılmazsa, şeref nerededir?

İsta bize eski günlerde büyük yemek odasında verilen kırk kişilik ziyafetleri anlatırdı ama biz hep onun kiler adını verdiği, yemek salonu ile mutfaklar arasında kalan, her yanı raflarla ve tezgâhlarla dolu odada yemek yerdik. Gudit çam ağacından uyduruk bir masa yapmıştı, oradan buradan da sandalye bulmuştuk. Seferbeyi'nin gün boyunca yaptığı en uzun yürüyüş genellikle koridorlardan geçip merdivenleri ve iç avluları kat ederek kilerdeki akşam yemeğine gelmek olurdu. O gece güzel günlerden kalan yegâne güzel giysisi olan ağır, sert, gri cüppesini giyip gelmişti. Tıpkı atları gibi kokan Gudit hariç hepimiz biraz temizlenmiştik. Gry dar ipek pantolonunun üzerine uzun kırmızı bir bluz giymişti; kocası ise beyaz bir gömlek, siyah bir palto ve dizlerinden aşağısını çıplak bırakan siyah bir etek giymişti. Siyahlar ona pek yakışmıştı; Sosta, pazarda balıkçı tezgâhlarındaki balıklar gibi gözleri dışarı uğramış bir halde ona bakıyordu.

Fakat sakatlığına rağmen Seferbeyi de yakışıklı bir adamdı ve Orrec Caspro ile birbirlerini selamladıklarında aklıma meşhur kahramanlar Adira ile Marra geldi. Bunu yapmak Seferbeyi için çok daha zor olsa da hem o, hem Caspro dimdik duruyordu.

Masaya oturduk; Gry Seferbeyi'nin sağına, Caspro soluna, Sosta masanın diğer yanında Bomi'nin yanına, Gudit benim yanıma oturmuştu, masanın bir ucu boştu, çünkü İsta ancak yemeğin sonuna doğru otururdu. "Aşçı masada olursa, yemek de kömür olur," dedi; daha çok konuk ve ikram edilecek daha çok yemek olsaydı haklı da sayılabilirdi. Seferbeyi erkeklerin, ben de kadınların şükran duasını okurken İsta kıpırdamadan durdu ve sonra biz onun mükemmel ekmeğini ve buğulama balığını yerken yok oldu. Yemeğin güzel olmasına evimizin şerefi adına memnun olmuştum.

"Siz Ansullular, biz Dağlılar gibi yapıyorsunuz," dedi Caspro. En güzel yanı konuşmasıydı; keman sesi gibiydi. "Bütün ev halkı bir sofrada yiyor. Kendimi evdeymiş gibi hissettim."

"Bize Dağlardan söz etsenize," dedi Seferbeyi.

Caspro nereden başlayacağını bilemeden, gülümseyerek bize baktı. "Orası hakkında herhangi bir şey biliyor musunuz?"

"Kuzeyde, çok uzaklarda," dedim başka kimse konuşmayınca. "Büyük bir dağın da bulunduğu engebeli topraklar..." Sanki Eront'un haritasını görüyormuşum gibi o anda isim de aklıma geldi. "Carrantage denmiyor muydu dağa? Sonra oradaki insanların büyücülük yaptıkları söyleniyor. Ama bunları söyleyen sadece Eront."

Bomi ile Sosta, ne zaman onların bilmediği bir şeyler bilsem yaptıkları gibi bana bakakalmalardı. Bu bana çok aptalca geliyordu – onlar elbisenin kenarlarını bastırsalar ya da çevirseler, her neyse işte öyle yapsalar benim gözlerimin yerinden mi uğraması gerekiyor? Her söylediklerini anlamıyordum ama onların bildikleri şeyi bilmediğim için onlara sanki delirmişler gibi bakmıyordum.

Caspro bana, "Nasıl Sul sizin büyük dağınızsa, Carrantage da bizim büyük dağımız. Dağlar hep sarp tepelerden ve kayalıklardan oluşmuştur, çiftçileri de fakirdir. Gerçekten de bazılarının güçleri vardır; fakat büyücülük tehlikeli bir sözcük. Biz bunlara marifet diyoruz," dedi.

"Aldların yanındayken de hiçbir şey demiyoruz," dedi Gry o sert ve hafif alaycı üslubuyla. "Marifetli insanlar arasından geliyoruz diye

taşlanarak ölmek istemeyiz."

"Ne," diye başladı Bomi ama takılıp kaldı. Hayatında ilk kez utanmıştı. Gry onu cesaretlendirdi, Bomi de sordu: "Sizin bir marifetiniz var mı?"

"Ben hayvanlarla anlaşıyorum, onlar da benimle. Benim marifetime çağrı diyorlar ama aslında duymaya daha çok benziyor."

"Benim hiç marifetim yok," dedi Caspro gülümseyerek.

"Bu kadar kadir bilmez olduğunuza inanamıyorum," dedi Seferbeyi. Şaka yapmıyordu.

Caspro bu azarlamayı kabullendi. "Haklısınız Seferbeyi, aslında bana gerçekten büyük bir marifet bahşedilmiş. Ama bu... Bu yanlış bir marifetti." Kaşlarını çatarak neredeyse çaresizlikle söyleyecek bir şeyler aradı, sanki dürüstçe cevap vermesi dünyadaki en önemli şeymiş gibi. "Benim için yanlış değil. Ama halkım için öyleydi. Bu yüzden onlardan ayrıldım, Dağlardan ayrıldım. Sanatımdan çok büyük keyif alıyorum. Ama bazen... zaman zaman yüreğim burkuluyor; kayalıkları, bataklıkları, tepelerin sessizliğini özlüyorum."

Seferbeyi ona sabırla, hiç yargılamadan, takdir ederek baktı. "İnsan kendi şehrindeyken, kendi evindeyken bile sıla özlemi çekebiliyor Orrec Caspro. Burada, sürgündekilerin yanında sürgündesiniz." Bardağını kaldırdı. İçinde su vardı; hiç şarabımız yoktu. "Eve dönüşümüze!" dedi, hepimiz onunla birlikte içtik.

"Eğer sizin marifetiniz yanlış marifet idiyse, doğrusu neydi?" diye sordu utangaçlığını bir yendi mi pir yenen Bomi.

Caspro ona baktı. Yüzü yine değişti. Bomi'nin basit sorusuna, basit bir cevap verebilirdi ve Bomi de gayet memnun kalırdı ama böyle yapmak onun içinden gelmiyordu.

"Benim sülalemin marifeti çözmedir, yok etmedir," dedi –ve gayriihtiyari bir an için her iki elini de gözlerinin üzerine götürdü– garip bir andı. "Ama bana yaratma marifeti verilmiş. Yanlışlıkla." Sanki dehşet içindeymiş gibi görünüyordu. Gry'ın masanın diğer yanından dikkatle, endişeyle onu izlediğini gördüm.

"Buna kuşku yok," dedi Seferbeyi, o tekinsiz havaları aydınlatan, insanlar üzerindeki sakin, şen nüfuzuyla. "Size bahşedilmiş olanları da siz şiirinizle bize bahşediyorsunuz. Gelip sizi dinleyebilmeyi çok isterdim."

"Aman onu yüreklendirmeyin," dedi Gry, "yoksa eşek sudan gelinceye kadar şiir okur size."

Sosta kıkırdadı. Galiba o ana kadar söylenenler arasında tek anladığı bu olmuştu ve "eşek sudan gelinceye kadar" denmesi ona çok komik gelmişti.

Caspro da güldü ve ebediyete kadar şiir okuyabileceğini söyledi. "Söylemekten daha çok sevdiğim tek bir şey var, o da dinlemek," dedi, "ya da okumak." Seferbeyi'ne attığı bakışta, kelimelerden daha ağır bir işaret ya da bir meydan okuma vardı. Zaten Aldların yönetimi altındaki şehrimizde, okumanın kendisi ağır bir sözdü.

"Bir zamanlar bu ev şiire çok uygun bir evdi," dedi beyim. "Biraz daha balık ister misiniz Gry Barre? İsta! Gelecek misin be kadın?"

Seferbeyi'nin sesini yükseltmesi, ona oturup yemesini emretmesi İsta'nın pek hoşuna giderdi. Hemen telaşla içeri girdi, konukları başıyla selamlayıp ekmeğini kutsadıktan sonra, "Gudit'in aslanla maslanla ilgili söylediği şey ne öyle?" diye sordu.

"Arabada," dedi Gudit. "Söyledik ya sana, tanrısız ahmak. Gidip o arabayı kurcalama, dedim. Gidip kurcalamadın değil mi?"

"Tabii ki öyle bir şey yapmadım." Gudit'in kabalığından ve bağıra çağıra konuşmasından alınan İsta neredeyse vakarlı bir hava takınarak hanım hanımcık oldu. "Aslandan bana ne. Aslan arabada mı kalacak yani?"

"Eğer ev halkını rahatsız etmezse, yanımızda kalması en iyisi olacaktır," dedi Gry, ama bunun Sosta, Bomi ve muhtemelen İsta'da yarattığı korkuyu görerek hemen ekledi: "Ama belki arabada uyursa daha iyi olur."

"Orası dar gelir. Diğer konuğumuzla da tanışabilir miyiz?" dedi Seferbeyi. Onu böyle hiç görmemiştim, yani güleryüzlü ve etkili. İsta'nın eski günlerindeki Seferbeyi'ni görüyordum. "Akşam yemeğini yedi mi? Lütfen onu içeri getirin."

"Ayyy," dedi Sosta hafifçe.

"Bi şey yiyeceği varsa bile o sen olmazsın Sos," dedi İsta. "Herhalde bir parça balığı daha çok sever, değil mi?" Öyle bir aslanla falan fazla dehşete düşecek değildi. "Balığın kafasını çorba için alıkoymuştum ya. İsterse seve seve verebilirim."

"Çok teşekkür ederim İsta ama bu sabah erkenden yedi o," dedi Gry. "Yarın da onun oruç günü. Şişman bir aslanın görüntüsü felaket

olur herhalde."

"Hiç kuşku yok," dedi İsta fazlaca resmi bir edayla.

Gry müsaade isteyip ayrıldıktan sonra kısa bir kayışa bağlanmış yarı aslanıyla döndü. Hayvan iri bir köpek boyundaydı, ama hem biçimi hem de yürüyüşü çok farklıydı: bir kediydi işte, uzun boylu ama adaleli, kıvrak, uzun kuyruklu, yassı ve ileri bakan suratlı, kedilere has mücevher gözlü, serbest ile heybetli arası yürüyüşlü. Kum rengiydi, sarımsı kahverengi. Yüz çevresindeki tüyleri daha açık, daha uzun ve inceydi, ağzının etrafında ve çenesinin altındaki kısa tüyleri beyazdı. Uzun kuyruğu minik, kahverengimsi sarı bir püskülle bitiyordu. Yarı korkmuş, yarı büyülenmiştim. Yarı aslan arka ayakları üzerine oturdu, bize baktı, kocaman pembe dilini ve korkunç beyaz dişlerini göstere göstere esnedi ve sonra ağzını kapatıp iri topaz gözlerini yumarak torlamaya koyuldu. Gümbür gümbür, ritimli bir torlamaydı bu.

"Ay," dedi Bomi. "Onu okşayabilir miyim?"

Bomi'den sonra da ben okşadım. Aslanın kürkü çok hoş, uzun ve gür. Yuvarlak, muntazam kulaklarının etrafını kaşıdığınızda insanın eline yaslanıyor ve torlaması derinleşiyordu.

Gry onu Seferbeyi'nin yanına götürdü. Şetar onun sandalyesinin yanına oturdu ve Seferbeyi de koklaması için elini uzattı. Elini iyice kokladıktan sonra gözlerini Seferbeyi'ne kaldırdı, köpekler gibi uzun uzun değil, tek bir dikkatli kedi bakışıyla baktı. Seferbeyi elini hayvanın başına koydu. Yarı aslan da gözleri yarı kapalı, torlayarak oturdu; tahta zemin üzerinde duran ön patilerindeki uzun tırnakların nazikçe bir çıkıp bir girdiklerini gördüm.

5

AKŞAM YEMEĞİ bitince Seferbeyi konuklarını kendi dairesine çağırdı ve benim de beklendiğimi anlatmak istercesine bana bir bakış attı. Adımlarımızı onun sakat adımlarına uydurup yavaşça koridorlardan ilerledik, terk edilmiş odalardan ve iç avlulardan geçtik. Arka galeriye oturduk. Pencerelerde akşam ışığı giderek soluyordu.

"Sanırım konuşacak çok şeyimiz var," dedi Seferbeyi konuklarına. Her ikisine birden bakarken, gözlerinde opal parıltısının belirdiğini gördüm. "Gry Barre, Ansul'a biraz da beni bulmak için geldiğinizi söyledi. Memer de sizinle karşılaşmasının Lero'nun bir lütfü olduğunu söyledi. Bu lütuftan hiç şüphem yok. Ama size neden beni aradığınızı sorabilir miyim?"

"Ben size bütün öyküyü anlatabilir miyim?" diye sordu Caspro.

Seferbeyi gülerek, "Güneşe parlaması, nehre akması için izin vermek bana mı kalmış?" Büyük harpçı Moro, harpını tapınakta çalıp çalamayacağını sorduğunda Raniu böyle demişti.

Caspro tereddütle söze başladı. "Küçük bir oğlanken kitapların benim için ifade ettiği şey nedeniyle... kitapların içinde yazanlar bir ışık olduğu için... benim için karanlıkta bir ışık..." Durdu. "Şehirlere inip de öğrenecek ne kadar çok şey olduğunu anlamaya başlayınca, biraz umutsuzluğa düştüm..."

"Darı ambarına düşmüş tavuk gibiydin," dedi Gry.

"Evet doğru, öyle de olmuştu." Hepimiz güldük, o da daha rahatlayarak devam etti. "Neticede şiir yazmak benim için tali bir şey. Diğer yaratıcıların yapıtlarını bulmak, okumak, basmak, onları terk edilmişliklerinden, unutulmuşluklarından kurtarmak, sözün ışığını yeniden yakmak... hayatımı adadığım esas uğraş budur. Yani pazar yerinde ekmeğimi kazanmadığım zamanlar sadece kendi şehir veya ülkelerinde bilinen kitaplar ve yazılar hakkında bir şeyler sormak için, unutulmuş yaratıcıları öğrenmek için ya bir kütüphanedeyimdir, ya bir kitapçının tezgâhında, ya da bir âlimin çalışma odasında. Bendraman'da, Urdile'de, Şehir Devletlerinde, Vadalva'da nereye gitsem, her üniversitede, kütüphanede veya pazar yerinde

rastladığım en bilgili, en bilge kişiler hep Ansul öğretilerinden ve Ansul Kütüphanesi'nden söz ediyorlar."

"–di'li geçmiş zamanda," dedi Seferbeyi.

"Seferbeyi, ben kaybolmuş, gömülmüş, gizlenmiş şeyler üzerinde çalışırım. Zaman ve talihsizlik sonucu kaybolmuş, belki bir hükümdarın veya rahibin önyargıları yüzünden yok olacakken kurtarılmış eserlerle ilgilenirim. Urdile'deki Mesum'un meclis binasının temellerinde, dana derisine yazılmış ve beş yüz yıl önce Zalim Terensa'nın saltanatı sırasında gizli bir mahzene saklanmış olan *Raniu'nun Hayatı* adlı bir kitap bulduk. Terensa hocaları sürüp şehrin her yanındaki mabetleri ve yazıları yakıp yıkmış. Kırk yıl hüküm sürmüş. Aldlar Ansul'u sadece on yedi yıldır yönetiyor."

"Memer'in ömrü kadar," dedi Seferbeyi. "On yedi yılda çok şey kaybolabilir. Bir nesil, bilginin cezalandırıldığı ve cehaletin saadet olduğunu öğrenerek yetişiyor. Bir sonraki nesil cahil olduklarını bile bilmeyecek çünkü bilginin ne olduğunu bilmeyecekler. Mesum'da gömülü yazıları kazıp çıkartanlar Terensa'dan sonra gelenler değildi. Bunların varlığını bile bilmiyorlarmış."

"Söylentiler bugünlere kadar dayanmış," dedi Caspro.

"Söylentiler hep vardır."

"Ben onların peşindeyim."

"Sizi buraya getiren belli bir söylenti oldu mu? Kaybolmuş bir yaratıcının, kaybolmuş bir şiirin ismi mesela?"

"Daha ziyade, Ansul'un tüm Batı Sahilinde öğrenmenin ve yazmanın merkezi olduğu yolundaki namı. Beni en çok çeken hikâye... söylenti... Ansul Üniversitesi bile kurulmadan önce burada bulunan büyük kütüphane oldu. Bu kütüphanede bizler daha Aritçe konuşurken yazılmış eserler bulunduğu, bizim geldiğimiz çölün ötesindeki ülkelere dair hatıralar olduğu söyleniyor. Belki de tarihimizin başlangıcında, çölün ötesindeki Gündoğumu'ndan kitaplar gelmiştir. Yıllarca buraya gelmek, sormak, o kütüphaneyle ilgili bilgi almak için yanıp tutuştum!"

Seferbeyi bir şey söylemedi, hiç tepki vermedi.

"Bu maceranın beni tehlikeye attığını biliyorum. Bu konuda konuştuğum her insanı daha da kötü bir tehlike içinde bırakıyor... bana cevap vermese bile."

Seferbeyi başıyla hafifçe onayladı. Yüzünde hiçbir ifade yoktu.

"Aldları bilirim," dedi Caspro. "Epey bir süredir aralarında yaşıyoruz."

"Bu yürek ister."

"Sizden rica ettiğimden daha az."

Her ikisindeki o bastırılmış tutku, o ateş, korku ve meydan okumaya zor dayanıyordum. Onlara, "Birbirinize güvenin! Birbirinize güvenemeyecek misiniz?" demek, böyle bağırmak istiyordum; ama bunun aptalca, çocukça olduğunu biliyordum, içimden ağlamak geliyordu.

Gry Barre, Şetar'ı dürttü. Aslan kalkarak bana doğru tembel tembel geldi, o huzur dolu, uykulu edasıyla tam benim bacaklarımın önünde, kulaklarını kaşıyabileceğim şekilde arka ayakları üzerinde oturdu. Ben de kulaklarını kaşıdım ve bu beni yatıştırdı. Gry bize baktı. Bana göz falan kırpmadı ama bakışlarından, "İşte erkekler; bildikleri yegâne yol bu," gibi bir şey okuduğumu düşündüm.

Seferbeyi bir mum almak için ayağa kalkmıştı. Bunu ben yapabilirdim ama fırsat vermedi; ellerinde pek kavrama yeteneği kalmamış olduğu için sakil bir halde ağır demirden şamdanı masaya getirdi. Gry mumu kibritle yaktı. Işık, odanın kalan kısmını karartıp yüzlerimizi bu karanlığın ve pencerelerden gelen solgun ışıltının içinde belirginleştirerek yayıldı. Şetar homurdanıp ön patilerini uzatarak, gözlerini ışığa dikti ve resimli kitaplardaki aslan pozunda ayaklarımın dibine çöktü.

"Ben yürekliliğe dair görüşlerimi değiştirdim," dedi Seferbeyi, "Gand'ın hapishanesindeyken. Bana göre bu bir adamın kendi kendine borçlu olduğu bir şeydi; gurur gibi, kendine saygı gibi. Bunu sadece tanrılara borçlu olduğumuzu öğrendim." Onun da bakışları, mumun sabit sarı alevi üzerindeydi.

Caspro konuşmadı.

"Oraya götürüldüm," diye devam etti, "çünkü onlar da, sizin gibi bazı hikâyeler ve söylentiler duymuştu. Onları buraya getiren hikâyeler ve söylentiler. Ansul'a getiren. Aldların ülkemi neden istila ettiğini, şehrimi neden kuşattıklarını biliyor musunuz?"

"Ben bunun açgözlülükten, yeşil topraklarınızı kıskanmalarından kaynaklandığını düşünmüştüm."

"Neden bu yeşil topraklar? Vadalva daha yakın ve onlar da en az bizim kadar savaşla ilgisi olmayan insanlar. Bir süre Asudar'da

yaşadığınızı söylediniz. O halde eğer yanılıyorsam düzeltin beni: Aldların bir kralları var, aynı zamanda Atth'ın en yüksek rahibi olan Gandların Gandı. Onun gücü çok büyüktür. Bütün esirler onun emrine amadedir. Emrinde ordular vardır."

Caspro başıyla onayladı.

"Otuz yıl önce Asudar tahtına oturan bu rahip kralın adı Dorid. Atth'ın, kendisinden dünya üzerindeki şeytanlıkla savaşmasını istediğine inanıyor. Atth, Aldların kabul ettiklerini söyledikleri tek tanrı; yani Rab. Atth'ın gerçek ismi hiç söylenmiyor. Bütün iyilikler Atth'a ait. Ama büyük bir şeytani güç de var ve ona Obatth, Diğer Rab diyorlar."

Caspro yine başıyla onayladı.

Seferbeyi sordu: "'Bin Hakikatli Adam' hikâyesini bilir misiniz?"

"Aldlar, eğer bin hakikatli asker bir araya toplanabilirse, Obatth'ın ebediyen mağlup edilebileceğini söylerler. Kimisi de yüz asker der."

"Kimi de on diyor," dedi Gry.

Seferbeyi pek neşeyle sayılmasa da gülümsedi. "Bak bu uyarlamasını sevdim," dedi. "Hakikatli adamların nerede buluşacaklarını söylüyorlar mıydı?"

"Hayır." Caspro Gry'a baktı; Gry da başını iki yana sallıyordu.

"Eh, hikâye bana bir daha unutamayacağım bir şekilde anlatılmıştı. Hikâyeyi bana anlatan buradaki Gand'ımız İoratth'ın oğlu İddor'du. Defalarca anlattı." Bir süre sustuktan sonra çok alçak sesle, "Bunu burada, bu evde söylemekten hoşlanmıyorum. Beni bağışlayın. Bana söylenen şuydu: Bütün ışık ve doğruluk Atth'a, gücü güneşte görülen Yakan Tanrı'ya aittir. Atth'ın Ateşi dışında kutsal olan hiçbir şey yoktur. Onun hatırına tüm ateşler kutsal sayılır. Köle ya da cadı adını verdikleri Ayı küçümserler. Dünya sürgün yeridir. Fena bir yer, kutsal olmayan, iblislerce istila edilmiş, Atth'ın güneşi tarafından üzerine yansıyan ışık ve sıcaklık olmasa tamamen soğuk ve karanlık kalacak bir yer. Dünyada Atth'ın düşmanı Obatth meydandadır – insanların kötü kaderlerinde, insanların yaptıkları kötülükte, tapındıkları kötü ruhlarda. Bütün bu yerlerin hepsinden daha çok, özellikle belli bir yerde bulunmaktadır.

"O yerde, dünyanın bütün fenalıkları bir araya toplanır, karanlık arzdan doğru nüfuz eder, güneşten gelen ışığı tersine çevirir. Işığı yiyip bitiren güneş karşıtıdır. Karadır, ıslaktır, soğuktur, aşağılıktır.

Güneş nasıl var oluşsa, o da yok oluştur. Bir boşluk, dünyadaki büyük bir delik, derinlik ötesinde derin bir yer. Buraya Gecenin Ağzı, denir.

"İşte orada Bin Hakikatli Adam toplanarak Atth'ın Ateşini Obatth'ın krallığına taşıyacak. Karanlığa girip Diğer Rab ile savaşacak ve onu yok edecekler. Sonra onların alevden sancakları çıkacak ortaya ve bütün dünya gece gündüz güneş kadar ışığa boğulacak. Bütün iblisler ve gölgeler, yıldızların gerisindeki dış karanlığa sürülecek. Böylece Asudar'ın oğulları bütün insanlığı hakkaniyetle yönetip Yakan Tanrı'ya tapınacak," dedi.

Seferbeyi'nin sesi tekdüze ve sertti, belli belirsiz duyuluyordu; ellerinin birbirine iyice kenetlenmiş olduğunu gördüm.

"Asudar'ın kadim inanışlarına göre Gecenin Ağzı'nın batıda, kıyıda olduğu söylenir. Medron şehrindeki rahip kral Dorid, Atth'ın daha alt kademedeki rahiplerine karanlıkların bu merkezini bulmalarını buyurmuş. Kimisi Sul Dağı'nın Gecenin Ağzı'nı barındırdığını düşünmüş ama diğerleri yok demişler: Sul bir yanardağ, içinde ateş var, o yüzden Atth için kutsal. Tam karşısında –suyun öte yanında– olmalı bu karanlık yer, kötülüğün dipsiz kuyusu. Gecenin Ağzı burada, Ansul şehrinde olmalı.

"İstediğinde emrine kötü ruhlardan, topraktan fışkıran o fena varlıklardan oluşan ordular çağırabilen, korkunç güçlere sahip bir büyücü koruyormuş bu yeri. Ayrıca burayı savunmak için kâfirlerin tanrıları, yani bin hakikatsiz tanrı toplanacakmış.

"O yüzden, Ansul ülkesini ve şehrini zorla alması, Gecenin Ağzı'nı bulması için Asudar orduları buraya yollandı. Bulunduğu zaman Kral Dorid Bin Hakikatli Adamı ellerinde ateşten sancaklarıyla, yani yanan bir orduyla buraya yollayacak. Işık karanlığı uzaklaştıracak, iyilik kötülüğü mağlup edecek."

Sert ve derin bir nefes aldı. Dudaklarını ısırarak bakışlarını mumdan çevirip yüzünü gölgeye sakladı.

"Bu hikâyeyi hiç duymamıştım," dedi Caspro. Onun sesi de titriyordu. Bence Seferbeyi'nin kendini toparlamasına fırsat vermek için konuşmuştu. "Dünyanın nasıl Atth ile Obatth'ın savaş alanı olduğuna dair hikâyeler, evet. Bitmeyen bir savaş. Çöldeki insanlar da batıda Sul adında tekinsiz bir dağ olduğunu biliyorlardı ama bu tekinsizliğin tek nedeninin deniz tarafından çevrelenmiş olmasından

kaynaklandığını düşünüyorlardı. Tuzlu suyun Obatth'ın bir laneti olduğunu söylüyorlar... Gecenin Ağzı hakkındaki bu hikâye kutsal bir bilgi olsa gerek. Rahipler arasında bir irfan."

"Bir istilayı haklı göstermek için faydalı," dedi Gry.

"Eğer öyle olsaydı daha çok kişi tarafından bilinirdi bu, öyle değil mi? Sıradan askerler bu hikâyeyi biliyor mu Seferbeyi?"

"Bilmiyorum. Onlardan bazı şeyleri aramalarını istediklerini biliyorum. Belirli evler. Mağaralar, büyücüler, putlar, kitaplar... Şehrin üzerindeki tepelerde bir sürü mağara vardır. Putlar ve kitaplar... Ansul'da bunların sonu yoktu. Askerler büyük gayret gösterdiler."

Bir süre için hepimiz sustuk.

"Nasıl yönetiliyorsunuz?" diye sordu Gry.

Sesinde bir şey vardı; sesi kocasının sesi kadar güzel değildi ama beni rahatlatan, sakinleştiren bir yanı vardı, tıpkı aslanın kürküne değince olduğu gibi. Seferbeyi ona cevap verdiğinde, sesindeki gerginlik biraz azalmış gibiydi.

"Biz esir alındık, yönetilmiyoruz. Kanun dediğiniz Gand İoratth ile subayları. Genel olarak, biz Ansullular, işleri eskisi gibi yapmaya çalışarak şehri bir arada tutuyoruz, elimizden geldiğince; bu arada Aldlar haraç alıyorlar, kendi dinlerine aykırı olan şeyleri cezalandırıyorlar, mesafeli duruyorlar. Şehri aldıklarından beri garnizondaki askerler olarak yaşıyorlar. Yerleşmeye gelmediler. Hiç kadın getirmediler. Burada yaşamak istemiyorlar. Nefret ediyorlar, ülkeden de, şehirden de, denizden de. Arzın kendisi onlar için bir sürgün yeri, burası da en beter kısmı."

Bunu takip eden sessizlikte Şetar başını patileri arasından kaldırarak genizden gelen derin bir sesle "Rrrauu!" dedi ve bütün ihtişamıyla esnedi.

"Haklısın," dedi Gry ona. Caspro ile birlikte kalkarak iyi geceler dilediler, Seferbeyi'ne misafirperverliği için teşekkür ettiler; bana da teşekkür ettiler.

Onlara gölgeliği mikadan bir gazyağı lambası verdim. Odadan ayrılırken hem Gry'ın, hem kocasının tanrı nişine dokunduklarını gördüm. Koridordan yan yana uzaklaşmalarını seyrettim, kocasının eli omzundaydı, aslan peşlerinden yumuşak adımlarla gidiyor, lambanın parlaklığı boş taş duvarlar boyunca ilerliyordu.

Dönüp baktığımda Seferbeyi'nin yüzünde yorgun bir ifadeyle muma dalıp gitmiş olduğunu gördüm. Ne kadar yalnız olduğunu düşündüm. Arkadaşları geliyor ama yine gidiyordu, onun burada kalması gerekiyordu. Yalnızlığı hep onun kendi seçimi, onun tabiatı olarak düşünmüştüm, belki de bana çok tabii göründüğü için. Ama onun başka seçeneği yoktu.

Bakışlarını bana doğru kaldırdı. "Galvamant'a neler getirdin?" dedi.

Ses tonu beni korkutmuştu. Sonunda, "Dostlar, sanırım," dedim.

"Tabii ki. Güçlü dostlar Memer."

"Seferbeyim..."

"Evet?"

"Şu Gecenin Ağzı, şu Obatth. Eve, Galvamant'a gelerek –kızılşapkalar ve askerlerin– sizi tutsak almalarının nedeni akıllarındaki..."

Bir süre cevap vermedi. Gergindi, kamburunu çıkarmıştı, sanki acı çekiyormuş gibi. "Evet," dedi.

"Ama o... burada bir şey var mı?"

Ne sorduğumu bilmiyordum ama o biliyordu. Bakışları üzerime dikildi, hiddetli bir bakıştı. "Aradıkları şey kendilerine ait. Bu onların kalbinde, bizim değil. Bu ev hiçbir kötülüğü saklamıyor. Karanlıklarını beraberlerinde getiriyorlar. Bu evin gönlünde ne olduğunu hiç anlayamayacaklar. Bakmayacaklar, görmeyecekler. O kapı onlara hiç açılmayacak. Korkmana gerek yok Memer. İstesen de ihanet edemezsin. Ben denedim. Ben ona ihanet etmeye çalıştım. Tekrar tekrar. Ama daha ben bunu yapamadan evimin tanrıları ve ölülerimin gölgeleri beni bağışladı. Yapmama izin vermediler. Bütün rüya vericilerin elleri ağzımdaydı."

O zaman çok korkmuştum. Hiç işkencelerden bahsetmemişti. İki büklüm olmuş, kamburunu çıkarmış titriyordu. Yanına gitmek istedim ama cesaret edemedim.

Usulca bir el hareketi yaparak fısıldadı: "Haydi. Sen git yat çocuk."

Yanına gidip elimi elinin üzerine koydum.

"Ben iyiyim," dedi. "Dinle. Onları buraya getirmekle doğru bir şey yaptın. Büyük bir hayır getirdin. Her zamanki gibi Memer. Şimdi git."

Onu orada tek başına oturmuş titrerken bırakmak zorunda kaldım.

Yorgundum, uzun bir gün olmuştu, muazzam bir gündü, ama yatağa gidemedim. Tepenin altındaki duvara giderek havaya yazılan sözlerle kapıyı açtım ve gizli odaya girdim.

Odaya girerken aniden korktum. İçim buz kesti, ensemdeki tüyler ürperdi.

Dünyadaki sıcaklığı ve ışığı emen o kara güneşin korkunç hayali – şimdi benim aklımda bir delik gibi olmuştu, soğuk ve boşluktan başka bir şey bırakmadan her şeyi emip boşaltan bir delik.

Karanlığa uzanıp giden bu uzun ve garip odanın uzak ucundan hep korkmuştum zaten. Gölgeli uçtan hep uzak durmuştum, hep sırtımı dönmüştüm oraya, orayı hiç düşünmemiştim ve kendi kendime, "Daha sonra anlayacağım bir şey bu," demiştim. Artık, daha sonra dediğim gün gelip çatmıştı. Artık evimin neyin üzerine inşa edilmiş olduğunu anlamam lazımdı.

Fakat bir anlam çıkartabileceğim tek şey Gecenin Ağzı hikâyesiydi, yani nefret ettiğim insanların o nefret verici hayalleri.

Bir de Orrec Caspro'nun hikâyesi. Bir kütüphane, demişti. Büyük bir kütüphane. Dünyadaki en büyük kütüphane. Öğrenim yeri, aklın ışığının yeri.

Odanın gölgeli ucuna bakamıyordum bile. Henüz buna hazır değildim, gücümü toplamam gerekiyordu. Masaya gittim, altında evler kurup inindeki bir ayı yavrusuymuş gibi yaptığım masaya. Lambayı masaya koydum, masaya avuçlarımı dayadım, pürüzsüzlüğünü, yoğunluğunu hissedebilmek için bütün gücümle pürüzsüz tahtaya bastırdım. Oradaydı.

Üzerinde bir kitap vardı.

İkimiz de odadan ayrılmadan önce kitapları raflarına koyardık, Seferbeyi'nin annesinden miras aldığı eski bir alışkanlıktı bu; Seferbeyi nasıl benim hocamsa, annesi de onun hocası olmuştu. Bu kitabı tanıyamadım. Eski görünmüyordu. İnsanların saklaması için ona gizlice getirdikleri, Atth'ın kıyımından kurtarılacak kitaplardan biri olmalıydı. Geçmişin büyük yaratıcıları ve onların derlemiş oldukları bilgilerinden öğrenebileceğim her şeyi öğrenmekle o kadar meşguldüm ki raflardaki kurtarılmış, daha yeni, sıradan kitaplara pek

bakmamıştım. Gry ile pazara gittiğim zaman Seferbeyi bu kitabı benim için bırakmış olmalıydı.

Kitabı açınca artık Bendraman ve Urdile'de yaptıkları gibi, bir kitabın binlerce kopyasının çıkartılmasını kolaylaştıran metal harflerle basılmış olduğunu gördüm. İsmini okudum: *Kaos ve Ruh: Evrenin Kökenleri*; altında da Orrec Caspro ismi vardı, bu ismin altında da yayıncılar, Bendraman'daki Sarmaşıklı Su'dan Berre ile Holaven. Bir sonraki sayfada sadece, "Caspromant'tan Melle Aulitta'nın tatlı anısına, saygılarımla," sözleri vardı.

Yüzüm odanın karanlık ucuna dönük olarak oturdum çünkü bakamadığım bu yere, sırtımı da dönemiyordum. Lambayı kitaba iyice yaklaştırdım ve okumaya başladım.

Sabahın erken vakitlerinde, gün ağarırken, olduğum yerde uyandım, lamba sönmüştü, başım açık kitabın üzerindeydi. İliklerime kadar donmuştum. Ellerim o kadar üşümüştü ki odadan ayrılmak için havaya harfleri zar zor yazabildim.

Mutfağa koşup ısınmak için ocağın yanına kıvrıldım. İsta azarlıyor, Sosta gevezelik ediyordu ama ben dinlemiyordum bile. Şiirin o muazzam sözleri kafamın içinde dalgalar gibi, dalgaların üzerindeki pelikan sürüleri gibi hareket ediyordu. Onlardan başka hiçbir şeyi duymuyor, görmüyor, hissetmiyordum.

İsta benim için ciddi ciddi endişelenmeye başlamıştı. Bana bir bardak sıcak süt vererek, "Şunu iç sersem kız, şimdi hasta olmanın sırası mı? Evde konuklar varken? İç şunu!" dedi. Sütü içip ona teşekkür ettim ve odama giderek kendimi yatağa atıp sabahın ilerleyen vakitlerine kadar kütük gibi uyudum.

Gry ile kocasını, yanlarında aslan, atlar, Gudit ve Sosta ile ahır avlusunda buldum. Gry ile Caspro bir konu üzerinde tartışırken, Sosta Caspro'nun etrafında şuursuzca hayran hayran dolanmak için dikişlerini bile ihmal ediyor, Gudit de büyük kızıl atı eyerliyordu. Gry ile Caspro birbirlerine kızgın değillerdi ama aynı fikirde görünmüyorlardı. Bizim deyimimizle, Lero gönüllerine düşmemişti. "Oraya tek başına gidemezsin," diyordu Gry; o da, "Sen de benimle oraya gelemezsin," diyordu ve her ikisi de bu sözleri ilk defa söylemiyordu.

Caspro bana döndü. Bir an için, bütün gece okuduğum şiiri yazan ve ruhumu yeniden yapan adamın bu adam olduğunu

düşünerek kendimi en az Sosta kadar şuursuz hissettim. Ama o büyük kafa karışıklığı bir anda gitti. Tamam, bu önümdeki Orrec Caspro'ydu ama şair Caspro değil, bildiğimiz Orrec'ti, karısıyla tartışan endişeli bir adam, her şeyi son derece ciddiye alan bir adam, konuğumuz, benim çok sevdiğim bir insan. "Sen söyle bize Memer," dedi. "İnsanlar dün Gry'ı pazar yerinde gördüler, onu Şetar ile birlikte gördüler –yüzlerce insan üstelik– doğru değil mi?"

"Tabii ki doğru," dedi Gry daha ben konuşamadan. "Ama kimse arabanın içini görmedi! Öyle değil mi Memer?"

"Evet," dedim Orrec'e, sonra Gry'a da, "Gördüklerini zannetmem," dedim.

"Yani," dedi Gry, "eşin pazar yerinde arabanın içine saklanmıştı, şimdi de her iffetli kadın gibi evde bekleyecek. Ama senin hizmetkârın aslan terbiyecisi arabadan çıkarak, seninle birlikte Saray'a gelecek."

Orrec inatla başını sallıyordu.

"Orrec, iki aydır bütün Asurdar'ı seninle birlikte bir erkek kılığında dolaşıyorum! Şimdi bunu imkânsız kılan nedir?"

"Tanırlar. Seni gördüler Gry. Seni bir kadın olarak gördüler."

"Bütün imansızlar birbirine benzer. Ayrıca Aldlar kadınları görmezler zaten."

"Atlarını ürküten aslanlarla dolaşan kadınları görürler."

"Orrec, seninle geliyorum."

Caspro o kadar bunalmıştı ki karısı yanına gidip yalvarırcasına, temin edercesine sarıldı. "Vahadaki o yaşlı cadı hariç Asudar'da kimsenin beni bir kadın olarak görmediğini biliyorsun; o cadı da buna gülmüştü zaten. Hatırlıyor musun? Bilmeyecekler, görmeyecekler, göremezler. Senin tek başına gitmene izin vermem. İzin veremem. Gidemezsin. Şetar'a ihtiyacın var. Şetar'ın da bana.

Şimdi gidip giyineyim... bol bol vaktimiz var. Ata binmem, sen ata bin, ben yanında yürürüm, bir sürü zamanımız var. Yok mu Memer? Saray ne kadar uzaklıkta?"

"Dört cadde ve üç köprü geçiliyor."

"Gördün mü? Hiç vakit kaybetmeden dönerim. Bensiz gitmesine izin vermeyin!" dedi Gudit, Sosta ile bana ve belki atlara da; sonra uzun adımlarla peşinden giden Şetar'la birlikte evin arkasına doğru koştu.

Orrec avlunun girişine doğru yürüyerek, sırtı bize dönük olarak dimdik durdu. Onun için üzüldüm.

"Akla uygun," dedi Gudit. "O Saray'da zehirli yılanlar var. Eskiden bizim Divan Binası'ydı orası. Şuraya geç bakayım sen!" Büyük kızıl at ona hafif bir sitemle bakarak kibarca sola doğru hareket etti.

"Ne güzel şeysin sen," dedim ata, çünkü gerçekten güzeldi. Boynunu okşadım. "Damalı?"

"Damgalı," dedi Orrec, Sosta'yı kalbinden vurduğu belli olan vakur bir mağlubiyet havasıyla yanımıza dönerek.

Sosta, "Aaaah," dedi Orrec'e, sonra toparlamaya çalışarak, "A, ben, ben size isterseniz..." bir şey getireyim diyecekti ama bir türlü ne getirebileceğini bulamadı.

"Çok eski ve iyi bir dosttur," dedi Orrec, Damgalı'nın dizginlerini eline alarak. Binecek gibi oldu ama Gudit, "Dur bakalım, bekle biraz, şu kolana bir bakacağım," dedi ve atla Orrec'in arasına girerek, üzengileri eyerin üzerine attı.

Pes eden Orrec, en az at kadar sabırla beklemeye başladı.

"Uzun zamandır yanınızda mı?" diye sordum lafı değiştirmeye çalışarak, ama kendimi en az Sosta kadar sersem hissettim.

"Yirmi yaşını geçeli epey oluyor. Artık yolculukları bırakıp dinlenme zamanı geldi de geçiyor. Yıldız'ın da." Biraz hüzünle gülümsedi. "Dağlardan birlikte ayrılmıştık... Damgalı, Yıldız ve Gry. Bir de Kömür. Köpeğimiz. İyi bir köpekti. Gry eğitmişti onu."

Bu sözler, Gudit'in bir zamanlar Galvamant'ta yaşayan av köpekleri hakkında konuşmaya başlamasına ve Gry tekrar gelinceye kadar da devam etmesine vesile olmuştu. Gry pantolon ve kaba bir tunik giyip gelmişti. Ansul'da erkekler saçlarını uzatıp arkadan bağlarlar; o da örgülerini açıp onlar gibi yapmış, başına da eski siyah kadifeden bir kasket giymişti. Bir şekilde çenesini karartmış ya da kabalaştırmıştı. Yirmi beş yaşlarında, gözleri fıldır fıldır, utangaç, somurtkan bir delikanlıya dönüşmüştü. "Evet, hazır mıyız?" dedi, "o" ve "r" harflerini titrek söyleyen yumuşak sesi değişmiş, kabalaşmıştı.

Sosta kendinden geçmiş bir halde onu seyrediyordu. "Sen kimsin?" diye sordu.

Gry bakışlarını göğe kaldırarak, "Aslan terbiyecisi Chy. Evet Orrec?"

Orrec ona baktı, omzunu silkti, hafifçe güldü ve atına bindi. "Haydi o halde!" dedi ve arkasına bakmadan hemen yola koyuldu. Aslanla Gry hemen arkasından onu izlediler. Cümle kapısından geçerlerken Gry bana bakarak göz kırptı.

"İyi de bu delikanlı nereden çıktı?" diye sordu Sosta.

"Gittikleri o katil sıçan ve yılan yuvasında Merhametli Ennu yanlarından eksik olmasın," dedi Gudit derinden gelen bir sesle. Sonra da toparlanıp ahıra girdi.

Ben tanrılara ve atalara bakmak, İsta'nın pazardan nelere ihtiyacı olduğunu öğrenmek için içeri girdim.

6

O SABAH, Aldların "Gand'ın Sarayı" dedikleri Divan Binası'ndan, Orrec Caspro'nun öğleden önce orada olması gerektiğini bildiren bir habercinin geldiğini söyledi Gudit. Tabii ne ricada bulunulmuş, ne bir sebep, ne de herhangi başka bir şey söylenmişti. Böylece onlar gittiler ve biz bekledik. Bana endişelenmem için bol bol vakit tanıyacak kadar gecikerek döndüler. Evin önündeki Kehanet Çeşmesi'nin kuru havuzunun kenarına oturmuş beklerken bizim caddenin güneyinden geldiklerini gördüm; Orrec yayan olarak atı çekiyor, aslan terbiyecisi Chy yanında yürüyordu; aslan ise yüzünde sıkılmış bir ifadeyle sessizce arkalarından geliyordu. Onları karşılamak için koştum. "İyi geçti, iyi geçti," dedi Orrec; Chy da, "Fena değil."

Gudit Damgalı'yı almak için ahır avlusunun kapısına gelmişti – ahırda atların olmasından öyle çok keyif alıyordu ki bir an için bile bu işi başkasına bırakmak istemiyordu– Chy da bana, "Bizimle gel," dedi. Müdür Dairesi'ne vardığımızda, elbiselerini değiştirip yüzünü yıkamadan tekrar Gry oluverdi. Acıkıp acıkmadıklarını sordum, acıkmadıklarını söylediler, Gand onlara yiyecek içecek ikram etmişti. "Sizi çatı altına kabul ettiler mi?" diye sordum. "Şetar'ı içeri aldılar mı?" Aldların yaptıklarıyla ilgilenmeyi hiç istemiyordum ama merak ediyordum. Divan Tepesi her zaman için korunduğu ve asker kaynadığı için benim bildiğim hiç kimse Divan Binası veya kışlanın içine girememiş, Gand ile Aldların orada nasıl yaşadıklarını görmemişti.

"Ben şu kılıktan kurtulurken sen Memer'e anlat," dedi Gry ve Orrec gördüklerini ballandıra ballandıra anlattı; elinden başka türlüsü gelmiyordu.

Aldlar barakalar ve çadırlar kurmuşlardı. Çadırlar çöllerinde seyahat ederken kurdukları türdendi. Divan Meydanı'ndaki altın süslemeli ve sancaklı kırmızı bezden çadır çok yüksek ve çok büyükmüş, en az büyük bir ev kadar. Orrec'in söylediğine göre Gand aslında Divan Binası'ndan değil bu çadırdan şehri yönetiyormuş, hiç değilse yağmurlar azaldığından beri. Çadırın içi muhteşem bir

şekilde döşenmiş, içerisini odalara bölecek şekilde hareket edebilen oymalı paravanlar varmış – Orrec Asudar'daki yolculukları sırasında daha önce de böyle büyük çadırlar içine kabul edilmiş. Fakat burada, bu bezden çatı altına bile alınmamış. Açık kapının yakınında bir halı üzerine yerleştirilen hafif bir katlanır tabureye oturtulmuş.

Damgalı, kendisine sanki camdan yapılmış gibi ihtimam gösteren bir seyis tarafından ahırlara götürülmüş. Aslan terbiyecisi ile aslan Orrec'in birkaç metre arkasında durmuşlar, onların başında da Ald subayları varmış. Orrec'e verildiği gibi onlara da güneşten korunmaları için kâğıt şemsiyeler verilmiş. "Bana Şetar sayesinde şemsiye verdiler," diye seslendi Gry, soyunma odasından. "Aslanlara saygı gösteriyorlar. Ama şemsiyeleri kullandığımız ve temiz olmadığımız için daha sonra atacaklar."

Hemen içecek bir şeyler ikram edilmiş, Şetar'a da bir tas su getirilmiş. Yarım saat kadar bekledikten sonra Gand çadırdan maiyetinde saraylılar ve subaylarla çıkmış. Orrec'e şairlerin hükümdarı diye hitap edip Asudar'a gelişi karşısındaki memnuniyetini belirterek onu son derece samimiyetle karşılamış.

"Asudar mı!" diye patladım. "Burası Ansul!" Sonra sözünü kestiğim için özür diledim.

"Aldlar neredeyse çöl orasıdır," dedi Orrec kibarca; bunun bir Ald atasözü mü yoksa onun kendi sözü mü olduğunu bilemiyorum.

Gand İoratth'ın, Asudar usulü altın sırmalı ketenden kaftanlar giymiş, sadece Ald soylularının takabileceği tepesi sivri geniş bir şapka takmış, son derece şık, altmış yaşlarında biri olduğunu söyledi. Tavır ve hareketleri nazik, sohbeti keskin ve canlıymış. Orrec ile oturup şiir hakkında sohbet etmiş: İlk başlarda Asudar'ın büyük destanlarından konuşmuşlar ama kendi deyimiyle batılı yaratıcılar hakkında da bir şeyler öğrenmek istemiş. İlgisi samimi, soruları zekiceymiş. Hem kendi eserini, hem de diğer yaratıcılarınkini söylemesi için Orrec'in düzenli olarak saraya gelmesini istemiş. Bunun kendisi ve sarayı için büyük bir zevk olacağını, çok şey öğreneceklerini söylemiş. Başka bir hükümdarla konuşan, onu davet eden bir hükümdar gibi konuşmuş, buyuran biri gibi değil.

Bir süre sonra saraylıların ve subayların bir kısmı da sohbete katılmış ve Gand gibi kendi destanları hakkında tam bir bilgi, şiir ve hikâyeler dinleme konusunda bir merak, hatta bir açlık sergilemişler.

Orrec'e iltifatlarda bulunmuşlar, onlar için çölde bir çeşme olduğunu söylemişler.

Bazıları pek o kadar dost canlısı değilmiş. Gand'ın oğlu İddor dikkat çekecek kadar uzak durmuş, şiir hakkındaki konuşmalara hiç kulak asmamış, açık çadırın içinde bir grup rahip ve subay ile kalarak sonunda gürültüleri çok yükselip Gand onları azarlayarak susturuncaya kadar gevezelik etmiş. Azarlandıktan sonra İddor bir şey söylemeden kaşlarını çatmış.

Gand aslanın yanına getirilmesini rica edince Chy mecbur kalmış ve Orrec'in deyimiyle, Şetar işe yarayan numarasını yapmış: Gand'a dönerek ön patilerini uzatmış ve başını aralarına eğmiş, kedilerin gerinirken yaptıkları gibi yani – "hürmet göstermiş". Bu herkesi o kadar mutlu etmiş ki Şetar birkaç kez daha yapmak zorunda kalmış; gerçi aç kalma günü olduğu halde her seferinde minik bir ikramda bulunulduğu için Şetar'a göre hava hoşmuş. İddor ileri çıkıp Şetar ile oynamak istemiş, Şetar'ın görmezden geldiği tüylü başlığını ona doğru sallamış, ne kadar güçlü olduğunu, av hayvanlarını iyi yakalayıp yakalamadığını, hiç adam öldürüp öldürmediğini falan sormuş. Aslan terbiyecisi Chy bütün sorularına saygılı cevaplar vermiş ve Şetar ona da hürmet göstermek zorunda kalmış. Fakat formalite icabı bir reverans yapan Şetar, onun yüzüne esnemiş.

"İmansızların Asudar aslanı beslemesine izin verilmemeli," demiş İddor babasına; babası da, "Lâkin aslanın efendisinden aslanı kim alabilir?" diye cevaplamış – belli ki uygun durumlarda söylenen bir atasözüydü bu. Bunun üzerine İddor, bağırarak, sanki üzerine atlayacakmış gibi ani hareketler yapıp kızdırarak Şetar'ı tedirgin etmeye çalışmış. Şetar onu tamamen görmezden gelmiş. Oğlunun yaptığı şeyi fark ettiğinde Gand hiddetle ayağa kalkarak, evinin misafirperverliğine gölge düşürüp onu utandırdığı, aslanın heybetine hakaret ettiği için gitmesini buyurmuş.

"Aslanın heybeti," diye tekrarladı Gry, sonunda yüzünü temizlemiş, ipek bir gömlek ile pantolonunu giymiş olarak yanımıza otururken, "bunu sevdim."

"Ama ben Gand ile oğlu arasında geçenleri sevmedim," dedi Orrec. "Gudit'in de söylediği gibi bir yılan yuvası. Gerçi Gand, çok ilginç bir adam."

O bizi mahveden, köle eden bir zalim, diye düşündüm ama bir şey söylemedim.

"Seferbeyi haklı," diye devam etti Orrec, "Aldlar, Ansul'a sanki hareket halindeki bir ordunun kamp kurduğu gibi yerleşmişler. Buradaki insanların nasıl yaşadıkları, kim oldukları, ne yaptıkları hakkında inanılmayacak kadar cahiller. Gand cehaletten çok sıkılmış. Sanırım ömrünü burada tamamlayacağını fark ettiği için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor. Fakat diğer yanda, şehir halkı da Aldlar hakkında hiçbir şey bilmiyor."

"Niye bilecekmişiz?" dedim. Kendimi tutamamıştım.

"Bizim Dağlarda bir söz vardır, farenin kediyi gerçekten tanıması işine yarar," dedi Gry.

"Tanrılarıma tüküren, bize pis diyen insanları tanımak istemiyorum. Ben de onlara pislik diyorum. Baksanıza... beyime baksanıza! Ona yaptıklarına baksanıza! Elleri kırık doğduğunu mu sanıyorsunuz?"

"Ah Memer," dedi Gry ve bana doğru uzandı ama ben çekildim. "İsterseniz sarayları olduğunu iddia ettikleri yere gidebilirsiniz," dedim, "yemeklerini yiyebilirsiniz, şiirlerinizi okuyabilirsiniz ama elimden gelse Ansul'daki bütün Aldları öldürürdüm."

Sonra sırtımı dönüp gözyaşlarına boğuldum, çünkü her şeyi berbat etmiştim ve güvenlerini hak etmiyordum.

Odadan ayrılmak istedim, ama Orrec beni durdurdu.

"Memer, dinle," dedi. "Dinle. Cahilliğimizi mazur gör. Biz sizin misafirleriniziz. Senden özür diliyoruz."

Bu sözler o aptal ağlaklıktan beni kurtardı. Gözlerimi silerek, "Çok üzgünüm," dedim.

"Üzgünüz, çok üzgünüz," diye fısıldadı Gry; elimi tutup benimle birlikte pencere pervazına oturmasına izin verdim. "Çok az şey biliyoruz. Senin hakkında, beyin hakkında, Ansul hakkında. Ama, burada bir araya gelmemizin sadece tesadüf eseri olmadığını ben de en az senin kadar biliyorum."

"Lero sayesinde," dedim.

"Bir at, bir aslan ve Lero sayesinde," dedi Gry. "Sana güveneceğim Memer."

"Ben de size güveneceğim," dedim her ikisine birden.

"O halde bize kim olduğunu söyle. Birbirimizi tanımamız lazım! Seferbeyi'nin kim olduğunu anlat bize... ya da bir zamanlar neydi, Aldlar gelmeden önce. Şehrin beyi miydi?"

"Bizde bey yoktu."

Doğru dürüst cevap verebilmek için kendimi toparlamaya çalıştım, hani Seferbeyi'nin bana, "Biraz daha açıklar mısın Memer?" dediği zamanlardaki gibi. "Şehri yönetmesi için bir divan seçerdik. Ansul Sahili'ndeki bütün şehirlerde usul böyledir. Şehir halkı divan üyelerini seçerler. Divanlar da seferbeylerini tayin ederler. Seferbeyleri şehirler arasında yolculuk ederek ticareti düzenler, böylece kasabalar ve şehirler ihtiyaçları olan şeyi birbirlerinden alabilirler. Ayrıca ellerinden gelirse, tüccarların dolandırıcılık ve tefecilik yapmalarını da engellerler," dedim.

"Yani bu babadan oğula geçen bir unvan değil, öyle mi?"

Başımı salladım. "On yıllığına seferbeyi olunurdu. Eğer divan yine sizi tayin ederse, bir on yıl daha. Sonra başkası işi devralırdı. Herkes seferbeyi olabilirdi. Ama ya kendi paranız olacak, ya da şehriniz size para verecek. Tüccarları, satıcıları, diğer seferbeylerini ağırlamak ve sürekli seyahat etmek –hatta Sundraman'a kadar gidip ipek tüccarları ve oradaki hükümetlerle konuşmak– zorundaydınız. Çok pahalı bir iştir bu. Ama o zamanlar Galvamant zengin bir evmiş. Ayrıca şehrin ahalisi de yardım ediyormuş. Seferbeyi olmak bir şerefmiş, hem de büyük bir şerefmiş. O yüzden ona hâlâ öyle hitap ediyoruz. Gururla. Şimdi hiçbir anlam ifade etmese de."

Neredeyse yeniden gözyaşlarına boğulacaktım. Zayıflığım, kendimi denetleyemememem beni hem korkuttu, hem kızdırdı ve bu kızgınlık kendimi toplamama yaradı.

"Bütün bunlar ben doğmadan önceymiş. Bunları bilmemin nedeni, insanların bunları bana anlatmış olmaları ve tarih kitaplarını okumuş olmam."

Sonra sanki biri mideme bir yumruk indirmiş gibi nefesim kesildi ve her yanım tutulmuş gibi kalakaldım. Hayatım boyunca edindiğim alışkanlık ruhumu sarmıştı: Okumaktan söz etmemeliydim, ev halkım dışında kimseye bir kitaptan bir şeyler okuduğumu söylememeliydim.

Fakat Orrec ile Gry, tabiidir ki, hiçbir şeyin farkına varmadılar. Onlar için, bu son derece doğal bir şeydi. Başlarıyla onayladılar. Devam etmemi istediler.

Artık onlara ne anlatıp ne anlatmamam gerektiğini bilemiyordum. "Benim gibilere kuşatma veletleri diyorlar," dedim. Soluk, ince, kıvırcık saçımı çekiştirdim. Ne olduğumu bilmelerini istemiştim ama annemin tecavüze uğramış olduğunu anlatmak istemiyordum. "Anladınız mı?.. Aldlar şehri aldıklarında. İşte o zaman... Fakat onları yine şehirden sürmüşüz, bir yıl kadar da şehir dışında tutmuşuz. Biz de dövüşebiliriz. Savaş çıkartmıyoruz ama dövüşebiliriz. Fakat sonra Asudar'dan yeni bir ordu gelmiş, iki misli adamla ve şehre girmiş. Seferbeyi'ni hapse atıp Galvamant'ı harabeye çevirmişler. Üniversiteyi yıkıp kitapları kanallara ve denize atmışlar. İnsanları kanallarda boğmuşlar, taşlayarak öldürmüşler veya canlı canlı gömmüşler. Seferbeyi'nin annesi Eleyo Galva..."

O, bu odada yaşamıştı. Askerler zorla eve girdiklerinde buradaymış. Devam edemedim.

Hepimiz susmuştuk.

Şetar kuyruğunu savurarak yanımızdan geçti. Söylediğim şeylerden uzaklaşmak için ona doğru uzandım ama o beni umursamadı. Ağzı yarı açıktı ve her nasılsa her zamankinden daha aslansı duruyordu.

"Bütün gece kötü bir ruh halinde olacak," dedi Gry. "Sarayda o ödülleri aldı, bu da ona bir şey yemediğini hatırlattı."

"Ne yer?"

"Genellikle bahtsız bir keçi," dedi Orrec.

"Avlanabiliyor mu?"

"Tam olarak nasıl avlanılacağını bilmiyor," dedi Gry. "Anasının ona öğretmesi gerekir. Yarı aslanlar da kurtlar gibi grup halinde avlanır. O yüzden bize tahammül gösteriyor. Biz onun ailesiyiz."

Şetar uzun, homurtulu, inlemeli, şakır gibi bir şeyler söyleyip uzun odayı adımlamaya devam etti.

"Memer, senin için bu konuda konuşması çok zor değilse?" diye başladı Orrec. Ben başımı sallayarak onaylayınca da, "Üniversitenin kütüphanesini yıktıklarını mı söyledin? Tamamen mi?" dedi. Öyle olmadığını söylememi umduğu çok belliydi.

"Askerler kütüphane binasını yıkmaya çalıştılar ama taştandı ve çok iyi inşa edilmişti, o yüzden pencerelerini kırıp odalarını harabeye çevirdiler, kitapları dışarı çıkarttılar. Kitaplara dokunmak istemiyorlardı, şehir halkına kitapları arabalarına taşıtıp oradan

kanallara kadar çektirdiler ve kanallara boşalttılar. O kadar fazla kitap vardı ki kanalın dibinde birikip kanalı tıkamaya başladı, o yüzden kitapları arabalarla limana taşıttılar. Orada rıhtımdan aşağıya attılar. Eğer kitaplar hemen batmazsa, insanları da hemen kitapların arkasından denize atıyorlardı. Bir keresinde gördüğüm..." ama bu sefer kendimi zamanında, denizden kurtulmuş bir kitap görmüş olduğumu söylemeden susturmayı başarmıştım.

Bu kitap artık gizli odadaydı, kuzeyden gelen, kolalanmış keten üzerine yazılıp, tahta değneklere sarılan tomarkitaplardan biriydi. Onu sahile vurmuş bulan kişi kurutup buraya getirmişti. Haftalarca suda kalmış olmasına rağmen, o güzelim yazısı hâlâ okunabiliyordu. Zarar görmüş yazılarını kurtarmak için üzerinde çalışırken Seferbeyi onu bana göstermişti.

Ama ister eski kitaplar olsun, ister kurtarılmış olanlar, gizli odadaki kitaplar hakkında konuşamazdım. Gry ve Orrec'le bile.

Eski zamanlar hakkında konuşmanın emniyetli olduğunu düşünerek, "Çok önceden üniversite burada, Galvamant'taymış," dedim.

Orrec, Ansul şehrinin dört büyük ailesini –Cam, Gelb, Galva ve Actamo– sordu ve ben de daha çok Seferbeyi'nden duymuş olduklarıma göre bildiklerimi anlattım. En eski dönemlerden beri Divan üzerinde büyük nüfuzu olan en zengin ailelermiş. En güzel evleri ve tapınakları inşa etmişler, toplu ayinler ve festivallerin maliyetlerini yüklenmişler, evlerinde yaşayıp çalışmaları için sanatçıları ve yaratıcıları, bilginleri ve filozofları, mimarları ve müzisyenleri bir araya toplamışlar. İnsanların şehre Arif ve Güzel Ansul demeye başladıkları dönemde olmuş bunlar.

Galvalar hep burada, nehrin ve limanın üzerindeki tepenin ilk yükseltisinde, Kehanet Evi'nde yaşamışlar.

"Burada bir kâhin mi varmış?" diye sordu Orrec.

Duraksadım. Düne kadar, çeşmenin –Kehanet Çeşmesi'nin– kurumuş havuzunun kenarında durduğum, Orrec ile Gry'ın geldiği sabaha kadar bu kelimenin ne manaya geldiğini pek düşünmemiştim.

"Bilmiyorum," dedim. Biraz daha konuşacaktım, sustum. Garipti. Acaba Galvamant'a Kehanet Evi denmesinin sebebini neden hiç merak etmemiştim? Kehanetin ne demek olduğunu bile bilmiyordum

ama onun hakkında konuşmamam gerektiğini biliyordum – tıpkı gizli oda hakkında konuşmamak gerektiğini hep bildiğim gibi. Sanki bir el ağzımı kapatıyordu.

O zaman aklıma Seferbeyi'nin bir gece önce söylemiş olduğu şey geldi: "Bütün rüya vericilerin elleri ağzımdaydı." Bu beni ürküttü.

Kafamın karıştığını ve dilimin tutulduğunu fark ettiler. Orrec ev hakkında sorular sorarak konuyu değiştirdi ve çok geçmeden yeniden evin hikâyesini anlatmamı sağladı.

O eski günlerde sanat, bilim ve hüner sahibi insanları, özellikle de bilginleri, şiir ve masal yaratıcılarını kendisine çeken Galvalar zenginleşmişler, hem evleri, hem de ev halkı genişlemiş. Ansul'un dört bir yanından ve hatta başka diyarlardan insanlar burada toplanan insanları dinlemek, onlardan bir şeyler öğrenmek ve onlarla çalışmak için geliyormuş. Böylece yıllar geçtikçe burada, Galvamant'taki üniversite büyümüş. Evin arka kısmının bütün katları daire, derslik, işlik ve kütüphane olarak kullanılıyormuş; dış avlularda başka binalar da varmış; ayrıca tepenin yukarılarında, daha uzaktaki evler de öğrenciler ve öğretmenler için yurt ve konut olarak, sanatçılar ve yontucular için atölye olarak kullanılıyormuş.

Şair Denios daha delikanlıyken Urdile'den buraya gelmiş. Belki de bir gece önce oturmuş olduğumuz galeride çalışmış, çünkü orası Galvamant Kütüphanesi'nin bir parçasıymış.

Sağır Olan dediğimiz tanrı Talih, gün gelmiş Cam, Gelb ve Actamo'ya sırt çevirmiş. Onların servetleri ve refahları eksildikçe Galva'yla olan rekabetleri şiddetlenmiş. Hınç ve kıskançlıktan, şehir halkının menfaatlerini gözetme kisvesi altında üniversite ile kütüphanesinin Galvamant'tan alınıp şehir idaresine devredilmesi için Divan'ı ikna etmişler. Üniversite ve kütüphanenin eski yerinin kutsal olduğu ve yeni yerin o kadar kutlu olmayabileceği uyarısında bulunan Galvalar yine de Divan'ın hükümlerine boyun eğmişler. Şehir idaresi, üniversite için limana daha yakın bir yerde yeni binalar inşa etmiş. Yüzyıllar boyunca bir araya toplanmış olan büyük kütüphanenin hemen hepsi oraya taşınmış. Sonra Gry ile Orrec'e Seferbeyi'nin bana söylediği şeyi söyledim: "Kitapları Galvamant'tan çıkartırlarken ön avludaki Kehanet Çeşmesi kesilmeye başlamış. Kitaplar evden çıkartıldıkça yavaş yavaş suyun akışı da azalmış. İşleri bittiğinde, tamamen kurumuş. İki yüzyıldır akmıyor..."

Yeni üniversiteyi merasimler ve şenliklerle açmışlar, öğrenciler ve bilginler hep gelmiş; ama hiçbir zaman Galvamant'ın eski Kütüphanesi kadar ünlü olmamış, eskisi kadar insan ziyarete gelmemiş. İki yüzyıl sonra da çöl insanları çıkagelerek taş taş üzerinde bırakmamış, kitapları kanallara ve denize dökmüş, çamura gömmüştü.

Orrec başı ellerinin arasında dinledi öykümü.

"Burada, Galvamant'ta hiçbir şey kalmamış mı?" diye sordu Gry.

"Birkaç kitap," dedim huzursuzca. "Fakat kuşatmadan sonra Ald askerleri hemen buraya gelmiş, üniversiteden de önce. İnandıkları o... o yeri arıyorlarmış. Evin ahşap kısımlarını olduğu gibi sökmüşler, kitapları ve mobilyaları almışlar... Buldukları her şeyi almışlar." Gerçeği söylüyordum ama Gry'ın söylenenlerin gerçeğin tümü olmadığını fark ettiğine dair içimde kuvvetli bir his vardı.

"Bu korkunç... korkunç," dedi Orrec ayağa kalkarak. "Aldların yazının şeytani bir şey olduğunu düşündüğünü biliyorum... ama yok etmek... ortadan kaldırmak..." Kelimelerle anlatılamayacak kadar müteessir olmuş, üzülmüştü. İri adımlarla odadan çıkarak, Galvamant'ın damlarının ve aşağıdaki şehrin ötesinde, boğazın üzerindeki pusta yüzen Sul'un ak doruklarının göründüğü batı pencereleri önünde durdu.

Gry Şetar'ın yanına giderek tasmasına kayışını taktı. "Haydi gel," dedi bana yavaşça. "Yürümesi lazım."

"Çok özür dilerim," dedim peşinden giderken; Orrec'i bu kadar sıktığım için yine kederlenerek. Söylediğim her şey yanlış oluyordu. Bu Ennusuz, kutlu olmayan bir gündü.

"Kitapları imha eden siz miydiniz?"

"Hayır. Ama keşke..."

"Keşkeyle olsa!" dedi Gry. "Şetar'ın kayışını çıkartıp koşturabileceğimiz bir yer var mı? Ben yakınında olduktan sonra kimseye saldırmaz ama onu etrafta insanların olmadığı bir yerde bırakmak daha rahat olur."

"Eski park," dedim ve oraya gittik. Park evin üst tarafında, hemen doğusundaydı. Bentlerin nehri dört kanala böldüğü yerin yukarısında geniş bir düzlüktü burası. Eski parkın yamaçlarındaki ağaçlar sıktır. Aldlar oraya hiç gitmez; onlar ağaçları sevmiyorlar.

Ailelerine bir lokma et götürebilmek için tavşan veya bıldırcın avlayan çocuklardan başka kimse oraya pek gitmez.

Gry'a, girişin yakınındaki Denios Çeşmesi denen yeri gösterdim; Şetar çeşmenin havuzundan bol bol içti.

Parkta in cin top oynuyordu; Gry da aslanın kayışını çıkarttı. Şetar sıçrayarak ayrıldı ama çok uzaklaşmadı; gidip gidip geri dönüyordu. Belli ki o da ağaçları pek sevmiyor, sık, bakımsız çalılar arasında da pek ilerlemek istemiyordu. Uzun süre pençelerini ağaçlardan birinde törpüledi, büyük bir böğürtlen çalısı etrafında bir mahlukun izlerini büyük bir dikkatle kokladı. Bizden en çok uzaklaştığı zaman bir kelebeğin peşinde hoplaya zıplaya dik karanlık bir patikadan gittiğindeydi. Bir köşeyi dönüp gözden kaybolduktan bir süre sonra Gry torlamaya benzer bir sesle usulca onu çağırdı. Aslan hemen yeniden görünerek gölgeler arasından bize doğru iri sıçrayışlarla koştu. Gry Şetar'ın başına dokundu ve biz ormanın içinden yavaşça dönerken o da peşimizden geldi.

"Ne kadar harika bir marifet," dedim, "hayvanları yanına çağırabilmek."

"Ne için kullandığına bağlı," dedi Gry. "Dağlardan inip de ekmek parası kazanmak zorunda olduğumuzda çok işimize yaradığına kuşku yok. Orrec eğitimini tamamlarken ben at terbiye ediyordum. O işi çok severim... Aldların atlarını eğitme yollarını çok takdir ediyorum. Onlar için, insanın atını dövmesi, karısını dövmesinden daha kötü bir şey." Burnundan hafifçe, atlar gibi bir homurtu çıkarttı.

"Asudar'da bu kadar uzun süre yaşamaya nasıl dayandınız? Hiç... onlara hiç mi sinirlenmediniz?"

"Benim kızmak için senin gibi bir nedenim yoktu," dedi. "Bu biraz vahşi hayvanlarla... yırtıcı hayvanlarla yaşamaya benziyor. Tehlikeliler ve bizce kabul edilen usullere göre makul değiller. Hayatı zorlaştırıyorlar. Ald erkekleri için üzülüyorum."

Ben bir şey söylemedim.

"Aygırlara, ya da erkek tavşanlara benziyorlar," diye devam etti derin derin düşünerek. "Tek bir anları bile rakip bir erkek veya kaybedecekleri bir dişi için üzülmeden geçmiyor. Hiç özgür olamıyorlar. Dünyalarını düşmanlarla dolduruyorlar... Ama cesurlar, sözlerine sadıklar ve konuklarına saygı gösteriyorlar. Dağlardaki halkım gibi. Onları seviyor sayılırım. Gerçi daha bir kadın

tanıyamadım çünkü erkek numarası yaptığım için onlardan uzak durmak zorundayım. Bu çok yorucu bir şey."

"Ben onlarla ilgili her şeyden nefret ediyorum," dedim. "Elimde değil."

"Tabii ki elinde olmaz. Bize anlattıklarından sonra... tabii ki nefret uyandıracaklar sende."

"Onları başka türlü görmek istemiyorum zaten," dedim.

Gry'ın insanların söyledikleri şeyi duymadığı bir zaman olduğunu hiç sanmıyorum ama bazen duymazdan geliyordu. Patikada biraz yürüdükten sonra yüzünde ani bir tebessümle bana döndü. "Dinle Memer! Neden bizimle birlikte saraya gelmiyorsun? İkinci seyis yamağı olarak. Senden güzel oğlan olur. Beni tamamen inandırmıştın. Bunu ister misin? İlginç olacak. Gand iyi bir kral, insan kaç kere bir kralla karşılaşma şansına erişir ki? Ayrıca Orrec'i de dinleyebilirsin... onlara *Evrenin Kökenleri*'ni okuyacak. Bu seferki biraz riskli olabilir, Atth'ın tek ve eşsiz tanrı olduğu fikrine çok takmış durumdalar. Ama Gand dün ondan bunu istedi."

Ben sadece başımı iki yana salladım. Orrec'in o şiiri okumasını dinlemeyi çok istiyordum ama bir sürü Ald arasında değil. Onlardan ne kadar nefret ettiğim hakkında daha fazla konuşmak istemiyordum ama onlara karşı kibar ve uysal olmayacağım, boyun eğmeyeceğim de kesindi.

Fakat ertesi gün akşam yemeğinden sonra Gry bu fikri tekrar ortaya attı. Belli ki Orrec'i bu konuda ikna etmişti çünkü o hiç itiraz etmedi; ve korktuğum başıma geldi, Seferbeyi de itiraz etmedi. Bunun ne kadar tehlikeli olabileceğini sordu. Her ikisi de Aldların misafirperverlik kurallarına güvendiklerini söyleyince o sadece, "Bana göstermiş oldukları misafirperverliğe Memer'in tanık olmasını istemem. Ama bizlerle onların, bunca yıl sonra birbirimiz hakkında bu kadar az şey bilmemiz utanç verici. Onlar için olduğu kadar, bizim için de," dedi. Bana düşünceli düşünceli baktı. "Ayrıca Memer çok çabuk öğrenir."

İtiraz etmek istedim, Aldlara yaklaşmayı reddettiğimi, onlardan veya onlar hakkında hiçbir şey öğrenmek istemediğimi söylemek istedim. Ama böyle bir şey kasıtlı bir cehalet talep etmek olurdu ki bu Seferbeyi'nin son derece hakir gördüğü bir şeydi. Ayrıca korkaklık

gibi de görünebilirdi. Eğer Orrec ile Gry Saray'a gitme tehlikesini göze alıyorsa ben nasıl reddedebilirdim?

Düşündükçe bu fikir daha da korkunç gelmeye başladı. Yine de, Orrec ile Gry onlar hakkında konuşurken Saray'ı merak da etmiştim. O kadar uzun bir süredir hayatımdaki her şey aynıydı ki, hep böyle aynı mı gidecek diye merak etmeye başlamıştım: ev işleri, pazar işleri; Galvamant'ın boş odaları, gizli odanın okuyup öğrenme konusundaki büyük hâzinesi ve gitmeye cüret edemediğim karanlık garip bölümü; canım beyimden başka bana yeni bir şey öğretecek kimsenin olmaması, birlikte olabileceğim, sevgimi verebileceğim başka kimsenin bulunmaması. Şimdi ise iki kişinin gelişiyle ev canlanmıştı. Atalar uyanmış dinliyorlardı – ruhlar, gölgeler, eşik ve ocağın bekçileri. Her İki Tarafa da Bakan kapıyı açmıştı. Bunu biliyordum. Konuklarımızın Ennu'nun yolundan, Lero'nun lütfuyla geldiğini, bana teklif ettikleri şeyi geri çevirmenin bu armağanı, bu fırsatı reddetmek, yoldan dönmek olacağını biliyordum.

"Gitmek istiyor musun Memer?" diye sordu Seferbeyi bana. Karşı çıkarsam ısrar etmeyeceğini biliyordum. Sanki gidip gitmemek hiç umurumda değilmiş gibi sessizce omuz silktim.

Bana dikkatle baktı. Neden beni düşmanlarımızın arasına yollamayı kabul etmişti? Sonra nedenini anladım: Çünkü ben onun gidemeyeceği yere gidebilecektim. Ben korkak bile olsam onun cesaretini taşıyacaktım. Evin vârisi olarak rolümü oynamamı istiyordu.

"Evet, gideceğim," dedim.

O gece, hayatımda ilk kez, babam olan adamı gördüm rüyamda. Askerlerin giydiği mavi pelerini giymişti. Saçları benim gibiydi, donuk, taranmayacak kadar kıvırcık, koyun yünü gibi. Yüzünü göremiyordum. O zamanlar bizim şehirde bol bol bulunan harabeler, yıkılmış duvarlar ve taşlar arasından aceleyle tırmanmaya çalışıyordu. Ben de caddede durmuş onu seyrediyordum. Yanımdan geçerken doğrudan bana baktı. Yüzünü tam olarak göremiyordum ama suratı insan değil aslan suratıydı. Yeniden başını çevirdi ve sanki peşinde birileri varmış gibi aceleyle yıkılmış duvara tırmandı.

7

ORREC CASPRO Ansullu Aldların Gandı'nı eğlendirmek için bir kez daha yola koyulduğunda maiyetinde aslan terbiyecisi Chy, aslan Şetar ve seyis Mem vardı.

Mem tedirgin ve huzursuzdu. Ya Aldlar Damgalı'nın eyerini çıkarmamı isterlerse, ya benimle seyis seyise konuşmak isterlerse. O zaman, bukağılık ile art diz arasındaki farkı bilmediğimi anında anlarlardı. Korkma, demişti Gry, onlar da tıpkı Gudit gibi, kıymetli atlarının bulunduğu ahırlarına yabancı bir oğlanın girmesine izin vermezler. Zaten, saraya gittiğimizde beni tam yanında tutacaktı. Mem olarak bütün yapmam gereken, sanki Orrec atını idare ederken yardıma ihtiyacı varmış gibi Damgalı'nın yularını seyisler misali tutarak sokaklarda öyle yürümekti.

Böylece kendimi aptal gibi hissederek, ürkek ve tedirgin bir halde istenileni yaptım. Damgalı benim için bir teselliydi. Yanı başımda yürürken taş döşeli caddelerimizde nalları yüksek sesle, düzenli olarak yankılanıyor, başı yanımda bir yukarı bir aşağı sallanıyor, kulakları ileri geri seğiriyor, ara ara hınf diye soluğunu bırakıyordu. Kocaman, kara gözünde şefkatli bir ifade vardı. Yaşlıydı –benden yaşlı– ve bütün Batı Sahili'ni dolaşmıştı. Orrec ona yürümesini söylediğinde asilce bir sabırla ilerliyordu. Ben de onun gibi olmak isterdim.

Kuyumcular Köprüsü'nden, Divan Binası'nın önündeki meydana kadar alçak tepeyi tırmanan Galva Caddesi'ni izledik. Divan Binası'na koltuklarım kabararak baktım. Gümüş rengi taşlardan inşa edilmiş, sıra sıra yüksek ve narin pencereleriyle geniş ve yüksek bir binaydı. Bakırdan kubbesi şehrin diğer çatıları üzerinde, Sul'un daha alçak dağların üzerinde yüzdüğü gibi yükseliyordu. Meydandan, binanın kapılarının önünde bulunan terasa çıkan basamaklar vardır; kendi kendimizi yönettiğimiz zamanlarda insanların nutuk çekip tartıştığı terasa. Seferbeyi bana bu terasın, ana kapıların önünde durup, normalden biraz daha yüksek sesle konuştuğunuzda sesiniz bütün meydanda duyulabilecek şekilde yapılmış olduğunu anlatmıştı.

Ama ben o basamakları hiç çıkamamıştım; daha önce meydanda bile hiç yürümemiştim. Burası şehir ahalisine değil, Aldlara aitti.

Meydanın tam ortasında kırmızı sivri tepeleri, gönderlerinde sallanan uzun kırmızı sancaklarıyla neredeyse Divan Binası'nı gözlerden gizleyen dev çadır duruyordu.

Meydana açılan girişe yaklaşırken bizi karşılamak için bir subay geldi ve mavi pelerinli muhafızlara bizi geçirmelerini söyledi. Meydanın solundaki ahırlardan bizi karşılamak için adamlar çıkageldi. Orrec inerken ben Damgalı'yı tuttum, yaşlıca bir Ald dizginleri benim elimden alıp usulca cık cık sesleri çıkararak Damgalı'yı götürdü. Aslan terbiyecisi Chy, Şetar'ın tasmasını kısarak yanıma geldi ve birlikte taş döşeli yoldan Orrec'i izledik. Çadırın önünde Orrec için bir halı, bir açılır kapanır sandalye ve bir şemsiye vardı; bizim için oturacak yer yoktu ama küçük bir oğlan çocuğu, bir kuşatma veledi, bir köle, Chy'a kırmızı kâğıttan bir şemsiye uzattı. Orrec'in arkasında durduk. Chy hemen şemsiyeyi üçümüzün üzerinde tutmam için bana uzattı ve kollarını kavuşturarak kibirli bir poz takındı. Beni Chy veya Orrec'in kölesi olarak görecek olan Aldlar için bunun anlamlı olacağını fark ettim.

Aldların saray kölelerinin hepsi gri-beyaz veya boz-beyaz çizgili, kalın kumaştan cüppe veya tunik giyiyordu. Kimi Ald, kimi ülkemin insanlarındandı. Hepsi ya erkek, ya oğlandı. Kadınlar başka yerde, içeride, gizli tutuluyordu. Ayrıca hiçbiri Ald değildi.

Değişik süslere sahip değişik saraylılar çıktılar çadırdan, birkaç subay da bir zamanlar bizim seçim kulübelerinin bulunduğu, Aldların Divan Binası'nın arkasındaki Doğu Kanalı'nın üzerine inşa etmiş oldukları kışladan geldiler. Sonunda Gand büyük çadırdan çıktığında herkes ayağa kalktı. Onu iki Ald köle izliyordu; kölelerden biri Gand serinlemek isterse diye elinde bir yelpaze taşırken, diğeri devasa kırmızı bir şemsiyeyi başının üzerinde tutuyordu. Ilık bir bahar havası vardı; güneş ak bulutların arkasında neredeyse kaybolmuş, denizden hafif bir meltem esiyordu. Kölelerin ellerinde bu ahmakça eşyalarla durduklarını görünce Aldların ne kadar aptal olduklarını düşündüm – etraflarına bakıp da şemsiyeye, yelpazeye veya saraylıların giydikleri geniş kenarlı şapkalara ihtiyaçları olmadığını anlamıyorlar mıydı? Burasının çöl olmadığını göremiyorlar mıydı?

Ald kölelerin davranışlarını taklit ederek Gand İoratth'a doğrudan bakmadım da, yan gözle bakmaya çalıştım. Kaba, kırışık bir yüzü vardı, kısa atmaca burunlu ve dar gözlü, Aldların çoğu gibi sarı yüzlüydü. Aldların solgun gözleri hep midemi bulandırmıştır, bana halkımın kara gözlerini verdikleri için atalarıma kaç kez şükretmişimdir. Gand'ın şapkasının altından fışkıran kıvırcık saçları kısa ve aklaşmıştı; kaşları da kıvırcıktı, ayrıca kısa kesilmiş kır sakalı çene çizgisini takip ediyordu. Sert ve yorgun görünüyordu. Orrec'i, yüzünü aydınlatan bir tebessümle ve daha önce hiçbir Ald'ın yaptığını görmediğim, başını eğip ellerini kalbinden dışarı doğru bir kucaklama hareketiyle açarak selamladı. Dengini selamlar gibiydi. Sonra da Orrec'e "Yaratıcıların Gand'ı" dedi.

Ama yine de onu çatısının altına kabul etmiyor, diye düşündüm.

"Dinsiz" diyorlardı bize. Onlardan öğrendiğimiz bir sözdü bu. İlla bir anlam yüklenecekse, neyin kutsal olduğunu bilmeyen kimse anlamına geliyordu. Acaba hiç öyle insan var mıdır? Dinsiz, sizden farklı bir kutsallığın varlığını bilen biridir sadece. Aldlar on yedi yıldır buradaydı ve hâlâ Ansul'un denizi, toprağı ve taşının kutsal olduğunu, hepsinin ilahi bir canlılıkla dolu olduğunu öğrenememişlerdi. Dinsiz olan biri varsa, o da onlardı, biz değildik, diye düşünüyordum. O yüzden durmuş hıncımı biriktiriyor ve adamların, İoratth ile Orrec'in, iki hükümdarın, zorba ile şairin söylediklerini dinlemiyordum bile.

Orrec şiir okumaya başladı; onun sesinin tınısı beni kendime getirdi; ama okuduğu Gand'ın rica ettiği Ald şairlerinden biriydi, o çöldeki savaşlarla ilgili bitmeyen destanlarından biriydi ve dinlemek istemiyordum.

Saraylılar arasında Gand'ın oğlu İddor'u, yani Şetar'a sataşan adamı aradım. Diğerlerinden ayırt etmesi gayet kolaydı. O süslü şapkasına tüyler, altın iplikten kurdeleler takıp takıştırmıştı; üzerinde daha başka bir sürü süs vardı. Babasına benziyordu ama babasından daha uzun boylu ve daha yakışıklıydı; gerçi ten rengi daha sarıydı. Yerinde duramıyordu, sürekli bir arkadaşıyla konuşuyor, kıpırdanıyor, elini kolunu oynatıyor, bedenini hareket ettiriyordu. Yaşlı Gand hiç kıpırdamadan, kısa, sert ellerini bacaklarına dayamış, kendini hikâyeye vermiş dinliyor, keten cüppesinin dökümü taştan oyulmuş gibi duruyordu. Subaylarının

çoğu da en az onun kadar, sözleri içercesine dikkatle dinliyorlardı. Orrec'in sesi tutkuyla şakıyordu ve ben de, kendime rağmen hikâyeyi duymaya başladım.

Hainlik ve barışla ilgili trajik bir sahneden sonra durduğu zaman, dinleyenlerin hepsi avuçlarını birbirlerine vurarak onu kutladılar. Gand, bir köle aracılığıyla Orrec'e cam bir bardakta su yolladı. ("Sonra kıracaklar," diye fısıldadı Chy bana.) Herkese tabaklar dolusu tatlı ikram edildi, Chy ile ben hariç. İoratth, Şetar'a bir lokma bir şeyler uzatmak için öne eğildi. Chy Şetar'ı ilerletti. Hayvan yere oturup şekeri kibarca kokladı ve başını çevirdi. Gand bir kahkaha attı. Bütün yüzünü kırıştıran çok hoş bir kahkahası vardı. "Aslanlara layık bir yiyecek değil ha Şetar Hanım?" dedi. "Biraz et getirteyim mi?"

Ona Orrec değil Chy, sert ve kısa bir cevap verdi: "Getirtmeseniz daha iyi olur beyim."

Gand alınmadı. "Ona perhiz yaptırıyorsun, öyle mi? Tabii, tabii. Yine selam verecek mi?"

Chy'ın kıpırdandığını veya herhangi bir şey yaptığını görmedim ama aslan, Gand'ın önünde ayağa kalkıp kedilerin o yerlere kadar olan gerinme hareketini yaptı. Gand gülerken, aslan da etrafına bakınıp ödülü olan küçük bir kâse kemik iliğini arandı; Chy da iliği hayvanın ağzına verdi.

İddor ileri çıkarak, "Ona kaç para ödedin?" diye sordu Orrec'e.

"Onu bir şarkıya karşılık aldım Gand İddor," dedi Orrec. Hâlâ oturduğu yerden konuşuyordu; kalkmamak için bahane olarak lirini akort ediyordu. İddor kaşlarını çattı. Orrec çalgıdan başını kaldırarak, "Daha doğrusu bir masala karşılık. Yavruyla anasına sahip olan göçebeler *Daredar*'ın bütün hikâyesini dinlemek istemişlerdi, böylece kendi gösterilerinde daha fazla şey anlatabileceklerdi. Anlatması üç gece süren masalı anlattım, bu yüzden de ödülüm aslan yavrusu oldu. Hepimiz halimizden memnun kaldık," dedi.

"O masalı nereden biliyorsun? Bizim şarkılarımızı nasıl öğrendin?"

"Bir masal veya şarkıyı duydum mu, o artık benim olur," dedi Orrec. "Bu da benim marifetim."

"Hem o, hem de şarkıların yaratılması," dedi İoratth.

Orrec başını eğdi.

"İyi de onları nerede duydun?" diye ısrar etti Gand'ın oğlu. *"Daredar*'ın anlatıldığını nerede duydun?"

"Kuzey Asudar'da yolculuk yaptım Gand İddor. Her yerde insanlar bana şarkılarını ve hikâyelerini sundular, hem anlattılar, hem söylediler, zenginliklerini benimle paylaştılar. Onlar bir şey ödememi, bir aslan yavrusu falan istemediler, hatta bakır bir kuruş bile istemediler – sadece birkaç yeni şarkı veya yeniden anlatılan eski bir masal beklediler. Çölün en fakir insanları söz ve gönül deyince en zenginleri oluyor."

"Doğru, doğru," dedi yaşlı Gand.

"Hikâyelerimizi okudun mu? Onları kitaplara koydun mu?" İddor okumak ve kitap sözcüklerini sanki ağzında bir pislik varmış gibi tükürüyordu.

"Hükümdarım, Atth halkı arasında, Atth kanunlarına göre yaşarım." Orrec sadece büyük bir vakarla değil aynı zamanda hiddetle de konuştu, şerefi sorgulanmış birinin karşılık vermesi gibi.

İddor, ya Orrec'in doğrudan verdiği tepkiden, ya da babasının hiddetli bakışlarından yılarak döndü. Ama yine de arkadaşlarından birine, "Şu liri çalan bir adam mıymış? Ben de kadın sanmıştım," dedi.

Aldlar arasında telli ve yaylı sazları sadece kadınlar çalar, flüt ve boruyu ise sadece erkekler çalar – diye anlattı sonra bana Gry. O zaman bütün anladığım İddor'un Orrec'e hakaret etmeye veya babasına hürmetsizce davranmaya çalıştığıydı; Orrec'e hakaret etmek de babasına hürmetsizlik etmenin yoluydu.

"Dinlendiğin zaman Yaratıcı, senin kendi dizelerinden bir şeyler duymak isteriz," dedi İoratth, "tabii eğer bizim batı şiiri konusundaki cehaletimizi affeder ve aydınlatmak istersen."

Gand'ın bu kadar resmi ve bu kadar incelikle konuşması beni şaşırtmıştı. Yaşlı bir asker olduğuna kuşku yoktu ama yine de söylediği her şey ölçülü, hatta kullandığı arkaik sözcükler ve söyleyiş tarzı kulağa hoş gelen bir süslülükteydi. Yazıdan sakınan, sözlerle olan tüm sanatlarını yüksek sesle yapan insanlardan böyle konuşması beklenirdi. Şimdiye kadar Aldların, bağırıp çağırıp emretmek dışında bir şey söylediklerini pek duymamıştım.

Orrec sözlü atışma konusunda olduğu kadar karşılıklı nezaket konusunda da becerikliydi. Daha önce, *Daredar* destanından

söylerken kuzey aksanını bırakmış, sert sessizleri biraz daha yayarak ve seslileri uzatarak bir Ald gibi konuşmuştu. Şimdi Gand'a cevap verirken o yumuşaklığı koruyordu. "Ben o yaratıcıların ancak son bir zerresi sayılırım Gand'ım," dedi, "kendimi benden çok daha ulu kişilerden öne koymak da gönlümden hiç geçmez. Eğer siz ve refakatinizdekiler müsaade ederlerse, kendi mısralarımdansa Urdile'nin aziz yaratıcılarından Denios'un bir şiirini dile getirebilir miyim?"

Gand başıyla onayladı. Orrec lirini akort etmeyi bitirirken bir yandan da bu şiirin şarkı gibi okunmadığını, çalgının sesinin, şiiri kendinden önce ve sonra söylenmiş ve söylenecek tüm sözlerden ayırmaya, bazen de hiçbir sözün söyleyemediğini söylemeye yaradığını izah etti. Sonra başını lirine eğerek çalmaya başladı. Notalar yankılı, berrak ve kışkırtıcıydı. Son sesler de kesildikten sonra *Dönüşümler*'in ilk bölümünün ilk kelimelerini söylemeye başladı.

Bitirinceye kadar kimse kıpırdamadı. Bittikten sonra da uzun süre sessiz kaldılar, tıpkı pazar yerindeki kalabalığın yapmış olduğu gibi. Sonra tam ellerini büyük bir övgüyle çırpacaklardı ki Gand ani bir hareketle elini kaldırdı – "Hayır," dedi. "Bir daha Yaratıcı! Eğer arzu edersen, bu şahane dizeleri bir kez daha söyle bize!"

Orrec biraz gafil avlanmış gibiydi, ama gülümseyerek başını yine lirine eğdi.

Tellere dokunmadan önce bir adam yüksek sesle konuştu. Konuşan İddor değildi, ama onun alayından ve yakınında duran bir adamdı: Sadece yüzünü açıkta bırakarak omuzlarına kadar kutu gibi dümdüz inen kırmızı başlığı olan adam kırmızı-siyah bir cüppe giymişti. Sakalları alazlanmış, çenesinde hafif bir yanık izi bırakmıştı. Kısa bir kılıç ve uzun, ağır, siyah bir sopa taşıyordu. "Güneşin Oğlu," dedi, "bu küfrü bir kez dinlemek yetip de artmadı mı?"

"Rahip," diye fısıldadı Chy bana. Çok sık görmesek de onun bir rahip olduğunu ben de biliyordum. Biz onlara kızılşapkalar diyorduk ve hiç karşılaşmamayı umuyorduk çünkü şehir ahalisinden birilerini taşlayarak öldürme veya canlı canlı gömme işlerini hep kızılşapkalar yapardı.

İoratth dönüp rahibe baktı. Tıpkı bir atmacanın başını döndürmesi gibiydi, hızlı, bu-ne-cüret mealinde çatık kaşlı bir bakış.

Ama kibarca konuştu: "Ey Athh'ın Mübarek Zatı," dedi, "benim kulaklarım biraz paslıdır. Hiç küfür duymadım. Rica ederim beni aydınlatın."

Kırmızı başlıklı adam büyük bir özgüvenle konuştu. "Bunlar tanrısız sözler Gand İoratth. Bunların içinde hiç Atth bilgisi, kutsal yorumcularının vahiylerine bir iman yok. İblislere, sahte tanrılara körü körüne tapınmayla, basit dünyevi işler hakkında sözlerle, kadınları övmeyle dolu."

"Ah, ah," dedi İoratth başını karşı çıkarmış gibi değil de onaylamasına sallayarak ama belli ki bu açıklamadan pek etkilenmemişti. "Dinsiz şairlerin Atth ile Yanmışları hakkında cahil oldukları doğru. Anlayışları cahilce ve yanlış ama yine de onlara kör demeyelim. Vahiy ateşi onlara da ulaşabilir. Bu arada, eşlerini uzun yıllar önce ardında bırakmak zorunda kalan bizlere, kadınlar hakkında bir söz duymayı çok mu görüyorsunuz? Siz Mübarek Zat; siz, Ateşin Yaktığı, siz zaten her türlü kirliliğin üzerindesiniz ama bizler sadece askeriz. İşitmek başka şey, sahip olmak başka ama yine de insanı biraz rahatlatıyor." Bunu söylerken son derece vakurdu ama etrafındaki bazı adamlar sırıttılar.

Başlıklı adam cevap vermeye yeltendi ama Gand aniden ayağa kalktı. "Ateşin Yaktığı'nın kutsal saflığına olan saygımdan," dedi, "Aziz Rudde'nin veya biraderlerinin burada kalıp kulaklarını incitecek sözleri daha fazla duymalarını istemeyeceğim. Ayrıca bu dinsiz şairin şarkılarını duymak istemeyen herkes gidebilir. Dediklerine göre ancak laneti duyanlar lanetlenecekse, benim gibi paslı kulakları olanlar burada kalıp emniyet içinde dinleyebilirler. Yaratıcı, münakaşalarımızı ve nezaketsizliğimizi affet."

Yeniden yerine oturdu. İddor ile kızılşapkalar –dört tane vardı– ve İddor'un grubunun geri kalanının hepsi, bağıra çağıra konuşup memnuniyetsizlikle büyük çadıra döndüler. İoratth'ın yakınlarında oturan endişeli ve mutsuz görünüşlü bir adam da elinden geldiğince dikkat çekmeden sıvıştı. Gerisi kaldı. Sonra Orrec lirinin tellerine dokundu ve *Dönüşümler*'in açılışını yeniden söylemeye başladı.

Gand bu kez adamlarının sonunda alkışlamasına izin verdi. Orrec'e bir bardak daha su getirtti ("Kristal içindeki nasip," diye fısıldadı Chy bana), sonra belli ki baş başa kalmak istediğini ima

ederek şairle "hurmanın altında" konuşacağını söyleyip maiyetinin gitmesine müsaade etti.

Birkaç muhafız çadırın girişinde kaldı ama subaylar ve saraylılar ya büyük çadıra ya da kışlaya döndüler; Chy ile bana da, yelpazeyi tutan işgüzar köleyle birlikte gitmemiz söylenmişti. Ahırlardan veya oralardan bir yerlerden şiiri dinlemek için gelmiş ve bütün bu zaman zarfında grubun kıyısında engellenmeden durmuş olduklarını şimdi fark ettiğim birkaç adamı takip ederek avlunun ahır tarafına gittik. Bazıları askerdi, bazıları seyis, birkaçı da oğlan çocuğuydu. Çoğu Şetar'a ilgi duymuştu. Chy'ın izin verdiğinden daha fazla yaklaşmak istiyorlardı hayvana. Sohbet ortamı yaratmaya çalışarak bütün alışıldık soruları sormuşlardı – adı ne, onu nereden buldunuz, ne yer, kimseyi öldürdü mü bugüne kadar. Chy'ın cevapları kısa ve mağrurdu, bir aslan terbiyecisine uyacak şekilde.

"Kölen mi?" diye sordu bir delikanlı. Chy, "seyis çırağı" deyinceye kadar benden bahsettiklerini anlamamıştım.

Delikanlı adımlarını bana uydurdu, ben gölgeli duvara varıp kaldırım taşının üzerine oturunca o da oturdu. Birkaç kez bana baktıktan sonra, sonunda, "Sen Aldsın," dedi.

Başımı hayır anlamında salladım.

"Baban Aldmış," dedi, pek zeki bir tavırla.

Saçlarım, yüzüm böyle olduktan sonra inkâr etmenin ne faydası var? Omzumu silktim.

"Burada mı yaşıyorsun? Şehirde?"

Başımla onayladım.

"Tanıdığın kızlar var mı?"

Yüreğim ağzıma geldi. Bütün düşünebildiğim benim bir kız olduğumu gördüğü, hemen o anda kirlilik, murdarlık, küfür diye bağırmaya başlayacağı olmuştu...

"Geçen sene babamla birlikte Dur'dan geldik," dedi alçak bir sesle; sonra bir süre bir şey söylemedi.

Yan gözle ona biraz daha fazla bakınca aslında bir delikanlı değil de on beş, en fazla on altı yaşlarında bir oğlan olduğunu gördüm. Mavi pelerin değil, omzunda mavi düğümü olan bir tunik giymişti. Çıplak bacaklı, iri kemikli, sarı benizli, yumuşak yüzlü ve ağzının etrafında sivilceleri olan bir çocuktu. Koyunsaçlarının kıvırcığı

sarımtıraktı. İçini çekti. "Bütün Ansul kızları bizden nefret ediyor," dedi. "Belki bir kız kardeşin vardır diye düşünmüştüm."

Başımı salladım.

"Senin adın ne?"

"Mem."

"Bak şimdi Mem, hani eğer, bilirsin ya, sadece bir süre için oğlanlarla birlikte olmak isteyen kızlardan tanıyorsan, bende biraz para var. Sana verebilirim yani."

Hayâsız, tiksindirici, acınası biriydi. Kendi söylediği şeyden kendisinin bile umudu yoktu. Hiç cevap vermedim. Ondan bütün korkuma ve onu o kadar küçük görmeme rağmen, içimden ona gülmek geliyordu –neden olduğunu bilmiyorum– öyle utanmazdı ki. Bir köpek gibi. Ondan nefret bile edemiyordum.

O kızlar hakkında konuşmaya devam etti, galiba hayallerinden falan bahsediyordu ve yüzümün kızarmasına, beni huzursuz etmeye başlayan bazı şeyler anlatmaya başladı. Duygusuz bir sesle, "Ben hiç kız tanımıyorum," dedim. Bu onu bir süre susturdu. İçini çekti, kasıklarını kaşıdı ve sonunda, "Buradan nefret ediyorum. Evime dönmek istiyorum," dedi.

Git o zaman! diye bağırmak geliyordu içimden. Sadece, "Hıh," dedim.

Yine bana baktı, o kadar yakından baktı ki yine ödüm patladı. "Oğlanlarla gidiyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

"Ben de hiç gitmedim," dedi benimkinden daha kalın olmayan hüzünlü, monoton bir sesle. "Arkadaşların bir kısmı gidiyor." Belli ki bu düşünce onu o kadar sıkmıştı ki uzun bir süre sustuktan sonra, "Babam beni öldürürdü," dedi.

Başımla onayladım.

Sessizce oturduk. Şetar, Chy'ın refakatinde avluda volta atıyordu. Onlarla olmak istiyordum ama seyis çırağının aslan ve aslan terbiyecisi ile bir yukarı, bir aşağı yürümesinin tuhaf duracağını düşündüm.

"Millet burada ne yapar?" diye sordu oğlan.

Ben omzumu silktim. Oğlanlar ne yapardı? Yiyecek ve yakacak yapabilecekleri bir şeyler aşırırlardı, şehrimde Aldlar dışında herkesin yaptığı gibi. "Çelik çomak oynarlar," dedim sonunda.

Daha da sıkkın göründü. Pek öyle oyun oynamaktan hoşlanan biri olmadığı belliydi.

"Burada tuhaf olan," dedi, "her yerde kadınlar var. Öyle dışarda. Her yerde kadın var ama insan bir türlü... Yani onlar..."

Aptal numarası yaparak, "Asudar'da hiç kadın yok mu?" dedim.

"Tabii ki kadınlar var. Ama onlar dışarıda, her yerde olmazlar," dedi incinmiş, suçlar gibi bir ses tonuyla. "Onları sürekli görebileceğin şekilde ortada olmazlar. Bizim kadınlarımız sokaklarda kibirle dolaşmazlar. Ait oldukları evlerde kalırlar."

O zaman aklıma annem geldi, sokaklarda, eve dönmeye çalışırken.

Bütün bedenimde muazzam, alev alev bir öfke yükseldi, konuşsaydım ağzımdan sadece bir lanet çıkabilirdi ya da onun yüzüne tükürebilirdim; ama konuşmadım ve öfke zamanla azalıp soğuk, boş bir mide bulantısına dönüştü. Yutkunarak, sakinleşmeye çalıştım.

"Fahişelerin bir mabedi olduğunu söyledi Mekke," dedi oğlan. "Herkes oraya gidebilirmiş. Ama ne yazık ki mabetler kapatıldı tabii. O yüzden, bir yerlerde gizlice yapıyorlar. Ama hâlâ bu mabetlerden varmış. Herkesle yapıyorlarmış. Bu konuda bir şey biliyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

İçini çekti.

Büyük bir dikkatle ayağa kalktım. Hareket etmem gerekiyordu ama yavaşça hareket etmem.

"Benim adım Simme," derken, bir çocuk gibi gözlerini kısıp gülümseyerek bana baktı.

Başımı salladım. Yavaşça ayrıldım – Şetar ile Chy'a doğru, çünkü başka gidebilecek bir yer bilmiyordum. Bütün kanım kulaklarıma hücum etmişti.

Chy beni şöyle bir süzüp, "Galiba Gand'ın konuşması bitti," dedi. "Ahıra gidip yaratıcının atını getirmelerini iste. Onu yürütmek istediğini söyle. Tamam mı?"

Başımla onaylayıp büyük ahır avlusuna gittim. Her nedense artık oradaki adamlardan korkmuyordum. Yaratıcının atını istedim, beni Damgalı'nın bulunduğu bölüme götürdüler. Damgalı bir tutam yulafla oyalanıyordu. "Onu eyerleyip dışarı çıkartın," dedim, sanki köle olan onlar da efendi benmişim gibi. Onu benden ilk alan yaşlı adam

emirlerimi yerine getirmek için ayrıldı. Ben ellerimi arkamda kavuşturarak ahırda sıra sıra duran güzel atları seyrettim. Yaşlı adam Damgalı'yı dışarı çıkardığında, hiç tereddüt etmeden yularından tuttum.

"On dokuz, yirmi yaşlarında mı?"

"Daha yaşlı," dedim, aynı katiyetle.

"Asil bir at," dedi yaşlı adam. Damgalı'nın perçemini ayırmak için kalın, pis, nazik parmaklarıyla uzandı. "Büyük atları severim," dedi.

Başımla onaylayıp Damgalı ile uzaklaştım. Chy ile Şetar tam ahır avlusunun kapısındaydılar ve Orrec de bize doğru geliyordu. Ata binmesi için dizimi basamak ettim ve ağır başlılıkla eve doğru yola koyulduk. Divan Meydanı'nın cümle kapısından çıkıp mavi pelerinli Ald muhafızların yanından geçerken aniden gözyaşlarına boğuldum; gözyaşlarını tüm sıcaklıklarıyla gözlerimden fışkırıyordu, dudaklarım titriyor, seğiriyordu. Sonunda dininceye kadar gözyaşlarımın arasından şehrimi, o güzel şehrimi, boğazın öte yanındaki dağı ve bulutların koşuşturduğu gökyüzünü izleyerek yürümeye devam ettim.

8

O GECE İSTA, içinde kuzu ya da oğlak kıyması, patates, yeşillik ve baharat bulunan hamurları kızartarak yapılan, uffu adını verdiğimiz özel bir yemek pişirdi. Kıtır kıtır, yağlı, çok lezzetli şeylerdi. İsta'nın Orrec ile Gry'a minnettar kalmasının nedeni sadece mutfağa et bulmaları (işin aslı Şetar'ın yemeğini paylaşıyorduk) değil, aynı zamanda bizim konuklarımız olmaları, varlıklarıyla eve kaybettiği şeref ve saygınlığı yeniden getirmiş ve ona yemek pişirecek yeni insanlar kazandırmış olmalarıydı. Onlar uffuyu överken İsta omuzlarını silkiyor, kaşlarını çatıp hamuru sert olduğu için beğenmediğinden şikâyet ediyordu. İnsan adam gibi yağ bulamıyor, diyordu, o eski güzel günlerdeki gibi.

Yemekten sonra Seferbeyi konuklarımızla beni arka galeriye götürdü ve yine oturup konuşmaya başladık. Üçümüz de Gand İoratth'ın "hurmanın altında" Orrec'e neler söylediğini çok merak ediyorduk. Orrec de olanları anlatmaya can atıyordu. Gerçekten de verecek haberleri vardı.

Neredeyse otuz yıldır Gandların Gandı olan Asudar'ın en yüksek rahibi ve kralı, Ald ordularının başkomutanı olan Dorid ölmüştü. Çöl şehri Medron'daki sarayında bir aydan fazla bir zaman önce ani bir hastalıktan ölmüştü. Yerine, Acray adında bir adam geçmişti; onun yeğeniydi, daha doğrusu böyle anılıyordu. Asudar kralları aynı zamanda da en yüksek rahip olduklarından ve rahipler hiç evlenmediğinden resmen bir oğulları olamazdı, sadece yeğenleri vardı. Diğer yeğenler, ya da tahta talip olanlar Acray'ın Dorid'in yerine geçmesine karşı çıkmış ve çıkan ayaklanmalarda ya da kuytu köşelerde öldürülmüşlerdi. Medron bir süre kargaşa yaşamıştı, ama Acray artık Asudar'da Gandların Gandı olarak yönetimi sıkıca eline almıştı.

Belli ki bu da Gand İoratth'ın çok hoşuna gitmişti. Anlattıklarından Orrec yeni kral-rahibin, Dorid'in tersine rahipten çok kral olduğu anlamını çıkartmıştı. Acray'ı tahttan uzak tutmaya çalışan saraydaki hizipler Dorid gibi "Bin Hakikatli Adam" mezhebinin yandaşlarıydı – hani şu Kötü'ye karşı İyi'nin savaşını başlatanlar,

Gecenin Ağzı'nı bulup yok etmek için dinsiz Ansul'un istilasını isteyenlerdi.

Anlaşıldığı kadarıyla Acray'in yandaşları Gecenin Ağzı'na pek kulak asmıyorlardı, özellikle de fethe giden ordunun hâlâ böyle bir yer bulamamasından sonra. Medron'a biraz kâr ve lüks eşyalar gelmesine neden olsa da Ansul'un istilasının, Ald ordusunun kaynaklarını kuruttuğunu ve aynı zamanda manevi olarak da akılda soru işareti bırakan bir girişim olduğunu düşünüyorlardı. Çünkü Aldlar kendi çöllerinde yaşayan, tek müstesna tanrıları tarafından müstesna bir surette sevilen, diğer insanlardan ayrı bir halktı. Her zaman inançsızların murdarlıklarından uzak yaşamışlardı. Dinsizler arasında yaşamaya devam etmek ruhlarını tehlikeye sokacaktı.

O halde Ansul'daki Aldlara ne olacaktı?

Bu meseleleri yüksek sesle Orrec'in yanında düşünen İoratth hatırı sayılır derecede açık konuşmuştu. O önündeki meseleye, hangisi Atth'ı daha çok hoşnut eder diye bakıyordu: Yeni Gandların Gandı askerlerini ellerine geçirebildikleri bütün ganimetle Asudar'a geri mi çağırmalıydı, yoksa Ansul'u sürekli olarak bir sömürge haline getirmek üzere buraya yerleşmeleri için insanlar mı yollamalıydı?

"İşte böyle söyledi," dedi Orrec. "Belli ki yeni yönetici İoratth'a, bütün bu yılları burada, dinsizler arasında geçirmiş bir adam olarak fikrini sormuş. İoratth beni hiçbir çıkarı olmayan, tarafsız bir gözlemci addediyor. Ama niye beni öyle görüyor? Neden o melun kararsızlığını bana emanet ediyor? Ben de bir dinsizim!"

"Çünkü sen bir yaratıcısın," dedi Seferbeyi. "O yüzden, Aldlar için hakikati söyleyen ve görensin."

"Belki konuşabileceği başka kimsesi yoktur," dedi Gry. "Hakikati görüp görmediğini bilemem, ama iyi bir dinleyici olduğun kesin."

"Sessiz bir dinleyici," dedi Orrec, biraz buruk bir edayla. "Bütün bunlar karşısında ne söyleyebilirim?"

"İoratth'a ne söyleyebileceğini bilemem," dedi Seferbeyi. "Ama benim onun hakkında bildiğim bir-iki şeyi sana söylememin bir faydası olabilir. İlk başta, Ansullu bir kadını kendisine köle, bir kapatma olarak almıştı ama söylendiğine göre bu kadına büyük bir hürmet gösteriyormuş. Kadının adı Tirio Actamo. Büyük bir ailenin kızı. Onu istilanın öncesinden tanırım. Çok güzel, akıllı, hareketli bir kızdı. Artık onun hakkında bildiklerim sadece başkalarının bana

ilettikleri hizmetkâr dedikodularına dayanıyor, ama bu dedikodulara göre İoratth onu karısı yerine koyuyormuş ve onun da İoratth üzerinde büyük bir nüfuzu varmış."

"Onunla konuşabilmeyi isterdim!" dedi Gry.

"Ben de," dedi Seferbeyi, sesi kederli ve sıkıntılıydı. Biraz duraksadıktan sonra devam etti. "İddor, Gand'ın Asudar'daki karısından olan oğlu. İddor'un, Tirio Actamo'dan nefret ettiği söyleniyor. Babasından da nefret ettiğini söylüyorlar."

"Onunla alay edip ona karşı geliyor," dedi Orrec, "ama aynı zamanda boyun eğiyor gibi de görünüyor."

Seferbeyi bir süre sustuktan sonra ayağa kalkarak tanrı nişine gitti ve önünde durdu. "Bu evin aziz ruhları," diye mırıldandı, "doğrulukla konuşmam için bana yardım edin." Başını eğerek nişin yıpranmış pervazına dokundu, biraz daha öyle durdu ve sonra yanımıza döndü. Ayakta konuştu.

"O meşhur Gecenin Ağzı'nı bulmaları için askerleri buraya getiren İddor ile rahipler olmuştu. Mağaranın, lağımın, ya da Gecenin Ağzı her ne olabilecekse onun ağzını göstermeleri için ev halkına işkence yapmışlardı. Kimisi işkence sırasında öldü. Aldlar beni canlı tuttular. Benden," bir an durduktan sonra devam etti, "benden çok umutluydular, beni cadı olarak gördükleri için. Bir rahip, diyorlardı kendi tabirlerince, ama tanrı karşıtlarının bir rahibi. Fakat onlara bilmek istedikleri şeyi söyleyemedim. Ennu eliyle ağzımı kapattı, yalan söylememe izin vermedi. Sampa dilimi tuttu ve doğruyu söylememi engelledi. Galvamant'ın bütün ruhları etrafımda toplandı. Rahipler bunu biliyordu. Benden korkuyorlardı, hatta bu korkuları... Benden korkmuyorlardı da bana dolan kutsallıktan, etrafımda toplanan ruhlardan, evimin, şehrimin, topraklarımın tanrı ve ruhlarının inayetinden korkuyorlardı.

"Bir süre sonra rahipler bana bulaşmak istemedi, o yüzden sorgucu olarak bir tek, bizzat İddor kalmıştı. O da benden korkuyordu, galiba, ama aynı zamanda benim büyük bir büyücü olduğuma inandığı halde bana istediğini yapabiliyor olduğu için bu cesaretinden dolayı kendisiyle gurur duyuyordu. Ben onun zalimliğinin oyuncağı olarak onun gücünü ispatlıyordum. Onu dinledim. Konuşup durdu, benim içime dolmuş olan iblisin nasıl sonunda dışarı çıkıp ona Gecenin Ağzı'nın nerede olduğunu

söyleyeceğini tekrar tekrar anlatıyordu. Şeytan çıkıp konuştuğunda ölmeme izin vereceklerdi. Bütün kötülükler ölecekti. Dünyayı doğruluk yönetecekti ve o, yani İddor, Krallar Kralı'nın tahtının yanında ihtişam içinde yanarak oturacaktı. Durmadan konuşuyordu. Ona yalan söylemeye çalıştım, ona doğruyu söylemeye çalıştım. Ama bana müsaade etmediler."

Konuşurken oturmamıştı; yine tanrı nişine gitti, ellerini pervaza koyarak bir süre sessizce orada durdu. Ennu ve ev tanrılarına şükranlarını fısıldadığını duydum. Sonra yeniden bize döndü.

"Bütün bu zaman zarfında, yani İddor'un beni tutsak olarak tuttuğu zaman boyunca, babasını hiç görmedim. İoratth zindan hücrelerinden uzak duruyor ve cadı avına hiç karışmıyordu. İddor babasının bir kâfir olduğunu, rahipleri ve kerametleri hor gördüğünü, Gandların Gandı'nın Gecenin Ağzı'nın bulunması yolundaki buyruklarına karşı geldiğini söyleyerek sürekli ondan bana dert yanar, ona sövüp sayardı. 'Ben tanrıma ve kralıma itaat ediyorum, o etmiyor,' derdi. Ama sonunda İoratth'ın emriyle mi değil mi bilmem, beni salıverdiler. Mağara arayışı, cadı avı azaldı ve sonunda bitti. Arada sırada İddor ile rahipleri insanları korkutuyorlar, yok edecek bir kitap veya işkence edecek bir âlim buluyorlar. Sanırım İoratth bunlara, Gandların Gandı'nı araştırmanın hâlâ devam ettiğine ikna etmek için izin veriyor. Oğlu kralın takımından olduğu, ama kendisi olmadığı için adımlarına dikkat etmesi gerekiyor.

"Ama artık, göründüğü kadarıyla İoratth kendi cinsinden bir krala sahip olmuş. İddor ile rahiplerin sahip oldukları güç aniden azalacak. Tehlikeli bir an olabilir bu."

Yeniden yanımıza oturdu. Büyük bir ıstırapla konuştuğu halde artık sıkıntılı görünmüyordu, sadece yorulmuş ve ciddileşmişti; bizlere bakarken yüzüne bir tatlılık geldi, sanki yaptığı yolculuktan dönünce sevdikleriyle karşılaşmış biri gibi.

"Tehlikeli, çünkü..." dedi Gry. Orrec onun bu yarım sualini tamamladı: "Çünkü kendi takımının güç kaybettiğini gören İddor gücü eline geçirmeye çalışabilir mi?"

Seferbeyi başıyla onayladı. "Ald askerlerinin kimin tarafında olduklarını merak ediyorum," dedi. "Memleketleri Asudar'a dönmek istediklerine kuşku yok. Ama rahiplerine de saygı duyuyorlar. Eğer

İddor babasına karşı gelirse ve rahipler İddor'un yanında yer alırsa askerler kime itaat eder?"

"Saray'da biraz kulaklarımızı kabartabiliriz," dedi Gry. Bana şöyle bir baktı, nedenini bilmiyordum.

"Başka bir tehlike, ya da umut, ya da işte her ikisi birden, bir unsur daha var," dedi Seferbeyi, "size söyleyeceğim ve bu konuda sessiz kalmanızı isteyeceğim bir şey. Ansul'u Aldlara karşı ayaklandırmayı uman bir grup insan var. Uzun zamandır isyan çıkarmak için planlar yapan bir grup. Ben bu oluşumu dostlar aracılığıyla biliyorum. Planların yapılmasında benim bir rolüm yok, tam olarak ne kadar güçlü olduğunu bile bilmiyorum. Ama varlar. Saray'da bir iktidar kavgası olduğunu gören böyle bir grup harekete geçebilir."

Artık, nihayet, Desac'ın ne hakkında konuşmaya geldiğini ve Seferbeyi'yle buluştuğu her seferinde benim neden uzaklaştırıldığımı anlamıştım. Neden isyan, Aldlara karşı ayaklanma, onlarla savaşma, onları sürüp atma konuşmalarını dinlememe izin verilmemişti? Desac korkacağımı mı düşünmüştü acaba? Yoksa bir çocuk gibi bu konuda boşboğazlık edeceğimi mi? Acaba saçlarım koyunlarınki gibi kıvırcık olduğu için kendi halkıma ihanet edeceğimi mi düşünmüştü?

Gry bu grup hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istedi ama Seferbeyi ya daha fazla bir şey anlatamıyor, ya da anlatmak istemiyordu. Orrec düşüncelere dalmış susuyordu, sonunda, "Burada, Ansul'da –şehirde yani– kaç Ald var? Bin, iki bin?" diye sordu.

"İki binden fazla," dedi Seferbeyi.

"Sayıca siz çok fazlasınız."

"Ama silahlı ve disiplinliler," dedi Gry.

"Eğitimli askerler," dedi Orrec. "Bu onları avantajlı bir konuma sokuyor... Ama yine de. Bunca yıldır..."

Patladım, "Dövüştük! Her sokakta onlarla dövüştük, bir yıl boyunca onları dışarıda tuttuk... iki misli bir orduyu üzerimize yollayınca kadar... sonra onlar durmadan öldürmeye başladılar... İsta bana şehrin düştüğü günün ertesinde kanalları tıkayan cesetler yüzünden suların taştığını anlattı..."

"Memer, halkının zorla bastırıldığını ve onların sizin denginiz olmadığını biliyorum," dedi Orrec. "Halkının cesaretini

sorgulamıyorum."

"Ama biz savaşçı değiliz," dedi Seferbeyi.

"Adira ile Marra!" diye karşı çıktım.

Bakışları bir an üzerimde kaldı. "Ben, kahramanlarımız olamaz demedim," dedi. "Fakat yüzlerce yıldır sorunlarımızı konuşarak, tartışarak, pazarlık ederek ve oy kullanarak hallediyoruz. Bizim kavgalarımız kılıçlarla değil, sözlerle yapılıyordu. Biz vahşilik alışkanlığını artık bırakmıştık... Ama Aldların ordularının sanki ucu bucağı yoktu. Daha neleri yok edeceklerdi? Cesaretimizi kaybettik. Sakatlanmış bir halktık."

Kırık ellerini uzattı. Yüzü garipti – iğneleyiciydi; gözleri çok kara görünüyordu.

"Senin de söylemiş olduğun gibi Orrec, avantaj onlarda," dedi. "Tek bir kral, tek bir tanrı, tek bir inanç sahibi olduklarından tek, sabit bir fikirle hareket edebiliyorlar. Güçlüler. Yine de tek olan bölünebilir. Bizim gücümüz kalabalıkları kucaklıyor. Burası bizim kutsal toprağımız. Burada bu toprakların tanrıları ve ruhlarıyla yaşıyoruz; onların arasında, onlar da bizim aramızda. Onlarla birlikte dayanıyoruz. İncitildik, zayıflatıldık, esir edildik. Ama bizi yok etmenin tek yolu bilgimizi ortadan kaldırmaktır."

*

Bundan iki gün sonra, yeniden Divan Meydanı'na gittiğimizde Gry'ın, "Saray'da biraz kulaklarımızı kabartabiliriz," dediği zaman niye bana öyle baktığını anladım. Seyis çırağı Mem'in, Orrec'i dinlemeye gelip etrafta oyalanan Ald seyis yamakları ve askeri talebe takımıyla konuşmasını istiyordu. "Kulaklarını dört aç," dedi. "Medron'daki yeni Gand'ı sor. Gecenin Ağzı'nı sor. Geçen gün o çocuklardan biriyle uzun uzun konuşmuştun."

"Sivilceli olanla," dedim.

"Sana pek kanı kaynadı."

"Kız kardeşimi onunla yatması için satıp satmayacağımı sormak istemiş," dedim.

Gry, yumuşak, alçak bir notayla, fiyuu diye ıslık çaldı.

"Katlan," dedi yavaşça.

Seferbeyi de bu sözü kullanırdı. Bu sözü kendime rehber edinmiş, buyruk saymıştım. İtaat edebilirdim. Katlanabilirdim.

Bu kez, Orrec'i dinlemek için büyük çadırdan çıkan Gand'ı İddor ile rahipler izlemedi. Orrec okuduğu şiiri yarıladığında çadırın içinden bir gürültü gelmeye başladı: Yüksek perdeden bir sürü dua sesleri ve çalan davullar – belli ki rahipler bir merasimdeydiler. Gand'ın etrafındaki saraylıların bazıları rahatsız olmuş görünüyordu, diğerleri omuzlarını silkip fısıldaştılar. İoratth son derece soğukkanlı bir halde oturuyordu. Orrec dörtlüğünü bitirip sustu.

Gand ona devam etmesini işaret etti.

"İbadet edenlere saygısızlık etmek istemem," dedi Orrec.

"Bu ibadet değil," dedi İoratth. "Bu saygısızlık. Lütfen Yaratıcı, devam ediniz."

Orrec başıyla selamlayarak başka bir Ald kahramanlık hikâyesi olan parçasına devam etti. Bittiğinde İoratth ona bir bardak su getirtip sohbete koyuldu; saraylıların birkaçı da onlara katıldı. Ben de bana verilen buyruğa uyarak, ahır duvarının gölgesindeki oğlan ve adamlardan oluşan gruba doğru süzüldüm.

Simme oradaydı. Doğrudan yanıma geldi. Benden daha iriydi, daha uzun boylu, güçlü bir oğlandı. Ağzının etrafındaki sivilcelerin arasında açık renk, kıvırcık kıllar vardı – Aldlar halkımdan daha kıllıydı ve birçoğunda sakal vardı. Yine de beni karşılayışını, yani neredeyse yaltaklanarak, onu sevmemi umut ederek karşılayışını görünce şöyle düşündüm: O küçük bir oğlan çocuğu!

Bir ordu ile yolculuklar yapmış, asker eğitimi almıştı, oysa ben yaşadığım şehirden, evimden ve kitaplarımdan başka bir şey bilmiyordum ama ondan daha fazla şey bildiğimin ve çetin olduğumun farkındaydım. O da farkındaydı.

Bu durum, ondan nefret etmemi zorlaştırdı. İnsanın kendisinden daha güçlü birilerinden nefret etmesinde bir fazilet vardır ama daha zayıf birinden nefret etmek alçakça, rahatsız edici bir şeydi.

Ne hakkında konuşacağını bilemiyordu ve ilk başta bana sanki hiç konuşamayacakmışız gibi geldi ama sonra aklıma, gerçekten çok merak ettiğim bir şeyi ona sorabileceğim geldi. "Geçen gün sözünü ettiğin şeyi nereden duymuştun," dedim, "hani o tapınaklar ve fahişelerle ilgili şeyleri?"

"Adamların bazılarından," dedi. "Siz dinsizlerin böyle tapınakları olduğunu; hani şu sefahat düşkünlerinin uydurduğu bu tanrıçanın, bu dişi şeytanın tapınaklarının rahibelerinin seviştiği yerler olduğunu söylediler. Dişi şeytan onların ruhlarına sahip oluyormuş. Her adamla yatıyorlarmış. Önlerine her kim çıkarsa. Bütün gece."

Bu düşünce onu epeyce heyecanlandırmıştı.

"Bizim hiç rahibemiz yoktur," dedim açıkça. "Rahiplerimiz de yok. Biz kendi ibadetimizi kendimiz yaparız."

"Ne bileyim, belki de bu tapınağa gidenler sadece kadınlardı ve dişi şeytan onların herkesle yatmasına neden oluyordu. Bütün gece."

"İnsanlar bir tapınağın içine nasıl girebilir?"

Ansul'da tapınak kelimesi, genellikle sokaklardaki, binaların önündeki veya kavşaklardaki minik adak yerleri anlamına gelir – sunaklar, insanın dua edebileceği yerler. Zaten çoğu da, evlerin içlerindeki gibi tanrı nişleri şeklinde, küçük oyuklardır sadece. İnsan hayır duası etmek için tapınağın kenarına dokunur ya da sunduğu çiçekleri buralara koyar. Sokak tapınaklarının büyük bir kısmı mermerden inşa edilmiş, bir metre kadar yükseklikte, oymalı, süslü, çatısı yaldızlı, minicik, şahane yapılardı. Aldlar bunların hepsini yıkmışlardı. Bazı tapınaklar ağaçlara asılıydı, Aldlar bunların kuş yuvaları olduğunu düşünerek dokunmamışlardı. Aslında kuşlar tapınakları yuva tutarsa büyük bir neşe kaynağı olurdu bu, bir lütuf sayılırdı ve bir sürü eski ağaç tapınağı her yıl kırlangıçlara, serçelere, ardıç kuşlarına ev sahipliği yapardı. En uğurlusu baykuş sayılırdı. Baykuş Sağır Olan'ın kuşuydu.

Aldlar için tapınağın normal boyutlarda bir bina olduğunu biliyordum. Umurumda değildi.

Neyse, sorum aklını bütün gece süren sevişmelerden uzaklaştırdı. Kaşlarını çatarak, "Ne demek istiyorsun? Herkes tapınaklara girer," dedi.

"Ne için?"

"Dua etmek için!"

"Ne demek yani dua etmek?"

"Atth'a ibadet etmek!" dedi Simme, bakakalarak.

"Atth'a nasıl ibadet ediyorsunuz?"

"Merasime gidersin!" dedi, sesinde bir soru tınısı vardı, söz ettiği şeyi bilmiyor olmama inanamıyordu. "Sonra rahipler ilahi söylerler,

davul çalarlar, dans ederler, Atth'ın sözlerini söylerler ya? Biliyorsundur! Sonra diz çökersin. Dört kez secde eder, rahiplerin sözlerini tekrarlarsın."

"Ne için?"

"Şey, istediğin bir şey varsa onun için secdeye varır, Atth'a dua edersin."

"Bunun *için* dua mı edersin? İnsan nasıl bir şey *için* dua eder?"

Bana sanki geri zekâlıymışım gibi bakmaya başlamıştı.

Ben de ona aynen öyle baktım. "Söylediklerin bir anlam ifade etmiyor," dedim. Aslında onun dua etme fikri merakımı uyandırmıştı, ama kendisini benden üstün hissetmesini de istemiyordum. "İnsan bir şeyler için *dua etmez."*

"Tabii ki eder! İnsan Atth'a yaşam için, sıhhat için ve... ve... ve... her şey için dua eder!"

Onu anladım. Korktuklarında herkes Ennu'ya seslenir. İstedikleri şeyler için herkes Talih'e dua eder; bu yüzden ona Sağır Olan denir. Ama ben küçümseyen bir edayla, "Ona yalvarmak denir, dua etmek değil. Biz bir şeyler için değil, kutsanmak için dua ederiz."

Hem çok şaşırmış, hem de afallamıştı. Somurttu. "Siz kutsanamazsınız. Atth'a inanmıyorsunuz," dedi.

O zaman da ben şaşırdım. Bir insana kutsanamayacağını söylemek korkunç bir şeydi. Simme, böyle zalim bir şeyi düşünebilecek bir insana hiç benzemiyordu. Sonunda, çok daha büyük bir ihtiyatla, "'İnanmak' ile neyi kastediyorsun?" dedim.

Bana bakakaldı. "Şey, Atth'a inanmak demek... Atth'ın tanrı olduğuna inanmak demektir."

"Tabii ki öyle. Bütün tanrılar tanrıdır. Atth niye olmasın?"

"Sizin tanrı dedikleriniz iblis."

Bir süre bunu düşündüm. "Ben iblis diye bir şeyin olduğuna inanıp inanmadığıma emin değilim ama tanrıları biliyorum. Neden sadece bir tanrıya 'inanıp' diğerlerinin hiçbirine inanmamak gerektiğini anlayamıyorum."

"Çünkü eğer Atth'a inanmazsan lanetlenirsin ve öldüğün zaman bir iblise dönüşürsün!"

"Kim demiş bunu?"

"Rahipler!"

"Sen de *buna* inanıyor musun?"

"Evet! Rahipler böyle şeyleri bilirler!" Gittikçe mutsuzlaşıyor ve öfkeyle konuşuyordu.

"Ansul hakkında fazla bir şey bildiklerini zannetmiyorum," dedim, onu kendime düşman etmenin, ondan bilgi sızdırmak için izlenebilecek en iyi yollardan biri olmadığının biraz geç farkına vararak. "Asudar hakkında her şeyi biliyor olabilirler. Ama burada işler farklıdır."

"Çünkü siz dinsizsiniz!"

"Doğru," dedim başımla da onaylayarak. "Biz dinsiziz. Yani bizim bir sürü tanrımız var. Ama hiç iblisimiz yok. Rahibimiz de... Tapınak fahişelerimiz de... Tabii on beş santimlik fahişe varsa başka"'

Sustu, kaşlarını çatmıştı.

"Ordunuzun burada çok kötü bir yer bulmak için geldiğini duydum," dedim bir süre sonra, biraz daha arkadaşça konuşmaya çalışarak. Kendimi hem lafı dolandırmış hissediyordum, hem de açık veriyormuşum gibi geliyordu. "Bütün iblislerin içinden çıkıyor olması icap eden yerdeki bir delik falan."

"Galiba."

"Neden?"

"Bilmem," dedi. Suratı asılmıştı, soluk gözlerini bir noktaya dikmiş, somurtuyordu.

Duvarın gölgesinde yere oturmuştuk. Taşların üzerindeki tozun üzerine kareler çizmeye başlamıştım.

"Birisi sizin Medron'daki kralınızın öldüğünü söyledi," dedim, elimden geldiğince rahat bir edayla. Bize ait eski bir söz olan kralı kullandım, onların gand kelimesini değil.

Belli belirsiz başıyla onayladı. Tartışmamız onu yıldırmıştı. Uzun bir süre sonra, "Mekke, yeni Yüce Gand'ın orduyu Asudar'a geri çağırabileceğini söyledi. Herhalde böyle bir şey hoşuna giderdi," dedi. Bana asık bir suratla baktı.

Omzumu silktim. "Ya senin?"

Omzunu silkti.

Onu konuşturmaya devam etmek istiyordum ama nasıl yapabileceğimi bilemiyordum.

"Tam–tüm bu," dedi.

Bu kez ben ona sanki deliymiş gibi bakıyordum ki, tozlu taşlar üzerine çizmiş olduğum desene baktığını fark ettim. Uzanarak,

yerdeki karelerden birine enlemesine bir çizgi çekti.

"Biz buna alık oyunu diyoruz," dedim ve başka bir kareye diklemesine bir çizgi çektim. Berabere kalıncaya kadar oynadık, her alık oyununda berabere kalınır, tabii eğer gerçek bir alık değilseniz. Sonra bana pusuyu bulmak denilen bir oyun gösterdi; her iki oyuncunun bir karesi gizli olarak işaretli, yani pususu olan, birer şekli oluyor, karşı oyuncunun pususunu tahmin etmeye çalışıyorsun, diğerinin pususunu ilk bulan kazanmış oluyor. Simme üç oyundan ikisini kazanınca pek bir neşelendi ve çenesi açıldı.

"İnşallah ordu Asudar'a geri döner," dedi. "Evlenmek istiyorum. Burada evlenemem."

"Gand İoratth evlenmiş," dedim ama sonra fazla ileri gitmiş olmaktan korktum; gerçi Simme sırıtarak, uçarı bir edayla kıkırdadı.

"'Kraliçe' Tirio mu?" dedi. "Bir kere Mekke onun da tapınak fahişelerinden biri olduğunu ve Gand'a bir büyü yaptığını söylüyor."

Hem Simme, hem de şu tapınak fahişeleri burama kadar gelmişti. "Hiçbir zaman tapınak mapınak olmadı," dedim. "Bizim şölenlerimiz vardı. Bütün şehirde. Tören alayları ve danslar. Ama siz Aldlar gelip bunları durdurdunuz. Dans eden herkesi öldürdünüz. O aptal iblislerinizden o kadar korkuyordunuz ki." Ayağa kalktım, yerdeki kareleri ayağımla sildim ve ahıra doğru yürüdüm.

Ahıra vardığımda ne yapacağımı bilemedim. Kendimden utanıyordum. Katlanamamıştım. Kaçmıştım. İçeri girdim ve hafifçe kişneyip beni tanıdığını belli eden Damgalı'ya baktım. Kendisine ikram edilen yulafı kibarca, tadına vararak yiyordu. Yaşlı seyis yakınlardaki bir testere tezgâhına tünemiş, bana büyük bir hayranlık gibi görünen bir ifadeyle atı seyrediyordu. Başıyla beni selamladı. Damgalı yulafı yavaşça yemeye devam ediyordu. Ben de bir direğe dayandım, mesafeli ve yaklaşılamaz bir havam varmış gibi yaptım.

Ahır avlusundan Simme sallana sallana geldi, azarlanmış bir it gibi yaltaklanarak, sırıtarak.

"Merhaba Mem," dedi sanki iki dakika önce değil de günler önce ayrılmışız gibi.

Onu başımla selamladım.

Bana, yaşlı seyisin Damgalı'ya baktığı gibi bakıyordu.

"Babamın atı orada," dedi. "Gel bir bak. Medron'daki kraliyet ahırlarından."

Beni avlunun diğer tarafındaki ahırlara götürüp açık renk yeleli, zarif, huysuz, parlak gözlü doru bir kısrağı, pazar yerinde bana koşan ata benzeyen bir kısrağı göstermesine sesimi çıkartmadım. Belki de o attı. Bulunduğu bölmenin kapısının üzerinden yan gözle beni süzüp başını salladı.

"Zafer adını verdiler ona," dedi Simme, kısrağın boynunu okşamaya çalışarak; hayvan başını savurup bulunduğu bölmede geri geri gitti. Bir daha deneyince ona dönüp uzun sarı dişlerini gösterdi. Simme elini hemen geri çekti. "Gerçek bir savaş atı," dedi.

Sanki derin bir at bilgim ve deneyimim varmış da, hayvanı tartıyormuş gibi baktım, büyüklük taslayarak yine başımla şöyle onaylar gibi bir hareket yaptım ve avludan geriye doğru yürümeye başladım. Chy ile Şetar'ın tam avlu kapısından bana baktıklarını görünce derin bir nefes aldım. Aslanı gören veya kokusunu alan birkaç at bulundukları bölmelerde kişneyip çifte atıyorlardı. Ben aceleyle Chy'a doğru giderken Simme arkamdan, "Yarın görüşür müyüz Mem?" diye sesleniyordu.

Galvamant'a dönerken, son derece aptalca ve verimsiz olduğunu düşündüğüm Simme'yi sorguya çekme gayretlerimi anlattım; ama onlar ve daha sonra da Seferbeyi dikkatle dinlediler beni. Dolaylı olarak Gecenin Ağzı hakkında konuştuğumda Simme'nin gözle görülür bir cehalet ve ilgisizlik sergilemesi, yeni Gandların Gandı'nın orduyu Asudar'a geri çağırabileceğini duymuş olduğunu söylemesi dikkatlerini çekmişti.

"İddor hakkında bir şey söyledi mi?" diye sordu Gry.

"Nasıl soracağımı bilemedim."

"Zeki bir çocuk mu?" diye sordu Seferbeyi.

Ben, "Hayır. Aptal," dedim. Ama bunu söylemek beni utandırmıştı. Doğru olmasına rağmen.

Gündüz çok sıcaktı, akşam da ılık geçti. Yemekten sonra galeride oturmak yerine, galeriye açılan küçük dış avluya çıktık. Avlunun iki yanı evin duvarlarıyla korunuyor, diğer iki yanı ise ince sütunlu kemerlerle sınırlanıyordu. Doğudaki tepe hemen evin arkasından yükseliyordu ve çiçek açmış çalıların kokusu havayı dolduruyordu. Hafifçe yeşile boyanmış akşam göğüne açılan kuzey tarafa dönük oturduk.

"Ev, tepeye yaslanacak şekilde inşa edilmiş, değil mi?" dedi Orrec, bakışlarını bu avlunun üzerinde bulunan Müdür Dairesi'nin kuzey odalarında ve kadim binanın birbiri ardına dizilmiş duvar ve damlarında gezdirerek.

"Evet," dedi Seferbeyi, sesindeki tondan bir şey çıkartamadım ama ensemdeki tüyler diken diken oldu.

Kısa bir süre sonra sözlerine devam etti, "Ansul Batı Sahili'nin en eski şehridir ve burası da Ansul'un en eski evi."

"Aritlilerin bin yıl kadar önce çölden gelip bu insansız toprakları buldukları doğru mu?"

"Bin yıldan daha önce ve çölden de uzaktan," dedi Seferbeyi. "Gündoğumu'ndan derler. Doğudan, çok uzaklardaki büyük bir imparatorluktan gelmiş insanlarmış. Topraklarını batıdan kuşatan çöllere öncüler yollamışlar ve sonunda bir grup yüzlerce kilometre devam eden çölün ötesindeki Batı Sahili'nin yeşil vadilerine bir yol bulmuşlar. Bu grubun başında Taramon varmış. Diğerleri onu izlemiş. Kitaplar çok eski, bölük pörçük, anlaşılması zor. Çoğu artık kayboldu. Fakat sanki, buraya gelen insanların Gündoğumu topraklarından kovulan insanlar olduğunu yazıyordu." Aritçe bir mısra okudu, sonra dilimizde: "'Sürgünün pınarını koruyan nehirsiz boş araziler...' Biz o sürgünlerin çocuklarıyız," dedi.

"Peki o zamandan beri kimse doğudan çıkıp gelmedi mi yani?"

"Ne de doğuya dönen oldu."

"Aldlar hariç," dedi Gry.

"Evet, onlar çöle döndüler, ya da orada kalmışlardı ama sadece çölün batı sınırında, pınarların ve nehirlerin olduğu yerde. Dediklerine göre Asudar'ın doğusundaki binlerce kilometre boyunca, Gandların Gandı güneş, tebaası da kum imiş."

"Hakkında hiçbir şey bilmediğimiz bir dünyanın en ucunda yaşıyoruz," dedi Orrec, solgun ve derin göğe bakarak.

"Bazı bilgeler Taramon ile diğerlerinin büyücü, tekinsiz güçlere sahip insanlar oldukları için sürüldüklerini düşünüyorlar. Gündoğumu'ndan gelen insanların, Dağlarda sizlerde olan marifetler gibi marifetleri olduğunu fakat geçen yüzyıllarda bu marifetlerin yok olup gittiğini düşünüyorlar."

"Siz ne düşünüyorsunuz?" diye sordu Gry.

"Şu anda burada olanların böyle marifetleri yok," dedi Seferbeyi dikkatli bir şekilde. "Fakat Ansul'a ait eski kayıtlarda körlerin gözlerini açabilen, sağırların duymasını sağlayan Actamo sülalesi kadınları tarafından iyileştirilmek için insanların buralara geldiğini söyleniyor."

"Cordemantlar gibi!" dedi Orrec Gry'a, Gry ise, "Ters yönde... benim düşündüğüm gibi!" dedi. Tam bunu bize açıklayacaklardı ki Desac aniden, galeri kapısından oturmakta olduğumuz avluya çıktı.

Seferbeyi'nin bütün devamlı ziyaretçileri gibi kendi kendine içeri girip evin hiçbir zaman kilitli olmayan eski bölümlerinden geçmişti. İsta zaman zaman bunun tehlikelerinden yakınırdı ama Seferbeyi, "Galvamant'ın kapılarında kilit yoktur," derdi ve son sözü de o söylerdi. Böylece Desac, Şetar'ı yerinden sıçratarak gelivermişti. Yarı aslan, başını yere yapıştırıp kulaklarını hain bir pusucu edasıyla yatırmış, hiddetle ona bakıyordu. Desac kapı eşiğinde kalakaldı.

Gry Şetar'ı azarlarcasına bir şeyler fısıldayınca hayvan bir yandan hiddetle bakmaya devam edip homurdanarak oturdu.

Ben bir sandalye bulmak için aceleyle koştururken, Seferbeyi, "Hoş geldin dostum, gel, bizimle otur," dedi. Bu arada Desac, benim Seferbeyi'nin yanındaki sandalyeme oturdu. Tam ona yakışan bir hareketti. Terbiyesiz veya kaba bir adam değildi ama onu ilgilendirmeyen insanları yoksayıyordu. Onun için ben, en fazla eşyanın kendisi kadar önemli bir eşya taşıyıcısıydım. Aldlar gibi at gözlüğüyle bakıyordu her şeye. Belki de askerlerin etraflarına at gözlüğüyle bakmaları gerekiyordun

Ben taşıyabileceğim bir sandalye bulup da dışarı çıkarttığımda, o Orrec ile Gry'a takdim edilmişti ve belli ki Seferbeyi onlara direnişin liderinin bu adam olduğunu söylemiş ya da Desac bunu kendisi belirtmişti, çünkü bu konuda konuşuyorlardı. Onları dinlemek için oturdum.

O zaman Desac beni fark etti. Eşyaların kulakları olmaması icap eder. Her zamanki gibi benim uzaklaştırılmam için açık bir niyetle bakışlarını Seferbeyi'ne çevirdi.

"Memer, ordunun Asudar'a geri çağrılabileceğine inananlar olduğunu anlatan bir asker oğlu tanıyor," dedi Seferbeyi Desac'a. "Ayrıca oğlan Tirio Actamo'ya, Kraliçe Tirio demiş, milletin alay ettiği şekilde. Bu sıfatı hiç duymuş muydun?"

"Hayır," dedi Desac gergin bir edayla. Bana bir bakış daha attı. Kulaklarını yatırmış hiddetle bakan Şetar'a benziyordu (gerçi hayvan artık onu görmezden gelmeye karar vermiş, hararetle arka patilerinden birini yalıyordu). "Burada söylediklerimiz, bu avludan dışarı çıkmamalı," dedi.

"Elbette," dedi Seferbeyi. Her zamanki kadar kibarca ve rahat bir edayla konuşuyordu, ama etkisi Gry'ın aslana fısıltısı gibi olmuştu. Desac bakışlarını benden ayırdı, boğazını temizledi, çenesini ovuşturdu ve Orrec'le konuştu.

"Seni buraya aziz Ennu yolladı Orrec Caspro," dedi, "ya da Sağır Olan seni bize çağırdı, tam ihtiyacımız olduğu anda."

"Bana ihtiyacınız mı var?" dedi Orrec.

"İnsanları büyük bir yaratıcıdan başka kim silah başına çağırabilir?"

Orrec'in yüzü asıldı, duruşu gerginleşti. Bir anlık bir sessizlikten sonra, "Gücüm dahilinde olan her şeyi yaparım. Ama ben bir yabancıyım," dedi.

"İstilacılara karşı tek bir halkız."

"Saray'da, pazar yerinde bulunduğumdan daha çok bulundum. Gand'ın emrine amade olarak. İnsanlar neden bana güvensinler?"

"Sana güveniyorlar. Senin gelişinin bir işaret olduğunu söylüyorlar, Ansul'un büyük günlerinin dönmek üzere olduğunun habercisi."

"Ben haberci değilim, şairim," dedi Orrec. Yüzü bir taş kadar sertleşmişti. "Çektiği zulme karşı ayaklanan bir şehir kendi sözcülerini kendi bulur."

"Seni çağırdığımızda, bizim için sen sözcülük edeceksin," dedi Desac, onunkine denk bir katiyetle. "On yıldır burada, Ansul'da senin 'Hürriyet' şiirini ağzımıza türkü ettik, gizlenerek, kapılar ardında. O şarkı buraya nasıl geldi, kim getirdi? Sesten sese, ruhtan ruha, diyardan diyara. Sonunda onu yüksek sesle düşmanın yüzüne karşı söyleyebildiğimiz zaman sen sessiz kalabileceğini mi sanıyorsun?"

Orrec bir şey demedi.

"Ben bir askerim," dedi Desac, "insanları kazanmak için savaştıran şeyin ne olduğunu biliyorum. Seninki gibi bir sesin neler yapabileceğini biliyorum. Buraya bu yüzden geldiğini biliyorum."

"Gand beni çağırdığı için geldim."

"Ansul'un tanrıları onun zihnini kışkırttığı için çağırdı. Bizim günümüz yaklaştığı için. Dengeler değişiyor!"

"Dostum," dedi Seferbeyi, "dengeler değişiyor olabilir ama terazi bizim elimizde mi?"

Desac boş ellerini sert bir tebessümle uzattı.

"Ald askerleri arasında herhangi bir huzursuzluk yok, yani kendi çıkarımıza kullanabileceğimiz herhangi bir huzursuzluk yok," dedi Seferbeyi. "Henüz Aldların siyasetlerinde herhangi bir değişiklik olup olmadığını bilmiyoruz. Ayrıca İoratth ile İddor arasında neler olup bittiğini de bilmiyoruz."

"İşte onu biliyoruz," dedi Desac. "İoratth, İddor'u askerler ve rahipler refakatinde Medron'a geri göndermeyi düşünüyor. Güya Gand Acray'dan nasihat almaları için, ama aslında İddor ile rahiplerini Ansul'dan çıkartmak istiyor. Tirio Actamo'nun hizmetçisi İalba, bu sabah bunu bizim irtibat halinde olduğumuz bir saray kölesine söylemiş. Güvenilir bir bilgi kaynağıdır."

"Yani harekete geçmeden önce İddor'un gitmesini bekleyeceksin, öyle mi?"

"Niye bekleyelim? Niye farenin kapandan kaçmasına izin verelim?"

"Saldırmayı mı planlıyorsunuz? Kışlaya?"

"Bir saldırı planlandı. Hiç beklemedikleri bir yere, beklemedikleri bir zamanda."

"Biraz silahınız olduğunu biliyorum ama adamınız var mı?"

"Silahımız var, adamlar da yeter. Halk bize katılır. Bire karşı yirmi kişiyiz Sulter! Her şeyin bozulduğu bütün bu zulüm, esaret, aşağılanma yılları, bütün bu yılların hiddeti, şehrin her yerinde samana düşen ateş gibi parlayacak. Bize gereken, bizim ne kadar çok, onların da ne kadar az olduğunu görebilmek! Bütün ihtiyacımız olan bir ses, bizi çağıracak bir ses!"

Onun tutkusu beni sarsmıştı ve o anda gözlerini çevirdiği Orrec'in de sarsılmış olduğunu görebiliyordum. Bir başkaldırı, bir isyan – o mavi pelerinli kibirli adamlara karşı gelmek, onları atlarından aşağıya sürüklemek, bize yaptıklarını onlara yapmak, bizi korkuttukları gibi onları korkutmak, onları şehrimizden, hayatlarımızdan sürüp, sürüp, sürüp çıkartmak – Ah! Bunu o kadar uzun zamandır istiyordum ki! Ben Desac'ı izlerdim. Şimdi onu

gerçekten görüyordum: Bir lider, bir savaşçı. Onu eski zamanlardaki insanlar kahramanlarını nasıl takip ederlerse, öyle takip edecektim, ateşin ve suyun içinden geçerek, ölümün içinden.

Fakat Orrec yüzünü asmış, sessizce oturuyordu.

En az aslanı kadar tetikte olan Gry da sessizdi.

Bu gergin sessizlikte Seferbeyi, "Desac. Bu konuda soru sorarsam... eğer bana cevap verilirse... cevabı dinleyecek misin?" dedi. *Sorarsam* kelimesini garip bir vurguyla söylemişti.

Desac ona baktı, ilk başta belli ki anlamamıştı, sonra kaşlarını çattı. Bir soru sormaya hazırlanıyordu ki Seferbeyi'nin yüz ifadesi onu durdurdu. Desac'ın sert, hüzünlü, yıpranmış yüzü yavaşça değişti, samimileşti, kararsızlaştı. "Evet," dedi tereddütle, sonra daha güçlü olarak, "Evet!" dedi.

"O halde soracağım," dedi Seferbeyi.

"Bu gece mi?"

"Zaman o kadar mı azaldı?"

"Evet."

"Pekâlâ."

"Yarın sabah geleceğim," dedi Desac ayağa kalkarak, içindeki enerjiyle capcanlıydı. "Sulter, dostum, sana gönülden teşekkür ediyorum. Göreceğiz –sen göreceksin– ruhların bizim adımıza konuşacak." Orrec'e döndü: "Senin sesin de bizi çağıracak, bizimle olacaksın, biliyorum. Sonra yine burada buluşacağız, hür bir şehirdeki hür adamlar olarak! Lero ile Ansul'un tüm tanrılarının inayeti hem sizin, hem de Galvamant'ın şu anda bizi duyan tüm ruh ve gölgelerinin üzerine olsun!" Hızlı asker adımlarıyla coşku içinde dışarı çıktı.

Orrec, Gry ve ben birbirimize baktık. Üçümüzün anlamadığı önemli bir şey söylenmişti, bazı sözler verilmişti. Seferbeyi kimseye bakmadan, yüzü sıkıntılı oturuyordu. Sonunda hepimize tek tek baktı. Bakışları bende durdu.

"Burada daha bir şehir yokken," dedi, "buraya bir ev inşa edilmeden önce, kehanet yeri buradaydı." Sonra Aritçe konuştu: "'Çölü aşıp geldiler, yorgun insanlar, sürgündekiler. Batı Denizi'nin üzerindeki tepeleri aşıp geldiler ve suyun öte yanındaki ak Sul'u gördüler. Tepe yamacında bir mağara vardı ve bu mağaradan bir pınar akıyordu. Mağaranın karanlığında havada yazılı yazıyı

gördüler: *Burada kalın.* Böylece pınarın suyunu içtiler ve şehirlerini buraya kurdular.'"

9

BU OLAYDAN kısa bir süre sonra ayrıldık; Seferbeyi bana, "Odaya gel Memer," dedi. Böylece biraz sonra evin içinden geçip harfleri havaya yazarak tepenin altındaki karanlığa uzanan gizli odaya girdim.

Seferbeyi, bir süre sonra geldi. Okuma masasının üzerinde bir gaz lambası yakmıştım. Yanında taşıdığı minik feneri masaya bıraktı ama üfleyip söndürmedi. Orrec'in kitabını masanın üzerine açmış olduğumu görünce hafifçe tebessüm etti.

"Şiirlerini seviyor musun?"

"Hepsinden çok hem de. Denios'tan bile!"

Bu kez daha açık, bana takılırcasına gülümsedi. "Eh, bunların hepsi çok iyi, çağdaş olanlar hep öyle, ama hiçbiri Regali'nin eline su dökemez."

Regali bin yıl önce yaşamıştı; burada, Ansul'da, Aritçe yazmıştı; dili de zordu şiirleri de; ben Regali'de pek ilerleyememiştim ama Seferbeyi'nin bu kadın şairi ne kadar çok sevdiğini gayet iyi biliyordum.

"Zamanla," dedi Seferbeyi benim yüz ifademi görünce. "Zamanla... Şimdi ise sana anlatacak ve senden istirham edeceğim çok şey var Memer'im. Müsaade et de seninle biraz konuşayım." Lambanın yarattığı yumuşak ışık küresi içinde karşılıklı oturduk. Bu ışık küresinin dışında yüksek, uzun oda karanlığa gömülüyordu; orada burada bir kitabın sırtındaki altın yaldızlı bir kelime pırıldayıveriyordu; ayrıca kitapların kendileri sessiz bir topluluk, karanlık bir çokluktu.

İsmimi öyle bir şefkatle söylemişti ki beni korkuttu bu. Ama yüzü ıstırap içinde olduğu zamanlardaki gibi sertti. Konuşurken zorlanıyordu. "Ben sana iyi davranamadım Memer," dedi.

Bana hayatımın tüm hâzinelerini, sevgiyi, sadakati, öğrenmeyi bahşettiğini söylemeye çalışarak itiraza başladım ama beni kibarca da olsa yüzünde yine o sert ifadeyle durdurdu. "Sen benim tesellimsin," dedi, "benim sevgili tesellim. Ben de sadece teselli aradım. Umudu bıraktım. Bana yaşam verenlere olan borcumu

ödemedim. Sana okumayı öğrettim, ama hiçbir zaman sana masallar ve şiirlerden başka okunacak şeyler olduğunu söylemedim... burada. Vermesi kolay olanı verdim sana. Kendi kendime o bir çocuk, neden onun sırtına yük koyayım, diyordum..."

Arkamdaki odanın karanlığının farkındaydım; bir mevcudiyet olarak hissediyordum bunu.

Sebatla devam etti. "Soydan gelen, nesilden nesle geçen marifetlerden konuştuk, Gry'ın ailesindeki, hayvanlarla konuşabilen Barre'lardaki gibi ya da şifa verebilen Actamolardaki gibi. Ataları bu evde ruhlar ve gölgeler olarak barınan biz Galvalar, bizim de... belki bir marifetimiz yok ama bir sorumluluğumuz var. Bir kefalet. Biz burada yaşayan insanlarız. *Burada kalanlarız.* Biz burada kalıyoruz. Burada, bu evde. Bu odada. Burada olanı muhafaza ediyoruz. Kapıyı açıyoruz ve kapıyoruz. Kehanetin sözlerini okuyoruz."

Daha söz ağzından çıkarken, ne söyleyeceğini biliyordum. Onun söylemesi gereken ve benim duymam gereken sözdü bu.

Ama kalbim buz kesti, sanki içimde ağırlaştı.

"Korkaklığımdan," dedi Seferbeyi, "bundan sana söz etmenin gereksiz olduğunu söylemiştim kendi kendime. Kehanetler devri geçmişti. Artık doğru olmayan eski bir hikâyeydi o... doğru dediğimiz şey hikâyeyi terk edebilir, bilirsin. Bir zamanlar doğru olan şey anlamsızlaşır, hatta bir yalan olur çünkü doğru olan başka bir hikâyeye geçmiştir. Pınarın suyu başka bir yerde kabarır. Kehanet Çeşmesi iki yüzyıldır kuruydu... Fakat onu besleyen pınar hâlâ akıyor. Burada. İçeriden."

Yüzü, bana ve odanın gölgelere doğru uzanan, gittikçe alçalan ve kararan ucuna dönük oturuyordu; artık bana değil karanlığa bakıyordu. Sustuğunda, akan suyun hafif sesini duymak için kulak kabarttım.

"Görevimin ne olduğunu görüp sıkı sıkıya ona sarıldım: Kalmış olan azıcık şeye sahip çıkıp korumak... hâzinemizin son kalanları olan, Ansul'un şerefinin son kalanları olan buradaki kitapları, saklamam için insanların bana getirdikleri kitapları muhafaza etmek. Sen buraya, bu odaya geldiğinde o gün, hani harflerden, okumaktan konuştuğumuz o gün... hatırlıyor musun?"

"Hatırlıyorum," dedim ve hatıralar içimi biraz ısıttı. Okuduğum, bildiğim, sevdiğim kitapların, dostlarımın raflarına baktım.

"Kendi kendime senin de aynısını yapmak için, benim yerimi almak için, tek bir lambayı söndürmeden yakmaya devam etmek için doğduğunu söyledim. Sürdürmem gereken başka bir ödevim olduğunu, sana öğretecek başka bir şey daha olduğunu inkâr ederek bu teselliye tutundum.

"İnsanın bedeni bana olduğu gibi kırılıp döküldüğünde, kafası da şekilsizleşiyor, zayıflıyor..." Ellerini uzattı. "Kendine güvenemiyorsun. Korkuyla doluyorsun. Ama sana güvenmem icap ederdi."

Ona, "Hayır güvenmeyin, bana güvenemezsiniz, ben zayıfım, ben de korkuyorum!" demek, yalvarmak istiyordum ama kelimeler ağzımdan çıkmıyordu.

Sert bir sesle konuşmuştu. Bir süre sonra devam ederken sesine o şefkat geri geldi. "Yani," dedi, "biraz daha tarih sadece. Büyük bir sabırla, üstelik bu kadar da gençken öğrenmiş olduğun bütün o tarih bilgileri... omuzlarındaki bunca yılın yükü, yüzlerce yıldır ölmüş olan insanların üzerlerine almış oldukları yükümlülükler! Hepsine tahammül ettin, buna da edersin.

"Senin evin, Kehanet Evi'dir ve bizler de kehanet okurlarıyız. Kehanet burada, bu odada. Seni içeri alan kelimeleri yazmayı öğrendin, daha yazmanın ne demek olduğunu bilmeden önce. O yüzden yazılmış olan kelimelerin nasıl okunacağını da okumayı öğreneceksin.

"İlk kehanet sözleri daha yeni söylemiş olduklarımdı: *Burada kalın.*

"Eski zamanlarda Dört Hane'nin sakinleri de kehanetleri okuyabiliyordu. Bu onların gücüydü, onların kutsallığı. Arit sürgünleri sahillere yerleşip de başka yerlerde kasabalar kurmaya başladıktan sonra da Ansul'a, Kehanet Evi'ne gelmeye devam ettiler. Sorularını getirirlerdi: Bunu yapmak doğru mudur? Eğer şöyle şöyle yaparsak ne olur? Çeşmeye gelip suyundan içerler, takdis edilmeyi beklerler ve burada sorularını sorarlardı. Sonra kehanet okurları eve, mağaraya, karanlığa girerlerdi. Eğer soru kabul gördüyse, havaya yazılmış olan cevabı okurlardı.

"Bazen de, karanlığa girdiklerinde, hiçbir soru sorulmamış olmasına rağmen havada parlayan kelimeler görürlerdi.

"Bütün bu kehanet sözleri yazılmıştır. Bu kehanetlerin yazıldığı kitaplara Galva Kitapları adı verilmiştir. Yıllar geçtikçe, evlerini

kehanet mağarasına inşa etmiş olan Galvalar kitapların tek muhafızları, sözlerin yorumcuları, kehanetin sesi, Okurlar olmuşlardır.

"Sonunda kıskançlık ve rekabete neden olmuş bu. Gücümüzü paylaşmış olsaydık daha iyi olabilirdi. Ama sanırım buna gücümüz yoktu. Marifet kendi kendisini sunuyor.

"Galva Kitapları sadece kehanetlerin kayıtları değildi. Bazen, hiçbir el dokunmasa bile üzerindeki yazılar değişirdi, ya da Okur bir kitabı açar ve kitapta oraya daha önce yazılmamış yazılar bulurdu. Kehanetler gittikçe daha sık olarak kitap sayfalarından konuşmaya başlamış, mağaranın karanlığında değil.

"Ama genellikle sözlerin kendileri karanlık oluyormuş. Yoruma ihtiyaç duyuluyormuş. Ayrıca sorulmamış soruların da cevapları varmış... Böylece büyük Okur Dano Galva, 'Biz doğru cevapları aramayız. Bizim aradığımız sürüden çıkmış koyundur, yani doğru olan sorudur. Cevap bu koyunu, kuyruğu gibi takip eder.'"

Düşüncelerini benim arkamda, havada seyrediyordu; sonra yeniden bana bakıp sustu.

"Siz... siz kehaneti okudunuz mu?" diye sordum sonunda. Kendimi bir aydır konuşmuyormuş gibi hissetmiştim; boğazım kurumuş, sesim çatlak çıkıyordu.

Ağır ağır cevap verdi. "Galva Kitaplarını yirmi yaşındayken okumaya başladım, rehberim annemdi. Önce en kadim olanını okuduk. Ondaki kelimeler sabittir, artık değişmiyorlar. Fakat en eskiler, en anlaşılmaz olanlar oluyor çünkü onlarda sorular cevaplarla birlikte yazılmamış, o yüzden koyunu kuyruğuna bakıp da tahmin etmen gerekiyor... Daha sonraki yüzyıllardan da bir sürü kitap var, hem soruların hem de cevapların bulunduğu. Çoğunlukla her ikisi de anlaşılmaz oluyor, ama insan çalışmalarının karşılığını alıyor. Sonra, onlar kütüphaneyi Galvamant'tan taşıdıktan sonra, daha az soru sorulmuş. Cevaplar ise değişebiliyor, yok olabiliyor, ya da hiç soru sorulmadan belirebiliyor. İnsanın iki kere okuyamayacağı kitaplar bunlar, Kehanet Çeşmesi'nden aynı suyu iki kez içemeyeceğin gibi."

"Siz kehanete hiç soru sordunuz mu?"

"Bir kere." Kısa bir kahkaha attı ve üst dudağını sol el parmaklarının boğumlarıyla ovuşturdu. "Ben güzel bir soru olduğunu

düşünmüştüm, doğrudan ve açık, kehanetin tepki verdiği cinsten. Ansul ilk kuşatıldığı zamandı. Ben, *Aldlar şehri alacak mı?* diye sordum. Cevap alamadım. Ya da bir cevap geldiyse bile, herhalde ben yanlış kitaba bakıyordum."

"Nasıl... Nasıl sordunuz?"

"Göreceksin Memer. Bu gece Desac'a, kehanete planladığı ayaklanma hakkında soru soracağımı söyledim. O bunu eski bir hikâye olarak biliyor ama eğer kehanet konuşursa, uğrunda savaştığı şeye faydalı olabileceğinin farkında."

Bir an için beni inceledi. "Seni yanımda istiyorum. Bunu yapabilir misin? Çok mu erken?"

"Bilmiyorum," dedim.

Korkuyla, soğuk, anlamsız bir korkuyla kaskatı kesilmiştim. Kehanet kitaptları hakkında konuşmaya başladığından beri ensemdeki, kollarımdaki tüyler diken diken olmuştu. Onları görmek istemiyordum. Bulundukları yere gitmek istemiyordum. Nerede olduklarını, hangi kitaplar olduklarını biliyordum. Onlara dokunma düşüncesiyle nefesim boğazımda takıldı kaldı. Neredeyse, "Hayır, yapamam," diyecektim. Ama kelimeler de takıldı kaldı.

Sonunda söylediğim şey kendimi hayrete düşürmüştü. "İblisler *var mı?"* dedim.

O cevap vermeyince devam ettim; kelimeler ağzımdan karık bir sesle çıkıyor, tam anlaşılmıyordu: "Benim bir Galva olduğumu söylediniz ama değilim... sadece Galva değilim... her ikisiyim... hiçbiriyim. Böyle bir şey kalıtım yoluyla bana nasıl geçer? Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir şey. Nasıl böyle bir şey yapabilirim? İblislerden... Aldların iblislerinden korkarken... korkarken, çünkü ben aynı zamanda bir Aldım... nasıl bu gücü alabilirim!"

Beni yatıştırmak için hafifçe öksürdü. Sustum.

"Tanrıların kimler Memer?" diye sordu.

Bunu bana, beni eğittiği zamanlar sorduğu sorular gibi sordu: "Eront *Tarih Kitabı*'nda, Trond'un gerisindeki diyarlar hakkında neler anlatır?" Ben de zihnimi toplayarak, öyle bir zamanda olsaydı ona nasıl cevap vereceksem öyle verdim cevabımı, bildiğim şeyi doğru söylemeye çalışarak.

"Benim tanrılarım Lero. Her şeyi kolaylaştıran Ennu. Dünyayı düşleyen Deori. Her İki Tarafa da Bakan. Ocağın ve kapı eşiğinin

muhafızları. Bahçıvan İene. İşitemeyen Talih. Pınarların ve Suların İlahı Caran. Aslında bir olan, Yokeden Sampa ile Biçim Veren Sampa. Beşikteki Teru ile mezarlar üzerinde dans eden Anada. Ormanların ve tepelerin tanrıları. Denizatları. Annem Decalo'nun ruhu, sizin anneniz Eteyo'nun ruhu ve bu evde yaşamış olanların, buranın eski sakinlerinin, bize rüyalarımızı bahşeden atalarımızın ruhları ve gölgeleri. Oda ruhları, benim odamın ruhu. Sokak tanrıları, kavşak tanrıları, pazarın ve divan yerinin tanrısı, şehrin, taşların, deniz ve Sul'un tanrıları."

İsimlerini söyleyince onların iblis olmadıklarını anlamıştım, Ansul'da hiç iblis olmadığını.

"İnşallah beni kutsarlar; kendileri de kutlu olsunlar," diye fısıldadım; o da benimle birlikte fısıldadı.

Bunun üzerine ayağa kalkıp kapıya doğru yürüdüm, sonra masaya döndüm çünkü hareket etmem gerekiyordu. Kitaplar, bildiğim kitaplar, benim canım yoldaşlarım raflarda kıpırdamadan duruyorlardı. "Ne yapmamız gerekiyor?" diye sordum.

Ayağa kalktı. Yanında getirdiği küçük feneri aldı. "Önce karanlık," dedi. Ben de onu izledim.

Uzun odayı aştık, korktuğum kitapların durduğu rafların yanından geçtik. Fener çok az ışık veriyordu ve ben onları net olarak göremiyordum. O son raflara gelirken tavan alçalmaya başlamıştı, sanki ışık da azalmıştı. Artık akan suyun sesini daha net duyuyordum.

Zemin artık engebeliydi. Döşeme taşlarının yerini toprak ve kayalar almıştı. Seferbeyi'nin aksak adımları yavaşladı ve daha dikkatli olmaya başladı.

Fenerin göz kırpan ışığında karanlıktan çıkıp gelen, derin bir havuza boşalan ve yeraltında gözden kaybolan minik bir akarsu gördüm. Havuzun yanından geçip akıntıya karşı, kaya zeminli bir yoldan suyu takip ettik. Gölgeler, çıplak kayadan duvarlar üzerinde devasa boyutlarda, biçimsizce, hızla ve kapkara koşturarak fenerin ışığından kaçıyordu. Yüksek tavanlı tünelin, uzun mağaranın derinliklerine doğru yürüdük. Biz ileri gittikçe duvarlar da bize yaklaştılar.

Işık, biriken bir pınarın suyunda pırıldadıktan sonra, tepesindeki kayadan çatıya yansıyarak titredi. Seferbeyi durdu. Feneri havaya

kaldırdı, gölgeler çılgınca sıçradılar. Üfleyerek feneri söndürdü ve karanlıkta durduk.

"Bizi kutsayın ve sizler de kutlu olun, kutsal yerin ruhları," dedi; sesi, alçak ve metindi. "Biz sizin insanlarınız arasından Sulter Galva ile Memer Galva'yız. Kutsal olana hürmet ederek, bize gösterildiği şekilde doğruyu izleyerek, güvenle geldik. Bilgiye hürmet ederek, bilmek için sorarak, cehalet içinde geldik. Karanlığa ışık için, sessizliğe sözler için, korkuya kutsanmak için geldik. İnsanlarımıza daha önce kucak açmış olan bu yerin ruhları, soruma bir cevap istiyorum. Şu anda, şehrimizi ellerinde tutan Aldlara karşı yapılacak olan bir başkaldırı başarılı mı olacak, başarısız mı?"

Sesi kayadan duvarlardan hiç yankılanmadı. Sessizlik sesi söndürmüştü. Pınarın belli belirsiz şırıltısından, benim ve onun soluk alıp verme seslerimizden başka ses yoktu. Mutlak bir karanlık vardı. Bazen tam gözlerimin üzerinde kara bir bezmiş gibi, bazen de bana sanki bir uçurumun kıyısında duruyormuşum da düşüverecekmişim gibi bir korku salan yıldızsız bir gökyüzü misali derin ve ırak gelen önümdeki karanlıkta bulanık renklerin belirip kaybolmasına, hafif şimşeklerin çakmasına neden olan gözlerim, beni tekrar tekrar aldatıyordu. Bir keresinde bir pırıltının biçim aldığını, bir harfe dönüştüğünü düşünmüştüm, ama aniden ve tamamen yok oluverdi, sönen bir kıvılcım gibi. Uzun süre durduk; ayakkabılarımın ince tabanlarından taşların ayağıma battığını, kıpırdamadan durmaktan belimin ağrıdığını hissetmeye başlayacak kadar uzun bir süre... Başım dönüyordu çünkü dünyada zifiri bir karanlıktan, suyun sesinden, ayaklarımın tabanına batan taşlardan başka hiçbir şey yoktu, hiçbir şey. Esinti bile yoktu. Soğuktu. Durgundu.

Bir sıcaklık duydum, kolumda hafif bir temas hissettim. Takdislerimizi mırıldandıktan sonra döndük. Dönünce kendimi daha da kötü hissettim, yön duygumu yitirdim. Kesif karanlıkta hangi tarafa dönmüş olduğumu bilmiyordum – yarıya kadar mı dönmüştüm, tam mı dönmüştüm? Uzanarak onu, sıcaklığı, kumaşın temasını buldum; sıkı sıkı tutunup onu izledim. Feneri neden yakmadığını merak ettim ama konuşmaya cüret edemedim. Gittiğimiz yol bana çok uzun geldi, gelişten çok daha uzun. Yanlış yöne doğru, karanlığın derinliklerine doğru gittiğimizi düşündüm. Bir değişiklik, önümüzdeki karanlıkta gittikçe artan, henüz görünürlük sağlamayan ama görünürlük vaat

eden loşluğu ilk gördüğümde gözlerime inanamadım. O zaman kolunu bıraktım. Ama sakat olduğu için o benim koluma girdi ve yolumuzu görünceye kadar sıkıca tutundu.

Yeniden odaya vardığımızda, hatta mağaranın ucunda, gölgeli uçta bile etrafımızdaki alan havadardı, bize kucak açmıştı, her şey belirgindi, sıcacık ışıkla doluydu.

Merakla bana baktı. Sonra dönerek, mağara duvarının yerini sıvalı duvara bıraktığı kısımdaki kitap raflarına doğru gitti. Kayalar, orada burada sıva arasından geniş kornişler halinde çıkmıştı. Raflar duvara gömülmüştü, duvardan dışarı doğru yapılmamıştı. Raflarda kitaplar vardı, kimi küçük, kimi büyük ve kaba ciltli, kimi dik, kimi yatık, muhtemelen toplamda elli kadar kitap. Bazı raflar boştu veya en fazla bir-iki cilt kitap vardı. Seferbeyi, bir kitap arayan biri gibi, daha doğrusu bir kitap aradığı halde hangisi ve nerede olduğunu bilmeyen biri gibi rafları tarayarak bakıyordu. Yeniden bana baktı.

Ben hemen beyaz kitaba baktım, kanamış olan kitaba. Onu hemen gördüm.

Nereye baktığımı fark etti. Gözlerimi ondan ayıramadığımı gördü. İlerleyip beyaz kitabı raftan aldı.

O kitabı alınca ben elimde olmayarak, geri geri gittim. "Kanıyor mu?" dedim.

Bir bana, bir de kitaba baktı; kitap kendiliğinden açılsın diye parmaklarını gevşetti.

"Hayır," dedi. Bana uzattı.

Ben geriye doğru bir adım daha attım.

"Onu okur musun Memer?"

Kitabı çevirdi, açık olarak yeniden bana uzattı. Küçük, kare, beyaz sayfaları görebiliyordum. Sağ taraftaki sayfa boştu. Sol taraftaki sayfada ise minik harflerle birkaç kelime yazılıydı.

Zorla ileri doğru bir adım attım, sonra ikinci bir adım, ellerimi yumruk yapmıştım. Kelimeleri yüksek sesle okudum: *Kırılanı kırılmış onarır.*

Kendi sesim bana korkunç geliyordu; kesinlikle kendi sesim değil de başımın etrafında biriken derin, boş, yankılı bir sesti.

"Geri koyun, kaldırın!" diye bağırdım ve odanın diğer ucunda altından bir küre gibi parlayan lambaya doğru yürümeye çalıştım ama tıpkı bir rüyada yürüyor gibiydim, bacaklarım ağırlaşmış, çok

yavaş hareket ediyordu. Gelip koluma girdi ve birlikte geri döndük. İlerledikçe yürümek kolaylaştı. Okuma masasına vardık. Eve dönmek gibi bir şeydi bu, gecenin soğuğundan ocak başına gelmek, bir limana varmak gibi bir şey.

Titrek ve derin bir nefesle içimi çektim. Seferbeyi, omuzlarımı nazikçe okşayarak biraz daha ayakta kaldı, sonra masanın diğer tarafına geçerek karşıma oturdu, daha önce oturduğumuz gibi.

Dişlerim takırdıyordu. Artık üşümüyordum ama dişlerim takırdıyordu. Ağzıma hâkim olmam biraz zaman aldı.

"Cevap bu muydu?"

"Bilmiyorum," diye mırıldandı.

"Bu... bu kehanet miydi?"

"Evet."

Bana kartondanmış gibi sert gelen dudaklarımı ısırmaya biraz daha devam ettim ve nefesimin daha muntazam çıkması için uğraştım.

"Daha önce o kitabı açıp okumuş muydunuz?" diye sordum ona.

Başını hayır anlamında salladı.

"Ben hiç kelime görmedim," dedi.

"Görmediniz mi... sayfada?" Kelimelerin sol taraftaki sayfada olduğunu elimle işaret ederek anlatmaya başlamıştım ki parmaklarımın kelimeleri havaya yazdığını fark ettim. Onları durdurdum.

Başını yine iki yana salladı.

Bu daha da kötü olmuştu.

"Yani benim söylediğim şey sorduğunuz sorunun cevabı mıydı?"

"Bilmiyorum," dedi.

"Neden size cevap vermedi?"

Bir süre bir şey söylemedi. En sonunda, "Memer, eğer sen sormuş olsaydın, sorun ne olurdu?" dedi.

"Aldlardan nasıl kurtuluruz?" dedim hemen ve bunu söylerken yeniden başka bir sesle, bana ait olmayan yüksek, derin bir sesle konuştuğumu hissettim. Ağzımı kapattım ve benden konuşan, beni kullanan şeye karşı dişlerimi kenetledim.

Gerçekten de soracağım soru o olurdu.

"Doğru soru," dedi Seferbeyi, yarım bir tebessümle.

"Kitap kanamıştı," dedim. Artık kendi adıma konuşmaya kararlıydım, birilerini benden konuşturmamaya – söyleyeceğim şeyi söylemeye, denetimi elime almaya. "Yıllar, yıllar önce, küçükken. Gölgeli uca gitmiştim. Bunu size anlatmıştım, bir kısmını anlatmıştım. Kitaplardan birinin ses çıkarttığını sandığımı anlatmıştım. Ama o kitabı gördüğümü söylememiştim. O beyaz kitabı. Onu raftan almıştım, sayfalarında kan vardı. Islak kan. Kelimeler değil kan. Bir daha hiç geri dönmedim. Bu geceye kadar. E... Eğer... Eğer iblisler yoksa tamam, hiç iblis yok. Ama ben mağarada olan şeyden korkuyorum."

"Ben de," dedi.

*

Her ikimiz de yorulmuştuk ama daha uyku aklımıza bile gelmiyordu. Küçük feneri yeniden yaktı, ben lambayı söndürdüm, o havaya sözleri çizdi ve odadan çıkıp koridorlardan geçerek o akşam daha erken vakitlerde oturduğumuz kuzey avlusuna döndük. Avlunun tepesinde yıldızlardan devasa bir tavan vardı. Ben feneri üfleyerek söndürdüm. Orada yıldız ışığında, uzun bir süre sessizce oturduk.

"Desac'a ne söyleyeceksiniz?" diye sordum.

"Sorumu ve bir cevap alamadığımı."

"Peki... ya kitabın söylediği?"

"Bunu söyleyip söylememek senin tercihin, ona sen karar vereceksin."

"Anlamını bilmiyorum. Hangi soruyu cevaplandırdığını bilmiyorum. Sözleri anlamıyorum. Herhangi bir anlam ifade ediyor mu?"

Kendimi kandırılmış, sanki herhangi bir şeymişim, bir aletmişim gibi hiç ikaz edilmeden kullanılmış hissediyordum. Korkutulmuştum. Hakarete uğramıştım ve kızgındım.

"Çıkarttığımız anlama geliyor," dedi.

"Bu kumda fal bakmak gibi bir şey." Ansul'da birkaç kuruş karşılığında, bir avuç yaş kum alıp bir tabağa bırakarak, kabartılarına ve topaklarına, dağılışına bakarak yolculuklarla, para işlerinin riskleriyle, aşk maceralarıyla ilgili şeyler hakkında gelecekten iyi veya

kötü haberler veren kadınlar vardı. "Ne demek olmasını istiyorsan o demektir."

"Belki," dedi. Biraz durduktan sonra devam etti, "Dano Galva, kehaneti okumanın, idraki çok zor olan bir gizeme makul bir açıklama getirmek olduğunu söylemişti... Eski kitaplarda, duyanlara anlamsız gelen cevaplar vardı. Sundaramanlar ilk kez Ansul'u istila etme tehdidinde bulunduklarında *Kendimizi Sundramanlardan nasıl koruyacağız?* diye sormuşlardı kehanete. Cevap, *Arıları elma çiçeklerinden uzak tutmak*, idi. Divan üyeleri, anlam çok açık olduğu için çok aptalca olduğunu söyleyerek öfkelenmişlerdi. Bir ordu kurulmasını, Ostis boyunca bir sur inşa edilerek, şehrin Sundramanlara karşı korunmasını emrettiler. Güneyliler nehri geçtiler, suru yerle bir ettiler, ordumuzu bozguna uğrattılar, Ansul Şehri'ne girdiler, kendilerine karşı koyanları öldürdüler ve tüm Ansul'un, Sundraman'ın idaresi altında olduğunu söylediler. O günden sonra harika komşular oldular, bize çok az karışıyorlar ama ticaretleriyle bizi son derece zenginleştiriyorlardı. O bir tavsiye değil, bir uyarıydı: Arıları elma çiçeklerinden uzak tutmak demek, ağaçlarda hiç meyve olmaması demekti. Çiçek Ansul, arı da Sundramanlar idi. Bunu şimdi açıkça görüyoruz. Okur Dano Galva için de bu açıktı; yazıyı okur okumaz Sundraman'a karşı koymamamız gerektiğini söylemişti. Bu yüzden ona hain dendi. O andan itibaren Gelb, Cam ve Actamo klanları Divan'ın artık kehanete müracaat etmemesi gerektiğini söylediler ve üniversite ile kütüphanenin Galvamant'tan taşınması için baskı yapmaya başladılar."

"Kehanetin, Okura ve evine pek faydası dokunmamış!" dedim.

"'Çivi bir kez vurur, çekiç binlerce kez.'"

Bunu düşündüm. "Peki insan bir araç olmayı kabul etmezse ne olur?"

"Tercih daima sana aittir."

Oturup yıldızların engin derinliğine baktım. Bu şehirde, bu evde daha önce yaşamış olan canlara, binlerce ruha, atalara, ırak alevler misali yaşamlara, zamanın ulu karanlığı içindeki uzak ışıklara benzediğini düşündüm yıldızların. Geçmiş yaşamlar, gelecek yaşamlar. Birini diğerinden ayıran nedir?

Kehanetin neden açıkça konuşamadığını, karmaşık hayaller ve anlaşılmaz sözler yerine neden doğrudan, *Sakın karşı koymayın* veya *Şimdi saldırın* falan demediğini sormak istedim. Yıldızlara bakınca, bu aptalca bir soru gibi geldi. Kehanet emir vermiyordu, tam tersine: Düşünmeye davet ediyordu. Gizeme düşünce katmamızı talep ediyordu. Sonuç çok tatmin edici olmayabilirdi ama muhtemelen yapabileceğimizin en iyisi buydu.

Uzun uzun esnedim, Seferbeyi güldü.

"Git yat çocuk," dedi ve ben de gittim.

Karanlık hollerden ve koridorlardan odama doğru ilerlerken, mağaranın, okuduğum sözlerin ve bu sözleri –*Kırılanı Kırılmış Onarır*– söyleyerek benden konuşan sesin tuhaflığı nedeniyle uyku tutmayacağını düşünmüştüm. Kapının yanındaki tanrı nişine dokundum, kendimi yatağa attım ve kütük gibi uyudum.

10

ERTESİ GÜN DESAC geldiğinde Seferbeyi'nin yanında değildim, çamaşır yıkayan İsta'ya yardım ediyordum. İsta, Bomi ve ben şafak söker sökmez kazanları ateşe koymuş, kollu çamaşır sıkacağını kurmuş, çamaşır iplerini de germiştik; öğle olduğunda mutfak avlusu sıcacık gün ışığı altında rüzgârla çırpınan, göz kamaştırıcı beyazlıktaki tertemiz çarşaflar ve masa örtüleriyle dolmuştu bile.

İkindi vakti Şetar ile birlikte eski parkta yürürken Gry bana sabah olanları anlattı.

Seferbeyi Müdür Dairesi'ne giderek, Desac'ın Orrec ile konuşmak istediğini söylemiş. Orrec Gry'dan yanında gelmesini rica etmiş. "Şetar'ı odada bıraktım," dedi Gry, "Desac'tan pek hoşlanmamış görünüyordu." Galeriye inmişler; burada Desac yeniden Orrec'ten, çıkıp şehir halkıyla konuşmaya, zamanı geldiğinde halkı Aldları şehirden sürmek için ayaklandırmaya söz vermesini istemiş.

Desac etkili ve ısrarcıymış, Orrec ise bunalmış, zihni ikiye bölünmüş; bunun kendi savaşı olmadığını ama öte yandan da bir hürriyet savaşının kendi savaşı olması gerektiğini düşünüyormuş. Ansul zulme karşı ayaklanırsa, o nasıl kenarda kalabilirdi? Ama zaman ve yer konusu onun seçimine bırakılmamış, ayrıca bu isyanın nasıl yapılacağına dair gerçek bir bilgisi de yokmuş. Ayaklanmanın başarısı gafil avlamasına bağlı olduğu için Desac bu konuda çok az şey söylemekle belli ki akıllılık ediyordu; ama yine de Orrec Gry'a, kullanılmaktan hoşlanmadığını, işe dahil olmayı tercih edeceğini söylemiş.

Seferbeyi'nin neler söylediğini sorduğumda Gry, "Neredeyse hiçbir şey. Dün gece Sulter 'soracağını' söylediğinde Desac balıklama atlamıştı ya?.. İşte bu konuda hiçbir şey söylenmedi. Belli ki biz aşağı inmeden önce söylenmiş söylenen," dedi.

Kehanet hakkında ona hiçbir şey söyleyememek beni kahrediyordu; Gry'dan hiçbir şey gizlemek istemiyordum. Ama bu konuda konuşmanın bana kalmadığını, daha doğrusu henüz bana kalmadığını biliyordum.

O devam etti: "Bence Sulter adam sayısından rahatsız. İki binden fazla Ald askeri var, dedi. Çoğu Saray veya kışla yakınında. En azından üçte biri silahlı veya görev başında oluyor ve diğerleri de silahlarına yakın oluyorlar. Desac muhafızlara fark ettirmeden gerektiği kadar büyük sayıda bir kuvveti nasıl harekete geçirebilir? Gece bile olsa? Gece muhafızları atlı oluyor. Asudar atları köpeklere benzer, biliyorsun, yolunda gitmeyen bir şey sezerlerse haber verecek şekilde eğitilmişlerdir. İnşallah yaşlı asker ne yaptığını biliyordur! Çünkü sanırım çok kısa bir zaman içersinde harekete geçecek."

Zihnim hızla işliyordu; sokaklardaki çatışmaları düşündüm. A*ldlardan nasıl kurtulabilirdik?* Kılıçla, bıçakla, sopayla, taşla. Yumrukla, zorla, sonunda serbest kalan öfkemizle. Onları, onların gücünü kırabilirdik; sırtlarını, kafalarını kırabilirdik... *Kırılanı kırılmış onarır.*

Koca çalılıklar arasındaki bir patikada duruyordum. Kafam güneşten ısınmıştı. Bütün sabah sıcak su ve çarşaflarla uğraşmaktan ellerim kurumuş, şişmiş, ağrıyordu. Gry yanımda durmuş beni dikkatli bir kaygıyla izliyordu. Kibarca, "Memer? Sen neredeydin?" diye sordu.

Başımı iki yana salladım.

Şetar patikadan zıplaya zıplaya bize doğru geldi. Başını mağrur ve uyanık bir havayla dimdik tutuyordu. Keskin dişlerle dolu, vahşi ağzını açtı; içinden minicik mavi bir kelebek kanatlarını çırparak çıktı ve umursamaz bir edayla uçup gitti.

İkimiz de elimizde olmadan güldük. Aslan biraz mahcup olmuş ya da kafası karışmış gibi duruyordu.

"Ağzından bal damlayan, kelebekler uçuşan kız işte bu!" dedi Gry. "Onu biliyor musun?.. Kumbelo'nun Krallığı zamanından?"

"Kız kardeşinin de ağzından bit, kurt, çamur çıkarmış."

"Ah pisicik, pisicik," dedi Gry. Sonunda hayvan mest olmuş bir halde torlayarak başını arkaya yatırıncaya kadar kulaklarının arkasındaki tüyleri okşadı.

Bir türlü parçaları birleştiremiyordum. Sokaklarda çatışmalar, mağarada karanlık, dehşet, kahkaha, başımın üstündeki güneş, gözlerimdeki yıldız ışıkları, kelebek diyen bir aslan.

"Ah Gry, *bir şeyi* anlamak isterdim," dedim. "Olup bitenleri insan nasıl anlayabilir?"

"Bilmiyorum Memer. Sen denemeye devam et, bazen insan bir anlam çıkartıyor."

"Makul bir düşünce ve idraki zor bir gizem," dedim.

"En az Orrec kadar kötüsün," dedi Gry. "Haydi. Eve dönelim."

O gece Orrec ile Seferbeyi Gand İoratth hakkında konuştular ve basiretim bağlanmadan onları dinleyebildiğimi fark ettim. Bunun nedeni belki de Gand'ı artık iki kere görmüş olmamdı, ayrıca o korkunç debdebeye, sinmiş kölelere, paşa gönlü çekse hepimizi canlı canlı gömebilecek olduğunu bilmeme rağmen, gördüğüm bir iblis değil insandı. Şiiri canı gönülden seven sert, katı, kurnaz yaşlı bir adam.

Orrec neredeyse benim aklımdan geçenleri dile getirdi: "Bu iblislerden, şeytanlıktan korku... ona hiç yakışmıyor. Aslında gerçekte bunların ne kadarına inanıyor merak ediyorum."

"İblislerden çok korkmuyor olabilir," dedi Seferbeyi. "Ama okumasını öğrenmedikçe yazılı sözden hep korkacaktır."

"Oraya bir kitap götürebilsem, açıp onlara okuyabilsem... kitap olmadan söylediğim aynı sözleri okuyabilsem!"

"Musibet." Seferbeyi başını salladı. "Hürmetsizlik. Seni Atth rahiplerine teslim etmekten başka çaresi kalmaz."

"Ama eğer Aldlar burada kalıp Ansul'u yönetmeye, komşularıyla, yani diğer topraklar ve uluslarla anlaşma yapmaya karar verirse ticaretin dayandığı şeyi musibet olarak görmeye devam edemezler. Tarih ile şiir şöyle dursun, diplomasinin de!.. Şehir Devletleri arasında 'ald'ın aptal anlamına geldiğini biliyor muydun? 'Zahmet edip de onunla konuşmaya kalkma, o alddır.' İoratth içinde bulundukları dezavantajlı durumu görmeye başlamıştır bence."

"İnşallah başlamıştır. Dilerim ki Medron'daki yeni kral da görmeye başlamış olsun."

Ama ben bu konuşmadan sıkılmaya başlamıştım. Aldlar burada kalmaya, bizi idare etmeye, komşularımızla ilişkiler kurmaya karar falan vermeyeceklerdi. Bu onlara kalmamıştı. "Bir şey fark eder mi?" deyiverdiğimi fark ettim.

Hepsi bana baktılar, ben de, "Diledikleri kadar cahil kalabilmek için Asudar'a gidebilirler," dedim.

"Evet," dedi Seferbeyi, "eğer giderlerse."
"Biz onları süreriz."
"Kırlara mı?"
"Evet! Şehrin dışına!"
"Çiftçilerimiz onlarla savaşabilecekler mi? Onları ta Asudar'a, yurtlarına kadar sürsek... Yüce Gand bunu kendisine ve yeni gücüne bir hakaret olarak alıp bize karşı binlerce asker daha yollamaz mı? Onun ordusu var. Bizim yok."
Ne söyleyeceğimi bilemedim.
Seferbeyi devam etti, "Bunlar Desac'ın gözardı ettiği şeyler. Böyle yapmakta haklıdır belki de. 'Harekete geçmenin düşmanı ihtiyattır.' Ama Memer, özellikle de şu aralar Aldlar arasında birçok değişiklik olurken, benim hürriyetimize yeniden kavuşmak için ilk umudum, köle olarak değil de müttefik olarak daha faydalı olabileceğimize onları ikna etmekte. Bu zaman alacaktır. Zaferle değil, uzlaşmayla sona erecektir. Ama eğer şimdi bir zafer arar da başarılı olamazsak, bir daha bir şey umut etmemiz zor olur."
Bir şey söyleyemedim. Haklıydı; Desac da haklıydı. Harekete geçme zamanımız gelmişti ama nasıl hareket edecektik?
"Sizin hatırınız için İoratth ile, Desac'ın hatırı için kalabalıklarla konuşacağımdan daha iyi konuşurum," dedi Orrec. "Eğer görüşmeye razı olursa, İoratth ile bu şartlarda konuşabilecek birileri var mı şehirde, söylesenize?"
"Evet, ayrıca şehir dışından da insanlar var. Bütün bu yıllar zarfında Ansul Kıyısı'ndaki bütün şehir ve kasabalarla, âlimler ve tüccarlarla, seferbeyleri ve belediye reisleriyle, bayram ve merasimlerden sorumlu görevlilerle irtibatımızı devam ettirdik. Delikanlılar şehirden şehire haber taşıyorlar, ayrıca at arabacıları da lahanalarının yanı sıra haber getiriyorlar. Askerler yazılı haber var mı yok mu diye çok nadiren yolcuları ararlar, dinsizlik ve büyücülüğe pek bulaşmak istemiyorlar."
"'Ey Yok Eden Tanrı, bana cahil bir düşman bahşet!'" diye bir dize okudu Orrec.
"Şehirde, yıllar boyunca bu konuyu konuştuğum adamların bazıları artık Desac'ın yanında. Aldların boyunduruğundan bizi kurtaracak her şeyi yapabilirler. Savaşmaya hazırlar. Ama yine de konuşmaya razı olabilirler. Eğer Aldlar dinlerlerse."

*

Ertesi gün Orrec Saray'a çağrılmadı. Sabahın geç vakitlerinde Gry ile birlikte yayan olarak Liman Pazarı'na gitti. Önceden bir haber vermemişti, çadır madır da kurulmamıştı ama pazar yerine adımını atar atmaz insanlar onu tanımış, peşine takılmışlardı. Biraz da Şetar sayesinde ona çok yaklaşarak sıkıştırmadılar, etrafında hareket eden bir halka oluşturdular, onu selamladılar, ismiyle çağırdılar, "Söyle, söyle!" diye bağırdılar. Adamlardan biri, "Oku!" diye bağırdı.

Ben onların yanında yürümüyordum. Sokağa çıktığım zamanlar yaptığım gibi erkek kılığına girmiştim, kılık değiştirmemiş Gry'ın yanında, seyis yamağı Mem olarak görünmek istemiyordum. Dönüp Amiral Kulesi'nin önündeki kaldırıma koştum ve bütün pazara hâkim olmak için at heykelinin kaidesine tırmandım. Yekpare taştan yontulmuş heykel, heykeltıraş Redam'ın eseridir; başını kaldırmış, batıya çevirmiş, denize bakmakta olan at son derece sağlam, güçlü ve ağır durur. Aldlar şehirdeki heykellerin çoğunu kırmış, ama buna dokunmamışlardı, belki de bir at olduğu için; belli ki deniz tanrısı Seunelerin at biçiminde tahayyül edildiğini ve o surete tapıldığını bilmiyorlardı. Seune'nin koca taştan sol ön ayağına dokunarak bir dua mırıldandım. Seune de kendi ihsanını bana gölge olarak sundu. Daha şimdiden sıcak bir gündü ve daha da ısınacaktı.

Orrec, şehirde sanatını icra ettiği ilk gün çadırın kurulduğu yerde durdu ve insanlar etrafına toplandılar. Benim üzerinde durduğum kaide oğlanlar ve adamlarla dolmuştu; ama ben atın ön ayakları arasındaki yerimi muhafaza ediyor, beni ittirenleri geri ittiriyordum. Pazar yerindeki tezgâh sahiplerinin çoğu da mallarının üzerine bir örtü örtüp yaratıcıyı dinlemek için kalabalığa katılmıştı veya pazar tezgâhlarının yanındaki bir tabureye çıkmış kalabalığın üzerinden bir şeyler görmeye çalışıyordu. Kalabalığın içinde beş-altı mavi pelerin gördüm, kısa bir süre sonra da Divan Yolu'ndan meydanın köşesine bir süvari bölüğü geldi ama kalabalık arasında zorla yol açıp ilerleyeceklerine durdular. Muazzam bir uğultu vardı: Konuşmalar, gülmeler, bağırtılar; Orrec'in lirinin ilk notasıyla bütün o insan gürültüsünün aniden bitmesi, mutlak bir sessizliğe dönmesi çok hayret vericiydi.

Önce bir şiir okudu: eskiden beri Ansul Sahili boyunca her yerde çok sevilen Tetemer'in "Dom Tepeleri" adlı aşk şiirini. Şiiri okuduktan sonra nakarat kısmını liriyle söyledi; insanlar da yüzlerinde bir tebessüm, sallanarak şarkıda ona eşlik ettiler.

Sonra konuşmaya başladı: "Ansul küçük bir memleket ama bütün Batı Sahili boyunca şarkıları söyleniyor, masalları anlatılıyor. Bu şarkı ve masalları ilk kez ta kuzeyde, Bendraman'da duymuştum. Ansul'un yaratıcıları güneyin en ücra köşelerinden tutun da Trond Nehri'ne kadar her yerde çok meşhurdur. Sonra burada, bu barış dolu Ansul'da ve Manva'da da kahramanlar, cesur savaşçılar olmuş ve yaratıcılar onları anlatmışlar. Sul Dağı'ndaki Adira ile Marra'nın hikâyesini dinleyin hele!"

Kalabalıktan yüksek ama tuhaf bir ses yükseldi: aynı anda hem neşe, hem de hüzün içeren iniltili bir kükreme. Korku vericiydi. Orrec'in gözü korktuysa ya da verilen tepki beklediğinden fazla göründüyse bile hiç belli etmedi. Başını mağrur bir edayla kaldırıp güçlü ve berrak bir sesle başladı: "Eski Hükümdar Sul zamanında, Hish topraklarından bir ordu gelmişti..." Kalabalık tamamen kıpırtısız duruyordu. Ben bütün bu zaman zarfında gözyaşlarımla boğuşup durdum. Hikâye ve sözler benim için çok özeldi, onları sadece sessizlik içinde, gizlice, tek başıma gizli odada bulunduğum zamanlardan biliyordum. Şimdi ise halkımın oluşturduğu büyük bir kalabalık önünde, şehrin tam göbeğinde, gök kubbe altında yüksek sesle söylendiklerini duyuyordum. Boğazın ötesindeki ak doruklu dağın, mavi bir pus içinde yüzen alt tarafları masmaviydi. Seune'nin taş ayağına sıkı sıkı tutunarak gözyaşlarıma direndim.

Masal bitti, sessizlikte Ald atlarından biri yüksek sesle, her yanı çınlatarak kişnedi, tanıdık bir savaş atı kişnemesi. Bu ses büyüyü bozdu. Kalabalık güldü, kıpırdandı ve, "Eho! Eho! Yaratıcı bin yaşasın! Eho!" diye bağırmaya başladı. Kimisi, "Kahramanlar bin yaşasın! Adira bin yaşasın!" diye bağırıyordu. Meydanın doğu ucundaki atlı askerler kalabalığa dalmak ister gibi dizilmeye başlamıştı ama insanlar onlara hiç aldırış etmiyor, onlardan kaçmıyordu. Orrec uzun süre başı önüne eğik, sessizce durdu. Gürültü hemen yatışmadı ve sonunda Orrec gürültü arasından konuşmaya başladı, öyle kalabalığın sesini bastırmak için bağırarak değil de sanki her zamanki konuşma tonuyla konuşurmuş gibi ama

sesi her yandan hayret verici derecede net duyuluyordu: "Haydi, benimle birlikte söyleyin şarkıyı." Lirini kaldırdı ve kalabalık susarken o "Hürriyet" şarkısının ilk dizesini okudu: "Zemheri gecesinin karanlığında..."

Hepimiz onunla birlikte söyledik, binlerce ses. Desac haklıydı. Ansul halkı şarkıyı biliyordu. Kitaplardan değil, hiç kitabımız yoktu. Havadan, sesten sese, gönülden gönüle, bütün batı toprakları boyunca.

Şarkı bittiğinde ve sessizlik ânı geçtiğinde gürültü yeniden başladı: Daha fazlasını isteyen bağırışlar, tezahüratlar ama aynı zamanda sanki kızgınlıkla yükselen bağırışlar da vardı; kalabalıkta bir yerlerden, kalın sesli bir adam "Lero! Lero! Lero!" diye bağırdı... diğer sesler de ona katıldı, bir şarkı gibi, hızlanan bir ritimle. Hiç duymamıştım ama bunun eski şarkılardan biri olduğunu biliyordum, tanrılarımızı övebildiğimiz hür zamanlarda sokaklarda söylenen şölen şarkılarından biri; resmigeçit, tapınma şarkılarından biri. Atlı askerlerin kalabalığı yararak ilerlediğini gördüm; bu da şarkının gücünü kaybetmesine, kesilmesine yol açan bir kargaşaya neden oldu. Orrec ile Gry'ın basamaklardan aşağıya, doğuya doğru ilerlediğini, meydanı boydan boya geçmek yerine Ald askerlerinin ardından dolaşarak kendilerine yol açtıklarını gördüm. Kalabalık, artık yavaş yavaş geçit vermeye başlasa da hâlâ atlılara direniyordu – insanın doğrudan üstüne gelen bir atın yolundan çekilmemesi çok zor bir şey, başıma geldiği için rahatlıkla söyleyebilirim. Heykelin kaidesinden aşağıya kayıp Divan Yolu'na varıncaya kadar kalabalıkta ilerledim, yoldan yukarı koşup Gümrük Binası'nın arkasından geçerek, Batı Caddesi'nden çıkan arkadaşlarıma yetiştim.

Onları çok yakından olmamak kaydıyla bir kalabalık izliyordu ve çoğu da Kuzey Kanalı'nın üzerindeki köprüden öteye gelmedi. Yaratıcı, okuyucu, kutsaldı, rahatsız edilemezdi. Daha kaideden inmeden önce insanların Orrec'in, Amiral basamakları üzerindeki kaldırımda durduğu yere gidip kutsallığından dolayı dokunduklarını görmüştüm; ayrıca kimse bir süre için kaldırımın o noktasına ayak basmayacaktı. Aynı şekilde onu uzaktan takip ediyorlar, ona övgü dolu, şaka dolu laflar atıyorlar, "Hürriyet" şarkısını söylüyorlardı. Arada yine bir an için o ezgi yükseldi: "Lero! Lero! Lero!"

Galvamant'a çıkan tepeyi tırmanırken konuşmadık. Orrec'in kahverengi yüzü yorgunluktan neredeyse grileşmişti ve kör gibi yürüyordu; Gry onun koluna girmişti. Doğrudan Müdür Dairesi'ne gitti. Gry onun bir süre burada dinleneceğini söyledi. Marifetinin bedelinin ne olduğunu görmeye başlamıştım.

*

Akşamın erken vakitlerinde ahır avlusuna inmiş, kedi yavrularıyla oynuyordum. Şetar geldiğinden beri Bomi'nin kedileri biraz utangaçlaşmış, köşelerine çekilir olmuşlardı ama yavru kedilerin hiç korkusu yoktu. Bu kedi yavruları tam o çılgınca komikliklerinin başladığı çağdaydı, birbirlerini odun yığınının üstünden altından kovalıyorlar, kıç üstü yere düşüyorlar, minik, yuvarlak, dikkatli gözleriyle etrafa bakmak için bir an durup sonra yeniden koşturmaya başlıyorlardı. Gudit, Yıldız'ı atların gezdirildiği yolda yürütüp idman yaptırıyordu. Kedileri asık bir yüzle, hiç tasvip etmeyen bir edayla seyretmek için durdu. İçlerinden biri, hiç soluklanmadan bir direğe tırmanıp tepede kalakaldıktan sonra aşağıya nasıl ineceğini bilemeyerek ağlamaya başladı; Gudit kediciği sanki dikenli bir kozalakmış gibi dikkatle tutarak direkten alıp, "Haşarat," diyerek odun yığının üzerine bıraktı.

At nallarının yaklaşan sesini duyduk; mavi pelerinli bir subay at sırtında içeri girdi ve kemerli girişte durdu.

"Eee?" dedi Gudit dövüşken ve yüksek bir sesle; kamburunu elinden geldiğince dikleştirip kaşlarını çatarak baktı. Kimse onun ahır avlusuna çağrılmadan at sırtında giremezdi.

"Ansul Gandı'nın Sarayı'ndan, yaratıcı Orrec Caspro'ya bir mesaj var," dedi subay.

"Eee?"

Subay bir an için merakla yaşlı adama baktı. "Gand, yaratıcının yarın akşamüzeri Saray'da hazır bulunmasını istiyor," dedi, gayet kibarca.

Gudit başını hafifçe eğerek arkasını döndü. Ben de bakışlarımı çevirdim ve mazeret olarak da kedi yavrularından birini kucağıma aldım. O zarif kısrağı tanıyordum.

"Mem, baksana," dedi biri. Donup kaldım. Gönülsüzce başımı çevirdiğimde, Simme'nin ahır avlusunda durduğunu gördüm. Subay kısrağını geri geri kemerli kapıdan çıkartıyordu. Atı çevirirken Simme ile konuştu ve Simme onu selamladı.

"Babam," dedi Simme bana, bariz bir gururla. "Onunla birlikte gelmek istedim. Nerede yaşadığına bakmak için." Ben hiçbir şey söylemeden ona baktıkça yüzündeki tebessüm solmaya başladı. "Gerçekten, gerçekten de büyükmüş," dedi. "Saraydan bile büyük. Belki de." Ben bir şey söylemedim. "Şimdiye kadar gördüğüm en büyük ev," dedi.

Başımla onayladım. Elimde değildi.

"O ne?"

Yaklaşarak, elimde kıvranan ve iğne gibi dişlerini öfkeyle etime geçiren kedi yavrusuna bakmak için eğildi.

"Kedi yavrusu," dedim.

"Ha. O, o aslandan mı?"

Bir insan nasıl bu kadar aptal olabilirdi?

"Hayır, bildiğin ev kedisi. Al!" Kedi yavrusunu ona uzattım.

"Ay," dedi; kediyi neredeyse elinden düşürüyordu. Kedicik onun elinden kurtulup minik kuyruğu havada kaçtı.

"Pençeleri," dedi, elini emerek.

"Evet, hakikaten tehlikeli," dedim.

Kafası karışmış görünüyordu. Hep kafası karışık görünüyordu. Kafası bu kadar karışık birinin zaafından istifade etmek çok yakışıksız bir şey olurdu. Ama buna karşı koymak neredeyse imkânsızdı.

"Evin içini görebilir miyim?" diye sordu.

Ayağa kalkıp ellerimdeki tozu silktim. "Hayır," dedim. "Sadece dışarıdan bakabilirsin. Ama içeri giremezsin. Hatta bu kadar bile yaklaşmamış olman icap ederdi. Yabancılar ve dışarlıklılar, içeriye davet edilinceye kadar ön avluda durup beklerler. Görgülü insanlar sokakta atından inerek, ön avluya girmeden önce Eşik Taşı'na dokunur."

"Şey, ben bilmiyordum," dedi, biraz gerileyerek.

"Bilmediğini biliyorum. Siz Aldlar bizim hakkımızda hiçbir şey bilmiyorsunuz. Bütün bildiğiniz, bizim sizin çatınızın altına giremeyeceğimiz. Sizin bizim çatımız altına giremeyeceğinizi

bilmiyorsunuz bile. Cahilsiniz." İçimde kabaran o muzafferane hiddeti, o taşkını bastırmaya çalışıyordum.

"Şey yani. Arkadaş olabiliriz diye ummuştum," dedi Simme. Bunu o ürkek tarzıyla söylemişti. Ama söylemek için bile cesaretini epey bir toplaması gerekmişti.

Ben kemere doğru yürüdüm, o da yanımda geldi.

"Nasıl arkadaş olabiliriz ki? Ben köleyim, unuttun mu?"

"Hayır değilsin. Köleler... Hadımağaları köledir, bilirsin ya, bir de kadınlar ve..." Söyleyecek sözü kalmamıştı.

"Köleler, efendilerin emrettiklerini yapmak zorunda olan insanlardır. Eğer yapmazlarsa ya dayak yerler, ya da öldürülürler. Siz Ansul'un efendisi olduğunuzu söylüyorsunuz. Bu da bizim köle olmamız demektir."

"Sen benim yapmanı söylediğim hiçbir şeyi yapmıyorsun," dedi. "Sen köle filan değilsin."

Burada doğru bir noktaya parmak basmıştı.

Ahır avlusundan çıkmış, ana binanın yüksek kuzey duvarının altından yürüyorduk. Yerden üç metre yükselen, yontulmuş yekpare taş bloklarla inşa edilmişti; bunun üzerinde çifte kemerli yüksek pencereleri ve daha ince taş işçiliği olan bir kat vardı ve tepede de kayağantaştan bir çatının derin saçaklarını taşıyan yontma bir silme bulunuyordu. Simme bakışlarını birkaç kez buraya kaldırdı, hızla, sorar gibi, kendisini ürküten bir şeye bakan atlar gibi.

Dolanıp evin cephesi boyunca uzanan ön avluya geçtik. Burası caddeden bir basamak yükseltilmiş ve kemerli sütunlarla ayrılmıştı. Yerde, karmaşık geometrik desenler halinde, bir labirent gibi döşenmiş gri ve siyah renkli cilalı taşlar vardı. İsta bana eski günlerde, yılın ilk günü, yani bahar ekinoksu geldiğinde, yetişen şeyleri kutsayan İene'ye nasıl şarkılar söyleyerek labirent üzerinde dans ettiklerini anlatmıştı. Yer pisti; toz ve çürümüş yapraklarla örtülüydü. Burayı süpürmek büyük bir işti. Bazen denerdim ama hiçbir zaman burayı temiz tutmayı başaramamıştım. Simme labirentin üzerinden yürümeye başladı.

"İn ordan aşağı!" dedim. Yerinden sıçrayarak, yüzünde şaşırmış, masum bir ifadeyle, neredeyse kedi yavruları gibi baktı ve sütunlar arasındaki basamaktan beni izleyerek caddeye indi.

"İblisler," dedim sırıtarak, hırlar gibi, taşların gri siyah desenlerini işaret ederek. Görmemişti bile.

"Nedir o?" dedi. Kehanet Çeşmesi'nin kalan kısmına bakıyordu.

Yüzünüzü büyük kapılara çevirdiğiniz zaman çeşme sağınızda kalır. Üç metre eninde olan havuzu yeşil yılantaşındandır – Lero'nun taşı. Su ortadaki fıskiyeden çıkıyormuş; şimdi ise bronzdan fıskiye ucu, vaktiyle suteresi yaprağı ve zambak şekilleri oyulmuş ayaklı bir vazo olduğu neredeyse anlaşılamayacak kadar kırılıp dökülmüş bir mermer yığınının üstünde duruyordu. Havuzun içi toz ve çürümüş yaprak doluydu.

"İblis suyuyla dolu bir çeşme," dedim. "Yüzyıllar önce kurumuş. Ama sizin askerler yine de parçalamışlar, iblisleri çıkartmak için."

"Sürekli iblislerden konuşmak zorunda değilsin," dedi somurtarak.

"Aaa bak," dedim, "görüyor musun ayaklı vazonun kaidesinin etrafındaki o minik şekilleri? Onlar sözler. O yazı. Yazı, kara büyüdür. Yazılı sözlerin hepsi iblistir, değil mi? Onlara yaklaşıp okumak ister misin? İblislerin bir kısmını yakından görmek istemez misin?"

"Yapma Mem," dedi. "Bırak dalgayı." İncinmiş ve gücenmiş bir halde kaşlarını çatarak bana baktı. Benim de istediğim buydu, değil mi?

"Peki," dedim bir süre sonra. "Ama dinle beni Simme. Bizim arkadaş olmamıza hiç imkân yok. Sen çeşmede yazan şeyin ne olduğunu okuyabilinceye kadar. Taşa dokunup evimin kutsanmasını isteyinceye kadar."

Basamağın tam ortasına yerleştirilmiş, asırlar boyunca kendisine dokunan eller yüzünden ortasında ufak bir çukur açılmış uzun, fildişi renkli Eşik Taşı'na baktı. Ben eğilip taşa dokundum.

Bir şey söylemedi. Sonunda dönüp Galva Caddesi'nden inmeye başladı. Onun gidişini seyrettim. İçimde bir zafer hissi yoktu. Kendimi yenilmiş hissediyordum.

*

Orrec o akşam yemeğe indi, kendini toparlamış ve acıkmış bir halde. İlk başta gündüz olanlardan konuştuk; hem o, hem Gry, hem de ben

Seferbeyi'ne onun neler söylediğini ve kalabalığın buna nasıl tepki verdiğini anlatıyorduk.

Sosta onu dinlemek için pazar yerine inmişti ve o anda her zamankinden daha şuursuzdu; sonunda Orrec ona acıyıp ilgileninceye kadar yüzü yumuşamış ve dağılmış bir halde onun yüzünü seyretti durdu. Orrec şakalaşmaya çalıştı, ama bu işe yaramadı; bu yüzden evlendikten sonra nerede yaşayacağını sorarak, Sosta'nın aklını kendi geleceğine döndürmeye çalıştı. Sonunda nişanlısının bizim sülaleye katılıp bir Galva olacağını açıklamayı becerebildi. İnsanların nasıl yaşadıklarına çok büyük ilgi duyan Orrec ile Gry bizim evlilik anlaşmamız ve tercihe bağlı akrabalığımız hakkında sorular sordu. Hayranlıktan dili tutulmuş bir halde Orrec'i seyreden Sosta yerine cevapları genellikle Seferbeyi veriyordu; fakat İsta bizimle birlikte masaya oturabildiğinde pek zevk aldığı şekilde, müstakbel damadı hakkında övünmeye başladı.

"Sosta'yla birbirlerini düğünden önce görememeleri çok zor geliyor olmalı," dedi Gry. "Üç ay!"

"Nişanlı çiftler eskiden her toplu faaliyette buluşurlardı," diye açıkladı Seferbeyi. "Ama artık ne danslarımız var, ne de bayramlarımız. O yüzden zavallıların, geçerken birbirlerine kaçamak bakışlar atmaktan başka çareleri yok..."

Sosta kızararak sırıttı. Nişanlısı arkadaşlarıyla her akşam muntazaman, tam da İsta, Sosta ve Bomi hava almak için Galva Caddesi'ne bakan yan avluya oturmaya çıktıklarında, caddeden geçiyordu.

Yemekten sonra geri kalanlarımız küçük kuzey avlusuna gittik. Desac orada bizi bekliyordu. Bize doğru ilerleyerek Orrec'in ellerini tuttu ve ona hayır duaları etti. "Bizim için konuşacağını biliyordum!" dedi. "Fitil ateşlendi."

"Bakalım Gand benim bu icraatım hakkında neler düşünecek," dedi Orrec. "Tehlikeli bir mütalaa duyabilirim."

"Seni çağırttı mı?" diye sordu Desac. "Yarın mı? Ne zaman?"

"Akşamüzeri geç vakitte... doğru mu Memer?"

Başımla onayladım.

"Gidecek misin?" diye sordu Seferbeyi.

"Tabii ki," dedi Desac.

"Pek reddetme şansım yok," dedi Orrec. "Gerçi ertelemesini isteyebilirim." Sorusunun anlamını yakalamaya çalışarak Seferbeyi'ne baktı.

"Gitmelisin," dedi Desac. "Zamanlama harika." Ses tonu kaba ve askerceydi.

Orrec'in kendisine ne yapması gerektiğinin söylenmesinden hoşlanmadığı belliydi. Bakışlarını Seferbeyi'nden ayırmadı.

"Ertelemekte bir çıkar yok sanırım," dedi Seferbeyi. "Ama gitmende belli bir oranda bir tehlike olabilir."

"Tek başıma mı gideyim yani?"

"Evet," dedi Desac.

"Hayır," dedi Gry sakin, duygusuz bir sesle.

Orrec bana baktı. "Bizim dışımızda herkes emir verip duruyor Memer."

"'Tanrılar şairleri, onlar da tanrıların itaat ettiği kanunlara itaat ettikleri için severler'" dedi Seferbeyi.

"Sulter, dostum, her girişimde bir tehlike vardır," dedi Desac sabırsızca bir sevecenlikle. "Sen buradaki duvarlar arasına sıkıştın kaldın, sokaklardaki hayattan uzakta, insanların yaptıklarından uzakta. Kadim zamanların gölgeleri arasında yaşıyor, onların bilgeliklerini paylaşıyorsun. Ama artık bilgeliğin harekette yattığı zaman gelip çattı... tedbirin yıkım olduğu zaman."

"Harekete geçme arzusunun düşünceyi mağlup ettiği bir zaman da gelir," dedi Seferbeyi asık bir yüzle.

"Ne kadar beklemem gerekiyor? Verilen bir cevap olmadı!"

"Bana verilen bir cevap olmadı." Seferbeyi bana kısa bir bakış attı.

Desac bunu fark etmemişti. Şimdi kızgındı. "Senin kehanetin bana ait olan bir şey değil. Ben burada doğmadım. Kitaplar ve çocuklar ne yapman gerektiğini sana söylesinler. Ben kafamı kullanacağım. Eğer bir yabancı olarak bana güvenmiyorsan bunu yıllar önce söylemeliydin. Benimle olan insanlar, bana güveniyor. Benim Ansul'un hürriyetinden ve Sundraman ile bağın yeniden kurulmasından başka bir şey istemediğimi biliyorlar. Orrec Caspro da bunu biliyor. Benim yanımda duruyor. Şimdi gidiyorum. Şehir hürriyetine kavuştuğunda buraya, Galvamant'a geleceğim. O zaman bana güvenirsin herhalde!"

Arkasını dönüp uzaklaşırken, evin içinden geçmedi, onun yerine avlunun açık olan kuzey ucundaki kırık basamaklardan ilerleyerek, iri adımlarla avludan çıktı. Evin köşesini dönüp gözden kayboldu. Seferbeyi sessizce arkasından bakıyordu.

Uzun bir süre sonra Orrec, "Fitili ateşleyen aptal ben miydim?" dedi.

"Hayır," dedi Seferbeyi. "Belki çakmaktaşından çıkan bir kıvılcım diyebiliriz. Kabahatin yok."

"Eğer yarın gidecek olursam tek başıma giderim," dedi Orrec, ama Seferbeyi hafifçe tebessüm ederek Gry'a baktı.

"Sen gidersen ben de giderim," dedi Gry. "Bunu biliyorsun."

Bir süre sonra Orrec, "Evet, biliyorum. Ama," dedi, Seferbeyi'ne, "eğer bugün çok ileri gittiysem, Gand beni cezalandırmak zorunda kalabilir, gücünü göstermek için. Bundan mı korkuyorsunuz?"

Seferbeyi başını salladı. "Buraya askerlerini yollardı o zaman. Benim korktuğum Desac. Lero'yu beklemeyecek."

Lero, şehrimizin üzerinde durduğu toprağın kadim, kutsal ruhudur. Lero denge ânıdır. Lero Liman Pazarı'ndaki, her an kıpırdayabilecek şekilde yerleştirilmiş ama henüz yerinden hiç oynamamış olan büyük yuvarlak taştır.

Seferbeyi kısa bir süre sonra yorgun olduğunu söyleyerek bizden müsaade istedi. Onu izlemem veya daha sonra yanına gitmem için herhangi bir işarette bulunmadı. Sırtını dikleştirip aksayarak, yavaşça eve gitti.

O gece, kitaptaki sözleri *–Kırılanı kırılmış onarır–* görerek, bunları söyleyen sesi duyarak, zihnimde sözlerin üzerinden tekrar tekrar geçerek, onlara bir anlam yüklemeye çalışarak uyandım durdum.

11

ERTESİ SABAH ev ibadetini erkenden yaptıktan sonra sadece ihtiyacımız olan yiyeceği almak için değil, aynı zamanda şehirde neler olup bittiğini görmek için de her iki pazara birden gittim. Her şeyin değişmiş olmasını, herkesin tıpkı benim gibi olacaklara hazır olmasını bekliyordum. Ama kimse bir şeye hazır görünmüyordu. Her şey her zamanki gibiydi: İnsanlar birbirlerine bile bakmadan, başlarını derde sokmadan sokaklarda aceleyle gidip geliyor; mavi pelerinleri içindeki Ald muhafızları pazar yeri köşesinde kasılarak yürüyor; seyyar satıcılar tezgâhlarında duruyor; çocuklar ve yaşlı kadınlar pazarlık ederek alışveriş yapıyor, ara yollardan evlerine süzülüp gidiyorlardı. Ne gerginlik, ne de heyecan vardı, kimse olağandışı bir şeyler söylemiyordu. Sadece bir kereliğine, Gümrük Caddesi Köprüsü'nü geçen birinin "Hürriyet"in ezgisinden birkaç notayı ıslıkla çaldığını duyduğumu zannettim.

Akşamüzeri Orrec ile Chy Divan Binası'na doğru yola çıktıklarında yayandılar. Beni değil de Şetar'ı aldılar yanlarına. At olmadan seyis yamağını götürmenin bir âlemi yoktu ve tehlikeli bir durum olabileceği için de endişeliydiler. Ben rahatlamıştım. Simme'yle karşılaşmak istemiyordum, çünkü ne zaman aklıma gelse utançtan içim sıkılıyordu.

Ama onlar ayrılır ayrılmaz evde kalamayacağımı fark ettim. Oturup beklemeye tahammül edemeyecektim. Divan Tepesi'ne daha yakın olmalıydım. Onlara yakın olmalıydım.

Kız kıyafetlerimi giydim ve saçlarımı bir çocuğun veya bir adamınki gibi salmak yerine bir düğüm halinde topuz yaptım; böylece seyis yamağı Mem ya da adsız sansız bir oğlan çocuğu değil, genç kız Memer olmuştum. Kendim olmaya ihtiyacım olduğu için kendi kıyafetlerimi giymiştim. Belki de onlarla birlikte olduğumu hissetmek için kendimi biraz tehlikeye atmam gerekiyordu.

Ana Kanal'ın üzerindeki Kuyumcular Köprüsü'ne varıncaya kadar Galva Caddesi'nden kadınların hep yaptıkları gibi başımı bile kaldırmadan hızla geçtim. Ansul altınının büyük bir kısmı Asudar'ı zengin etmek için gitmişti; köprü üzerindeki dükkânların çoğu çoktan

kapanmıştı ama bazıları hâlâ ucuz ıvır zıvır, ibadet mumları falan satıyordu. Caddeden ayrılıp dükkânlardan birine girerek arkadaşlarıma da göz kulak olabilirdim.

Pazar yerlerinde bir şeyler cereyan etmediği; burada, Divan Tepesi'ne en yakın olan köprüde herhangi bir hareket olmadığı; nöbet tutan iki yayan Ald askeri köprü basamaklarında zar attıkları halde bir şeyler olduğu veya olacağına dair içimde büyüyen histen kurtulamıyordum – sanki tepemizdeki büyük bir şey eğildikçe eğiliyordu da kırılmak üzereydi.

Bir dükkân girişinin gölgesinde durdum. Dükkân sahibi olan yaşlı adamla biraz konuşarak bir arkadaşımla buluşmak için bekleyeceğimi söyledim; bilmiş bir edayla ve hiç tasvip etmeyerek başını salladı ama kalmama izin verdi. Sonra da tahta boncuklar, cam halhallar ve tütsü çubuklarının bulunduğu tepsilerin arkasında uyuklamaya koyuldu. Dışarıdan pek fazla insan geçmiyordu. Kapı pervazında minik bir tanrı nişi vardı, ben de zaman zaman buna dokunup bir dua mırıldanıyordum.

Rüyadaymışım gibi, bir aslanın kuyruğunu sallayarak önümden geçtiğini gördüm.

Dükkândan çıkarak beni gördüklerine pek de şaşırmayan arkadaşlarıma katıldım. "Saçını böyle daha çok beğeniyorum," dedi Gry. Chy kıyafetindeydi ama artık bu rolü oynamıyordu.

"Neler olduğunu anlatın!"

"Eve vardığımızda."

"Hayır, ne olur şimdi!"

"Peki," dedi Orrec. Köprünün kuzey ucundaki basamaklara varmıştık. Köprünün altında, etrafı korkuluklu, mermer döşeli bir çıkıntının kanal üzerine uzandığı yere döndük; bu çıkıntıdan da dar bir merdivenle kayıklar ve balıkçılar için yapılmış bir iskeleye iniliyordu. Bu basamaklardan, tam köprünün altına, caddeden görünmeyen kanal kıyısına indik. İlk yaptığımız şey, kanallarımızı oluşturan nehir olan Sundis'e bir takdis sözü söyleyerek eğilip suya dokunmak olmuştu. Sonra hepimiz yarı saydam, kahverengimsi yeşil suyun akışını seyrederek oraya çömeldik. Sanki aciliyet hissini de beraberinde akıtıp götürüyordu su. Ama çok geçmeden ben, "Eee?" dedim.

"Doğrusunu istersen," dedi Gry, "Gand, Orrec'in dün pazar yerinde anlattığı hikâyeyi dinlemek istedi."

"Adira ile Marra'yı mı?"

İkisi birden başlarıyla tasdik etti.

"Beğendi mi?"

"Evet," dedi Orrec. "Bizim öyle savaşçılarımız olduğunu bilmediğini söyledi. Ama özellikle de Sul'un Yaşlı Beyi'ni çok sevdi. 'Bir kılıç cesareti vardır, bir de söz cesareti, söz cesareti daha nadirdir,' dedi. Biliyor musun, onunla Sulter Galva'yı bir araya getirmenin bir yolunu bulabilmeyi isterdim. Tam birbirlerini anlayabilecek adamlar."

Birkaç gün önce olsaydı benim çok gücüme giderdi bu. Şimdi doğru geliyordu.

"Peki hiç olağanüstü bir şey olmadı mı? Senden 'Hürriyet'i okumanı istemedi, değil mi?"

Orrec güldü. "Hayır. İstemedi. Ama ufak bir karışıklık oldu."

"Rahipler yine çadırda dualar okumaya başladılar, tam Orrec hikâyeyi anlatmaya başladığında yani," dedi Gry. "Yüksek sesle. Davullar. Bir sürü zil. İoratth bir fırtına bulutu gibi karardı. Orrec'ten durmasını rica etti ve subaylardan birini çadırın içine yolladı. Başrahip hemen dışarı çıktı, her yanı aynalarla dolu, kırmızılara bürünmüş bir halde, pek göz kamaştırıcı görünüyordu ama ölümün ta kendisi kadar asık yüzlüydü. Orada durup Yakan Tanrı'ya yapılan kutsal ibadetin rezil dinsizliklerle bölünemeyeceğini söyledi. İoratth kurban merasiminin günbatımında olacağını söyledi. Rahip merasimin başladığını söyledi. İoratth daha güneşin batmasına iki saat olduğunu söyledi. Rahip merasimin başladığını ve devam edeceğini söyledi. Bunun üzerine İoratth, 'Hürmetsiz bir rahip, kralın terliğindeki akrebe benzer!' dedi. Sonra köleleri yollayarak Doğu Kanalı'nın üzerindeki kemerlerin yanına, gölge versin diye direkler üzerine halılar gerdirdi ve hepimiz toplanıp oraya gittik, Orrec de devam etti."

"Ama İoratth dövüşün bu faslını kaybetti," dedi Orrec. "Rahipler merasime devam ettiler. Sonunda İoratth, bütün merasimi kaçırmamış olmak için acele edip büyük çadıra gitmek zorunda kaldı."

"İnsanın tepesini attırmakta rahiplerin üzerine yoktur," dedi Gry. "Bendraman'da bir sürü rahip var. Herkese akıl öğretip duruyorlar."

"Eh," dedi Orrec, "saygı görüyorlar, ayrıca önemli ayinleri yönetiyorlar, o yüzden de töreye ve siyasete bulaşıyorlar... İoratth'ın bu güruha karşı Yüce Gand'ın desteğine ihtiyacı var."

"Sanırım seni bir dayanak olarak görüyor," dedi Gry. "Buradaki insanlarla bir çeşit bağ kurmayı başlatmak için bir yol. Acaba seni bu yüzden mi çağırtmıştı diye düşünüyorum."

Orrec kaygılı görünüyordu ve oturup bu konuyu düşünmeye başladı. Üzerimizdeki köprüden dörtnala bir atlı geçti, nalları taşlar üzerinde gümbür gümbür takırdıyordu. Kanalın tam orta yerindeki suyun ayna gibi yüzeyi şöyle bir kırışıp duruldu. Bütün gün esmiş olan deniz rüzgârı durmuştu; bu da akşamın kara rüzgârının ilk nefesiydi. Toprağın üzerine uzanmış olan Şetar doğrularak alçak tonda, yeknesak, melodili bir hırıltı çıkarttı. Bütün omurgası boyunca tüyleri biraz kabarmış, bu da ona daha tüylü bir görünüm vermişti.

En alt mermer basamaktaki ve iskelenin temel kazıklarının etrafındaki su yeniden titreşti. Şehrin üzerindeki ormanlık tepelerde solmakta olan sarı-kızıl ışıkta bir duman var gibiydi. Burada suyun yanında her şey huzurluydu ama yine de sanki nefesler tutulmuş, herkes kıpırdamadan durmuş bekliyordu. Aslan gergin bir halde, kulak kesilerek ayağa kalktı.

Yine köprüden bir at dörtnala geçti – bir attan fazla, bir sürü nal takırtısı, ayrıca köprüde koşuşan insanların sesi, bağırtılar, hem yukarıda, hem uzakta. Artık hepimiz ayağa kalkmış mermer parmaklıklara ve köprüdeki evlerin arkalarına bakıyorduk. "Neler oluyor?" dedi Orrec.

Ne dediğimi bilmeden yüksek sesle, "Başlıyor, başlıyor," dedim.

Bağırış çağırış artık tam üzerimizdeydi, atlar kişnedi, koşuşan ayak sesleri vardı, biraz daha bağırtı, itişip kakışmalar. Orrec merdivenlere doğru hamle etti, ama mermer parmaklıkların orada insanları, birbirleriyle dövüşen veya cebelleşen, bağırarak emirler veren, telaşla feryat eden bir kalabalık görünce durdu. Parmaklıkların üzerinden hızla gelen bir şeyden korumak için başını eğdi. Bu şey tok bir sesle merdivenlerin yanındaki çamura düştü. Merdivenlerin başında kafalar belirdi, adamlar aşağıya bakıyor, elleri kollarıyla işaret ediyor, bağırıyorlardı.

Orrec merdivenlerden aşağıya sıçradı. "Köprünün altına!" dedi. Dördümüz birden köprü üzerindekilerin bizi göremeyeceği, köprünün kıyıyla birleştiği son alçak kemerin altına koştuk.

Düşen şeyi gördüm. O kadar kocaman değildi. Bir adamdı altı üstü. Merdivenlerin dibinde bir torba kirli çamaşır gibi yatıyordu. Başını göremiyordum.

Merdivenlerden kimse inmedi. Köprünün üzerindeki telaş aniden kesildi, ama uzaklarda bir yerlerden, Divan Binası'nın oralarda bir yerlerden muazzam, derin bir uğultu geliyordu. Gry düşen adamın yanına gidip diz çöktü; birkaç kez, başını kaldırıp yukarıya, köprü parmaklıklarına baktı. Çok geçmeden geri geldi. Elleri çamur ya da kanla kapkara olmuştu. "Boynu kırılmış," dedi.

"Bir Ald mı?" diye fısıldadım.

Başını hayır anlamında salladı.

Orrec, "Burada biraz daha mı kalalım yoksa Galvamant'a dönmeye mi çalışalım?" dedi.

"Caddeden olmaz," dedi Gry.

İkisi birden bana baktılar, ben de, "Bendin yanından," dedim. Neyi kastettiğimi bilmiyorlardı. "Burada kalmak istemiyorum," dedim.

"Önden git," dedi Orrec.

"Karanlığı beklesek mi?" diye sordu Gry.

"Ağaçların altından gidersek bir sorun çıkmaz." Kıyıda koca söğütlerin kanalın üzerine eğildiği yeri işaret ettim. Deliler gibi eve dönmek istiyordum. Beyim için, Galvamant için endişeleniyordum. Orada olmam lazımdı. Sudan mümkün olduğu kadar uzakta, duvarın dibinden yola koyuldum, kısa bir süre sonra söğütlerin altına girmiştik. Birkaç kere arkamıza bakmak için durduk ama buradan köprüdeki evlerin sırtlarından ve kanalın diğer tarafındaki duvardan, ağaçların ve çatıların tepelerinden başka bir şey görünmüyordu. Sokaklardan kulağımıza herhangi bir ses de ulaşmıyordu. Hava ağırdı ve sanki burnuma duman kokusu geliyordu.

Bende geldik; kale duvarları gibi koca taş duvarlar tepelerden çıkıp gelen Sundis Nehri'ni burada tutuyor ve bölüyordu. Ansullu tüm çocuklar gibi ben de duvarlarına yerleştirilmiş dik basamaklara tırmanmış, aradaki boşluklardan atlamış, işçiler ve dip tarayıcıların kıyıları birbirine bağlamak için kullandığı zincirli dar kalaslar üzerinden koşarak Bendin üzerinde oynamıştım. O zamanlardaki

oyunumuz, diğer çocuklar üzerinde deliler gibi zıplarken bir kişiyi dar kalas köprüden geçmesi için yüreklendirmekti. Şimdiki oyunumuz ise Şetar'ı buradan geçmesi için yüreklendirmekti. Üzerinden suyun kayıp geçtiği dayanıksız kalas dizilerine bir baktıktan sonra omuzlarını kaldırıp kuyruğunu indirerek yere çömelmiş, son derece açık bir dille, *Hayır,* demişti.

Gry hemen onun yanına oturarak, tam kulaklarının arkasına, başının üzerine elini koydu. Sanki Şetar'la bir tartışmaya girmişlerdi. Bu kadarını görmüştüm ama ben aceleyle köprüden geçmeye başlamıştım bile. İnsan bir kere başlayınca duramıyor, zaten geçmenin tek şartı durmadan gitmek. Köprüyü geçtikten sonra Gry ile Şetar'ın birlikte kalktıklarını, kanalı geçmeye başladıklarını görünceye kadar kendimi çaresiz ve aptal hissederek diğer kıyıda durdum: Gry kalastan kalasa seri bir şekilde basıyor, aslan da hiddetli başını sudan iyice çıkartmış bir halde, yanından yüzüyordu. Orrec Gry'ı izledi.

Kıyıya varır varmaz Şetar silkelendi ama kediler sularını köpekler gibi silkeleyip atamazlar. Kürkü ıslak olduğu için alacakaranlıkta kapkara görünüyordu, sanki çekmiş, incelmiş, küçülmüştü. Kudretli bir hırlamayla beyaz dişlerini gösterdi.

"Bir köprü, bir de salla geçiş kaldı," dedim.

"Önden git," dedi Orrec.

Köprünün karada olan ayağından Doğu Kanalı'na götürdüm onları; onu da diğer kanalı geçtiğimiz gibi geçtik; sonra Doğu Kanalı'nı nehirden ayıran kocaman üçgen şeklindeki yükseltinin dar ve dik merdivenlerinden tırmandık, yükseltiyi geçtik, sonra tekrar nehre indik. Artık hava iyice kararmaya başlamıştı. Nehri her zaman orada duran halatlı salla geçtik. Sal bizim tarafımızdaydı; sala binip halata asılarak karşı tarafa geçtik. Akıntı çok güçlüdür, salı çekebilmek için Orrec'le birlikte tüm kuvvetimizle halata asılmak zorunda kaldık. Şetar sala binmek istememişti, salın üstünde olmak da istemiyordu, bütün yol boyunca homurdandı durdu, arada bir de kısa kısa öksürür gibi kükreme sesleri çıkartıyordu. Ya soğuktan, ya korkudan, ya da öfkeden titriyordu. Gry zaman zaman onunla konuşuyordu ama genellikle elini hayvanın tam kulaklarının ardında, başının üzerinde tutuyordu.

Halatlı sal iskelesi eski parkın ucundaydı. Gry kayışını çıkartınca Şetar ormanın karanlığında sıçrayarak gözden kayboldu. Gry ve Şetar ile hep yürüdüğümüz patikalara kadar ağaçların arasından aslanı izledik ve oradan da, kuzeydoğudan ilerleyerek Galvamant'a indik. Aslan önümüzden, gölgeler arasındaki bir gölge gibi koşuyordu. Ev tıpkı bir dağ gibi tüm cüssesi ile kapkara ve sessiz duruyordu.

"Ölmüş, ölmüşler," diye düşündüm telaşla.

Avluda diğerlerinin önünden koştum, seslenerek eve girdim. Hiç cevap yoktu. Karanlıkta Seferbeyi'nin dairesini dolaştım ve gizli odaya döndüm. Elim o kadar titriyordu ki kapıyı açacak kelimeleri zar zor yazabildim. Odada tavandaki pencereden giren cılız ışıltıdan başka ışık yoktu. Kimseyi bulamadım. Konuşan kitaplardan, mağaradaki varlıktan başka kimse yoktu.

Kapıyı kapatarak karanlık koridorlardan ve galerilerden geçip evde insanların yaşadıkları bölüme gittim. Büyük avlunun ötesinde sıcak bir ışığın parıltısı vardı. Hepsi –Seferbeyi, Gudit, İsta, Sosta, Bomi– yemek yediğimiz kiler odasında toplanmıştı, Gry ile Orrec de gidip onlara katılmıştı. Kapıda aniden durdum. Seferbeyi bana doğru gelerek beni kucakladı. "Küçüğüm, küçüğüm," dedi. Ben de ona tüm gücümle sarıldım.

Masanın etrafına oturduk; İsta masaya koyduğu ekmek ve eti yememiz için ısrar ediyordu ve aslında kurt gibi açtım. Birbirimize bildiklerimizi anlattık.

Gudit, hepsi ahır görevlisi ve seyis olan eski arkadaşlarıyla oturup aheste aheste atlardan konuştukları Merkezi Kanal yakınlarındaki birahanedeymiş. "Aniden," dedi, "Divan Tepesi'nden büyük bir gürültü geldi. Sonra bir duman yükseldi, yoğun kara bir duman." Borular çalmış; hem atlı hem yaya Ald askerleri aceleyle geçmişler yanlarından, hepsi Divan Yolu'na doğru gidiyormuş. Gudit ile arkadaşları ellerinden geldiğince hızla Galva Caddesi'ne gitmişler ama orada hem Aldlardan hem de şehirlilerden oluşan büyük bir kalabalık Divan Binası Meydanı'nın girişine zaten toplanmış durumdaymış. "Çıldırmış gibi davranıyorlar, bağırıp çağırıyorlardı, Aldlar da kılıçlarını çekmişlerdi," dedi. "Ben kalabalıklardan hoşlanmam. Eve dönmeye karar verdim. Öylesi akla uygundu."

Galva Caddesi'nden gitmeye çalışmış ama caddede şehirlilerden bir güruh yolu kapatmış ve ileride de çatışma olduğu anlaşılıyormuş. Batı Caddesi'ne gitmek için Gelb Caddesi'nden dolanmak zorunda kalmış. Şehrin bizim tarafımızdaki bölümünde ortalık daha sakin gibiymiş, ama Divan Binası'na doğru giden insanlar görmüş; tam Galvamant'a geldiğinde de bir bölük Ald süvarisi dörtnala geçmiş yanından, kılıçlarını havada savurup haykırıyorlarmış: "Caddelerden çekilin! Evlerinize! Caddeleri temizleyin!"

Biz de Galva Caddesi'nde, Kuyumcular Köprüsü'nde bir çatışma olduğunu, bir adamın da köprüden atılıp öldürüldüğünü doğruladık.

Gudit eve geldikten kısa bir süre sonra Bomi'nin arkadaşlarından biri koşarak gelip "herkesin" Divan Binası'nın yandığını söylediğini bildirmiş. Ama aceleyle evine dönmekte olan bir komşu yananın Aldların Divan avlusundaki büyük çadırı olduğunu ve Aldların kralının da bir sürü kızılşapkayla birlikte içeride yandığını söylemiş.

Bunun ötesinde başka bir haber yoktu çünkü kimse karanlıkta, üstelik her yan Ald askeri kaynarken sokağa çıkmaya cesaret edemiyordu.

İsta çok korkmuştu. Galiba o gece, on yedi yıl önce şehir düştüğü zamanki korkuları geri dönmüş ve onu etkisi altına almıştı. Bize yemek koyup yememizi emretti, ama kendisi bir lokma bile almadı; elleri o kadar titriyordu ki kucağına koyup saklıyordu.

Seferbeyi, Orrec ile Gry'ın evin girişini koruyacağını söyleyerek onun ve kızların yatmasını buyurdu. "Aslanla birlikte koruyacaklar," dedi. "Endişelenmenize gerek yok. Kimse aslanı geçemez."

İsta uysallıkla başını salladı.

"Gudit de her zamanki gibi atların yanına. Memer ile ben de eski odalarda nöbet tutacağız. Belki gecenin bir vaktinde bir dost haber getirir. İnşallah." O kadar kibar ve o kadar neşeli konuşmuştu ki İsta ile kızlar yüreklendiler, ya da en azından öyle göründüler. Birlikte mutfağı topladıktan sonra cesurca iyi geceler temennileriyle ayrıldılar. Gry ön merdivenlerin tepesinde, büyük kapının hemen iç tarafında yerini aldı. Bulundukları yerden o ve Şetar caddeden gelen veya ön avluya giren herkesi veya her şeyi görebilirlerdi. Orrec geri kalanlarla irtibatı sağlayacak, ara sıra Gudit'i ve Seferbeyi'ni yoklayacak, evin terk edilmiş olan güney tarafında devriye gezecekti.

Çünkü hepimiz az çok aynı şeyden korkuyorduk: Galvamant'ın yeniden Aldların korku veya öç alma duygularının hedefi olması.

Gece saatleri sakin geçti. Birkaç kez şehri daha iyi görmek için Müdür Dairesi'ne gittim. Olağandışı bir şeylerin emaresi bile yoktu. Tepenin yamacı Divan Binası'nı bizden saklıyordu; o taraftan yükselen bir duman veya ateşin parlaklığını görebilmek için bütün dikkatimle baktım ama hiçbir şey yoktu. Yine Seferbeyi'ne katılmak için uzun galeriye indim. Biraz konuştuktan sonra sessizce oturduk. Gece ılıktı, yazın ilk günlerinde yumuşak bir gece. Üst kattaki pencerelere gitmeye niyetlenmiştim ama bazı sesler beni uyandırdığında oturduğum yerde deliksiz bir uykuya dalmış olduğumu fark ettim.

Dehşetle sıçradım. Odanın diğer ucunda bir adam vardı, avlu kapısında duruyordu. Bize doğru seslendi: "Burada kalabilir miyim, burada saklanabilir miyim?"

"Tabii, tabii," dedi Seferbeyi. "Gir içeri. Yanında biri var mı? Gir içeri. Burada emniyette olursun. Seni takip eden oldu mu?" Nazik, yumuşak bir tonda konuşuyordu, sorularında bir acelecilik yoktu. Adamı odaya çekti. Avluda duran birini gördüm, yıldız ışığında kara bir suret; neredeyse bağırıp diğerlerini uyaracaktım – ama Orrec' ti.

"Kaçak," diye fısıldadı.

"Onu takip eden var mıydı?"

"Benim gördüğüm kadarıyla yok. Arkaya bir dolanacağım. Sen burayı gözetle Memer."

Çabucak kemerden geçip arkaya gitti. Ben kapıda durup bir yandan gözetlemeye, bir yandan da Seferbeyi ile kaçağı dinlemeye başladım.

"Öldü," diyordu adam, boğuk bir fısıltıyla. Konuşurken bir yandan da öksürmeye devam ediyordu. "Hepsi öldü."

"Desac?"

"Öldü. Hepsi."

"Divan Binası'na mı saldırdılar?"

"Çadıra," dedi adama başını sallayarak. "Yangın..." Korkunç bir öksürük nöbetine tutuldu. Seferbeyi masadaki sürahiden ona bir bardak su getirdi ve suyu içmesi için bir yere oturttu. Adam lambanın yakınlarına bir yere oturdu. Onu görebiliyordum, ama tanımıyordum, bu eve gelenlerden biri değildi. Otuz yaşlarında bir adamdı, saçları

darmadağınık olmuştu, yüzü ve üzerindekiler toprak, kül ya da kan içindeydi. Sarayda hizmet eden kölelerin giydikleri çizgili kıyafetlerden giymiş olduğunu fark ettim. Sandalyeye büzüşmüş oturuyor, nefes almaya çalışıyordu.

"Çadırı ateşe verdiler," dedi Seferbeyi.

Adam başıyla onayladı.

"Gand içeride miydi? İoratth?"

Yine başıyla onayladı. "Öldü, hepsi öldü. Saman gibi yandı, şenlik ateşi gibiydi, yandı..."

"Ama Desac çadırda değildi, öyle değil mi? Yo, biraz daha su iç, sonra anlat bana. Sana nasıl hitap edeyim?"

"Cader Antro," dedi adam.

"Gelbmant'tan," dedi Seferbeyi. "Babanı bilirdim, demirci Antro. Seferbeyi olduğum zamanlarda Gelbler bana at ödünç verirdi. Baban atların nalları konusunda çok titizdi. Hâlâ hayatta mı Cader?"

"Geçen sene öldü," dedi adam. Suyu içti; harap ve afallamış bir halde önüne bakarak oturdu.

"Yangını biz başlatıp dışarı çıktık," dedi, "ama onlar oradaydı, etrafımızı sardılar, bizi geriye, yangının içine sürdüler. Herkes bağırıyor, birbirini itiyordu. Ben çıktım. Emekleyerek çıktım." Büyük bir hayretle üstüne başına bakındı.

"Yandın mı? Yaralı mısın?" Seferbeyi daha yakından bakmak için adama yaklaştı ve kolunun dirsekle bilek arasındaki kısmına dokundu. "Burası yanmış, ya da kesilmiş. Dur bir bakalım. Ama önce Galvamant'a nasıl geldiğini anlat? Yalnız miydin?"

"Emekleyerek çıktım," diye tekrarladı Cader. O anda, bizimle birlikte bu sakin odada değil, yangının içindeydi. "Emekledim... Doğu Kanalı'nın üzerine çıktım, aşağıya atladım. Onlar geride dövüşüyorlardı, bütün meydanda, insanları öldürüyorlardı. Ben... aşağı gittim... Ta denize kadar. Bütün caddelerde muhafızlar at sürüyordu. Evlerin arkalarına saklandım. Nereye gidebileceğimi bilemiyordum. Buraya gelebileceklerini düşündüm. Kehanet Evi'ne. Nereye gidebileceğimi bilemiyordum."

"Doğru yapmışsın," dedi Seferbeyi aynı sakinleştirici, rahatlatıcı konuşma tarzıyla. "Buraya biraz daha ışık getirip koluna bir bakayım. Memer? Sen bana biraz daha su ve bez getirir misin?"

Nöbet yerimden ayrılmak istemiyordum ama adamın yalnız geldiği ve izlenmemiş olduğu belliydi. Bir leğen su, bez, ayrıca mutfakta muhtemel yanıklar ve kesikler için bulundurduğumuz merhemden getirdim; benim ellerim bu tarz işlerde Seferbeyi'ninkinden daha becerikli olduğu için Cader'in kolundaki yanığı temizleyip sardım. Tedavisi yapıldıktan ve Seferbeyi'nin Ennu Şöleni ve acil durumlar için sakladığı konyaktan küçük bir kadeh içtikten sonra Cader biraz toparlanmış görünüyordu. Bize teşekkür edip kesik kesik konuşarak ev için hayır duası etti.

Seferbeyi ona birkaç soru daha sordu ama o başka bir şey anlatabilecek durumda değildi. Desac'ın –Ald kölesi olan ya da Cader gibi köle kılığındaki– adamlarından küçük bir grup çadırın içine sızmış, merasim devam ederken birkaç yerden birden ateşe vermişlerdi. Ama plan aksamıştı. "Gelmediler," deyip duruyordu Cader. Cader ve Desac'la birlikte suikastçıların bir kısmı çadırdan çıkarken yakalanmıştı; aynı anda meydanda Aldlara saldıracak olan diğerleri ya bastırılmışlar, ya da çadıra yaklaşmayı bile başaramamışlardı – Cader hangisi olduğunu bilmiyordu. Bu konuda konuşmaya çalışırken ağlamaya başladı; yine öksürüyordu. "Tamam, tamam, yeter," dedi Seferbeyi adama, "uyuman gerek." Adamı kendi odasına çıkarıp orada bıraktı.

Geri döndüğünde ona sordum: "Sizce hepsi öldü mü? Desac, Gand? Peki ya Gand'ın oğlu? O da orada, çadırın içindeydi."

Seferbeyi başını salladı. "Bilmiyoruz."

"Eğer İoratth öldüyse ve İddor hayattaysa, yönetime o el koyar," dedim.

"Evet."

"Buraya gelir."

"Neden buraya?"

"Cader ile aynı nedenle. Çünkü burası Ansul'daki her şeyin kalbi."

Kapıda durmuş yıldızların ışığı altındaki avluya bakan Seferbeyi bir şey söylemedi.

"Odaya gitmelisiniz," dedim. "Orada olmalısınız."

"Kehanete mi?"

"Emniyete."

"Hıı," dedi hafifçe gülerek, "emniyet... Belki giderim. Ama bekleyelim karanlık bir geçsin, bakalım gün ışığı neler getirecek."

Ama yukarıdaki pencerelerden bakarken, güneybatımıza düşen harabe halindeki üniversite binalarının yakınlarında bir yerdeki yangını gördüğümde daha gün ışımamıştı. Parlayıp söndü, yeniden alevlendi. Kargaşa sesleri geliyordu; uzak caddelerdeki atların nal sesleri, çalan borular, zor durumda kalmışların uzaktan uzağa kulağıma ulaşan haykırışları, pek çok ses. Divan Meydanı'nda yaşanan felaket ne olursa olsun, şehir sinmemiş, yatışmamıştı.

Karanlık dağılmaya, şehrin sırtındaki tepelerin üzerindeki gök ağarmaya başladığında Orrec geldi. Yanında, Seferbeyi'nin eski dostu, onun gibi bir âlim olan Cammantlı Sulsem Cam vardı. Galvamant'a bir sürü kurtarılmış kitap getirmiş olan Cam şimdi de haberler getirmişti.

"Elimizde söylentilerden başka bir şey yok," dedi. Altmış yaşlarında kibar, titiz, hem kendisinin hem de karşısındakinin itibarını göz önünde tutan bir adamdı –"Tepeden tırnağa bir Cam" derdi Seferbeyi. Şimdi de çok dikkatli konuşuyordu: "Ama birden fazla kaynaktan duyduk. Gand İoratth ölmüş. Oğlu İddor idareyi ele almış. Halkımızdan çok fazla ölen var. Güneyli Desac ile akrabam Armo büyük çadırdaki yangında öldüler. Şehir hâlâ Aldların elinde. Bütün gece boyunca orada burada ayaklanmalar, yangınlar ve sokak çatışmaları yaşandı. İnsanlar sokaklardan geçen askerleri evlerinin damlarından ve pencerelerinden taşa tutuyor. Ama Aldlara yapılan saldırılar bildiğimiz kadarıyla liderlikten yoksun. Saldırılar rasgele ve dağınık. Aldların ordusu var ama bizim yok."

Birinin bunu söylemiş olduğunu hatırladım, sanki günler önce, aylar önce söylenmişti; kim söylemişti?

"İddor ordusuna istediği kadar güvensin," dedi Seferbeyi. "Bizim bir şehrimiz var, onun yok."

"Yüreklilikle söylenmiş bir söz. Ama Sulter, ben senin için korkuyorum. Senin ve ev halkın için."

"Bunu biliyorum dostum. Buraya, kendini tehlikeye atarak bu yüzden geldiğini biliyorum. Minnettarım. Hanemin ve hanenin tüm tanrıları ve ruhları yanında olsun: Artık eve dön, hava aydınlanmadan!"

Birbirlerinin ellerini sıkıca tuttular ve Sulsem Cam geldiği gibi gitti.

Seferbeyi derin bir uykuya dalmış olan kaçağa baktıktan sonra her sabah yaptığı gibi elini yüzünü yıkamak için arka avludaki havuzlu çeşmeye gitti; sonra yine her sabah yaptığı gibi günlük ibadet turuna başladı. İlk başta ben ibadet falan yapamayacağımı düşünmüştüm, ama sanki bu görev beni çekiyordu. Dışarı çıktım, İene'nin yapraklarından alıp tanrıçanın sunağına bıraktıktan sonra bütün tanrı nişlerini tozlardan arındırmak, gereken duaları okumak için dolaşmaya başladım.

İsta kalkmış mutfakta koşuşturmaya başlamıştı. Gecenin yarısını uyanık geçiren kızların hâlâ uyuduğunu söyledi. Evin ön kısmına doğru giderken iç avludan sesler duydum.

Gry avlunun öbür ucunda durmuş bir kadınla konuşuyordu. Günün ilk ışıkları açık avlunun üzerinden görünen damlara değmeye başlamıştı, havada son derece tatlı bir yaz serinliği vardı; iki kadın duvarın kenarındaki gölgede, çiçek açmış bir sarmaşığın altında durmuşlardı, biri beyazlar içinde, biri griler içinde, tıpkı resimlerdeki suretler gibi. Her şey yüklü, her şey keskin, her şey canlıydı.

Avluyu geçip onlara doğru ilerledim. "İalba Actamo," dedi Gry bana doğru, kadına ise, "Memer Galva."

İalba otuzlarında, ufak tefek, ince, narin bir kadındı; hüzünlü gözleri vardı. Saray kölelerinin giydiği soluk renkli çizgili elbiseden giymişti. Birbirimizi ihtiyatla selamladık.

"İalba bize saraydan haberler getirmiş," dedi Gry.

"Beni Tirio Actamo yolladı," dedi kadın. "Gand İoratth hakkında malumat getirdim."

"Ölmedi mi?"

Başını salladı. "Ölmedi. Saldırı ve yangın sırasında yaralandı. Oğlu onu Saray'a taşıyarak askerlere can çekiştiğini söyledi. Sanırım ölümünü açıklayacak. Ama ölmedi! Rahipler onu Saray'ın zindanına kapattı. Hanımım da orada. Onu da Gand'ın yanına kapattılar. Eğer İddor Gand'ı öldürürse, hanımım da onunla birlikte ölür. Eğer subaylar Gand'ın hayatta olduğunu öğrenirlerse onu kurtarırlar. Ama orada konuşabileceğim kimse yok –bütün gece saklandım, buraya tepelerden dolanıp geldim– Hanımım Seferbeyi'ne gitmemi söyledi, Seferbeyi'ne Gand'ın ölmediği söylememi." Kadının sesi ölçülü, hafif

ve pürüzsüzdü ama sarsıldığını fark ettim, konuşurken tüm bedeni titriyor, ürperiyordu.

"Üşüyorsun," dedim. "Bütün gece dışarıdaymışsın. Mutfağa gel."

Kadıncağız uysalca benimle geldi.

Kim olduğunu İsta'ya söyleyince, İsta kadını şöyle bir süzüp "Sen Benem'in kızısın," dedi. "Annenin düğününe gitmiştim. Arkadaştık annenle. Tirio Hanım seni çok severdi, daha sen çocukken bile, bak bunu hatırlıyorum. Otur, otur, sana hemen sıcak bir şeyler hazırlayayım. Amanın, üstündekiler de sırılsıklam! Memer! Kızcağızı odana götürüp kuru bir şeyler bul!"

Ben bunu yaparken Gry, İalba'nın haberini Seferbeyi ile Orrec'e iletmek için koştu; kısa bir süre sonra da İalba'yı güvenilir ellere bırakıp onlara katıldım. Yanıma sepetle ekmek ve peynir aldım çünkü acıkmıştım ve diğerlerinin de acıkmış olabileceklerini düşündüm. Oturup yemeklerimizi yerken konuştuk – İalba'nın getirdiği haber ne anlama geliyordu, ne yapabilirdik? "Neler olup bittiğini bilmemiz lazım!" dedi Seferbeyi sıkıntıyla. Orrec, "Ben gidip öğrenirim," dedi.

"Evden burnunu bile çıkartayım deme," dedi Gry hiddetle. "Herkes seni tanıyor! Ben giderim."

"Seni de tanırlar," dedi.

"Kimse beni tanımıyor," dedim. Ağzımdaki son ekmek ve peynir lokmasını da yutup ayağa kalktım.

"Şehirde herkes herkesi tanır," dedi Orrec, pek de yalan sayılmazdı. Ama Galvamant'ın alışverişini yapan melez oğlan ya da kız çocuğu olarak bilinmenin pek bir tehlikesi yoktu; ayrıca Ald askerleri için tamamen önemsiz biriydim.

"Memer, sen burada olmalısın," dedi Seferbeyi.

Eğer bana kalmamı buyursaydı ona itaat ederdim ama bu bir emirden çok bir karşı çıkmaydı, ya da ben öyle anladım. "Dikkatli olurum ve bir saat içinde dönerim," dedim. Oğlan kılığına girmiştim zaten, saçlarımı salıp arkada bağlayarak, kuzey avlusundan yola çıktım. Gry peşimden gelerek bana sarıldı. "Dikkatli ol aslan," diye mırıldandı.

12

AHIRLARA BAKTIM. Gudit asık suratla Damgalı'yı avluda gezdiriyordu; beni başıyla selamladı. Tırmıkları ve diğer alet edevatı silah olarak hazır etmişti. Ahırı, atları, Galvamant'ı korumak için ölebilirdi. Hâlâ evin ve arkadaki tepelerin gölgesinden çıkmamış olan ön avluyu geçerken boğazım düğümlendi, çünkü kel kafası, kamburu, tırmığı ile Gudit'in bir bölük kılıçlı ve mızraklı süvarinin önünde duruşu geldi gözlerimin önüne; kılıçlarla biçildiğini, öldüğünü gördüm. Tıpkı eski zaman kahramanları gibi. Sul savaşçıları gibi.

Kuzey Kanal Köprüsü'nden geçerken Galva Caddesi önümde ve ardımda bomboş uzanıyordu. Şehir çok sessiz gibiydi. Yine boğazım düğümlendi: Şu güzelim sabah güneşine ve çiçek açan ağaçların kokularına rağmen ölümcül bir sessizlik miydi bu? Halkım neredeydi?

Gelbmant'ı arka yollardan geçtim, Eski Cadde'nin üst tarafından Liman Pazarı'nın yolunu tuttum. Divan Tepesi'ne doğru gitmeye cesaret edememiştim. Hâlâ şehrin sessizliğinden ürkerek pazar yerine tam varmıştım ki biraz ileride, Divan Yolu'na doğru bir yerde bir haykırış duydum, ardından da Aldların ardı ardına çalan tiz toplanma borusunu. Etrafta kimse olmadığı için, Batı Caddesi'nin ortasından yukarı koştum ve Gelb Caddesi'ne varıncaya dek durmadım. Aşağı taraftan birkaç Ald süvarisi geliyordu, tıpkı Gudit'in anlattığı gibi, atlarını eşkin sürüyor, bir yandan yalın kılıçlarını savururken, bir yandan da, "Sokakları boşaltın! Evlerinize!" diye bağırıyorlardı.

Yıkılmış bir Ennu tapınağının arkasına saklandım, beni görmediler. Atlarını sürüp gittiler, kısa bir süre sonra da nal sesleri ve Tepedibi Pazarı'ndan geçen Altyol'dan gelen bağırışlar duydum. Tapınağın eşiğine dokunarak hayır duası ettim ve evler arasındaki arka yollardan Galvamant'a döndüm. Kalabalığa karışıp gözden kaybolmayı, neler olup bittiğini öğrenmeyi ummuştum ama kalabalık falan yoktu. Sadece askerler. Bütün öğrenebildiğim buydu: Ağır bir haber.

Gry ile Şetar Galvamant'ın ön kapısında beni bekliyordu. Evin arkasına dört adam geldiğini söyledi, hepsi de Seferbeyi'nin bildiği adamlarmış, hepsi de Desac'ın hazırladığı tezgâhın bir parçasıymış. Dün, büyük çadır ateşe verildiğinde Divan Binası'ndaki Aldlara saldıracak olan güçle birlikte Doğu Kanalı'na yerleştirilmişler; ama yangın planlandığından önce çıkmış, daha onlar toplanma yerine bile varmadan. Ald askerleri çok çabuk toparlanıp kendilerini savunmuşlar ve kısa sürede saldırıya geçmişler. İsyancı güçler arasındaki bağlantı kesilmiş ve kaçmaya çalışan adamlar öldürülmüş. Bütün şehre dağılmışlar. Bu dördü geceyi önce Üniversite kalıntılarına saklanarak geçirmişler, sonra da Ald askerlerine gerilla saldırılarında bulunmuşlar. Ardından Galvamant'a gelmişler çünkü bütün şehirde Ansul için dövüşmek isteyen herkesin oraya, Seferbeyi'nin evine, Kehanet Evi'ne gitmesi söyleniyormuş.

"Sığınmak için mi? Yoksa davaya sahip çıkmak için mi?" diye sordum Gry'a.

"Bilmiyorum. Onlar da bilmiyor," dedi. "Bak."

Batı Caddesi köşesinden yedi-sekiz adam bize doğru koşuyordu. Bunlar şehir ahalisindendi, Ald değil. Birinin kolu sarılmıştı ve hepsi oldukça çaresiz görünüyorlardı. Merdivenleri çıkarak karşılarında durdum. "Buraya mı geliyorsunuz?" diye seslendim.

"Aldlar buraya geliyor," diye cevap verdi başı çeken adam. Eşik Taşı'nda durup taşa dokundu. "Bu hanede yaşamış olan ve yaşayan bütün ruhlar kutlu olsun. Divan Binası'ndaki askerler – birazdan burada olacaklar. Bize öyle söylendi. Seferbeyi'ne kapılarını kilitlemesini söyleyin!"

"Bunu yapacağını zannetmem ama," dedim. "Kapıları korumamıza yardım eder misiniz?"

"O yüzden geldik buraya," dedi adam. Diğerleri geliyorlardı, hepsi Eşik Taşı'na dokundular. İçlerinden biri, "Bakın aslan burada," dedi.

"İçeri gelecek misiniz?" dedim.

"Hayır, biz burada durup onları beklesek daha iyi olur herhalde," dedi başlarındaki adam. Esmer yüzlü bir adamdı; saç bağı kaybolmuştu, uzun siyah yelesi ona vahşi bir hava vermişti ama

sükûnetle konuşuyordu. "Başkaları da gelecek. Ama biraz suyunuz varsa..." Kırılmış çeşmenin havuzuna hasretle baktı.

"Yan tarafa dolanın, şuraya, ahırlara," dedim. "Orada su var. Gudit'e sizi içeri almasını söyleyin."

"Ben Gudit'i tanıyorum," dedi adamlardan biri. "Babamın arkadaşıdır. Haydi gelin." Ahıra gittiler. Aynı anda caddenin diğer tarafından, Altyol'dan başka bir grup, daha büyük bir grup gelmeye başlamıştı; yirmi kadar adam, bazıları kesici aletlerle silahlanmıştı, birisi bir Ald süvari kılıcını savuruyordu. Onlara da kucak açtık, içlerinden birinin deyimiyle heyecanlı bir gece işi onları da susatmıştı, su içmeleri için ahıra yolladık.

En azından Gudit orada, benim hayal ettiğim gibi elinde tırmıkla tek başına olmayacaktı.

Sağ salim döndüğümü, şehrin bomboş göründüğünü söylemek için Seferbeyi'ne koşuyordum ama Galvamant'ın ön avlusu biraz kalabalık olmaya başlamıştı ve söylentilere göre Ald askerleri bizim tarafa yönelmişti.

Gelen bütün insanlar bunu teyit ediyordu. Gelmeye devam ediyorlardı, her seferinde birkaç kişi: Desac'ın ortakları ya da Divan Meydanı'ndaki darbe girişiminden sonra onlara katılan adamlar ve oğlanlar. Hepsi hem Desac'ın, hem de Gand'ın yangında öldüğünü söylüyorlardı. Kimisi Meydan'da yüzlerce askerin öldüğünü, kimisi de Aldların her zamanki kadar güçlü olduğunu, ölenlerin hemen hepsinin şehir ahalisi olduğunu söylüyordu.

Sabah ilerlerken, Galvamant'a gelenler arasındaki kadınlar da gitgide fazlalaşmaya başlamıştı; gruplar halinde geliyorlardı, bazılarının elinde örekeleri, birkaçının sırtında bebeği vardı. Beş yaşlı kadından oluşan bir grup geldi, hepsinde kalın sopalar vardı ve son derece sert bakışlıydılar. Dördü Eşik Taşı'na dokunmak için eğildi; her yanı kireçlendiğinden eğilemeyen beşincisi daha çok küfüre benzeyen kısa ve hırçın bir kutsamayla sopasını eşikten şöyle bir süpürdü geçti.

Ben evin kapısında, basamakların tepesinde durmuş tüm bunların bir panayıra, gösteriye veya şenliğe benzediğini düşünüyordum –o hiç görmemiş olduğum eski günlerin kutsal bir ayini gibi— şehrin insanlarının bir araya toplandığı, heyecanla ama–sabırla beklediği, konuştuğu, sohbet ettiği zamanlara... Ama bir

şenlik olsaydı daha güzel kıyafetler giyerlerdi. Şenliğe çiçekler açmış dallar getirirlerdi, kılıçlar, bıçaklar, kamalar, budama çakıları, sopalar değil.

Kurmalı yay taşıyan iki adam kapının iki yanına yerleşti.

Galva Caddesi'nin güney tarafında, Divan Binası yönünden büyük bir patırtı koptu: Trompetler çalıyor, borular ötüyor, davullar vuruyordu. Sesler bir süre devam ettikten sonra sustu, yeniden başladı.

Yedi-sekiz yaşlarında küçük bir oğlan çocuğu caddeden koşarak geldi, koşarken topukları kıçına değiyor, saçları savruluyordu. "Yeni Gand!" diye bağırdı. "Askerleriyle birlikte orada! Sonra kızılşapkalar nutuk atıp duruyor!"

Herkes oğlanın etrafına toplandı. Adamlardan biri çocuğu omzuna aldı, çocuk duyduğu mesajı bağırarak anlatmaya başladı; çocuğun ince ve tatlı sesiyle söylenenler insanın kulağına çok tuhaf geliyordu: "Gand İoratth öldü, Gand İddor hüküm sürüyor! Atth'ın düşmanlarını sindirmek, Ansul iblislerini yok etmek için gelen Güneşin Oğlu, Atth'ın Kılıcı, İddor Bey'e selam olsun!"

Bir yankı gibi caddenin öte ucunda trompetler ve borular yeniden öttü, davullar vuruldu.

Galvamant'ın etrafındaki kalabalıktan yanıt olarak bir homurtu yükseldi. İnsanlar huzursuzlukla yerlerinde kıpırdanıp duruyordu. Birkaç grubun zarar görmemek için caddenin diğer tarafındaki alçak duvara tırmanıp bakımsız bahçelere girdiğini gördüm.

Dönüp yeniden evin içine doğru koştum, avlu ve koridorlardan geçtim, Seferbeyi ile Orrec'in Per Actamo ve Actamo ailesinden başka insanlarla konuşmakta olduğu eski odalara girdim. Bana döndüler. "Orrec, gelip dışarıdakilerle konuşursan fena olamayacak," dedim.

Hepsi bana baktılar.

"Yeni Gand ile ordu buraya doğru yola çıktı," dedim. "İnsanlar ne yapacaklarını bilemiyorlar."

"Gitmelisiniz," dedi Seferbeyi Orrec'e – insanların karşısına çıkmasını değil, dağlara gitmelerini, kaçmalarını kastederek. "Hemen."

"Hayır, hayır," dedi Orrec. Elini Seferbeyi'nin kolunun üzerine koydu.

İkisi de bir an sessizce, kıpırdamadan durdu. Sonra Seferbeyi başını çevirdi.

"Her şey kaybolacak," dedi yüksek sesle, mutlak bir ümitsizlik ve keder içinde. "Kitaplar kaybolacak, yaratıcılar ölecek." Yüzünü sakat elleriyle gizledi.

Bu gözyaşları karşısında hepimiz susmuştuk.

Sonunda Seferbeyi başını kaldırdı; bana baktı.

"Benimle gelecek misin Memer? En azından seni kurtarabilir miyim?"

Cevap veremedim. Ama onu takip edemedim de.

Bunu anladı. Gelip alnımdan öptü ve beni kutsadı. Topallaya topallaya yürüyerek ayrıldı, evin arka kısmına, gizli odaya doğru.

"Emniyette olacak mı?" diye sordu Orrec bana.

"Evet," dedim.

Artık Galvamant'ın duvarlarının içinde bile boruların sesini duyabiliyorduk.

Tek bir kelime bile etmeden hepimiz büyük avluyu geçip, yüksek galeriden Gry ile Şetar'ın bir kadın ve aslan heykeli gibi durduğu evin cümle kapısına gittik.

Gry'ın yanına gidip ona sarıldım, çünkü tutunabileceğim birine ihtiyacım vardı. Canımdan çok sevdiğim beyimi bırakmıştım, gitmişti, onu tutamamıştım, emniyette olması, yaşayabilmesi, yeniden incinmemesi için tek başına yürüyüp gitmesine izin vermiştim. Ama tutunmam gereken birilerine ihtiyacım vardı.

Gry da kollarını bana sardı. Öylece evin girişinde durduk. Per Actamo ile diğerleri dışarıdaydı ama Orrec geride, bizim arkamızda kalmıştı. Çünkü basamaklara çıkarsa ve kalabalık onu görürse harekete geçmek, konuşmak zorunda olduğunu biliyordu; henüz ne harekete geçmeye ne de konuşmaya hazırdı. Daha zamanı gelmemişti.

İnsanlar geliyor, caddeyi ve yanındaki bahçeleri doldurmaya devam ediyorlardı: Ansul halkı, gittikçe artan sayılarda. Artık ön avlunun gri ve siyah renkli labirentini göremiyordum; avlu insanlarla döşenmişti sanki, hayatım boyunca görmediğim kadar canlıydı. Kalabalık toplandıkça toplandı. Galva Caddesi'nin kendisi bile artık hem kuzeye, hem güneye doğru, göz alabildiğine insan kaynıyordu.

Borular bir daha çaldı, insanın kanını donduran bir gürültü; davullar da gittikçe yaklaşıyordu.

Güneyimizdeki caddede kalabalık içinde bir dalgalanma oldu, sanki kanal boyunca önündeki her şeyi iterek ilerleyen kabarmış tek bir dalga gibi; insanlar bağırdılar, çığlıklar attılar, kaldırımlara çıkarak, duvarlara tırmanarak kendilerini dağıtan, caddeden uzaklaştıran, kenara itiveren kaba kuvvete yol açtılar: Atlı Ald muhafızlarına, havada savrulan kılıçlarına, şaha kalkıp nallarıyla ortalığı döven atlarına. Caddedeki kalabalığın ortasından geçip gelerek Galvamant önünde durdular: En az elli atlıdan oluşan sıkışık düzende bir birlik. Askerler tarafından korunan kızıllara bürünmüş sekiz-dokuz rahip de halka oluşturmuş, altın sarısı pelerinli ve Ald asilzadelerine has geniş, sivri şapkalı bir adamın etrafını almışlardı.

Süvari birliğinin arkasında kalanların birçoğu hâlâ panik halinde yoldan çekilmeye çalışırken, bir kısmı da ezilmiş veya darbelere maruz kalmış insanlara yardım etmek için uğraşıyordu. Büyük bir kargaşa ve korku vardı. Fakat cadde boyunca gördüğüm bütün insanlar Ansul'un kadınları ve erkekleriydi. Eğer bu süvari birliğinin ardından başka askerler geliyorsa bile, kalabalık arasından yollarını açamamışlardı.

Ön avludaki süvarilerin etrafında bir boşluk oluşmuştu, pazardaki o ilk sabah Gry ile Şetar'ın etrafında oluşan boşluk gibiydi ama bu çok daha büyüktü. Burunlarından soluyan, huzursuzlanan atların oluşturduğu dairenin içinde zemin üzerindeki labirent şekillerini görebiliyordum.

Kızıl şapkalı rahip grubu evin ön merdivenlerine doğru sürdüler atlarını, sarı pelerinli adam ise onlar arasında daha öndeydi. Gand'ın oğlu İddor'du bu, iriyarı, yakışıklı bir adam. Pelerini güneşte parlıyordu. Üzengileri üzerinde doğrularak, kılıcını kaldırdı. Askerlerinin nidaları ve kalabalıktan yükselen gürültü arasından ne olduğunu anlayamadığım bir şeyler haykırdı.

Sonra aniden yakındaki bütün sesler kesildi, sadece neler olup bittiğini göremeyen uzaklardaki kalabalığın gürültüsü kalmıştı.

Benim gördüğüm, askerlerin, yakınlardaki kalabalığın ve İddor'un da gördüğü şey, Gry'ın tasmasını çıkardığı Şetar ile birlikte dışarı çıkmış olduğuydu. Kadın ile aslan ileri doğru adım attılar ve

geniş merdivenlerden yavaşça indiler. Doğrudan İddor'a doğru gidiyorlardı.

İddor geriledi.

Belki atını gerilemekten alıkoyamamıştı, belki de dizginlerini çekmişti: beyaz at ile altın pelerinli, göz kamaştıran sürücüsü bir adım geri attılar, sonra bir adım daha.

Gry durdu, taş gibi hareketsiz aslanı da yanında hırlıyordu.

"Bu eve giremezsiniz," dedi Gry.

İddor cevap vermedi.

Kalabalık arasında hafif, alaycı bir fısıltı dolaştı.

Caddenin ötesinde, uzakta bir boru çaldı. Boru sesi bu felçlik anını dağıttı. İddor'un atı yine geriledikten sonra durdu. İddor üzengileri üzerinde yükselerek güçlü bir sesle haykırdı: "Gand İoratth öldü, isyancılar ve hainler tarafından öldürüldü! Ben Ansul Gand'ı İddor, onun vârisi olarak öcümü alacağım. Bu evi lanetli ev ilan ediyorum. Bu ev yıkılacak, taş üstünde taş kalmayacak ve bütün iblisleri de onunla birlikte yok olacak. Kötülüğün Ağzı tıkanacak ve susturulacak. Ansul'da tek Tanrı hüküm sürecek! Tanrı bizimle! Tanrı bizimle! Tanrı bizimle!"

Askerler bu son sözleri onunla birlikte haykırdı. Ama sonra, başka bir ses, kalabalıkta gitgide yayılan bir mırıltı başlayınca, onların sesi kesildi. "Bakın! Bakın! Çeşmeye bakın!"

Ben hâlâ kapıda, Galvamant'ın kapısını koruyan, oklarını germiş, İddor'a nişan almış hazır bekleyen okçular arasında duruyordum. Bir adam gelip tam yanımda durmuştu. Ben gelenin Orrec olduğunu düşünmüştüm ama sonra kim olduğunu anlayamadım, uzun boylu bir adamdı, elini uzatmış doğrudan Kehanet Çeşmesi'ni işaret ediyordu. Kırık fıskiyesiyle çeşmenin havuzu tam da muhafızların etrafındaki boş halka içinde kalmıştı.

Sonra onu gördüm. Onu bir kereliğine eski haliyle, yüreğimde hep tanıdığım haliyle gördüm: uzun boylu, dimdik, güzel, gözlerinde ateşle gülümseyen bir adam. İşaret eden elini takip ederek insanların gördüğü şeyi gördüm – ışığa doğru fışkıran minik bir su sütunu. Su ışıkta biraz durduktan sonra ışıltılı bir patırtıyla kuru havuza düşüyordu. Su biraz azaldı, sonra yeniden fışkırdı, daha yükseğe, daha güçlü; akan suyun sesi bütün havayı doldurdu.

"Çeşme," diye bağırdı insanlar, "Kehanet Çeşmesi!" İleri doğru bir hareket oldu, insanlar daha iyi görebilmeye veya çeşmeye dokunmaya çalışırken süvariler sıkıştılar. Subaylardan biri bir komut verdi ve atlılar atlarını kalabalığa doğru çevirdi. Ama son derece sıkı olan sıraları bozulmuş, subayın sesi yeniden başlayan gürleme içinde kaybolup gitmişti.

Seferbeyi elini omzuma koyup, "Benimle gel Memer," dedi.

Gry ile Şetar kenara, çeşmenin üzerindeki basamaklara çekilmişti. Seferbeyi'yle birlikte en üstteki geniş basamağa çıktım.

Orada durup konuşmaya başladı.

"İoratth oğlu Medronlu İddor," dedi Seferbeyi; sesi tıpkı Orrec'in sesi gibiydi, bütün havayı doldurdu, kulaklara hükmetti, akılları kavradı ve koca kalabalık suspus oldu – "Yalan söylüyorsun. Baban yaşıyor. Onu esir ettin ve haksız yere onun iktidarını ele geçirdin. Babana ihanet ettin, sana sadakatle hizmet eden askerlerine ihanet ettin, tanrına ihanet ettin. Atth seninle değil. Hainleri hiç sevmez o. Bu ev yıkılmayacak. Burası Çeşme Evi ve Pınarların İlahı inayetini sularıyla yollayarak bu evi koruyor. Burası Kehanet Evi ve bu evdeki kitaplarda hem sizin, hem de bizim kaderimiz yazılı!"

Sol elinde bir kitap tutuyordu, küçük bir kitap; artık merdivenlerden aşağıya doğru büyük adımlarla inerken kitabı kaldırmıştı. Sakat değildi, çevik ve kıvraktı. Onun yanında gittim. Yanından geçerken Şetar'ın gülercesine hırıldadığını fark ettim. Yerden birkaç basamak yukarıda durduk, yüzümüz sinirli atı üzerinde oturan İddor'la aynı hizadaydı. Seferbeyi kitabı kaldırdı, tam İddor'un suratına doğru açtı. Parlayan pelerin içindeki adamın kendisini tuttuğunu, kitaptan kaçıp sinmemek için kendisini zorladığını görebiliyordum.

"Bunu okuyabilir misin İoratth'ın oğlu? Hayır mı? O halde, sana okunacak!"

Bunun üzerine kulaklarımda bir çınlama başladı. Tam olarak duyduğum şeyin ne olduğunu söyleyemem, ne de o sabah orada bulunanlar bunu söyleyebilirler, ama sanki bir feryattı bu; etrafımızda, fışkıran çeşmenin bulunduğu ön avlunun üzerinde çınlayan tiz ve garip bir ses Galvamant'ın duvarlarında yankılanmıştı. Kimisi kitabın haykırdığını söyledi, bence de öyle oldu. Kimisi haykıranın ben olduğumu söyledi, benim sesim olduğunu. Ben o kitaptan hiçbir söz

okumadığımı biliyorum – sayfalarını göremiyordum. Haykıran kimin sesiydi bilmiyorum. Benim sesim olup olmadığını da bilmiyorum.

Benim duyduğum sözler, *Azat et onları!* olmuştu.

Fakat başkaları başka sözler duydular. Kimisi kalabalığın muazzam sessizliği içinde çeşmenin şırıltısını duymuştu sadece.

İddor'un ne duyduğunu bilmiyorum.

Titreyerek kitaptan uzaklaştı, sanki kendisine vuran bir şeyden kaçıyormuş gibi kamburunu çıkartarak, eyeri üzerine sindi. Elleri atı ileri sürmek ya da durdurmak için gayriihtiyari dizginlere asılmış olmalı, ama sakarca bir şekilde asılmış olmalı ki at gerilerken şaha kalkarak binicisini üzerinden attı. Altın kumaşlar içindeki parlak suret aniden sıçradı, sonra geri geri kayıp yere indi ve dengesini bulmaya çalıştı; bu arada acı acı kişneyen atı geriliyor, onu da sürüklüyordu. Biz merdivenlerde kıpırdamadan durduk; Gry ile Şetar da yanımıza gelmişlerdi, ayrıca Orrec de bize katılmıştı.

Rahipler İddor'un etrafını çevirdiler, kimisi at üzerinden ona yardım etmeye çalışırken, kimisi de attan iniyordu. Bu kargaşa içinde Seferbeyi'nin sesi çınladı: "Asudar erkekleri, Gand İoratth'ın askerleri, efendiniz Saray'da tutsak tutuluyor. Gidip onu kurtaracak mısınız?"

Sonra sesi çınlayarak yükselen Orrec oldu. "Ansul halkı! Adaletin yerini bulmasını sağlayacak mıyız? Gidip tutsağı ve esirleri kurtaracak mıyız? Hürriyeti kendi ellerimize alacak mıyız?"

Bunun üzerine çılgınca bir haykırış koptu ve kalabalık caddeden aşağıya Divan Binası'na doğru akmaya başladı. "Lero! Lero! Lero!" – bu derin mırıltı bütün kalabalığa yayıldı. Süvariler arasından, kayalar arasından akan deniz gibi aktılar. Subay bağırarak emirler savurdu, boru kısa bir komut verdi, kimi bir arada, kimi arkadan sürüklenen süvariler kalabalıkla birlikte, kalabalığın orta yerinde, adeta onlar tarafından taşınarak Galva Caddesi'nden Divan Binası'na doğru gitmeye başladı.

Kızıl şapkalı rahipler İddor'u tekrar atına bindirmişlerdi. Birbirlerine seslenerek onlar da kitlenin peşine takıldı. Gelirken onlara refakat eden askerlerin hiçbiri durup beklememişti.

Orrec de Gry'a bir şeyler dedikten sonra, Seferbeyi ve benimle birlikte basamaklarda durmak için yanımıza gelen Per Actamo ve

diğer birkaç kişiye katıldı. "Gidin, onları izleyin," dedi Seferbeyi aceleyle; Orrec ile diğerleri İddor ve rahiplerin peşinden gittiler.

Galva Caddesi'nden Saray'a doğru yaşanan koşuşturmacaya bütün kalabalık katılmamıştı. Çoğunu kadınların ve ihtiyarların oluşturduğu bazı insanlar caddede, ön avluda kalmışlardı. Havalara fışkıran o su sütununa ve merdivenlerden topallayarak inip havuzun geniş kenarına oturan sakat adama hem büyülenmiş gibi, hem de korkuyla bakıyordu.

Onu hep bildiğim halindeydi, dimdik ve uzun boylu değil de beli bükük ve sakat duruyordu ama her zaman benim gönlümün efendisi olmuştu.

Evin gölgeleri üzerindeki sabah güneşini yakalayan damlacıkların sıçrayışına ve püskürüşüne baktı. Yüzü ya sudan, ya da gözyaşlarından parlıyordu. Uzanıp elini geniş taş leğende yükselmekte olan suya değdirdi. Ben onu izliyordum, hemen yakınında durmuştum. Lero ile Pınarlar İlahına hayır duaları mırıldanıyordu, tekrar tekrar. İnsanlar biraz çekinerek çeşmenin kenarında toplandılar, onlar da suya dokundu, güneşte ışıldayan fıskiyeye baktı ve Ansul tanrılarıyla konuştu.

Gry artık tasmasını kıstığı, sık sık elini başına koyduğu Şetar ile yanıma geldi; aslan hırlamaya ve esnemeye devam ediyordu, kalabalık ve gürültü yüzünden heyecanlanmış ve kızmıştı. Gry'ın çok istediği halde neden Orrec'in peşinden gitmeye yeltenmediğini anladım. "Gry, Şetar'ı burada alıkoyabilirim," dedim.

"Sen gitmelisin," dedi.

Başımı salladım. "Ben burada kalacağım," dedim. Bu sözler ta yüreğimin derinliklerinden, kendi sesimle gelmişti ve bunları söylerken neşeyle gülümsedim.

Tunç silindirden yukarı fışkıran, iyice yükselen, en tepede bir çiçek gibi açılıp yağmur gibi yağan su sütununa baktım. Dökülürkenki o berrak ışıltısı ve çıkardığı şapırtılar muhteşemdi. Su havuzunun geniş yeşil kenarına oturup Seferbeyi'nin yaptığını yaptım: Elimi önce suyun üzerine koydum, sonra suyun içine daldırdım; su zerrecikleri yüzüme düşerken hem evimin, hem şehrimin tanrılarına, gölgelerine, ruhlarına şükrettim, hayır duaları okudum.

Gudit avlunun köşesinden çıkıp geldi. Elinde bir tırmık vardı. Birden durup etrafa dağılmış sessiz sedasız insanlara baktı. "Gittiler yani?"

"Saray'a... Divan Binası'na," diye cevapladı Gry.

"Akla uygun," dedi yaşlı adam. Dönüp ağır ağır ahırlara doğru yürümeye başladı; sonra aniden durup tekrar döndü ve çeşmeye baktı.

"Şefkatli Ennu," dedi sonunda. "Yeniden akmaya başlamış!" Yanağını kaşıdı, biraz daha durup seyrettikten sonra atlarına döndü.

13

DİVAN BİNASI'NDA olanları, daha sonra Orrec ve Per Actamo'nun bize anlattıklarından aktarabilirim ancak. İddor'un etrafını saran rahip birliği Galva Caddesi'nde kalabalığı yararak ilerlemiş. Orrec ile Per, tam onların arkasında kalmayı başarmış. Divan Meydanı'na geldiklerinde meydanı koruyan askerler, "Bırakın Gand İddor geçsin!" diye bağırarak yolu açmışlar. Fakat İddor ve kızılşapkaları meydana girmeyip devam etmişler, kalabalık azaldıkça da hızlarını artırmışlar. Orrec kaçmak için İsma Köprüsü'ne doğru gittiklerini sanmış, ama onlar yolu uzatarak Divan Binası'nın arkasından, Aldların kışlasının üst tarafından dolanıp diğer girişe varmaya çalışıyormuş. Askerler, arka avluyu sınırlandıran bir metre boyundaki duvarı koruyorlarmış. İddor'un bağırarak emir vermesiyle kapıyı açmışlar ve rahip birliği dörtnala içeri girmiş.

Ama onlarla birlikte peşlerinden gelen Orrec ile Per'e katılmış olan şehirlilerin oluşturduğu kalabalık da girmiş içeri. Askerler, açık kapıdan içeri giren, duvarın üzerinde birikip diğer yana atlayan şehirlilere saldırmışlar ama kalabalık askerleri bastırmış. İddor ile kızılşapkaları bu kargaşadan sıyrılmış, atlarından aşağı atlamış ve doğrudan Divan Binası'nın arka kapısına doğru ilerlemişler. Orrec ile Per, bütün o arbede sırasında tam onların arkasında kalmışlar – kuyrukluyıldızın kuyruğu gibi, dedi Orrec.

Peşlerine kimin takıldığını umursamayacak kadar yaptıkları işe kendilerini kaptırmış olan İddor ve rahiplerin ensesindeki Orrec ile Per daha ne olduğunu anlayamadan kendilerini Divan Binası'nın içinde bulmuşlar. Hep birlikte yüksek tavanlı hollerden geçip merdivenlerden aşağıya koşmuşlar. Merdivenlerin hemen dibinde, dışarıdaki zeminle aynı hizadaki küçük yüksek pencerelerin aydınlattığı bir bodrum koridoru varmış. Bu koridorun alçak tavanlı, geniş bir muhafız odasına açıldığı yerde İddor emirler savurmaya başlamış – ya buraya yerleştirilmiş olan muhafızlara, ya da meydandan gelen karşı kuvvetlere. Orrec bir süre sadece bağrış çağrış ve kargaşa olduğunu, Aldların Aldlara bağırdığını söyledi. Per ve o geride kalmışlar; artık dikkatle kapıya doğru ilerliyorlarmış.

Rahipler ile askeri birlikler birbirlerine karşı durmuşlar, subaylar Gand İoratth'ı görmek istiyorlarmış, rahipler de, "Gand öldü! Matem ayinlerini kirletemezsiniz!" diyormuş. Rahipler sırtlarını kapıya vermiş, kıpırdamadan duruyorlarmış. İddor onların arasından belli bile olmuyormuş. Altın şapkasını ve pelerinini bir yerlerde üzerinden atmış. Rahiplerden biri, o uzun kırmızı şapkası ve cüppesiyle son derece ürkütücü bir halde kollarını yukarı kaldırarak subaylara doğru ilerlemiş ve eğer dağılmazlarsa onları Atth adına lanetleyeceğini haykırmış. Askerler rahibin önünde gerileyerek sinmişler.

Derken aniden Orrec rahibe doğru yürüyerek, "İoratth hayatta! O odada! Kehanet konuştu! Hücrenin kapısını açın rahipler!" diye bağırmış. Daha doğrusu Per sözlerini böyle aktarmıştı. Orrec sadece İoratth'ın ölmediğini söylediğini hatırlıyordu; sonra askerler, "Kapıyı açın! Kapıyı açın!" diye bağırmışlar. Sonra da, "Başımı eğip bir yere sindim," diye anlattı, çünkü her iki tarafta da kılıçlar ve hançerler çekilmiş, askerler kapıyı koruyan rahiplere saldırarak onları koridorun diğer tarafına sürmüşler. Subaylardan biri ileri atılıp kapının sürgüsünü çekerek sonuna kadar açmış.

Kapının gerisindeki oda kapkaranlıkmış, içeride hiç ışık yokmuş. Kapıdaki fenerin ışığında bir hayalet belirmiş: Karanlıktan çıkagelen beyaz bir suret.

Üzerinde kir ve kanla yol yol olmuş, yırtılmış bir köle elbisesi varmış. Yüzü yara bere içindeymiş, bir gözü şişip kapanmış, avuç avuç yolunmuş saçlarından kalan boşluklarda kararmış kan pıhtıları varmış. Elinde kırık bir sopa tutuyormuş. Orrec kadının orada öylece, bir mum ışığı gibi etrafını aydınlatarak, titreyerek durduğunu söyledi.

Sonra kadın Orrec'in yanında duran adamı, Per Actamo'yıı görmüş ve yüzü yavaş yavaş değişmiş. "Kuzen," demiş.

"Tirio Hanım," demiş Per. "Gand İoratth'ı kurtarmaya geldik."

"O halde giriniz," demiş kadın. Orrec onun, evine misafir kabul eden birinin kibarlığı ve nezaketiyle konuştuğunu söyledi.

Koridordaki mücadele önce artmış, sonra azalmış. Askerlerden biri muhafız odasından bir fener getirmiş; subaylar zindana girerken etraflarında ışıklar ve gölgeler uzayıp kısalıyormuş. Per ile Orrec onları izlemiş. Burası kötü, rutubetli, havası ağırlaşmış, basık tavanlı, toprak zeminli geniş bir yermiş. İoratth uzun bir sandık veya bir masa üzerinde yatıyormuş, kolları ve ayakları zincirliymiş. Saçları ve

giysileri kapkara, yarı yarıya yanıkmış, bacakları ve ayakları kan içinde ve yanıklardan kabuk kabukmuş. Başını kaldırıp hırıltılı bir sesle, "Beni çözün!" demiş.

Subaylar onun üzerindeki zincirleri açmaya çalışırken gözü Orrec'e takılmış. "Yaratıcı! Buraya nasıl geldiniz?"

"Oğlunuzu takip ederek," demiş Orrec.

Bunun üzerine İoratth hiddetli bakışlarla etrafını kolaçan etmiş, dumandan kısılmış sesiyle, "Nerede o? Nerede o?" demiş.

Orrec, Per ve subaylar etraflarına bakmışlar, koşarak muhafız odasına dönmüşler. Burada dört rahip askerler tarafından tutuluyormuş. Geri kalanı kaçmış, İddor da yokmuş.

"Gand efendimiz," demiş subaylardan biri, "onu bulacağız. Ama şimdi... kendinizi askerlere gösterirseniz iyi olur efendim... Sizin öldüğünüzü zannediyorlar..."

"Acele edin o zaman!" diye inlemiş İoratth.

Askerler ellerini çözer çözmez uzanarak, yanında sessizce duran kadının elini tutmuş.

Ayaklarını çözdüklerinde ayağa kalkmaya çalışmış ama yanmış ayakları ağırlığını kaldırmıyormuş; küfrederek geri oturmuş, fakat Tirio Actamo'nun elini bırakmamış. Subaylar ellerini birbirine kenetleyip onu taşımak için etrafında toplanmışlar. "Onunla birlikte," demiş, sabırsızlıkla yanındaki hanımı işaret ederek. "Onlarla da!" Orrec ve Per'i işaret ederek.

Böylece, Divan Salonu'nu çevreleyen yüksek tavanlı galeriye çıkan merdivenleri tırmanırken, büyük binanın önüne doğru bu galeri boyunca yürürken ve antresinden geçerken birbirlerinden ayrılmamışlar. Revağın sütunlarının altında gözleri kamaştıran güneşe, Divan Meydanı'na bakan nutuk terasına çıkmışlar.

Meydanın her yanı insanlarla hınca hınç doluymuş ve bütün girişlerinden de insanlar hâlâ akın akın geliyormuş, Orrec'in o güne kadar gördüğü tüm kalabalıklardan daha kalabalıkmış, şehirlilerin sayısı Aldlardan binlerce fazlaymış.

Yeni beyleri ve generalleri olduğunu düşündükleri İddor, onlara tek bir işaret bile vermeden Divan Yolu'ndan gelen girişi pas geçince şaşkına dönen askerler giderek yayılan Gand İoratth'ın hayatta olduğu söylentisine kulak asmaya başlamışlar. Kafaları karışan askerler arasında ikilik çıkmış, İoratth yanlılarıyla İddor yanlıları

birbirlerine düşmüşler. Şehir halkı ellerine ne geçtiyse silahlanarak meydana akın ediyormuş. Gerçek çatışma başlamadan önce, sayılarının ne kadar az olduğunu fark eden subaylar aceleyle askerlerini bir araya toplayarak, hepsini birlikte kalabalıktan çekip çıkartmışlar. Artık Aldların çoğu Divan Binası'nın merdivenlerinde ve onun önündeki kaldırımda duruyormuş. Mavi pelerinli askerler yalın kılıç, tam saldıracak gibi durmasalar da teslim olmamaya kararlı bir halde Ansullu kalabalığa karşı sıkı bir yarım daire oluşturmuşlar.

Kalabalık heyecanına rağmen geri durarak ön saflarıyla askerler arasında düzensiz bir boşluk bırakmış.

"Korkunç bir yanık kokusu vardı," diye anlattı Orrec bize. "İğrenç – nefes almak çok zordu. Hava incecik kara bir tozla kaplıydı, öylece havada asılı kalmış, kalabalığın üzerine basıp çiğnediği, havaya karıştırdığı kül ve köz. Bütün bu sıkışmış insan karmaşasının ortasında bir çıkıntı gördüm. Tıpkı karaya vurmuş bir geminin pruvasına benziyordu. Sonunda bunun büyük çadırın iskeletinin bir parçası olduğunu anladım, yanmış çadır bezi bir yanına yapışmış duruyordu. Ayrıca o insan denizinde girdaplar vardı, meydana akın başladığında ölmüş veya yaralanmış adamların yattığı yerler; bazı insanlar sıkıştırmaya devam edip üzerlerinden geçerken, bazıları onları korumaya çalışıyordu. Sonra o gürültü, ben insanların öyle bir gürültü yapabileceğini bilmezdim, korkunçtu, hiç durmadı, her yanı saran bir ulumaydı sanki..."

Kendisini zorlaşa da gidip bu güruhun karşısında duramayacağını düşünmüş. Telaştan aklı karışıp duruyormuş. Yanındaki subayların da korkmuş ve kararsız oldukları belliymiş, ama Gandlarını ileri doğru sadık bir şekilde taşımışlar. "Gand İoratth! Yaşıyor!" diye bağırıyorlarmış.

Aşağıdaki askerler dönüp bakınca Gandlarını görmüşler ve "Yaşıyor!" diye bağırmaya başlamışlar.

İoratth kendisini taşıyan adamlara kızgın bir şekilde, "Beni indirin!" diyormuş, askerler de ona itaat etmişler. Bir eliyle askerlerden birine sıkıca tutunmuş, diğeriyle de Tirio'nun omzuna dayanmış. Yüzünü acıyla buruşturarak ileri doğru bir adım atmayı başarmış ve kalabalığın karşısında durmuş. Askerlerinin onu selamlayış gümbürtüsü böğüren kalabalığın gürültüsünü bir an bastırmış, ama kısa bir süre sonra o korkunç gürültü yeniden artmış

ve "Yaşıyor!" haykırışları, "Haine ölüm! Aldlara ölüm!" haykırışları içinde boğulmaya başlamış.

İoratth elini kaldırmış. O lime lime olmuş, her yanı is içinde ve titreyen suretin otoritesi etrafı sessizleştirmiş." Asudar askerleri ve Ansul ahalisi!" demiş.

Fakat dumandan kısılmış sesi pek çıkmıyormuş. Onu duyamıyorlarmış. Subaylardan biri öne çıkmış, fakat İoratth ona geri çekilmesini emretmiş. "O, o!" demiş, Orrec'in ileri çıkmasını işaret ederek. "Onu dinlerler! Onlarla konuş Yaratıcı. Onları sakinleştir."

O zaman kalabalık Orrec'i fark etmiş. "Lero! Lero!" ve "Hürriyet!" diye bağırmaya başlamışlar.

Bu kargaşa içinde Orrec İoratth'a, "Eğer onlarla konuşursam, onlar adına konuşurum," demiş.

Gand sabırsızca başıyla onaylamış.

Böylece Orrec sessizliği sağlamak için elini kaldırınca koca kitlenin gürültüsü azalıp mırıltıya dönüşmüş.

Konuşurken söyleyeceği bir sonraki sözün ne olacağını bile bilemeden konuştuğunu ve ne dediğini de hatırlamadığını anlattı bize. Diğerleri son derece güzel hatırlıyorlardı ve daha sonra bu sözleri yazdılar: "Ansul halkı, ölü çeşmenin suyunun aktığını gördük. Sükût içindeki sesin konuştuğunu duyduk. Kehanet bize hürriyet buyurdu. Böylece biz de bugün bunu yaptık. Efendiyi de azat ettik, köleyi de. Asudarlılar artık bilsinler ki köleleri yok, Ansul halkı bilsin ki efendileri yok. Aldlar barışı korusunlar ve Ansul da onlarla birlikte barışı korusun. Bizden ittifak istesinler, onlarla ittifak içinde oluruz. Bu barış ve ittifakın bir nişanı olarak Ansul ahalisinden Gand İoratth'ın karısı Tirio Actamo'ya kulak verin!"

Eğer Gand bu söylenenler karşısında hayret içinde kalmışsa bile yıpranmış, isli yüzünden bir şey belli olmuyormuş; Tirio konuşurken, Tirio'ya tutunmuş bir şekilde, elinden zaten pek başka bir şey gelmediği için öylece ayakta durmuş. Tirio'nun sesi berrak ve cesaret doluymuş ama çok zayıfmış; yakındaki caddelerden kalabalığın devamlı kargaşasının boğuk gürültüsü gelse de, onu duyabilmek için meydandaki herkes susmuş.

"Bizi barış ile kutsayacak olan Ansul tanrıları kutlu olsunlar," demiş. "Burası bizim şehrimiz. Burayı her zamanki gibi elimizde

tutalım, hak ve hukukla. Bir kez daha hür insanlar olalım. Talih, Lero ve tüm tanrılarımız bizimle olsun!"

Tirio'nun sözlerinden sonra kalabalıktan derin bir "Lero! Lero!" mırıltısı yükselmiş. Sonra bir adam kalabalık içersinden fırlayıp, "Şehrimizi verin bize! Bize Divan Binamızı geri verin!" diye bağırmış.

Orada olanlar, en tehlikeli anın o an olduğunu anlattılar: Eğer kalabalık o karşı koyulamayacak devasa gücüyle ilerlese ve yerini sağlamca koruyan orduyla karşılaşsaymış dövüşmek zorunda kalırlarmış; Ald askerleri ölünceye kadar dövüşürler. Bu katliamı önleyen subaylarına kısık sesiyle emirler yağdıran İoratth olmuş; subaylar bu emirleri avazları çıktığı kadar haykırarak tekrarlamış, borularla duyurmuş, askerleri bir araya toplayıp Divan Binası'nın merdivenlerinden uzaklaştırmış, sel gibi kabarıp içeri akmaya başlayan kalabalık için yolu açmışlar. Onları ve binlerce şehirliyi böyle bir çatışmada kıyıma uğramaktan kurtaran askeri disiplindi, dedi Orrec. Gand'ın emri, "Silahları indirin," olmuş; coşku içindeki intikam isteyen siviller tarafından itilip kakılsa, kendisine vurulsa ya da kenara itilse de tek bir asker bile kılıcını çekmemişti.

Ellerini oturak yapıp İoratth'ı koşa koşa terasın doğu tarafına götüren ve yeniden saf tutan askerlere katılan subayların oluşturduğu grupta kalan Orrec ile Per de kalabalığın akınından kurtulmuş. Gand için bir sedye getirilmiş. Sedyeye yerleştirilen Gand hemen Orrec'i çağırtmış.

"Çok güzel söyledin Yaratıcı," demiş, ancak duyulabilen bir sesle ve sert bir edayla. "Ama benim Ansul ile ittifak yapmaya yetkim yok."

"En iyisi, böyle bir yetki edinmek efendim," demiş Tirio Actamo berrak sesiyle.

Yaşlı Gand bakışlarını kadına kaldırmış. Belli ki kadının yaralarını, berelerini, şişmiş gözünü, yolunmuş saçlarını, kanla kaplanmış kafasını ilk kez açıkça görüyormuş. Olduğu yerde doğrulmuş, bakışları sertleşmiş ve kısılmış sesiyle bağırmış: "Lanet olası... lanet olası hain... Atth canını alsın! Nerede o?"

Subaylar birbirlerine bakmışlar.

"Bulun onu!" diye hırıldayan Gand öksürmeye başlamış.

Tirio Actamo sedyenin yanına diz çökerek, elini onun elinin üzerine koymuş. "İoratth, bir süre sakin olmalısın," demiş.

Gand öksürükleri arasında gülerek, kadının elini sıkıca tutmuş. Orrec'e bakarak, "Bizi evlendirdiniz, öyle mi?" demiş.

*

Orrec'in Galvamant'a, yanımıza dönmesi çok sürmüş gibi görünmüştü bize, ama insana bir yıl gibi gelen o günün ikindi vaktiydi daha.

Seferbeyi benim ısrarlarım üzerine biraz yemek ve kısa bir istirahat için içeri girmiş, ama hemen evin ön tarafında uzanan, yüksek galeri dediğimiz kabul salonuna dönmüştü. Burası benim hayatım boyunca hiç kullanılmamıştı ve hiç mobilyası yoktu. Kapıları, yani Galvamant'ın geniş ön kapıları artık ardına kadar açık duruyordu. Buraya sandalye ve sıra getirilmesini istedi, ona yardım etmeye gönüllü bir sürü insan vardı, sadece diğer odalardan getirmek için değil üstelik, komşu evlerden getirmek için de. Burada oturarak gelen herkesi kabul edebiliyordu.

İnsanlar geldiler, onlarca, yüzlerce insan. Kehanet Çeşmesi'nin akışını görmek için geldiler, orada bulunup kehanetin konuştuğunu duyanları dinlemek ve ne söylediğini duymak için geldiler; işte o zaman herkesin aynı sözleri duymadığını öğrendim, ya da sözlerin söylene söylene değiştiğini. İnsanlar tebrik etmek, Öğütler almak için Okur Galva'yı, yani Seferbeyi'ni görmeye geldiler. Gelenlerin çoğu işçi kadınlar ve adamlardı, bazıları ise zamanında tüccarlık etmiş ve ediyor olanlar, hâkimler, şehrin değişik bölgelerindeki belediye reisleri, Divan üyeleriydi. Hepsi çok fakirdi, çünkü hepimiz çok fakirdik, kıyafetlerine bakıp da bir kunduracıyı bir kaptandan ayırt etmek mümkün değildi. İşçilerden bazıları sadece evin tanrılarını kutsamak, kehanet Okuru'nu huşu ve neşe dolu bir saygıyla selamlayıp gitmek için geliyorlardı, ama bazıları neler olduğu hakkında konuşmak, neler yapılacağı ve yapılabileceği hakkındaki fikirlerini açmak için belediye reisleri, divan üyeleri, tüccarlar ve şehrin önde gelenleriyle oturdular. Böylece ben hayatımda ilk kez şehir ahalisinden biri olmanın ne demek olduğunu gördüm ve tabii bir de Seferbeyi olmanın ne demek olduğunu.

Onun ihtiyaçlarını karşılamak için ve benden orada bulunmamı rica ettiği için yanında kaldım. Bu bana zor geldi çünkü insanlar bana

huşu ve korkuyla bakıyorlardı. Bazıları bana da ibadet eder gibi hareketler yapıyorlardı. Kendimi tamamen yersiz ve aptal gibi hissettim ve insanlara ne söyleyeceğimi bilemedim. Ama onların konuşabilecekleri Seferbeyi vardı. Ayrıca şansım varmış ki, heyecan ve endişeden neredeyse delirmiş olan İsta'ya yardım etmek için sık sık mutfağa gitmem gerekiyordu. Ev yeniden dolmuştu sonunda –"Tıpkı eski günlerdeki gibi!" diyordu tekrar tekrar – ama evin konuklarına ikram edebileceği herhangi bir yiyecek yoktu. "Onlara su bile ikram edemiyorum!" dedi sinirden gözleri dolarak. "Yeterince bardağım yok!"

"Ödünç al," dedi Bomi.

"Hayır, hayır," dedi İsta, bunun düşüncesinden bile alınarak, ama ben, "Neden olmasın?" dedim ve Bomi komşulardan bardak kapmak için ok gibi fırladı. Kabul salonuna dönerek bir gece önce (sanki bir yıl önceydi!) gelmiş olan ve şimdi de Seferbeyi ve diğerleriyle konuşmak için karısı ve oğluyla gelip oturmuş olan Sulsem Cam'ın karısı Ennulo Cam ile konuştum. İhtiyacımızı ona izah ettim ve çok geçmeden Cammant'tan birkaç oğlan bize ağır camdan elli kadar kadeh getirip, tembih edildikleri üzere İsta'ya, "Evimizden kutlu Çeşme Evi'ne bir armağan," dediler. İsta kaşlarını çatsa da böyle bir şeyden alınması mümkün değildi. O andan itibaren Bomi ile Sosta'yı, her konuk için su götürüp, sonra kadehi alıp yıkamaları için çılgınca koşturup durdu. Tabii hâlâ herkese yemek ikram etmek istiyordu ama ben o konuda nasıl dilenebileceğimi bilemedim. Ona insanların yemek yemeye değil, konuşmaya geldiklerini söyledim. Yine kaşlarını çattı, dudaklarını ısırdı ve sırtını döndü. O zaman ona bir emir vermiş olduğumu fark ettim, o da emrime uymuştu.

Gidip ona sarıldım. Yıllardır bana bir fiske bile vurmamıştı ama öyle sarılmaktan hoşlanan bir tip de değildi." Yanannem," dedim, "kaygılanma! Evimizin ruhları ve gölgeleriyle mutlu ol. Konuklarımız Kehanet Çeşmesi'nin suyundan başka bir şey istemiyor."

"Ah Memer! Ne düşüneceğimi bilemiyorum!" dedi, öyle alelacele sırtımı sıvazlayıp kendini benden kurtararak.

O gün, hiçbirimiz ne düşüneceğimizi bilemiyorduk.

Nihayet Orrec döndüğünde kuyrukluyıldız olmuştu, kuyruk değil: Divan Meydanı'ndan buraya kadar onu sel gibi insan izlemişti. Şehrin kahramanıydı. Kehanet Çeşmesi'nde durup mütemadiyen fışkıran

berrak suya, birçok yüzde görmüş olduğum o neşeyle karışık hayretle baktı. Gry onu orada karşıladı. Şetar Müdür Dairesi'ne kapatılmıştı (Gry'ın bana anlattığına göre küsmüş ve havı dökülmüş zavallı eski halıyı şerit şerit parçalamış). Merdivenlerden çıkıp kabul salonuna gitmeden önce uzun süre birbirlerine sarılmış halde kaldılar.

Onların peşinden herkes içeri doluştu. Seferbeyi'ni selamladıktan sonra Orrec bana, Divan Binası'nda sabah yaşanan olaylar olarak yazdığım bütün hikâyeyi anlatmak zorunda kaldı. Anlatılanların bir kısmını Galvamant'tan meydana gidip gelen insanlardan duymuştuk zaten, ama İddor ile rahiplerin zindana kadar takip edilişi, İoratth ile Tirio'nun orada bulunuşu bizim için yeni haberlerdi – İddor'un ortadan yok oluşu gibi.

Orrec bize kalabalığa neler dediğini anlatamasa da, orada anlatabilecek bir sürü adam vardı: "'Bırakın ittifak için yalvarsınlar, biz de onlara bunu bahşederiz!' dedi," diye bağırdı yaşlı bir adam. "Sampa'ya Tapan adına, bırakın yalvarsınlar! Bırakın sürünsünler! Refaha erdiğimizde istersek veririz, istemezsek vermeyiz!"

Şehirdeki genel hava buydu, o gün: Vahşice bir neşeyle dolu, kavgaya hazır, öç alma hislerini zar zor dizginleyen.

İoratth askerlerine sokaklardan uzak durmalarını, Divan Binası'nın güney ve doğusundaki, muhafız kordonuna alınmış olan garnizon bölgesinin sınırları içinde kalmalarını emretmişti. Atlarını muhafaza ettikleri ve adamlarının bir kısmının bulunduğu Divan ahırlarına ulaşabilmek için askerler garnizon ile ahırlar arasında da bir kordon oluşturup yol açmak istemişler ama meydandaki kalabalıkta çirkin hareketler başlamış, taşlar atılmıştı; Gand da adamlarına ister ahırlarda olsunlar, isterse garnizonda, oldukları yerde kalmalarını emretmişti.

Aldlar kimseyi kışkırtmamak veya korktuklarını belli etmemek için özen gösteriyordu. İçinde bulundukları durum kolaylıkla bir kuşatmaya dönüşebilirdi ve belki öyle olmuştu bile. Bir kez korku alışkanlığı kırılınca, şehirliler kendilerine bunca yıldır efendilik etmiş fatihlerinin erzak konusunda kendilerine bağımlı olduklarını fark edebilirlerdi – ayrıca her ne kadar çetin ve silahlı da olsalar, sayıca onlardan çok azlardı. Eğer İoratth'ın adamlarını dizginlemesi zayıflık, korkaklık zannedilecek olursa büyük bir kıyım olabilirdi.

Kabul salonunda bunlar konuşuldu. Ayrıca Desac ve grubu hakkında da konuşuldu, planlarının ne olduğu ve nasıl işlemediği anlatıldı. Bize sığınan adam Cades Antro da oradaydı, onun anlattığı hikâye diğerleri tarafından teyit edildi ve genişletildi. Kundakçılar Ansullu kölelerdi, Ald saraylıları tarafından hizmetkâr ve temizlikçi olarak kullanılıyorlardı; zaten ilk başta büyük çadırı yakma fikri onlardan birinden çıkmıştı. Köle kılığında ama silahlı olan diğer komplocuları çadıra gizlice sokmuşlardı ve Desac'ın adamları iki ayrı yönden meydana koşup nöbetteki askerlere saldırdığı sırada yangını birkaç yerde birden başlatmak, çadırı ateşle çevrelemek için hazırlık yapmışlardı. Bütün bunlar günbatımı merasiminde olacaktı ki yangın çıktığında İddor, İoratth, subayların büyük bir kısmı ve saraylılar çadırın içinde olsunlar.

Fakat İddor, Orrec'in okumasını engellemek istediği için rahipler ayine planlanandan erken başlamıştı. Saldırı zamanını değiştirmeliydiler ve bütün suikastçılara haber vermelerine imkân yoktu. Yangın çıktığında merasim neredeyse bitmişti. İoratth geç gelmişti ve duasına devam ediyordu ama İddor ve rahipler çadırdan yeni çıkmışlardı. Yangın korkunç bir hızla yayılmıştı ve Desac'ın oradaki bütün adamları saldırıya geçmişti, ama askerler toplanma konusunda çok hızlıydı ve görünüşe göre Yakan Tanrı'nın vaat ettiği kucaklama olan yangından hiç korkmuyorlardı. Çatışma, duman ve kargaşa içinde İoratth'ın alevlerden sağ kurtulduğunu İddor ve rahiplerden başka gören olmamıştı. Askerler, hem kaçmaya ve hem de saldırmaya çalışan suikastçıları canlı canlı yansınlar diye alevlere sürerken onlar da İoratth'ı yakalayıp Divan Binası'na götürmüşlerdi. Ateşe sürülenlerden biri de Desac olmuştu.

Orrec'in anlattığı, kalabalığın havaya kaldırdığı küllerden oluşan kötü, kara ve ince tozu aklımdan çıkartamıyordum.

Hikâyeyi dinleyenler, bir süre sustuktan sonra tekrar konuşmaya başladılar.

"Yani İddor eline geçen fırsatı görmüş," dedi adamlardan biri, "en az yaşlı Gand'ın ölmesi kadar işine gelen bir şey."

"Niye onu hapse atmış? Neden hemen işini bitirmemiş?"

"Ne de olsa babası."

"Aldlar için bunun bir manası var mı?"

Aklıma Simme geldi, babasıyla, hatta babasının atıyla nasıl gurur duyduğunu hatırladım.

"Zaten ihtiyardan öcünü alacaktı o. On yedi yıldır bekliyordu bunu!"

"Bir de ihtiyarın Ansullu sevgilisinden."

"Sırf zevk için onlara işkence edecekti."

Bir sessizlik oldu. İnsanlar huzursuzca Seferbeyi'ne baktılar.

"Peki nerede o, kızılşapkalarıyla birlikte nerede şimdi?" diye sordu bir kadın. İnsanlar Ald rahiplerinden, askerlerden nefret ettiklerinden daha fazla nefret ediyorlardı. "Bence onu saklandığı yerde bulacaklar. Sokaklardan geçip hayatta kalmaları mümkün değil, o grubun yani."

Haklıydı. O günün ilerleyen saatlerinde toz içinde, heyecanlı, yorgun insanlar tarafından haberler meydandan bize getirildikçe daha çok şey öğrendik. Divan Binası'nın içine dolup binayı şehir adına geri alan insanlar, orayı kullanan Ald saray görevlileri ve subaylara ait bütün eşyaları ve mobilyaları dışarı atarken kubbenin altındaki minik bir tavan arası odasına saklanmış olan İddor ile üç rahibi bulmuşlar. Oradan alınarak bodrumdaki odaya, İoratth ile Tirio'nun gece boyunca tutulduğu işkencehaneye götürülmüşler. Sulter Galva'nın bir yıl süreyle kilitli tutulduğu yere.

Bu haber hepimizin içine su serpti. İddor'un iblisleri sürüp kötülüğü yok etmek için ulvi bir görevle yollanmış olduğu inancından çok çekmiştik ve onun hapse atılıp şerefinin iki paralık edilmesiyle bu inancın gücünün kırıldığına inanıyorduk. Hâlâ bir düşmanla baş etmemiz gerekiyordu ama insan bir düşmanla, deli bir tanrıyla değil.

Ayrıca, Divan Binası içinde dolanan o gözü dönmüş kalabalığın, rahipleri bulunca paramparça etmek yerine bir çeşit adaleti temin için –bu ister bizim, ister Aldların adaleti olsun– onları bir yere kilitlemiş olduklarını duymak da bizi rahatlatmıştı.

"İddor'a, babasının davranacağından daha iyi davranmış olabiliriz," dedi Sulsem Cam.

"İoratth'ın ona iyi davranacağından şüphem var," dedi Orrec alayla.

"Sizin hanım ile aslanından daha kibar olmayacağı kesin," dedi Per Actamo. Akşama kadar gelip hikâyeyi tekrar dinlemek isteyenleri tatmin etmekte Orrec'e yardımcı oluyordu. "O İddor'un sonunun

başlangıcı olmuştu – bütün herkesin önünde sinip geri çekilmesi! Aslanınız nerede Gry Hanım? Burada olup da göklere çıkartılmayı hak ediyor."

"Şu anda kötü bir ruh halinde," dedi Gry. "Bugün onun aç kalma günü, o yüzden evin içinde tutmak zorunda kaldım. Korkarım halının bir parçasını yemiştir."

"Ona bir ziyafet çekin, aç bırakmayın!" dedi Per; insanlar da gülerek aslana – "Bizim tarafımızda olan tek Ald!" dediler. Böylece Gry, gerçekten de küskün bir halde olan Şetar'ı getirmeye gitti. Bir gece önceki yüzme ve sala binme işi aslanın hiç hoşuna gitmemişti, ayrıca sabahki o kalabalık manzaralarından da hoşlanmamıştı; şehirde devam eden gerginliği hissedebiliyordu ve tüm kediler gibi şamata, heyecan ve değişimden nefret ediyordu. Kabul salonuna yeknesak, cansız bir varravarravarra hırıltısı ve öfkeli bir bakışla girdi. Herkes ona bol bol yer açtı. Gry onu Seferbeyi'ne götürüp selam verdirtti; insanlar yeniden gülerek ona övgüler yağdırdılar. Birer kez de Orrec için, Per için, orada anne ve babasıyla birlikte duran üç yaşında oğlan için eğilmesini istediler; böylece Şetar'a bir sürü ikramda bulunulunca, onun da neşesi yerine gelmeye başladı.

Akşam olmuştu. Büyük oda gölgelenmeye başladı. Bir gece önce bize o önemli haberi getiren, Tirio'nun yardımcısı İalba ile İsta ellerinde yanan lambalarla geldiler. İsta bana, bunun eski günlerde konuklara gitmeleri için verilen bir işaret olduğunu söylemişti. Sanki bugün bize bütün o eski âdetlerimiz ve usullerimiz geri bahşedilmiş gibi bütün konuklar birer birer ayağa kalkarak Seferbeyi'nden müsaade istediler. Orrec, Gry ve benimle konuştular, kapıdan geçerken de evin ruhları ve gölgeleriyle konuştular. Akşam göğüne doğru fışkıran çeşmenin yanından geçerken Pınarlar ve Sular İlahını da kutsadılar, Eşik Taşı'ndan geçerken eğilip taşa değdiler.

14

O GECE yattığım yerde, uyku bana en az gökteki ay kadar uzaktı; bütün o uzun günü tekrar yaşadım. Yine Gry'ın ve aslanının rahipler, askerler ve altın pelerinli adama karşı duruşunu gördüm. Çeşmenin fıskiyesinin gün ışığına doğru fışkırdığını gördüm. Seferbeyi'nin iri adımlarla merdivenlerden yanıma inişini, hem İddor'un, hem de hepimizin bir kitap tutuşunu gördüm ve o garip, kulakları yırtan sesi duydum – *Azat et onları...* Bu haykırış aklımın içinde benim haykırdığım diğer sözlerle, ya da benim aracılığımla söylenmiş diğer sözlerle *–Kırılmışı kırılmış onarır–* birlikte yankılandı ve bir an için anladığımı zannettim.

Ama sonra, ben, diğerleri ve Orrec ile birlikte evin önüne gittiğim zaman Seferbeyi'nin görünüşte çaresizce gizli odaya giderek buraya sığındığını hatırlayınca yine aklım karıştı. Kehanet mağarasının ta dibine kadar gitmiş olamazdı – bunun için yeterli zaman yoktu. Belli ki doğrudan gölgeli uca gitmişti, o kitabı oradaki raflardan alarak büyük evin odalarından, koridorlarından ve avlularından geçmiş, İddor ile yüzleşmek için iri adımlarla ilerlemişti – sakat ve kırık dökük bir adam olarak değil, iyileşmiş ve bütünleşmiş olarak. O kısacık an için. Gerektiği zamanda.

Kehanete soru mu sormuştu? Kitabın ne söylediğini biliyor muydu? Hangi kitaptı?

Ben elinde küçük bir kitap görmüştüm sadece. Sayfalarını görmemiştim. Bu kitaptan okumamıştım, okuyamazdım. Konuşan o kitap olmuştu muhakkak, ben değil. Artık sözlerden bile emin değildim *–Azat et onları* mıydı, *Bırakın azat olsunlar* mıydı, yoksa sadece *Azat et* mi? Zihnimde sesi duyabiliyordum ama sözleri değil. Bu beni rahatsız etti. Sözleri duymak için uğraştım, sanki yağ gibi elimden kayıp gidiyordu. Çeşmeyi gördüm: Galvamant çatılarının üzerindeki sabah güneşinin, yüksekte çiçeklenen su sütunundaki ışıltısını.

Derken gerçekten sabah oldu, minik odamın duvarlarında ilk gün ışınlarının loşluğu vardı.

O gün yolcuların yollarını açan, işi çabuklaştıran, tartışmaları onaran, bize ölümde rehberlik eden Ennu bayramıydı. İnsanlar tanrıçanın ölen ruhun önünden siyah bir kedi olarak gittiğini, eğer gölge tereddüt ederse durup arkasına baktığını, sabırla oturup tekrar kendisini izlemesini beklediğini söylerler. Tanrılarımızın çok azına bir şekil veya bir görüntü verilmiştir, sadece Lero taşlarda, İene meşe ve söğüttedir; ama Ennu genellikle opal gözleri olan, gülümseyen minik bir kedi olarak yontulur. Bende de, daha önce anneme ait olan böyle bir suret var; yatağımın yanındaki nişte durur ve sabah akşam onu öperim. Ennu'nun Galvamant'taki dua yeri iç avludadır, bir kaide üzerinde duran taştan bir kabuk şeklindedir ve üzerinde bir kedinin ayak izleri vardır; izler o kadar hafiftir ki, yüzlerce yıldır kutsamak için taşa dokunan parmaklar tarafından neredeyse silinmiştir. Kalkıp giyindim ve Kehanet Çeşmesinden bir tas su ve mutfak kutusundan bir avuç un alarak tanrıçaya sunmak için dua yerine gittim. Seferbeyi burada bana katıldı ve birlikte Ennu'ya dua ettik.

İsta bize kahvaltı hazırlamıştı; gerisi yine aynı geçti: Seferbeyi evin ön galerisindeki yerini aldı ve bütün gün boyunca insanlar hem onunla, hem de birbirleriyle konuşmak için gelip gittiler. Ansul toplumu kendisini burada yeniliyor, burada örüyordu.

Seferbeyi beni yanında, orada istiyordu. Bana, insanların da benim orada olmamı istediğini söyledi. Bu doğruydu, ama önemli biri numarası yapıyormuş gibi hissetmeme neden olan derin bir saygıyla selamladıktan sonra çok azı benimle konuşmaya devam ediyordu. Bazen bana çiçek vermesi için bir çocuğu ileri yolluyorlar, o da çiçeği ya kucağıma, ya ayağımın dibine bırakarak geri kaçıyordu. Bir süre sonra o kadar fazla çiçekle bezendim ki kendimi yol kenarındaki dua yerlerinden biri gibi hissetmeye başladım.

Onlara ne ifade ettiğimi anlamaya çalışıyordum. Onlar bende, bir gün önce olanların –çeşmenin, kehanetin sesinin– gizini görüyorlardı. Ben o gizemdim. Seferbeyi bildikleri Galva'ydı. Ben Galva'nın kızıydım ve tanrılar benim vasıtamla konuşmuştu.

Ama benim konuşmamamdan gayet memnunlardı. Tebessüm edip hiçbir şey söylemezsem gayet iyi olacaktı. O kadar gizem yeter.

Onlar Seferbeyi'yle ve birbirleriyle konuşmak, tartışmak, görüşmek, on yedi yıllık sessizliği kırmak istiyorlardı, sözlerle, ihtirasla, tartışma arzusuyla doluydular. Bunu da yaptılar.

Gelen biri Divan Binası'nda olup toplantıyı orada yapmaları gerektiğini söyledi; bu fikir üzerine o kadar heyecanlandılar ki, hemen o anda hepsi Bina'ya gidip hükümetimizin makamı olarak kullanmak üzere talep edebilirlerdi. Selsem Cam ile Per Actamo, harekete geçmeden önce güç toplama ihtiyacı, plan yapmanın ve bu plan uyarınca hareket etmenin lüzumu konusunda rahat bir üslupla, sakince konuştular: Bir seçim yapmadan Divan nasıl toplanabilirdi? Ansul gücü, kendilerinde hak gören adamlara karşı her zaman ihtiyatlı olmuştur, dediler.

"Ansul'da biz iktidarı almayız, iktidarı ödünç veririz," dedi Selsem Cam.

"Ve ödünç verilenin faizini de işletiriz," dedi Seferbeyi ince bir alayla.

Yaşlıların söyledikleri, Ansul'un kendi kendini nasıl yönettiğini hiç bilmeyen ya da çok az hatırlayan ve hatırlamadıkları bir hükümeti yenilemeye nereden başlayacaklarını bilemeyen gençler tarafından kulak ardı edilmiyordu. Per'i, Orrec'in yoldaşı, Adira'nın Marrası, şehrin ikinci kahramanı olduğu için dinliyorlardı. Ayrıca, ne zaman Dört Hane'den bir adam konuşacak olsa, insanların saygıyla dinlediklerini fark ettim; bu saygı alışkanlıktan, âdetten, ismin aşinalığından başka bir şeyden kaynaklanmıyordu ama şimdi işe yarıyordu, çünkü aksi takdirde herkesin bağrış çağrış fikir beyanında bulunduğu bir çekişme olabilecek şeye bir yapı ve bir ölçülülük getirmişti. En çok saygı duyulan Sulter Galva aslında gerçekten de çok az konuşuyor, diğerlerinin tutkularını, teorilerini sayıp dökmelerine izin veriyor, dikkatle dinliyordu, fırtınanın ortasındaki sessizlik misali.

Sık sık bakışlarını bana yöneltiyor, ya da nerede oturduğumu görmek için çevresine bakıyordu. Beni yakınında istiyordu. Sessizlikte birleşmiştik.

Gün ilerledikçe Galvamant'a gelen insanlar arasında silahlı olanların sayısı arttı: Kimi sadece değnek ve sopalar taşıyan, kimisi yeni bilenmiş uzun bıçaklar, mızraklar, iki gece önce sokak çatışmalarında askerlerden alınmış Ald kılıçları taşıyan adamların oluşturduğu gruplar. Uzun tartışma sırasında biraz temiz hava alıp çeşmeye bakmak için dışarı çıktım. Gudit'e bir bakmak için arkaya dolandım, onu mızrak yapmak için elinde tuttuğu uzun bir sopayla

bekleyen genç bir adamın yanında ahırın minik ocağında mızrak başı döverken buldum.

Geri döndüğümde evin ön tarafındaki yüksek tavanlı odada konuşmalar artık toplantı, oylama, kanunların usullerinden ziyade, açıkça söylenmese de hücum, saldırı, Aldları katletme planları üzerineydi. Sadece toplanan güçten, şehirdeki kuvvetleri bir araya getirmekten, silahları stoklamaktan, ültimatom vermekten konuşuyorlardı.

O zaman duyduğum şeyler ve kullandıkları lisan hakkında bugüne kadar sık sık düşünmüşümdür. İnsanları bir beden, bir yaşam olarak değil de sadece sayı olarak, şekil olarak, zihnin savaş alanında ileri geri oynatılabilecek oyuncaklar olarak görmenin kadınlardan ziyade erkeklere kolay gelip gelmediğini merak etmişimdir. Bu cisimsizleşme onlara zevk veriyor, onları heyecanlandırıyor, sırf eyleme geçmiş olmak için, sayıları ve oyun taşlarını yönlendirmek için harekete geçme özgürlüğü tanıyor. O halde belki de yurt sevgisi, şeref, hürriyet aslında tanrılar ya da bu oyunda ıstırap çeken, öldüren ve ölen insanlar nazarında kendilerini haklı çıkartmak için bu zevke taktıkları isimlerdir sadece. Yani aşk, şeref, hürriyet gibi sözler gerçek anlamlarından uzaklaşmışlardır. O zaman insanlar bu sözleri anlamsız diye küçümsemeye başlayabilir ve onlara anlamlarını geri vermek için çırpınmak şairlerin vazifesi olur.

Akşamüzeri bu grupların liderlerinden biri, atmaca suratlı yakışıklı bir genç olan Gelbmant'tan Retter Gelb, Aldların şehirden sürülmesi için yaptığı planı ısrarla anlattı. Orada bulunanların bir kısmının itirazıyla karşılaşınca Seferbeyi'ne döndü. "Galva! Kehanet kitabını sen elinde tutmamış miydin, *Azat Edin,* dediğini duymadık mı? Aldların varlıkları bizi burada esir etmeye devam ederken halkımızı nasıl azat edebiliriz? Bu sözlerin anlamları daha açık olabilir mi?"

"Olabilir," dedi Seferbeyi.

"Eğer yeterince açık değilse, yeniden kehanete danış Okur! Ona, hürriyete kavuşma anının gelip gelmediğini sor!"

"Bunu sen de okuyabilirsin," dedi Seferbeyi kibarca, cebinden bir kitap çıkartıp bunu Retter Gelb'e uzatarak. Seferbeyi'nin hareketi

tehditkâr değildi, ama genç adam gözünü kitaptan ayırmadan geriledi.

Aldların yönetimi altındaki Ansul'da yaşayan birçok insan gibi, parçalara ayrılıp kanala atılanlar hariç hayatında hiç kitap görmemiş olabilecek kadar gençti. Belki de gizemli olandan, kehanetten duyulan korku çökmüştü üzerine. Sonunda boğuk bir sesle, "Benim okumam yok," dedi. Ardından utanarak ve o başkaldıran ses tonunu yeniden yakalamaya çalışarak, yan gözle bana baktı: "Okurlar siz Galvalarsınız."

"Okumak bir zamanlar hepimizin paylaştığı bir marifetti," dedi Seferbeyi, sesi artık sertleşmişti. "Zamanla, belki hepimiz tekrar öğreniriz. Her halükârda, bize verilen cevabı anlayıncaya kadar, yeni bir soru sormanın faydası olmayacaktır."

"Peki anlamadığımız bir cevabın bize ne faydası var?"

"Çeşmenin suyu senin için yeterince anlaşılır değil mi?"

Onu hiç bu kadar soğuk ve keskin bir öfkeyle konuşurken görmemiştim. Genç adam yine geriledi; biraz duraksadıktan sonra başını hafifçe eğip selam vererek, "Seferbeyi, affınızı rica ederim," dedi.

"Retter Gelb, ben de senin sabrını rica ederim," diye karşılık verdi, hâlâ son derece soğuk bir edayla. "Bırak çeşme kan akıtmadan önce bir süre su akıtsın."

Kitabı masanın üzerine koyup ayağa kalktı. Boz renkli bir kumaşla ciltlenmiş küçük bir kitaptı bu. Bize kehaneti söyleyen kitap mıydı, yoksa başka bir tane miydi bilmiyorum.

İsta ile Sosta ellerinde lambalarla geliyorlardı.

"Hepinize iyi akşamlar ve huzur dolu geceler," dedi Seferbeyi ve kitabı tekrar eline alıp aksayarak gölgeli koridorlara doğru insan kalabalığından uzaklaştı.

O zaman insanlar da bana usulca iyi geceler dileyerek evden ayrıldılar. Fakat birçoğu, avludaki labirent etrafında durup konuşmaya devam etti. Bütün şehirde bir huzursuzluk, bir kıpırdanma vardı, kararan ılık ve rüzgârlı havada bir hareket.

Gry, kayışını taktığı Şetar ile evden çıkarak bana, "Haydi Divan Tepesi'ne yürüyüp neler oluyor bir bakalım," dedi ve ben de büyük bir memnuniyetle ona katıldım. Orrec'in evde yazmakta olduğunu söyledi; zaten gün boyunca dairesinden pek çıkmamıştı. Ansul

ahalisinden olmadığı halde ne söylese hemen kabul göreceği ve aşırı değerli sayılacağı için tartışmaların ve çekişmelerin bir parçası olmak istemediğini söyledi Gry. "Bu onu endişelendiriyor," dedi. "Bir şeylerin, bir zorbalığın, bir daha düzeltilemeyecek bir hatanın yapılmak üzere olduğu hissi..."

Yürürken insanlar sürekli bize iyi akşamlar dilediler, İddor ile kızılşapkaları ilk sindirenler olarak Gry ile aslanını selamladılar. Gry gülümseyerek selamlara karşılık veriyordu, ama bunu daha fazla bir sohbete yer bırakmayan hızlı ve mahcup bir ifadeyle yapıyordu. Ben, "Seni korkutuyor mu... yani bir kahraman olmak?" dedim.

"Evet," dedi. Bir kahkaha attı ve yan gözle bana baktı. "Seni de," dedi.

Başımla onayladım. Galva Caddesi'nden, kimseyle karşılaşmadan yürürken rahatça konuşabileceğimiz bir yan yola saptım.

"En azından sen bu insanlara aşinasın. Ah Memer, geldiğim yerleri bir bilsen! Ansul'daki tek bir caddede bile, bütün Dağlardakinin toplamından daha fazla ev var. Aylar, yıllar geçerdi de yeni bir yüz görmezdim. Bütün bir gün geçerdi de tek bir kelime bile etmezdim. Ben insanlarla yaşamıyordum. Köpeklerle, atlarla, yabani hayvanlarla, dağlarla yaşıyordum. Orrec ise... İkimiz de diğer insanlarla yaşamayı bilmiyorduk. Orrec'in annesi hariç. Melle. Ovadan, Sarmaşıklı Su'dan gelmişti. O kadar tatlıydı ki... Bence Orrec'in marifeti annesinden geçti. Bize hikâyeler anlatırdı... Ama daha çok babasına benziyor."

"Nasıl yani?"

Biraz düşündükten sonra konuştu. "Canoc güzel, cesur bir adamdı. Ama marifetinden korkuyordu, o yüzden gönlünden geçenleri hep gizlerdi. Bazen Orrec'in de bunu yaptığını fark ediyorum. Şimdi bile. Sorumluluk almak zor bir şey."

"Sorumluluğun elinden alınması da zor," dedim, Seferbeyi'ni tanıdığım yıllarda onun yaşadıklarını düşünerek.

Kuyumcular Köprüsü'nde yeniden caddeye çıktık ve Divan Meydanı'na gittik. Burada bir sürü insan vardı, etrafta dolanıp duruyorlardı, çoğu erkekti ve silah taşıyordu. Birisi Divan Binası'nın terasından kalabalığa nutuk çekiyordu; pek başarılı sayılmazdı çünkü insanlar dinlemek için oraya gidiyor, ama sonra ayrılıyorlardı.

Meydanın doğu tarafında, kimisi ayakta, kimisi oturmuş, yerlerini omuz omuza koruyan ve son derece tetikte görünen kadın ve erkeklerden oluşmuş kesintisiz bir sıra vardı. Bizim komşumuz olan Marid adındaki bir kadınla konuştum; "çocukların başlarını dertten kurtarmak için" orada bulunduklarını açıkladı. Meşaleler onların ardında, tepenin aşağısında, garnizonu koruyan Ald askerlerinin oluşturduğu kordonu görecek kadar ışık veriyordu. Bu şehirliler kalabalık ile askerler arasında bedenlerinden set çekmişler, kavga arayan genç erkeklerin rasgele yapacakları tahrikleri ve saldırıları, ya da gereksiz yere atılacak taşları engelliyorlardı.

Askerleri kışkırtıp saldırtacak kişilerin önce kendi ahalilerinin oluşturduğu bu sırayı bozmaları gerekirdi. Sıra bütün meydan boyunca, oturup Simme ile konuştuğum ahırların önünden devam ediyordu.

"Gerçekten de takdiri şayan insanlarsınız," dedi Gry bana, meydandan geri dönerken. "Bence barış sizin iliklerinize işlemiş."

"İnşallah öyledir," dedim. Meydanın ortasında, büyük çadırın olduğu yerdeydik. Enkaz kalkmıştı artık; yerdeki taşların karalığından ve ayaklarımızın altında çatırdayan ince kül ve kor tabakasından başka iz kalmamıştı. Desac'ın öldüğü, kendi yaktığı ateşte yandığı yerde yürüyorduk. Her yanım ürperdi, tam o anda da Şetar boynunu uzatarak tuhaf ve uzun bir feryat kopardı. Desac'a nasıl tepki gösterdiğini, ona nasıl kızgın baktığını hatırladım. Desac'ı gözlerimde canlandırdım, dimdik, asker gibi, kibirli, tutkulu haliyle Seferbeyi'yle konuşurken – "Tekrar karşılaşacağız, hür bir şehirdeki hür insanlar olarak!" demişti. Şimdi de ruhu etrafımız– daydı.

Geri dönerken köprüden geçtik ve bir adamın atılıp öldürüldüğü korkuluklarda durakladık. Köprünün oradaki evlerde yanan bir-iki ışığı yansıtan karanlık kanala baktık. Şetar, yine oraya inip yüzmeye hiç niyeti olmadığını bize hırıldayarak anlattı. Bir grup oğlan, o gün sokaklarda birkaç kez duyduğum bir sözü haykırarak, koşup geçtiler: "Aldlar dışarı! Aldlar dışarı! Aldlar dışarı!"

"Haydi Lero Taşı'na gidelim," dedim. Bütün şehir etrafımızda uyanık ve huzursuzken bu garip gecede ikimiz de içeri girmek istemiyorduk, ayrıca bütün bir gün boyunca kıpırdamadan oturup insanların konuşmalarını dinledikten sonra yürümek de güzeldi. Gelb Caddesi'ndeki Meyilli Köprü'den Batı Caddesi'ne çıkıp oradan Taş'a

gittik. Epey bir insan vardı etrafta, sessizce bekliyor ve benim yapmaya geldiğim şeyi yapıyorlardı: Taş'a dokunup dengeyi koruyan Lero'ya niyaz ediyorlardı.

Batı Caddesi'nden dönmeye başladık. Daha ağzımdan ne çıktığını bile fark etmeden, "Orrec'le hiç çocuğunuz olmadı mı Gry?" deyiverdim.

"Oldu. Bir kızımız vardı," diye cevap verdi sakince. "Mesum'da ateşlenip öldü. Altı ay yaşadı."

Bir şey söyleyemedim.

"Şimdi on yedi yaşında olacaktı. Sen kaç yaşındasın Memer?"

"On yedi," dedim, söylemesi bana çok zor gelmişti.

"Ben de öyle tahmin etmiştim," dedi Gry. Bana gülümsedi. Tebessümünü Yüksek Köprü'nün solgun lamba ışığında gördüm. "Adı Melle'ydi," dedi.

İsmi söyledim ve minik gölgenin temasını hissettim.

Gry boşta duran elini uzattı ve el ele yürüdük.

"Bu Ennu'nun günü," dedim Galva Caddesi'nin kavşağına geldiğimizde. "Yarın Lero'nun günü olacak. Denge geri dönecek."

*

Sabah olduğunda sanki denge kurulmuştu bile: Erken saatlerde Divan Meydanı'nda büyük ama herhangi bir şiddet emaresi göstermeyen, sadece gürültücü ve Aldların hemen bugün şehri terk etmelerini talep eden kararlı bir kalabalığın toplandığını duyduk. Seferbeyi kısa bir süre Orrec'e fikir danıştı, sonra galeriye birlikte geldiler. Orrec gergin ve yorgun görünüyordu. Gry'a bir şeyler söyledi, Gudit iki atı da getirirken o da gidip Şetar'ı Müdür Dairesi'ne kapattı. Orrec Damgalı'ya bindi. Gry ise Yıldız'a; ben Orrec'i Galva Caddesi'ndeki kalabalığı yararken izleyen Gry'ın yanından koşuyordum. İnsanlar Orrec'in ismini haykırarak, seve seve ayrılıp yol veriyorlardı.

Atını, meydanda askerlerin oluşturduğu sıra önündeki yerlerini muhafaza eden ahalinin oluşturduğu sıraya kadar sürdü. Burada hem şehirlilerden, hem de askerlerden Gand İoratth ile konuşmak için müsaade istedi. Hemen geçmesine izin verdiler. Atından inerek merdivenlerden aşağıya, Ald garnizonuna doğru gitti.

Ben artık kalabalığın içinde, gerçek bir seyis gibi Damgalı'nın yularını tutuyordum. Aslında onu öyle tutmaya falan da pek ihtiyaç yoktu. Kıpırdamadan, tetikte ama etrafında olup biten şamatadan etkilenmeden duruyordu; ben de onu taklit etmeye çalıştım. Yıldız sık sık başını sallıyor, insanlar onu sıkıştırınca üfleyip pöflemeye başlıyordu ve ben onu taklit etmemeye çalışıyordum. Gerçi atların etrafımızda biraz boş alan bırakmaları hoşuma gidiyordu çünkü bu kadar fazla sayıda insanın varlığı insanı eziyordu. Doğru dürüst düşünemiyordum, içimden bin bir türlü duygu gelip geçiyordu: Sevinç, korku, heyecan – tıpkı fırtınadan önce bir ağacın yapraklarında dolaşan bir yel gibi, hepimizde bu duygular dolaşıyordu. Damgalı'nın yularını tutup sakin ve rahat görünen Gry'ın yüzünü izledim.

Divan Binası'nın yakınlarındaki merdivenlerde derinden bir homurtu yükseldi; herkes o tarafa döndü ama kafaların ve omuzların üzerinden hiçbir şey göremiyordum. Gry koluma dokunarak ata binmemi işaret etti. "Binemem!" dedim ama kendi söylediğimi kendim bile duyamıyordum, Gry da elini benim için üzengi gibi yapmıştı, yakınlarımızdaki bir adam, "Haydi çık bakalım kızım!" dedi ve kendimi Damgalı'nın üzerindeki eyerde şaşkına dönmüş bir halde buldum. Gry da, hemen yanımdaki Yıldız'a atladı. "Bak!" dedi ve ben de baktım.

Nutuk terasında insanlar duruyordu: Boz ve beyaz çizgili bir elbise içinde bir kadın ile siyah palto ve eteğiyle Orrec. Gözüme çok minik ve parlak göründüler, resim gibi. Kalabalık bağırıyor, bir şeyler söylüyordu. İnsanların bir kısmı, "Tirio! Tirio!" diye sesleniyordu. Yakınlarımızdaki bir adam hiddetle, "Aldların fahişesi! Gand'ın fahişesi," diye bağırınca insanlar anında adama dönerek eşit bir hiddetle bağırmaya başladılar, bu arada bir kısmı da onları susturmaya ve ayırmaya çalışıyordu. Benim ayaklarım üzengilere uzanmıyordu ve böyle eyerin üzerine tünemiş gibi durmak kendimi daha da güvensiz hissetmeme neden oluyordu, ama Damgalı bir kaya gibi duruyordu ve en azından kalabalığın itişip kakışmasından, ezmesinden korunuyordum. Zamanla gürültü geçti; Orrec sağ elini kaldırmıştı. "Bırakın yaratıcı konuşsun," diye bağırdı insanlar; çeşmenin suyu geniş havuza nasıl yayıldıysa, sessizlik de öyle

yavaşça kalabalık içine yayıldı. Nihayet konuştuğunda sesi uzaktan, ama net ve yankılı bir şekilde çınladı.

"Bugün Lero'nun günü," dedi. Uzun süre başka bir şey söylemedi çünkü bütün kalabalık Lero, Lero, Lero ezgisinin derin ve yavaş ritmine kapılmıştı – boğazım düğümlendi, gözlerim yaşardı; ben de onlarla birlikte söylüyordum: Lero, Lero, Lero... Sonunda elini tekrar kaldırdı ve meydana açılan caddelerdeki bütün sesler sustu.

"Ne Ansul'a, ne de Asudar'a ait olan benim... yine sizinle konuşmama izin verecek misiniz?"

"Evet!" diye kükredi kalabalık. "Konuş! Bırakın yaratıcı konuşsun!"

"Ansul kızı ve Aldların Gandı'nın karısı Tirio Actamo burada, yanımda duruyor. Eşiyle birlikte benden size şunları söylememi rica ettiler: Asudar askerleri size saldırmayacak, size karışmayacak, garnizondan ayrılmayacak – Gand İoratth'ın emirleri böyle ve askerleri ona itaat edecekler. Fakat Medron'daki kralının rızası olmadan askerlerin Ansul'u terk etmelerini emredemez. O yüzden Medron'dan haber bekliyor. Hem o, hem Tirio Actamo, hem de ben, şehrinizi ve hürriyetinizi kanla değil barış içinde almanız, biraz sabır göstermeniz için yalvarıyoruz. Hükümdarın ihanete uğrayarak hapsedildiğini ve hürriyetine kavuştuğunu gören ben... sizinle birlikte iki yüzyıldır kum olan çeşmeden su fışkırdığını gören, sessizlikten olanca gücüyle haykıran sesi duyan ben –sizin konuğunuz olan ben– dengenin nasıl bozulacağını, yıkacak mıyız yoksa yeniden inşa mı edeceğiz, savaşa mı yenileceğiz yoksa barış içinde mi yürüyeceğiz diye bize göstermesi için hep birlikte Lero'yu beklerken... beklerken sizin konukseverliğinize karşılık ve Ansul tanrılarının lütfuyla, bir savaş ve barış hikâyesi, bir kölelik ve özgürlük hikâyesi anlatayım ister misiniz? *Chamhan*'ı dinlemek ister misiniz? Ambion'da esir edildiği zamanlarda Hamneda'yı anlatan hikâyeyi dinlemek ister misiniz?"

"Anlat," dedi kalabalık; sesleri artık otlar arasındaki o engin, yumuşak rüzgâr gibiydi. Hepimiz içimizdeki gerginliğin azaldığını hissedebiliyorduk ve bunun için minnettardık; bizi korku, tutku ve mantıksızlıktan azat eden sese minnettardık, en azından bir süre için, hikâye anlatma süresi kadar.

Batı Sahili'nin her yerinde insanlar bu hikâyeyi bilirlerdi; hatta burada, kitapların yok edilmiş olduğu bu yerde bile kalabalık içindeki birçok kişi biliyordu, ya da en azından kahramanın adını duymuşlardı. Ama çoğunluk bu hikâyeyi hiç okumamış ya da hiç duymamıştı. Bunu yüksek sesle, böyle bir kalabalık içinde açıktan açığa duymak, mirasımızı hak ettiğimizi, kahramanlarımızın bize ait olduğunu göstermek – bu bizim için çok büyük bir şeydi, Orrec'in bize vermiş olduğu büyük bir armağan. Hikâyeyi bize sanki kendisi de daha önce hiç duymamış da, söylerken öğreniyormuş gibi anlattı, sanki Hamneda'nın Eloc tarafından ihanete uğrayışı onu dehşete düşürmüştü, sanki Hamneda ile birlikte zincirlere vurulup kırbaçlanmıştı, onunla birlikte Afer'in işkence çekip ölmesine ağlamıştı, Hamneda'nın kaçması için hayatlarını tehlikeye atan köleler için endişelenmişti. Artık benim okuduğum *Chamhan*'ı değil kendi sözleriyle kendi hikâyesini anlatıyordu: Hamneda'nın zalim Ura'yı zincirlerinden kurtarıp Ambion'dan ayrılmasını söylediği ve şehrin asilerine, "Hürriyet serbest kalmış bir aslan, yükselen bir güneştir: Ne orada, ne burada durdurabilirsiniz. Bağımsızlık için bağımsızlık vermek gerekir! Azat olmak için azat edin!" diye seslendiği Ambion Sarayı'ndaki o karşılaşmaya geldiğinde gördüklerini anlatıyordu.

O andan sonra, insanlar Galvamant'taki merdivenlerde kehanetin sesinin söylediği şeyin bu olduğunu iddia etmeye başladılar: *Azat olmak için azat edin.* Belki de öyleydi.

Her ne idiyse, bu sözleri duyunca Divan Meydanı'nda toplananlardan, duymak istedikleri şeyi duyan büyük kalabalıklardan ne sesi çıkarsa, o ses yükseldi. Orrec hikâyeyi bitirdiğinde sessiz değillerdi, övgüler yağdırıyorlardı ve sanki kendileri bir kısıtlamadan ya da korkudan kurtulmuş gibi zafer sarhoşuydular. Divan Binası'nın terasında duran Orrec'in etrafını öyle bir aldılar ki Gry ile benim Orrec'e yaklaşmamıza imkân kalmadı.

Öte yandan at sırtında olduğumuzdan hem onu, hem Tirio'yu görebiliyorduk; kalabalığın onların etrafında dönmeye başlayarak onları yavaşça Galva Caddesi'ne doğru taşıdıklarını gördük. Gry Yıldız'dan aşağıya atlayıp benim üzengilerimi kısalttıktan sonra yeniden eyerine atladı. "Dizlerinle tutun, dizginleri boşver," diye seslendi ve biz takdir, şakalaşma ve yaygaradan oluşan kendi

girdabımız içinde ilk at yolculuğumda harekete geçtik – meydandan çıktık, Galva Caddesi'ndeki üç köprüden geçip Galvamant'a doğru devam ettik.

İnsanlar ayrılıp bize yol veriyorlardı, böylece kısa süre içinde Orrec ile Tirio'ya yetiştik. Ahır kapısında attan inerek eve koştum, Seferbeyi ile Tirio'nun karşılaşmasını görebildim. Tirio'yu gören Seferbeyi ayağa kalktı; Tirio ise ellerini açıp "Sulter!" diye ismini söyleyerek ona doğru koştu. Birbirlerine sarılıp gözyaşları içinde öylece kaldılar. Gençken arkadaşlarmış, kim bilir belki de sevgiliydiler; gençliklerinde, zenginliklerinde, mutluyken birbirlerini tanımışlar, sonra utanç ve azap içinde ayrı kalmışlardı. Seferbeyi sakatlanmıştı. Tirio ise dövülmüş, saçları yolunmuştu. Seferbeyi'nin çok uzun bir zaman önce, büyük bir şefkatle bana, "Uğruna ağlanacak çok şey var Memer," dediğini hatırladım. O zaman onlar için, dünyanın kederi için ben de ağladım.

Gözyaşlarımı saklamaya çalışıp kapının pervazında dururken Orrec yanıma geldi. Yüzünde hâlâ büyük bir alkış almaktan, kalabalığın gücüyle kendi içinden çekilip çıkartılmış olmaktan doğan hayret dolu ışıltı vardı; ama yine de elini omzuma atarak usulca, "Seni at hırsızı," dedi.

*

Sanki Orrec ile Lero dengeyi biraz değiştirmişti. Hem o gün, hem de o günü izleyen günlerde şehirde hâlâ muazzam bir huzursuzluk vardı ama daha az hiddetli, daha az tehditkârdı. Hiddetle konuşan çoktu ama ortalıkta daha az silah savruluyordu. Divan Binası, seçimlerin planlanmasını tartışmak için açılmıştı.

İnsanlar galeride konuşmak ve labirentte dans etmek için Galvamant'a gelmeye devam ediyordu – sonunda görmüştüm, kadınların labirentte dans ettiğini görmüştüm. Bir-iki gün sonra İsta kaşlarını çatarak aralarına karıştı: "Yanlış yapıyorsunuz ki! Burada, 'Eho' dediğiniz zaman döneceksiniz, sonra burada döneceksiniz." Böylece onlara şükran dansının nasıl yapılacağını gösterdi. Ondan sonra tekrar mutfağına döndü.

Çok fazla çalışıyordu; hem o, hem Bomi, hem ben... hatta Sosta bile çok çalışıyordu. İnsanlar eve armağanlar getiriyorlardı, çoğu da

yiyecekti; ardı arkası kesilmeyen konuklar karşısında bizim konukseverliğimizin ne kadar kısıtlı kaldığını fark ettiklerinden herhalde. İsta bunları tam olarak armağan, ya da bir şereflendirme, bir hediye olarak değil de Seferbeyi ve evine olan borcun ödenmesi olarak kabul etmişti. Kafası böyle çalışıyordu, Ansul'daki kafaların çoğu gibi. Nasıl barış bizim iliklerimize işlemişse, ticaret de öyle işlemiştir.

İalba, yanıkları derin olan ve çok yavaş iyileşen İoratth'ın bakımında yardımcı olmak için Tirio'nun yanına dönmüştü. Ertesi gün Tirio, garnizondan evin bakımında bize yardım etmesi için üç kadın yolladı. Bunlar Tirio gibi köle edilip askerlerin kullanımı için alıkonulmuş kadınlardı. Tirio Gand'ın sevgisini kazandıkça bu kadınların da mutlak bir boyunduruktan daha makul bir hizmetkârlığa geçirilmelerini sağlamıştı. İçlerinden, on-on bir yaşlarındayken askerler tarafından alınıp kullanılan biri sakatlanmış, biraz da delirmişti ama tek başına çalışabileceği bir yerde, temizlik işiyle baş başa bırakılınca canla başla ve memnuniyetle çalışıyordu. Diğerlerinin ikisi de saygın ailelerdendi, bir evin nasıl çekip çevrilmesi gerektiğini biliyorlardı ve bize çok destek olmuşlardı.

İsta ilk başlarda onlara soğuk davranıp Sosta ve benimle konuşmalarına mani olma eğilimindeydi – yani sonuç olarak neydiler bir düşünsenize, tamam bu onların suçu değildi kuşkusuz ama iyi aile kızlarına arkadaşlık edebilecek cinsten olmadıkları kesindi, falan filan. Onlar da ben de buna pek kulak asmadık. Birinin kölelik döneminden tanıdığı bir erkek arkadaşı vardı; o da eve gelip ağır işlere yardımcı olmaya başladı. Gudit onunla hemen pek iyi anlaşmaya başladı, çünkü adam daha önce araba ustasıymış ve Gudit'in yıllardır sakladığı binek ve yük arabaları parçalarından bir binek arabası yapmayı becerebilirdi.

Böylece birkaç gün içinde evdeki insan sayısı ve canlılık artmıştı; bu çok hoşuma gidiyordu. Daha fazla ses ve daha az gölge vardı. Biraz daha fazla düzen ve daha az toz vardı. Artık geçiş ibadetinde daha fazla sayıda el tanrı nişine dokunuyordu, sadece benimki değil.

Ama o günlerde Seferbeyi'ni çok az görebildim. Sadece toplum içersinde, diğerleri arasında.

Ayrıca kehanetin içimden konuştuğu geceden beri gizli odaya gitmemiştim.

Hayatım aniden ve tamamen değişmişti. Artık kitaplar içinde değil sokaklarda yaşıyordum ve akşamları tek bir adamla değil, gün boyunca birçok insanla konuşuyordum. Üstelik gönlüm Orrec ve Gry ile o kadar dolmuştu ki bazen Seferbeyi aklıma bile gelmiyordu. Bu yüzden utansam bile mazeretim hazırdı: Ona yakın tek kişi ben iken, onun için önemli biriydim ama artık bana ihtiyacı yoktu. Artık yeniden hakkıyla Seferbeyi olmuştu. Artık ona eşlik edecek koca bir şehir vardı. Bana vakti kalmamıştı.

Artık benim de onca yıl yaptığım gibi geceleri gizli odaya gidecek vaktim olmuyordu. Bütün gün çok meşgul ve geceleri de çok yorgun oluyordum. Minik Ennu'mu öptükten sonra uykuya dalıyordum. Şehrim ölüyken o odadaki kitaplar beni hayatta tutmuştu ama artık şehir yeniden canlanıyordu ve onlara ihtiyacım kalmamıştı. Zamanım ve ihtiyacım yoktu.

Oraya gitmekten, orada bulunmaktan, kitaplardan korkuyor idiysem bile, bunu kendime itiraf etmemiştim.

15

YAZIN O İLK GÜNLERİNDE Aldları unutmuş gibiydik, sanki şehirde olmalarının hiçbir önemi yoktu. Bir çeşit milis kuvveti oluşturmuş nöbetleşe görev yapan silahlı gönüllüler gece gündüz demeden garnizon ve Divan Binası ahırlarını bekliyorlardı ama Divan Binası'nın içindeki bütün konuşmalar Ansul hakkındaydı, Aldlar değil. Günlük toplantılar yapılıyordu, çok sayıda insanın katıldığı, gürültülü toplantılardı bunlar, ama yönetim konusunda deneyimli, Ansul'a gücünü ve siyasal yapısını yeniden kazandırmaya niyetli insanlar tarafından yönetiliyordu.

Per Actamo bu planların ve toplantıların tam ortasındaydı. Henüz otuz yaşında bile olmamasına rağmen liderliği, sanki bu iş için doğmuş biri gibi taşıyordu. Onun enerjisi ve aklı, yaşlıları hemen "biz bu işi böyle yapardık" demekten alıkoyuyordu. İşlerin yapılagelme tarzlarını sorguluyor ve daha iyisini yapıp yapamayacağımızı soruyordu; böylece Divan'ın oluşumu bir sürü gereksiz geleneksel imtiyazlardan ve hükümlerden azade bir şekil almaya başlamıştı. Sık sık açık toplantılara gidip onu ve diğerlerini dinliyordum, çünkü bu konuşmalar heyecan ve umut doluydu. Per her gün, Seferbeyi'nden nasihat almak için Galvamant'a geliyordu. Sulsem Cam da oğlu Sulter Cam ile birlikle geliyordu, genellikle de her şeyin daha önce yaptığımız şekilde yapılması gerektiğini savunmak için; ama eşi Ennulo, Per'in önerilerini destekliyordu. Daha dolaylı bir yoldan Seferbeyi de öyle yapıyor, herkesin görüşünü bildirdiği bir tartışmada kilitlenip kalmaktansa her zaman ortak bir karara varmaya çalışıyordu.

Güneşli bir sabahta seçim günü için planlar yapılırken, haber bir saat içinde bütün şehre yayıldı: İsma Tepeleri'nden bir Ald ordusu yaklaşıyor.

İlk başta, Ald askerleri gören bir çobanın uydurması diye pek inanılmayan bir söylentiydi, ama sonra Sundis'ten şehre gelen bir kayıkçı da bunu teyit etti. Bir bölük askerin İsma Tepeleri'nin doğu tarafından geldiği görülmüş. Muhtemelen nehir pınarlarının üzerindeki geçidi aşmışlardı.

Sonra bir panik başladı. İnsanlar "Geliyorlar! Aldlar geliyor!" diye bağırarak evin yanından koşa koşa geçiyorlardı. Divan Meydanı'ndaki ve sokaklardaki kalabalık sürekli büyüyordu. Silahlar yeniden ortaya çıkartılmıştı. İnsanlar Doğu Kanalı'nın dışında uzanan eski şehir surlarına ve tepelerden gelen yolun geçtiği kapıya koştular. Aldlar şehri aldıklarında surların yarısı yıkılmıştı ama şehir ahalisi yola ve İsma Köprüsü'ne barikatlar kurdular.

O gün Galvamant'a gelen insanlar korkmuştu, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Şehrin on yedi yıl önce düşüşünü hatırlayan çok insan vardı. Onlarla konuşabilecek olan Per ve diğerleri Divan Binası'ndaydı. Seferbeyi onları yatıştıracak şeyler söylüyordu, onlar da Seferbeyi'ni dinlediler; fakat bir süre sonra Seferbeyi beni çağırarak benimle koridorda yalnız konuştu.

"Memer," dedi, "Sana ihtiyacım var. Orrec kalabalık arasından geçemez, onu durdurarak ne yapmaları gerektiğini söylemesini isterler. Sen hatları aşıp Tirio'ya, İoratth'a ulaşabilir misin – onların bu askeri kuvvet hakkında ne bildiklerini, Gand'ın askerlerine verdiği emri değiştirip değiştirmediğini öğrenebilir misin? Bana cevap getirebilir misin?"

"Evet. Onlara söylememi istediğiniz bir şey var mı?" diye sordum.

O zaman bana, Aritçeden bir çeviriyi tamamen doğru olarak yaptığımda baktığı gibi, şaşırarak değil ama derinden memnun olarak, takdir ederek baktı. "Ne söylemen gerektiğini biliyorsun," dedi.

Oğlan tuniğimi giyip saçımı bağladım. İnsanlar artık beni tanıyordu ama ben tanınmak ve sorularla durdurulmak istemiyordum. Böylece melez Mem olarak gittim.

Galva Caddesi'nde bir süre, gizlenerek, sinerek rahatça ilerledim ama Kuyumcular Köprüsü'nden sonra ilerlemek mümkün değildi – kalabalık geçit vermiyordu. O gece indiğimiz merdivenlere koştum, atların nal seslerini, bağrışmaları, duman kokusunu hatırlayarak. Kanal boyunca Bentlere kadar koştum ve oradan karşıya geçip talim sahaları ve hipodroma çıkabileceğim doğu kıyısından geri koşmaya başladım. Talim sahaları ve hipodrom boştu, terk edilmişti ama ahırların arkasındaki Divan Tepesinin uzun, alçak yükseltisinde nöbet

tutan Ald askerlerinin hattını gördüm. Bütün yapabildiğim kalbim gittikçe daha hızlı atarken tepeden onlara doğru tırmanmaktı.

Askerler hiçbir şey söylemeden durdular. Beni seyrettiler. Birkaçı yayıyla bana nişan almıştı.

Onlara üç metre kadar yaklaştım, durdum ve soluklanmaya çalıştım.

Bu adamlar, Ald askerlerini gördüğüm bütün o yıllar boyunca, bütün hayatım boyunca gördüğümden çok daha yabancı görünmüşlerdi gözüme. Yüzleri solgundu, açık renkli kısa kıvırcık saçları miğferlerinin altından görünüyordu, gözleri de soluktu. Yüzlerinde hiçbir ifade olmadan bana bakıyorlardı, tek bir söz etmeden.

"Gand'ın ahırlarında Simme adında bir oğlan var mı?" dedim. Sesim çok ince çıkmıştı.

Bana yakın olan altı-yedi adam o kadar uzun süre konuşmadılar ve kıpırdamadılar ki, hiç cevap vermeyecekler zannettim. Sonra yayı olmayan ama belinde bir kılıcı olan ve eli de kılıcında duran tam önümdeki adam, "Varsa ne olacak delikanlı?" dedi.

"Simme beni tanır," dedim.

Yüzüme dik dik bakarak sordu: "Yani?"

"Efendim olan Seferbeyi'nden, Gand İoratth'a bir mesajım var. Kalabalıktan geçemiyorum. Hatlardan geçemiyorum. Çok acil. Simme bana kefil olur. Mem'in geldiğini söyleyin ona."

Askerler birbirlerine baktılar. Biraz aralarında konuştular. "Bırakın çocuk geçsin," dedi biri ama diğerleri hayır dediler; sonunda bana yakın duran kılıçlı adam, "Ben onu götürürüm," dedi.

Böylece ahırların arkasını dolanan uzun yolda adamın peşinden gittim. Bu zamana ait her an hafızamda çok net değil. Amacıma o kadar odaklanmıştım ki, oraya nasıl vardığım önemli değildi, ayrıntılar artan aciliyet içinde boğuluyordu. Bazı şeyleri çok net hatırlıyorum. Simme'nin, kılıçlı adamın beni götürdüğü subayın bulunduğu odaya gelişini hatırlıyorum. Simme subayı selamlayıp dimdik durmuştu. "Bu oğlanı tanıyor musun?" diye sordu subay. Simme'nin gözleri bana kaydı. Başını çevirmeden. Yüzü tamamen değişti. Orrec'e bakan Sosta'nın yüzü gibi, yüzü yumuşayıverdi. Dudakları titredi. "Evet efendim," dedi.

"Eee?"

"Mem'dir. Bir seyis."

"Kimin seyisi?"

"Yaratıcı ile Aslan Kadına ait. Buraya onlarla geldi. İblis Evi'nde yaşıyor."

"Çok iyi;" dedi subay.

Simme kıpırdamadan duruyordu. Bakışları, yalvaran bakışları bana döndü. Solgun görünüyordu, o kadar da sivilceli değildi. Yorgun görünüyordu, bütün hayatım boyunca Ansul halkının çoğunun olduğu gibi. Aç görünüyordu.

"Senin yaratıcı Caspro'dan Gand İoratth'a bir mesajın var," dedi subay bana.

Başımla onayladım. Belki de yaratıcı Caspro, Seferbeyi Galva'dan daha emniyetli bir parolaydı.

"Bana söyle."

"Söyleyemem. Mesaj Gand'a. Ya da Tirio Actamo'ya."

"Obatth!" dedi subay. Bir an sonra küfrettiğini fark ettim. Yeniden beni süzdü. "Sen bir Aldsın," dedi.

Ben bir şey söylemedim.

"Geçitten yaklaşmakta olan Ald kuvveti için orada neler söylüyorlar?"

"Gelen bir kuvvet olduğunu söylüyorlar."

"Ne büyüklükte bir kuvvet?"

Omuzlarımı silktim.

"Obatth!" dedi yine. Kısa boylu, sert yüzlü bir adamdı, genç değildi ve çok aç görünüyordu. "Dinle. Kışlaya gidemem. Şehirliler aramızda bir hat oluşturdular. Sen geçebileceksen, git. Benim için de bir mesaj götür. Gand'a doksan adamımızın ve bütün atların burada olduğunu söyle. Bir sürü hayvan yemi var ama yiyecek az. İkiniz de... Mesajı duydun mu küçük kardeş?"

"Evet efendim," dedi Simme. Göğsünü şişirdiğini duydum. Tekrar selam verdi, topukları üzerinde döndü ve iri adımlarla çıktı. Onu izledim, subay da beni izledi.

Subay bizi hattan geçirdi, sonra ben de şehirlilerin oluşturduğu, onlara dönük hattan geçmemizi sağladım. Tanıdık bir yüz aradım. Marid orada yoktu ama kız kardeşi Remi vardı ve bizi bırakması için konuşup onu rahatça ikna edebildim. "Seferbeyi'nden Tirio Hanıma bir mesaj var" sözü yeterli oldu.

Bir kere meydandaki kalabalık içine çıkınca kendi başımıza kalmıştık. Allahtan Simme'nin üzerinde, omzundaki mavi düğümden başka bir üniforma yoktu. Bir keresinde biri –saçımıza bakarak– "Şu çocuklar Ald mı?" dedi ama kalabalığın içine karışıverdik. Ahırların doğu ucunu dönüp Divan Meydanı'nın altındaki merdivenleri geçinceye kadar insanları ittirip kaktırdık, bir sürü küfür yedik; sonra kışla yakınlarında yeniden şehirlilerin oluşturduğu hatla karşılaştık. Yine tanıdık bir yüz buldum, Gudit'in eski arkadaşlarından biri olan Chamer'i; ama ne dedim de hattan geçebildik hatırlamıyorum. Chamer karşısında duran Ald muhafızla konuştu, epey bir tartışma olmuştu, bunu hatırlıyorum. Derken her iki hattan da geçtik, bir muhafız bizi kışlaya doğru giden geçit meydanından geçirdi; bir yandan ilerlerken bir yandan da Simme'nin babasına sesleniyordu.

Babasının koşarak geldiğini gördüm. Simme durdu, dimdik durarak selam vermeye çalıştı ama babası ona sarıldı.

"Zafer iyi baba," dedi Simme. Ağlıyordu. "Elimden geldiğince ona idman yaptırdım."

"Güzel," dedi babası, ona sıkı sıkı sarılmaya devam ederek. "Çok iyi yapmışsın."

Kışladan başka adamlar ve subaylar da akın akın çıktı; dış binaların yanından yürüyüp geçerken hatırı sayılır miktarda refakatçimiz olmuştu. Ne zaman beni bir subay durduracak olsa Simme ile babası, benim yaratıcı Orrec Caspro'nun bulunduğu İblis Evi'nden bir mesajla geldiğimi söylüyorlardı. Nihayet son binaya girdik, askerler ile subaylar geride kaldı. Tek başıma ileri yollandığımda Simme'nin bana baktığını gördüm. Kapıda duran bir muhafızı geçerek, yüksek pencereleri Doğu Kanalı'nın kavisine bakan uzun bir odaya girdim. Tirio Actamo karşılamak üzere bana doğru ilerledi.

Önce beni tanımamıştı, ismimi söylemek zorunda kaldım. Ellerimi tuttu, bana sarıldı; ben de neredeyse ağlayacaktım, sadece rahatlamış olduğum için. Ama vermem gereken mesajım vardı.

"Beni Seferbeyi yolladı. Asudar'dan gelen ordu hakkında Gand'ın neler bildiğini öğrenmek istiyor."

"İoratth ile kendin konuşsan daha iyi olur Memer," dedi Tirio. Yüzü hâlâ şiş ve soluktu; başı sargılıydı ama başındaki sargı ona yakışmıştı, minik bir şapka gibi; hiçbir şey onu çirkinleştiremiyordu.

Çok tatlı, çok rahatlatıcı bir şeyler vardı onda; sadece konuştuğunda bile insanın içini açıyordu. O yüzden beni odanın diğer tarafında Gand İoratth'ın uzandığı yatağa götürdüğü zaman korkum azalmıştı.

Arkasına konan bir sürü nakışlı yastıkla doğrulup oturması sağlanmıştı. Yatağın başucunda kırmızı bir kumaş asılıydı, insan yaklaştıkça kendisini bir çadıra giriyormuş gibi hissediyordu. Gand'ın bacakları ve ayakları örtülerin dışındaydı; soyulmuş ve siyah kabuk bağlamış yanıklarla doluydu, çok ıstırap verici görünüyordu. Bana zincirlenmiş bir atmaca gibi sertçe baktı.

"Kim bu? Ald mısın, Ansul musun oğul?"

"Ben Memer Galva'yım," dedim. "Seferbeyi Sulter Galva gönderdi beni."

"Hah!" dedi Gand. Bakışları daha bir delici oldu. "Seni görmüştüm."

"Size hikâyelerini okuduğunda Orrec Caspro ile gelmiştim."

"Sen Aldsın."

"Ben size bir çocuk vermiş olsaydım, onun da bir Ald olduğunu düşünürdünüz muhtemelen," dedi Tirio kibarca, tam bir hanımefendi gibi. Söyleneni anlayınca Gand yüzünü buruşturdu.

"Peki mademki yaratıcı yollamış seni, mesajın nedir?"

"Beni Seferbeyi yolladı," dedim.

"Eğer Ansul'un bir lideri varsa İoratth, Seferbeyi Galva'dır bu," dedi Tirio. "Orrec Caspro onun evinde bir konuk. Belki onunla konuşmanız hepsinden iyi olacaktır."

Gand homurdandı. "Seni niye yolladı?" diye sordu bana.

"Askerlerin neden Asudar'dan geldiklerini, kaç kişi olduklarını bilip bilmediğinizi ve geldikleri zaman emirlerinizi değiştirip değiştirmeyeceğinizi sormam için yolladı."

"Hepsi bu kadar mı?" dedi Gand. Tirio'ya baktı. "Tanrı adına bu ne soğukkanlı bir genç böyle! Sizin sülaleden olduğuna kuşku yok."

"Hayır, beyim. Memer Galvamant sülalesinin bir kızı."

"Kızı mı!" dedi Gand. Delici bakışı yerini hiddetli bir bakışa bıraktıktan sonra gözlerini kırpıştırdı. "Gerçekten de öyle," dedi, neredeyse boyun eğerek. Huzursuzlukla kıpırdandı, acıyla irkildi, kısmen yanıp iyice kıvırcıklaşmış saçlarını ovuşturdu. "Siz de benim stratejilerim ve niyetlerimle ilgili bir listeyi ona verip Galva'ya yollamamı bekliyorsunuz öyle mi?"

"Memer," diye sordu Tirio, "şehir kışlaya saldıracak mı?"

"Eğer Doğu Yolu'ndan bir ordunun yaklaştığını görürlerse sanırım saldırırlar," dedim. Bu sabah bu sözün ısrarla söylendiğini duymuştum – takviye kuvvet ulaşmadan bütün askerlerin kökünü kazıyın! Onlar geri almadan, biz şehri geri alalım!

"Gelen bir ordu değil," dedi İoratth neredeyse hırçınlıkla. "Sadece Gandların Gandı'ndan bir ulak. Onu bir-iki hafta önce yollamıştım."

"Bence şehir halkının bunu bilmesinde fayda var," dedi Tirio, her zamanki nezaketiyle ve ekledi, "Acilen!"

"Ne yani, kuzularım isyan mı ediyor diyorsunuz?" Ses tonu iğneleyici, alaycıydı; belki de bu ince alayı kendisineydi.

"Evet, isyan ediyorlar," dedim.

"Aslan kesildiler öyle mi?" dedi aynı şekilde, bana bir kez daha bakarak. Bir dakika kadar düşündükten sonra, "Eğer iş bu kadar kötüyse keşke gelen bir ordu olsaydı... Öyle de olabilir gerçi. Ama emin değilim."

"Bilseydik iyi olurdu efendim," dedi Tirio.

"Bilmemin hiçbir yolu yok ki! Buraya sıkıştık kaldık. Köprüye kuvvet yerleştirmiş olan ahmaklar, ordunun büyüklüğünü anlamak için birkaç atlı öncü yollamayı akıl edebilirler herhalde?"

"Ettiklerine kuşku yok," dedim, incinerek. "Belki de askerler onları öldürmüştür."

"O halde öğreninceye kadar işi tahmine bırakacağız," dedi Gand. "Benim tahminim bunun bir ordu olmadığı, bence gelen on beş, yirmi muhafızın refakat ettiği bir ulak. Seferbeyi'ne bunu söyle. Elinden gelebiliyorsa kuzudan aslanlarını korkup kaçmaktan alıkoymasını söyle. Buraya gelmesini söyle. Bu meydana. Yaratıcı Caspro ile birlikte, eğer lütfederse. Ben de, beni oraya taşımalarını sağlayacağım, o zaman insanlarla konuşabiliriz. Onları sakinleştirebiliriz. Geçen gün Caspro'nun yaptığını duydum, Ura ve Hamneda'nın hikâyesiyle onları yatıştırdığını. Tanrı adına, gerçekten zeki bir adam!"

Gand'ın, halk önünde Orrec ve subaylarıyla ne kadar kibarca, hatta süslü sözlerle konuştuğunu hatırladım. Şimdi ise dobra dobra konuşuyordu, kabaydı, kuşkusuz acı içinde olduğu için veya belki de sadece kadınlarla konuşuyor olduğu için. Gergin bir kibarlıkla cevap

vermeye çalıştım ama konuştukça ateşlendim. "Seferbeyi sizin emrinizde değil efendim. O, evindedir. Barışı korumak için yardımına ihtiyacınız varsa, siz ona gitmelisiniz."

"Sulter Galva da en az sizin kadar sakatlanmış İoratth," dedi Tirio.

"Öyle mi? Öyle mi?"

"İşkence yüzünden," dedim, "oğlunuzun tutsağı olduğu zamanlardan."

Yaşlı adam benim saygısızlığıma sinirlenmişti ama bu söz üzerine bana baktı, uzun bir bakış, sonra başını çevirdi. Bir süre sonra, "Peki o halde, ben giderim oraya. Bir sedye, bir sandalye, işte herhangi bir şey getirsinler. Orada, adına ne diyorsunuz, Galvamant'ta açık bir toplantı istediğimizi söyleyin. Her şeyi tehlikeye atmanın bir anlamı yok... Zaten yeterince..." Cümlesini bitirmedi. Kendisini yastıklarına bıraktı, yüzü renksiz ve sertti.

Şehirdeki heyecan ve kargaşayı göz önüne alacak olursak bir toplantı tertip etmek için bile bir sürü toplantı yapılması gerekecekti. Boruların uzaktan tatlı ve tiz bir sesle doğu tarafından, kanalın diğer yanından çaldığını duyduğumuzda İoratth birkaç subayıyla konuşuyor, onlara talimat veriyordu. Boruya hemen buradan, kışladan bir boruyla cevap verilmişti.

Birkaç dakika geçmeden Ald güçlerinin göründüğü haberi geldi: Gand'ın umduğu gibi flamalarıyla dağlardan aşağı inen yirmi süvari. Divan Tepesi'ndeki ve Doğu Kanalı'na çıkan caddelerdeki kalabalığın kabaran gürültüsünü duyabiliyorduk. Fakat en azından bu süvari birliğini bir ordu izlemediği için kalabalığın gürültüsü daha fazla artmadı.

Kışladaki binanın güneydoğu penceresinden Nehir Kapısı'nı ve İsma Köprüsü'nü görebiliyorduk. Tirio ile birlikte askeri grubun gelişini, yarı yarıya yıkılmış surların dışında durmalarını ve köprüyü koruyan şehirlilerle konuşmalarını seyrettik. Bu biraz zaman aldı. Sonunda Aldlardan birinin yaya olarak kapıdan girmesine izin verildi. Otuz-kırk kadar şehirlinin refakatiyle köprüyü geçerek doğrudan Doğuyolu'nu takip edip kışlayı koruyan kordona geldiler. Elinde, okuduğum tarih kitaplarından elçilerin ibaresi olduğunu bildiğim beyaz tahtadan bir değnek taşıdığım gördüm.

"Ulağınız geldi beyim," dedi Tirio Gand'a.

Çok geçmeden artık bir grup askerin refakat ettiği mavi pelerinli subay elinde beyaz sopası, iri adımlarla içeri girdi, Gand'ı selamladı. "Gandların Gandı ve Güneşin Oğlu, Yüksek Rahip, Asudar Kralı Acray'dan Ansul Gandı İoratth'a bir mesaj," dedi, Aldların umuma hitap ederken kullandıkları akıcı ve ölçülü ses tonuyla.

Yaşlı Gand dişlerini sıkarak yastıkları arasında biraz daha dikleşti, selam mealinde kamburunu çıkartarak bir hareket yaptı ve "Güneşin Oğlu'nun, en şerefli Efendimiz Acray'ın ulağı konağımıza hoş gelmiş. Gidebilirsiniz Polle," dedi refakatçi askerlerin kumandanına. Dönüp etrafına, Tirio'ya, bana ve orada oturan İalba'ya baktı ve "Dışarı," dedi.

İçimden Şetar gibi hırlamak geldi ama uysallıkla Tirio'yu izledim.

"Gider gitmez adamın bize neler söylediğini anlatır," dedi Tirio bana. "Biraz vaktimiz olduğuna göre, aç mısın diye bir sorayım."

Şehirden yaptığım zorlu yolculuktan sonra hem acıkmış, hem de susamıştım. İkram edebileceklerini çıkarttı: Su, taş gibi kurumuş küçük bir parça esmer ekmek, birkaç tane kuru siyah incir. "Kuşatma istihkakı," dedi İalba gülümseyerek. Ben de fakirliğin bahşettiği dikkat ve ihtimamla yedim onları, tek bir kırıntısını bile ziyan etmeden.

Ulağın ayrıldığını duyduk ve çok geçmeden İoratth bağırdı, "Gelin!"

Biz köpek miyiz, diye düşündüm. Ama Tirio ve İalba ile gittim.

İoratth yatakta oturuyordu, soluk, yaralı yüzü alev alevdi. "Tanrı adına, Tanrı adına Tirio, galiba başardık," dedi. "Tanrıya şükürler olsun! Dinle. Her ikinizin de Saray'a ya da İblis Evi'ne, yani bir ileri gelen, bu güruhtan sorumlu birinin olduğu yere gidip şunu söylemenizi istiyorum: Asudar'a bir ordu gelmedi. Şehirde barış sağlandığı sürece de hiçbir ordu gelmeyecek. Gandların Gandı'nın Ansul'daki tebaası haraçtan tamamen muaf olacak, onun yerine Medron'daki hâzineye Asudar'ın hamiliğinde bir devlet sıfatıyla bir vergi verilecek. Güneşin Oğlu beni bu devletin Elçi Hükümdarı olarak atamış. Şehrin yönetimi için gerekli talimatları vermek ve Asudar ile ticaret şartlarını görüşmek üzere bir süre sonra Ansul'un ileri gelenlerini buraya davet edeceğim. Hem şahsi muhafızım olarak, hem de şehri kendi itaatsiz unsurlarından ve Sundraman veya başka bir yerden gelecek istilalara karşı korumak için bir grup asker burada kalacak. Askerlerimizin büyük bölümü Medron'a dönecek – Ansul'un

bizim emirlerimize itaat edeceği kesinleştikten sonra tabii. Şimdi bu lanet olasıca şehirde buna cevap verebilecek, bu konuda harekete geçebilecek yetenekte birileri var mı?"

"Mesajı Seferbeyi'ne götürebilirim," dedim.

"Götür. Beni şehirde bir arabayla sürüklemekten daha iyi olur. Götür ve kabul cevabıyla geri gel. Konuşabileceğim birkaç adamla gel. Niye bana çocuk, kız çocuğu yolluyorlar Tanrı aşkına!"

"Çünkü burada kadınlar ve kızlar da vatandaş sayılıyor, köpek veya köle olarak görülmüyor," dedim. "Ayrıca yazabiliyor olsaydınız şu emirlerim dediğiniz şeyleri de Seferbeyi'ne kendiniz yazabilir, onun cevaplarını da kendiniz okuyabilirdiniz!" Hiddetle titriyordum.

Gand bana uzun, keskin bir bakış attı ve çıkabileceğimi bildiren bir el hareketi yaptı. "Tirio, sen de gidecek misin?" dedi.

"Ben de Memer'le gideceğim," dedi Tirio. "Sanırım en iyisi bu olacak."

Gerçekten de en iyisi buydu. Benim bütün duyduğum, Gand'ın mesajından bütün anladığım Asudar'a vergi vermemiz gerektiği yolunda emirler olduğu, hür bir devlet değil, başka bir devletin hamiliğinde bir devlet olmayı kabul etmemiz gerektiği ve Aldlar bize ne söylerse onları yapmak zorunda olduğumuzdu.

Asudar'ın bize –bir bedel karşılığında da olsa– hürriyetimizi sunduğunu ve halkımın bunu açık bir biçimde, gerçekten bir zafer olarak gördüğünü anlamam için Galvamant'a döndüğümüzde Tirio'nun Seferbeyi'ne, Seferbeyi'nin insanlara söylediklerini ve insanların da bütün gün boyunca bu konuda anlattıklarını duymam gerekmişti.

Belki de bu konuyu bu kadar açık bir biçimde görebilmelerinin sebebi bunun bir bedeli, halkımın pek iyi anladığı konulardan olan para ve ticaret anlaşmalarıyla ilgili bir bedeli olmasıydı.

Belki de benim görmemi engelleyen kısmı kimsenin bu uğurda cesurca hayatını kaybetmemiş olmasıydı. Sul Dağı'nda savaşan kahramanlar yoktu. Meydanda atılan başka ateşli nutuklar olmamıştı. Sadece ikisi de sakat, orta yaşlı iki adam şehrin bir yanından bir yanına, dikkatli ve sakıngan mesajlar yollamış, bir anlaşmaya varılmıştı. Divan Binası'nda münakaşalar vardı. Pazar yerlerinde bol bol çene çalınıyor, tartışılıyor, şikâyetler ediliyordu.

Sonra çeşme Kehanet Evi'nin ön avlusunda akmaya devam ediyordu.

Ansul'un tapınakları, tanrıların ve ruhların minik evleri, her sokak köşesindeki ve köprüdeki dua yerleri yeniden inşa edilmiş, yeniden kurulmuş, yontular saklandıkları yerden çıkartılmış, temizlenmiş, yeniden yapılmış, çiçeklerle donatılmıştı. Lero Taşı sunulanlarla o kadar doluyordu ki bazen insan taşı göremiyordu bile. İene Bayramı'nda, yani gündönümünde, adamlar ve oğlanlar şehre getirdikleri meşe ve söğüt dallarından çelenkleri merasim alayıyla caddelerden geçirerek evlerin kapılarına astılar; kadınlar pazar yerlerinde, meydanlarda dans edip İene'nin şarkılarını söylediler. Daha yaşlı olan kadınlar, dansların figürlerini de, şarkıları da bilmeyen benim gibi kızlara öğrettiler.

Bütün o yaz boyunca, insanlar Ansul'un geri kalan yerlerinden şehre aktılar. Genellikle, kuzey şehirlerinden geri çekilen ve dağlardan doğuya, Asudar'a yollanmadan önce burada toplanan Ald askerlerini izleyerek geliyorlardı. Diğer şehirlerdekiler başkentte neler olup bittiğini görmeye ve seçimlere katılmaya geliyordu; onları tüccarlar takip etti. Sonbaharın ilk günlerinde Tomer Seferbeyi, Ansul Seferbeyi'nde kalmaya geldi. İsta, iki hafta boyunca Tomer Seferbeyi'nin Galva hanesinin şerefine yakışır bir şekilde ağırlanmasını sağlama endişesiyle deli gibi koşturdu durdu.

Artık Divan düzenli olarak toplanıyordu ve Galvamant politik planların yapıldığı, kararların verildiği merkez olmaktan çıkmıştı. Sadece ticaretle ilgili, saman nakliyatı ve büyükbaş hayvan piyasası hakkında tartışılan, ya da Medron veya Dur'da kuru kayısı veya salamura zeytine kaç para alınabileceği hususunda konuşmalar yapılan Seferbeyi'nin eviydi. Yeni seçilmiş Divan'ın yaptığı ilk seçimler Ansul Seferbeyi içindi ve tam ittifakla Sulter Galva seçilmişti; bu görevle birlikte evin ziyaretçi ağırlama masrafları ve genel giderleri için bir ödenek tahsis edildi. Bunlar bol keseden ödenekler değildi, ama evi çekip çeviren bizler için muazzam bir zenginlikti; ayrıca Asudar'ın boyunduruk altındaki bir devleti olarak haraç vermek ile hamisine vergi ödemek arasındaki farkın cesaretlendirici bir işaretiydi.

Gand'ın mesajı konusunda kesinlikle yanılmıştım. Mesajını da onu da yanlış değerlendirmiştim. Hamiliği, yönlendirilmeyi, uzlaşmayı

reddetmek istemiştim – siyaseti reddetmiştim. Her türlü zincirden kurtulmak, tiranı kovmak istemiştim. Aldlardan nefret etmek, onları sürüp çıkartmak, yok etmek istemiştim... yeminim, sekiz yaşındayken kendi kendime verdiğim söz, tanrıların hepsine ve annemin ruhuna ettiğim yemin.

Sözümü tutmamıştım. Yeminimi bozmuştum, yani kırmıştım. *Kırılanı kırılmış onarır.*

*

Yüce Gand'ın ulağı, benim İoratth'a mesajı götürdüğüm günden birkaç gün sonra Medron'a gitmek için ayrıldı. Refakatçi olarak yanlarında, Simme'nin babasının emrindeki yüzden fazla asker vardı; Simme de onların yanında gitmişti, eve dönüyordu. İalba ile Tirio'ya onlar hakkında bir şey duyup duymadıklarını sormuştum, onlar da bana bu bilgiyi vermişti. Hatlardan birlikte geçtikten sonra Simme'yi bir daha hiç görmedim.

Ulağa Medron'a kadar refakat eden askerler aynı zamanda erzak arabasında bir de tutsak götürüyordu: İoratth'ın oğlu İddor. Aldlar için bir utanç ve şerefsizlik göstergesi olarak köle giysileri içinde, saçı sakalı birbirine karışmış, zincire vurulmuş olduğunu duyduk.

Tirio bize İoratth'ın, oğlunu kendisine ihanet ettikten sonra hiç görmediğini, kimsenin ona ne yapılacağını sormasına, isminin ağızlara alınmasına izin vermediğini anlattı. Öte yandan rahiplerin, hatta oğluyla birlikte yakalanmış olanların bile hapisten salınması için emir vermişti. Bu nezaketi istismar eden rahipler, İddor'la birlikte İoratth'ı, sadece ayaklanan serserilerden korumak için işkence odasına sakladıkları masalını uydurup İddor lehinde girişimlerde bulunmaya çalışmışlardı, İoratth onlara seslerini kesip huzurundan çekilmelerini söylemişti.

Ateşten geçtiği, hem yanıp hem de kurtulduğu için askerler Gandlarının Yakan Tanrı'nın sevgili kulu olduğuna, en az rahipler kadar kutsal olduğuna inanıyorlardı. İçinde bulundukları olumsuz durumu fark eden rahiplerin çoğu ordunun ilk grubuyla birlikte Asudar'a dönmeyi tercih etmişti. Böylece İoratth'ın kendi kararlarını kendileri vermek zorunda kalan kumandanları utanç verici

tutsaklarına, yani Gand'ın oğluna yapabilecekleri en iyi şeyin onu da yollamak ve kararı Yüce Gand'a bırakmak olduğunu düşünmüşlerdi.

Bu belirsiz ve rezilce sonuç beni hayal kırıklığına uğratmıştı. Ben, İddor'un hak ettiği gibi cezalandırılmış olduğunu bilmek istiyordum. Aldların hainlikten nefret ettiklerini ve bir oğulun babasına ihanet etmesi yüzünden sarsıldıklarını biliyordum. Sulter Galva'ya işkence ettiği gibi ona da işkence edilecek miydi? Şehrin güneyinde deniz kıyısındaki bataklık gelgit bölgelerine götürüp boğuluncaya kadar ıslak, tuzlu çamura ittire ittire soktukları Ansul'daki birçok kişi gibi diri diri gömülecek miydi?

Ona işkence edilmesini, diri diri gömülmesini istiyor muydum?

Ne istiyordum? Neden bu parlak yaz aylarında, hürriyetimizin ilk yazında bu kadar mutsuzdum? Neden hiçbir şeyin hallolmadığını, hiçbir şeyin kazanılmadığım hissediyordum?

*

Orrec Liman Pazarı'nda konuşma yapıyordu. Altın rengi, rüzgârsız bir güz ikindisiydi. Sul, koyu mavi boğazın ötesinde bembeyaz duruyordu. Şehirdeki herkes yaratıcıyı dinlemeye gelmişti. *Chamhan*'ın bir kısmını söyledi, daha fazlasını isteyerek onu bırakmadılar. Ben iyi duyamayacak kadar uzaktaydım ve huzursuzdum. Kalabalıktan ayrıldım. Batı Caddesi'nden tek başıma yürüdüm. Caddelerde kimseler yoktu. Herkes arkamda kalmıştı, birlikte, pazar yerinde yaratıcıyı dinliyorlardı. Eşik Taşı'na dokunarak evime girdim, dosdoğru geçip Seferbeyi'nin dairesinin yanından arkaya, karanlık koridora gittim. Duvarın önündeki havaya harfleri yazdım, kapı açıldı ve kitaplarla gölgelerin olduğu odaya girdim.

Aylardır buraya girmemiştim. Her zamanki gibiydi: Yüksekteki tavan pencerelerinden giren berrak, düzgün ışık, sakin hava, sabırlı, sağlam raflarda kitaplar ve çok dikkatli dinlersem, gölgeli uçtaki mağarada suyun hafif mırıltısı. Masada hiç kitap yoktu. Burada birilerinin olduğuna dair bir iz yoktu. Ama ben odanın bir sürü varlıkla dolu olduğunu biliyordum.

Orrec'in kitabını okumak niyetindeydim; ama rafların önünde durduğumda elim, geçen bahar, Gry ile Orrec gelmeden bir gece önce üzerinde çalıştığım kitaba, Aritçe yazılara, *Mersiyeler*'e gitti.

Bunlar binlerce yıl önce ölmüş olan insanların yasını tutmak, onları övmek için yazılmış kısa kısa şiirlerdir. Yazanların isimleri genellikle verilmez ve şiirde adı geçen insanlar hakkında da sadece şairin söylediklerini biliriz.

İçlerinden biri şöyleydi: "Eskiden eve çok iyi bakan, yerleri hep pırıl pırıl tutan Sullas, şimdi sessizlik evine bakıyor. Onun adımlarını dinliyorum."

Başka bir tanesi, okumayı bıraktığım sırada anlamaya çalıştığım şiir bir at terbiyecisiyle ilgiliydi; ilk mısrası şöyleydi: "Her neredeyse, muhakkak etrafındadır, uzun yeleli gölgeler."

O kitap ve yüzlerce yıl boyunca kenarına birçok elin not düşmüş olduğu Aritçe sözlüğüyle masaya, eski yerime oturarak sonraki mısraların ne anlama geldiğini çıkartmaya çalıştım.

Şiiri elimden gelen en iyi şekilde anlayıp ezberlediğimde tavan penceresinden gelmekte olan ışık azalmaya başlamıştı. Lero'nun günü yani ekinoks geçmiş, günler kısalıyordu. Kitabı kapattım, lamba yakmadan masada oturmaya devam ettim; öylece oturmuş haldeyken uzun bir süredir ilk kez içimde bir huzur, doğru yerde olduğuma dair bir şey hissetmeye başlamıştım. Bu hissin içimi tamamen kaplamasına, bana nüfuz etmesine, yerleşip kalmasına müsaade ettim. His yayılırken yavaş yavaş ve net bir biçimde düşünmeye başladım; pek öyle kelimelerle değil ama neyin önemli olduğunu ve ne yapılması gerektiğini bilerek; benim düşünme şeklim böyledir. Aylardır bu şekilde düşünemiyordum.

O yüzden odadan ayrılmak için ayağa kalktığımda, yanıma bir kitap aldım, daha önce hiç yapmadığım bir şeydi bu. *Rostan*'ı aldım; küçük bir çocukken kitaplardan duvarlar ve ayı ini yaparken Parlak Kırmızı dediğim kitaptı bu. Kısa bir süre önce Orrec'in bu kitaptan yaratıcı Regali'nin kaybolmuş bir eseri olarak özlemle söz ettiğini duymuştum. Seferbeyi cevaben bir şey söylememişti.

Orrec'e, gizli odadaki kitaplar hakkında hiçbir zaman bir şey söylememişti. Şu ana kadar bildiğim kadarıyla odadan sadece onun ve benim haberimiz vardı.

Kehanetin kitaplar aracılığıyla konuştuğunu insanlar belli belirsiz biliyorlardı, artık sesini duymuşlardı gerçi; ama bu gizem hakkında daha fazla şey öğrenmek için soru sormamışlar, burunlarını sokmaya kalkışmamışlar, oluruna bırakmışlardı. Ne de olsa yıllardır kitaplar

lanetlenmiş, yasaklanmıştı, hakkında bilgi sahibi olunması bile tehlikeliydi. Biz Ansullular ölülerimizin gölgeleri arasında rahat bir hayat sürmemize rağmen tekin olmayan şeylerden hoşlanmayız. Okur Sulter Galva'ya da bana olduğu gibi biraz korkuyla yaklaşırlar; insanlar ilişkilerinde Seferbeyi Sulter Galva'yı tercih ederler. Kehanet görevini yapmıştı, azat olmuştuk, artık işimize koyulabilirdik.

Ama benim işim biraz farklıydı. Sonunda, ellerimde kapalı bir kitapla okuma masasının başına oturduğumda bunu görebilmiştim.

16

ORREC, Gry ve Şetar, Liman Pazarı'ndan akşam olurken döndüler ve Orrec, toplum önünde bir gösteriden sonra hep yaptığı gibi yorgunluktan bitap düşüp bir süre uyudu. Müdür Dairesi'ne gittiğim zaman yeni yeni kendine geliyor, yalınayak, üstü başı dağınık bir halde ortalıkta dolanıyordu. "Merhaba at hırsızı," dedi; Gry da, "İşte buradasın! Biz de hava iyice kararmadan önce eski parkta bir yürüyüşe çıkalım mı diyorduk," dedi.

Şetar, köpeklerin çoğunun anlayabildiği, mesela "yürü" gibi kelimeleri müstakil olarak anlayamıyordu; ama genellikle insan daha neye niyeti olduğunu düşünmeden o insanların niyetlerini fark edebiliyordu. Ayağa kalkmıştı bile; kapıya doğru o zarif adımlarıyla gitti ve oturup bizi beklemeye başladı. Kuyruğunun tüylü ucu ileri geri seğirip duruyordu. Kulaklarının arkasını kaşıdım; başını elime yaslayarak biraz torladı.

"Sana bunu getirdim Orrec," dedim ve altın yaldızlı, kırmızı ciltli büyük kitabı uzattım. Biraz kamburunu çıkartıp esneyerek, uzattığım şeyi almaya geldi. Bir kitap olduğunu görünce ağzını aniden kapattı, afallamıştı. Ne kitabı olduğunu görünce kıpırdamadan durdu, tekrar nefes alıncaya kadar epey uzun bir zaman geçmesi gerekti.

"Ah Memer," dedi. "Bana ne verdin böyle?"

"Verebileceğimi verdim," dedim.

O zaman bakışlarını kitaptan kaldırıp yüzüme çevirdi. Gözleri yaşlıydı. Onu mutlu etmek beni de çok mutlu etmişti.

Gry onun yanına giderek kitaba baktı; Orrec, kitabı bir âşık ihtimamıyla tutup, ilk satırını sesli okuyarak ona kitabın hangisi olduğunu gösterdi. "Biliyordum," dedi, "burada olmaları gerektiğini biliyordum... büyük kütüphanenin kitaplarından bazılarının... Ama bu!.." Tekrar bana baktı. "Bu... evde kitaplar mı var Memer?"

Tereddüt ettim. His ve niyet konusunda en az Şetar kadar uyanık olan Gry elini Orrec'in koluna koyarak, "Bekle Orrec," dedi.

Düşünmem gerekiyordu, hem de çabucak, niyetimin ne olduğunu, hakkımın ne olduğunu, sorumluluğumun ne olduğunu. Bu

kitap bana mı aitti ki vereyim? Eğer bana aitse, ya diğer kitaplar, başka kitap sevdalıları ne olacaktı?

Ama idrak ettiğim şey Orrec'e yalan söyleyemeyeceğimdi. Bu da benim sorumluluğumla ilgili sorunun cevabıydı. Hakka gelince, hakkı talep etmem gerekiyordu.

"Evet," dedim. "Burada kitaplar var. Ama seni kitapların bulunduğu yere götürebileceğimi zannetmiyorum. Seferbeyi'ne sorarım. Ama sanırım biz hariç herkese kapalı. Yani halkım hariç. Sanırım bizim muhafızlarımız onları saklı tutuyor. Evin ruhları, atalarımız. Bizden önce burada bulunanlar. Bize burada kalmamız gerektiğini söyleyenler."

Orrec ile Gry bunu anlamakta hiç zorluk çekmedi. Onların da kendi soylarından gelen marifetleri vardı. Kanımız ve kemiğimizdeki gölgeler ve yaşadığımız yerdeki ruhlar tarafından bize verilen sorumlulukları ve imkânları gayet iyi biliyorlardı.

"Orrec, ona kitabı sana verdiğimi söyleyeyim," dedim. "Verebilir miyim diye ondan izin istemedim." Orrec biraz endişeli görünüyordu. "Bir şey olmaz, ama onunla konuşmam lazım," dedim.

"Elbette."

"Kitaplardan sana hiç söz etmedi çünkü kitapların varlığını bilmek tehlikeliydi," dedim. Seferbeyi'nin suskunluğunu savunmam gerektiğini düşünmüştüm. "Çok uzun bir süre hepsini saklamak zorunda kaldı. Herkesten. Aldlar kitapları burada hiç bulamadılar. O yüzden emniyetteydiler ve insanlar da onlara sahip olup kendilerini tehlikeye atmıyorlardı. Ama insanlar biliyordu. Gizli gizli buraya kitap getiriyorlardı, geceleri... mum paketleri içine veya eski paçavralara gizleyerek... odunlar arasında... samanlar arasında... kitapların emniyette olacağını bildikleri bu yere kitap getirmek için hayatlarını tehlikeye atıyorlardı. Camlar ve Gelbler gibi kitaplarını saklamış olan aileler, hiç tanımadığımız insanlar, bir kitap bulup alıkoymuş, Aldlardan korumuş olan insanlar sadece. Kitapları buraya, Galvamant'a getirebiliyorlardı. Ama şimdi, artık onları gizlemek zorunda değiliz... öyle değil mi?.. Sen insanlara okuyabilir misin... okur musun Orrec? Ezberden söylemektense? Onlar kitapların şeytani olmadığını, tarihimizin, yüreğimizin, hürriyetimizin onlarda yazıldığını görsünler, bilsinler diye?"

Neredeyse bir kahkahaya dönüşen yavaş, neşeli bir tebessümle baktı bana. "Bence onlara okuması gereken sensin Memer," dedi.

"Varravarruuu!" dedi Şetar, sonunda sabrı taşarak.

Gry ile ben, Orrec'i hâzinesiyle baş başa bıraktık. Şetar'ı, bizi alacakaranlıkta Denios Çeşmesi'ne götürsün, bize rehber olsun diye saldık. Orada biz çeşmenin yanındaki eski bir mermer sıraya oturup sohbet ederken Şetar dökülmüş yapraklar ve hışırdayan çalılıklar arasında dolanıp sıçan avladı. Aşağıda, şehirdeki evlerin ışıkları yanmaya başlamıştı. Uzaklarda boğazın üzerinde, güneşin batmadan önceki son mor ışıklarında, gece balıkçılarının kayıklarının pırıltısını gördük. Sul, solmakta olan aydınlık önünde kapkara bir koniydi. Yakınlarımızdan bir yerlerden bir baykuş geçti, "Senin için hayra alamet olsun," dedim.

"Senin için de," dedi Gry. "Biliyor musun Trundlede'de baykuşların uğursuzluk getirdiğine inanıyorlar? Oradaki insanlar mahzun ve mutsuz. Çok fazla orman var, çok fazla yağmur."

"Bütün dünyayı dolaşmışsınız," dedim, hülyalı.

"Yok, yok daha değil. Sundraman'a hiç gitmedik. Manva veya Melune yarımadalarına da. Şehir Devletlerinden sadece Sentas ile Pagadi'yi gördük ve ancak Vadalva'nın bir köşesinden geçebildik... Zaten bir ülkeyi çok iyi bilsen bile, mutlaka görmemiş olduğun bir kasaba, bir tepe vardır. Bence dünyayı bitiremeyeceğiz."

"Ne zaman yolunuza devam edersiniz sence?"

"İşin doğrusu şu ana kadar Orrec'in kış bastırmadan veya baharda Sundraman'a hareket etmeyi düşüneceğini tahmin ediyordum. Mesun'a dönmeden önce Sundraman'da ne tür şiirler olduğunu görmek istiyor. Ama şimdi... ona gösterebileceğin bütün kitapları öğrenmeden gideceğinden şüpheliyim."

"Üzgün müsün?"

"Üzgün mü? Neden? Ona büyük bir mutluluk verdin ve onu mutlu görmek benim en sevdiğim şeydir. Kolay mutlu olmaz. Orrec'in zor bir kalbi var... Kalabalıklar karşısında neler yapabildiğini biliyorsun, ona ne kadar kolay geliyor ve insanlar onu nasıl seviyorlar –bunu yaparken de kendini kaptırıp gidiyor – ama sonra, kendisini mutsuz ve yanlış bir şey yapmış gibi hissediyor. O ben değilim ki, diyor, benden esen kutsal rüzgâr bunları yapan ve o rüzgâr içimi boşaltıyor, beni ot gibi kurutuyor... Ama eğer yazabilirse ve

okuyabilirse, yani sessizlik içinde yüreğini takip edebilirse mutlu bir adam oluyor."

"Onu bu yüzden seviyorum," dedim. "Ben de öyleyim."

"Biliyorum," dedi Gry ve bana sarıldı.

"Ama sen gitmek istiyor olabilirsin Gry. Burada bir yıl boyunca bir sürü kitaba, politikaya batmış oturmaktansa."

Güldü. "Burayı seviyorum. Ansul'u seviyorum. Ama eğer bütün kışı burada geçireceksek, ki sanırım geçireceğiz de, at eğitiminde yardıma ihtiyacı olan bililerini bulabilirim."

"Her neredeyse, muhakkak etrafındadır, uzun yeleli gölgeler," dedim. Gry rica edince de şiirin geri kalanını söyledim.

"Evet. O şair anlamış," dedi. "Bunu sevdim."

"Gudit, Seferbeyi'nin kullanması için birkaç at almayı umuyor."

"Tayı onun için eğitebilirim. Akla uygun... Ama en nihayetinde yola çıkacağız. Er ya da geç, Orrec'in öğrendiklerini Mesun'daki âlimlere götürmek için Urdile'ye döneceğiz. O kitabın ve şu andan itibaren vereceğin her şeyin kopyasını çıkarmakla meşgul olacaktır."

"Onun kopyalamasına yardım edebilirim."

"Eğer teklif edersen Orrec seni çok yoracaktır."

"Bunu yapmak hoşuma gidiyor. Kopyalarken insan kitabı daha iyi öğreniyor."

Kısa bir süre sessiz durduktan sonra, "Eğer Urdile'ye geri dönersek, önümüzdeki bahar veya yaz, işte ne zaman olursa... bizimle gelmeyi düşünür müsün?"

"Sizinle gelmeyi mi?" diye tekrarladım.

Yazın ilk günlerinde, artık bizim ahırda duran yük arabasıyla ilgili hayaller kurduğum olurdu: Yıldız ile Damgalı'nın arabayı kavak gölgeleri düşen altın renkli uzun bir ovada ya da tepelerdeki bir yolda çektiğini, Orrec'in arabayı kullandığını, Gry ile Şetar'ın da benimle birlikte arabanın ardındaki yoldan yürüdüğünü hayal ederdim. Bu kendimi neşelendirmek için, ateş, kalabalık ve korku zamanlarında aklımı endişelerden uzaklaştırmak için kurduğum bir hayaldi sadece.

Şimdi gerçek olmuştu. Yol önümde uzanıyordu.

"Seninle her yere gelirim Gry," dedim.

Bir an başını bana doğru eğdi. "O halde, böyle bir şey yapabiliriz," dedi.

Neyin önemli olduğunu, ne yapmam gerektiğini anlamaya çalışarak düşündüm. Sonunda, "Buraya geri gelirim," dedim.

Beni dinledi.

"Onu bırakıp bir daha dönmemezlik edemem."

Başıyla onayladı.

"Ama daha da önemlisi var. Ben Galvamant'a aidim. Sanırım ben bir Okur'um. O değil. Bana geçmiş." Kendi düşüncelerimi dile getiriyordum, ama neyi kastettiğimi pek anlayamayacağını fark ettim. Açıklamaya çalıştım. "Burada bir ses var ve soru sorabilen, okuyabilen biri üzerinden konuşmak zorunda. Seferbeyi bana öğretti. Bana bunu verdi. Benim için muhafaza etti ve bana devretti. Onun taşıyacağı bir şey değil, benim taşıyacağım bir şey bu. Bu sese geri dönmem lazım. Burada kalmam lazım."

Yine ciddiyetle, tamamen hak vererek başını salladı.

"Ama Orrec de bana öğretebilir," dedim; sonra çok ileri gittiğimi, çok fazla şey istediğimi fark ederek, kendi içime döndüm.

"Böyle bir şey onun mutluluğunu tamamlar," diye cevapladı Gry. Bunu son derece sakin, önemsiz bir şeymiş gibi söylemişti. "Özlemini duyduğu kitaplara kavuşmak ve bunları okurken yanında senin olman... Galvamant'tan ayrılmak seni hiç endişelendirmesin Memer! Sorun onu ayırmaya çalışmak olabilir... Ama bence sen seversin, yani bizim yolculuk yapma şeklimizi, kısa bir süre bir kasaba veya bir köyde durup, oradaki yaratıcıları ve müzisyenleri bulmak. Onlar bizim için hem şiirlerini, hem şarkılarını söylerler; Orrec de onlara. Orrec'e göstermek için kitaplar getirirler, sonra "Hamneda'nın Andı"nı ezbere okuyan küçük oğlan çocuklarını, kadim şarkıları ve masalları bilen yaşlı kadınları da getirirler... Sonra her seferinde Mesum'a döneriz. Güzel bir şehirdir, tepeleri kulelerle dolu. Orrec'in seni oraya götürmek istediğini biliyorum çünkü bana o söylemişti bunu. Orada tanıdığı âlimlerle buluşmak, onlarla birlikte okumak için. Onlara Ansul'un ilmini götürebilir, onların bilgilerini de alıp Galvamant'a getirebilirsin... Ama işin en güzel yanı, bütün bu zaman zarfında yanımda olacaksın."

Gry'ın sert, güçlü ama minik elini öpmek için başımı eğdim, o da benim saçlarımı öptü.

Şetar yanımızdan sıçrayarak geçti: Kararan gecede bir yabani.

"Akşam yemeği zamanı gelmiştir," dedi Gry ve ayağa kalktı. Şetar hemen yanına geldi ve eve doğru indik. Orrec, *Rostan*'da kaybolup gitmişti elbette, onu kitaptan bedensel olarak ayırabilmek için sürüklemek zorunda kalmıştık ve üçümüz sofraya, İsta'nın da yerini almasından sonra, geç varmıştık.

Artık mutfakta değil, yemek odasında yiyorduk çünkü ev halkının sayısının artmasıyla, yani Sosta'nın kocası ve konuklarla birlikte sofra başında genellikle en az on iki kişi toplanıyorduk. Sosta'nın düğününü anlatmadım. Düğün için büyük avluyu temizledik, evin yağmalanıp yakıldığı zamandan kalma bütün kırık taş ve çöpleri attık, mermer saksılara yeniden çiçekler diktik, duvarları kaplamış olan boru çiçeklerini budayıp, bağlayıp şekle soktuk, mozaikli zemini süpürüp kırmızı ve sarı taşlarını ortaya çıkarttık. Düğün merasimi yazın son günlerinde sıcak bir ikindi vakti, Deori gününde yapıldı. Her iki ailenin bütün tanıdıkları geldi. İsta büyük bir ziyafet hazırladı, ay avlunun üzerinden geçip giderken insanlar dans ettiler. Dans edenleri seyreden İsta, "Güzel günlerdeki gibi, eski günlerdeki gibi neredeyse!" dedi.

Bu gece, en az kendi evinde geçirdiği kadar vakti de bizim evde geçiren Per Actamo'dan başka konuğumuz yoktu. Divan'a seçilmişti, artık Elçi Hükümdar denen Gand İoratth ile kuzeni Tirio Actamo vasıtasıyla bağlantısı olduğu için büyük bir önem veriliyordu kendisine. Tirio da garip bir şekilde zor bir rol üstlenmişti: bir zamanlar zorba hükümdarın köle odalığı, şimdi ise elçinin eşi; düşmanın kurbanı olsa da şimdi onun fatihi. Ansul'da hâlâ ona fahişe ve utanmaz diyenler olsa da, onu çok takdir edip Hürriyet Hanım diyenler daha fazlaydı. O ise hepsini ciddi bir nezaketle karşılıyordu, sanki çift yönlü sadakat diye bir şey yokmuş gibi. Nihayetinde, insanların çoğu onun, bu tuhaf bahtını en iyi şekilde değerlendirmeye çalışan kötü muamele görmüş, iyi yetiştirilmiş, tatlı huylu bir kadın olduğu sonucuna varmıştı. Öyleydi ama daha fazlası da vardı. Per canlı bir zekâya sahip, hırslı bir adamdı ve en az Seferbeyi'ne akıl danıştığı kadar Tirio'ya da danışıyordu.

Per o gece Tirio'dan getirdiği mesajı, akşam yemeğinden sonra Seferbeyi'nin dairesinde bize iletti. Sağ olsun, Essangan Seferbeyi armağan olarak yolladığı için artık yemekten sonra şarabımız vardı: O bağların altın rengi konyak-şarabından birkaç damla, ateş ve bal

gibi. Arka arkaya kadehlerimizi tanrı nişine doğru kaldırıp hamdederek içtik. Sonra oturduk.

"Kuzinim sonunda Ansul Seferbeyi'ni ziyaret etmesi için Asudar'ın Elçi Hükümdarını ikna etmiş," dedi Per. "Yani Aldların her zamanki nezaketsizliklerinin ifadesiyle bu isteğin elçisi de benim. Ama aslında onlara bakılırsa bu nazik bir davranış anlamına geliyor galiba."

"Ben nezaketle karşılıyorum," dedi Seferbeyi yüzüne yayılan bir tebessümle.

"Hakikaten, Sulter onun suratına tahammül edebilecek misin?"

"İoratth'a karşı bir garazım yok," dedi Seferbeyi. "O bir asker, kendisine verilen emirleri yerine getirdi. Dindar bir adam olarak da rahiplerine itaat etti. Onlar ona ihanet edinceye kadar. Nasıl bir kişi olduğu hakkında hiçbir fikrim yok. Öğrenmek isterim. Kuzininizin ona çok değer vermesi de onun lehinde hatırı sayılır bir gösterge."

"Şiir üzerine onunla her zaman konuşabiliriz," dedi Orrec. "Mükemmel bir kulağı var."

"Ama okuyamıyor," dedim.

Seferbeyi bakışlarını bana yöneltti. Kadınlar ve erkekler arasında bir kız çocuğu olarak hâlâ konuşmam beklenmediği halde dinleme ayrıcalığına sahiptim ve genellikle de tercihim sessiz kalmak olurdu. Ama son zamanlarda konuştuğum zaman Seferbeyi'nin beni dikkatle dinlediğini fark etmiştim.

Per Actamo da bana parlak, kara gözleriyle bakıyordu. Per benden hoşlanırdı, benimle şakalaşır, benim bilgim karşısında dehşete düşmüş numarası yapar, sık sık kendisinin otuz benim ise on yedi yaşında olduğumu unutup benimle dengiyle konuşur gibi konuşur ve bazen de, sanırım farkına varmadan bana kur yapardı. İyi ve yakışıklı bir adamdı, ben de hep biraz âşıktım ona. Günün birinde Per ile evleneceğimi düşünürdüm sıklıkla. Yani eğer istersem evlenebileceğimi. Ama bütün bunlara hazır değildim daha. Henüz yetişkin bir kadın olmak istemiyordum. Bana Galva'nın kızı ve vârisi olarak çok fazla sevgi verilmişti, ama daha Gry ile Orrec'in bana teklif ettiği şeye sahip olmamıştım – yani hürriyete, bir çocuğun, küçük kız kardeşin hürriyetine. Bunu çok istiyordum.

Şimdiyse Per bana soruyordu: "Gand'a okumayı öğretmek ister misin Memer?"

Onun takılmaları, Seferbeyi'nin dikkati elimden gelenin en iyisini yapmak için beni kırbaçlamıştı. "Aldlar, kadınların kendilerine bir şeyler öğretmesine izin verirler mi hiç? Ama eğer Gand Ansul'daki insanlarla ilişki kuracaksa, kitaplardan korkmamayı öğrenmeli."

"Belki de özellikle o noktayı kanıtlamak için seçilmesi gereken en son ev burasıdır," dedi Per. "En azından burada bir kitap var ki herkesi korkudan imana döndürür."

"Son rahiplerin de bugün ayrılan askerlerle birlikte gittiğini söylediler," dedi Gry. Kafasında kurduğu bağlantı hepimiz için aşikârdı.

"İoratth ev rahiplerini alıkoydu," dedi Per. "Üç-dört tanesini. Duaları okusunlar, merasimleri idare etsinler diye. Sanırım bir de gerektiğinde iblisleri kovsunlar diye. Gerçi o burada oğlu kadar fazla iblis bulmuyor."

"Bulmak için olmak lazım," dedi Gry.

"Yürekteki tanrı, taşlardaki tanrıyı tanır," diye mırıldandı Orrec; Regali'den bir mısraydı bu, ama bizim dilimizde söylemişti.

Seferbeyi onu duymadı. O derin derin düşünmeye devam ediyordu; şimdi de bana soruyordu, sanki Per'in şakayla söylemiş olduğu şeyi aklından çıkarmamış da düşünüp durmuş gibi: "Eğer öğrenmek isterse Gand İoratth'a okumasını öğretir misin Memer?"

"Öğrenmek isteyen herkese öğretirim," dedim. "Sizin bana öğrettiğiniz gibi."

Konuşma başka şeylere kaydı. Elçi Hükümdarı'nın ve refakatindekilerin Galvamant'a yapacakları ziyaretin dört gün içinde gerçekleşmesi işi ayarlanınca Per izin istedi. Orrec ağzı yırtılacak gibi esneyip duruyordu, çok geçmeden Gry ile birlikte uyumaya gittiler. Ben de yatmadan önce Seferbeyi'nin bir ihtiyacı olup olmadığını kontrol etmek için ayağa kalktım.

"Bir dakika kal Memer," dedi.

Memnuniyetle oturdum. Gizli odaya döndükten ve oradaki geçmiş yıllarımla bağımı yeniledikten sonra onunla aramın eskisi gibi olduğunu hissetmiştim. Zayıfladığını düşündüğüm bağımız da her zamanki kadar güçlü ve belirgindi. Artık o benden başka bir sürü insanla bağlantı halindeydi, ben de ondan başkalarıyla; güç ve huzur bulmak için birbirimize o kadar acil surette muhtaç değildik; ama bu neyi değiştiriyordu ki? İster yalnızlık ve yoksulluk içinde gizlenmiş

olsun, ister zengin ve meşgul bir dünyadaki insanlar arasında, biz onunla atalarımızın tüm gölgeleri, paylaştığımız güç, bana verdiği bilgi, biricik sevgimiz ve şerefimizle bağlanmıştık.

"Hiç odaya gittin mi?" diye sordu bana.

Gerçekten çok sıkı bir bağımız vardı.

"Bugün. İlk kez."

"Güzel. Her gece oraya gitmeyi, biraz okumayı kafama koyuyorum ama bir türlü ayaklarım gitmiyor. Ah, itiraf etmeliyim ki İsta'nın şu eski günlerinde işler daha kolaydı. Bütün gün boyunca tahıl bedelleri hakkında konuşup, gecenin yarısını Regali okuyarak geçirebiliyordum o zamanlar."

"Rostan'ı Orrec'e verdim," dedim.

Tam olarak ne dediğimi hemen anlamayarak bana baktı, ben devam ettim, "Odadan dışarı çıkarttım kitabı. Zamanı geldiğini düşündüm."

"Zamanı," diye tekrarladı. Düşünceli düşünceli bakışlarını çevirdi ve sonunda sadece, "Evet," dedi.

"Benim düşündüğüm gibi, odaya sadece bizim girebileceğimiz, doğru mu?"

"Evet," dedi tekrar, adeta ne söylediğinin farkına varmadan.

"O halde, kitapları gizlendikleri yerden çıkarmamız gerekmez mi? Sıradan kitapları. Sakladığımız gibi. Aynı nedenle. İnsanlar bu kitaplara sahip olabilsinler diye."

"Zamanı geldi," dedi. "Evet. Sanırım haklısın. Gerçi..." Biraz daha düşündü. "Gel Memer. Oraya gidelim," dedi, kendisini ittirerek sandalyeden kalktı. Ben de küçük bir lamba alarak, yıkık dökük koridorlardan, evin arka duvarı gibi görünen, hiç kapısı olmayan duvara kadar peşinden gittim. Orada havaya Gündoğumu'ndan gelen atalarımızın lisanında "açıl" kelimesini harekete geçiren harfleri yazdı. Kapı açıldı ve geçtik. Ben dönüp kapıyı kapattım ve yine duvar oldu.

Okuma masasındaki büyük lambayı yaktım. Oda, lambanın yumuşak ışığıyla tazelendi, orada-burada kitapların sırtındaki yaldızlar ışıldadı.

Seferbeyi tanrı nişine dokunup duasını mırıldandı ve sonra ayakta durup odaya baktı. Masanın başına oturup bükemediği dizini sıvazladı. "Ne okuyordun?" diye sordu.

"Mersiyeler." Kitabı rafından alıp önüne bıraktım.

"Nereye kadar ilerledin?"

"'At Terbiyecisi.'"

Kitabı açıp şiiri buldu. "Söyleyebilir misin?"

Aritan'dan on mısrayı ezberden tekrarladım.

"Ve?"

Ne anladığımı, Gry'a da söylemiş olduğum gibi söyledim. Başıyla onayladı. "Ziyadesiyle tatmin edici," dedi, bastırdığı bir tebessümle.

Masaya, karşısına oturdum ve kısa bir sessizlikten sonra, "Biliyor musun Memer, Orrec Caspro tam zamanında geldi. Sana öğretebilir. Sen de artık bana bir şeyler öğretebileceğini keşfetmek üzereydin," dedi.

"Yok canım! Ben *Mersiyeler*'i öyle tahminen anlıyorum. Regali'yi hâlâ okuyamıyorum."

"Ama artık okuyabilen bir hocan var."

"O halde... darılmadınız... ona *Rostan*'ı vermem doğru muydu?"

"Evet," dedi, derin bir nefes alarak. "Doğruydu herhalde. Sahip olduğumuz güçleri anlayamadan neyin doğru olduğunu nasıl bilebiliriz? Ben, bir tanrının verdiği mesajı okuması beklenen kör bir adamım."

Masanın üzerindeki kitabın sayfalarını çevirerek yavaşça kapattı. Odanın, lamba ışığının solup yok olduğu ucuna doğru baktı. "İddor'a Okur olduğumu söylemiştim. Lisanı bilmedikten sonra okumak nedir ki? Sen Okur'sun Memer. En azından buna hiç şüphem yok. Senin şüphen var mı?"

Soru çok ani gelmişti. Hiç tereddüt etmeden cevapladım:

"Hayır."

"Güzel. Güzel. Öyle olduğuna göre, burası senin odan, senin mülkün. Ne kadar kör de olsam, senin için emniyette tuttum. Bir de tüm hâzinelerini, kitapları buraya getirenler için... Kitapları ne yapacağız Memer?"

"Bir kütüphane kuracağız," dedim. "Buradaki eski kütüphane gibi."

Başıyla onayladı. "Evin kendi arzusu da öyle gibi. Biz sadece itaat ediyoruz."

Bana da öyle görünüyordu. Ama kafamda hâlâ birkaç sorum vardı.

"Seferbeyi, o gün... Çeşmenin aktığı gün."

"Çeşme," dedi. "Evet."

"Mucize," dedim.

O da hafif bir tebessümle, "Hayır," dedi.

Belki şaşırdım, belki de şaşırmadım.

Tebessümü daha da yayılarak, daha bir neşelendi. "Bir süre önce Pınarlar İlahı bana yolunu göstermişti," dedi. "İstediğin zaman sana gösteririm."

Başımla onayladım. Aklım orada değildi.

"Bir mucizenin bizim ellerimizde olması, ki öyle oldu, seni üzüyor veya şaşırtıyor mu Memer?"

"Hayır," dedim. "O mucize şaşırtmadı. Fakat diğeri..."

Beni seyrediyor, bekliyordu.

"Aksak değildiniz," dedim.

Ellerine ve bacaklarına baktı. Yüzü şimdi ciddiydi. "Öyle söylüyorlar," dedi.

"Hatırlamıyor musunuz?"

"Bu odaya korku ve kederle geldiğimi hatırlıyorum. İçeri girer girmez Çeşme'nin akmasını sağlamam gerektiği geldi aklıma, neden olduğunu bile düşünmeden bunu yapmak için aceleyle işe koyuldum. Sanki itaat ediyordum. Sonra aklıma kitabı raftan almam gerektiği geldi. Bunu da yaptım. Sonra acele etmem gerekiyordu, o yüzden... koşmuş olabilir miyim? Bilmiyorum. Herhalde susmam gerektiği zaman beni susturanlar, o zaman da senin sesini uyandırmam için bana ihtiyaç duydular."

Odanın gölgeli ucuna baktım. O da baktı.

"Yani sormadınız mı...?"

"Kehanete soracak vakit yoktu. Zaten bana cevap da vermezdi. Seninle konuşuyor Memer, benimle değil."

Okur olduğumu söylemiş olduğum halde bana anlattığı şeyleri duymak istemiyordum. Yüreğim korkuyla ve sanki hakarete uğramışım gibi karşı koyuyordu. "Benimle konuşmuyor!" dedim. "Beni kullanıyor!"

Hafif bir baş hareketiyle onayladı. "Beni kullandığı gibi."

"Benim sesim bile değildi... öyle değil mi? Ben bilmiyorum bile! Anlamıyorum. Utanıyorum, korkuyorum! Yeniden o karanlığa girmek bile istemiyorum."

Uzun süre hiçbir şey söylemedi, ama sonunda usulca konuştu. "Bizi kullanıyorlar, doğru ama bizi kötü şeyler için kullanmıyorlar... Karanlığa girmek zorunda kalırsan Memer, bunun sadece bize henüz anlayamadığımız bir şeyi anlatmaya çalışan annemiz, ninemiz olduğunu düşün. Henüz çok iyi bilemediğin ama öğrenilebilecek bir lisanı kullanan bir gölge. Ben girmeye mecbur kaldığımda kendi kendime böyle söylemiştim."

Bir süre bunu düşündüm, bu sözler beni rahatlatmaya başladı. Annemin ruhunun, soyumun tüm diğer analarıyla birlikte orada olduğunu ve onların beni korkutmak istemeyeceklerini hayal etmek mağaranın karanlığını daha tekin kılıyordu.

Ama bir sorum daha vardı.

"Kitap... elinizde tutmuş olduğunuz kitap... kehanet raflarında mı?"

Şimdiki sessizliği farklıydı; cevap vermekte zorluk çekiyordu. Sonunda, "Hayır. Gördüğüm ilk kitabı aldım," dedi.

Ayağa kalktı, yakındaki kitap rafına, kapının yanındaki dolaba doğru aksayarak gitti ve göz hizasındaki raftan küçük bir kitap aldı. Boz renkli, üzeri yazısız cildi tanıdım. Kitabı getirip bana uzatmıştı. Almaya korkuyordum ama yine de aldım ve bir dakika kadar sonra açtım.

O zaman kitabı tanıdım. Bir okuma kitabıydı bu, çocuklar için bir hikâye kitabı, *Hayvan Masalları.* Okumayı ilk öğrendiğim zamanlarda okumuştum, yıllar önce, burada, gizli odada.

Sayfalarını çevirdim, parmaklarım sert ve sakildi. Tavşanların, kuzgunların, yabandomuzlarının minik ahşap baskılarını gördüm. Bir masalın son satırını okudum: "Böylece Aslan çöldeki evine dönmüş ve çöl hayvanlarına Fare'nin tüm yaratıkların en cesuru olduğunu anlatmış."

Seferbeyi'ne baktım, o da bana baktı. Yüzündeki belli belirsiz ifade şöyle diyordu: *Bilmiyorum.*

Bizi azat eden minik kitaba baktım. Denios'un sözleri geldi aklıma ve yüksek sesle söyledim: "Her yaprakta bir tanrı vardır; kutsal olanı açık avucunda tutabilirsin."

Bir süre sonra ekledim: "Hiç iblis yok."

"Yok," dedi Seferbeyi. "Sadece biz varız. İblislerin işini biz yapıyoruz." Sonra yine sakat ellerine indirdi bakışlarını.

Sustuk. Karanlıkta akan suyun belli belirsiz sesini duyuyordum.

"Gel," dedi, "geç oldu, rüya yollayıcılar etrafımızı sardı bile. Bırakalım işlerine baksınlar."

Küçük lambayı sol elime aldım ve sağ elimle havaya o parlak harfleri yazdım. Kapıdan ve karanlık koridorlardan geçtik. Odasının yanından geçerken ona iyi uykular diledim, o da eğilip alnımı öptü ve böylece gece için hayır dualarıyla ayrıldık.

– o –